

ἈΡΙΣΤΟΦΑ΄ΝΟΥΣ ΚΩΜΩΔΟΠΟΙῶΝ
ἀρίστου ΠΛΟΥ͂ΤΟΣ.

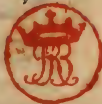
Ariſtophanis Poëtę COMICI PLVTVS, IAM NVNC

per Carolum Girardum Bituricum & Latinus factus, & Commentariis inſuper ſanè quàm vtiliſs. recèns illuſtratus.

EDITIO PRIMA.

Nouinat. Neapolis.

Cum Priuilegio Regis.

P A R I S I I S,
Excudebat Chriſtianus Wechelus, ſub Pegaſo, in vico Bellouacenſi, Anno ſalutis humanæ,
M. D. XLIX.

PAR le Priuilege du Roy dóné à Nogent le 13. d'Auril, l'an de grace 1548. & de ce Regne le deuxiesme, M. Iaques Mesnage maistre des Requestes de l'hostel present, signé de l'Aubespine, est ottroyé à M. Charles Girard Docteur regét en l'Vniuersité de Bourges, faire imprimer à qui bon luy semblera vn certain liure intitulé Aristophanis Poëtæ Comici Plutus, par luy traduict en Latin & cómenté. Et est defendu à tous Imprimeurs & Libraires de ce Royaume, exceptés Chrestien Wechel, & Mathurin Dupuys, ausquelz a esté donné par le dict Autheur, de ne l'imprimer ny exposer en vente dás le temps & terme de six ans, commenceans au iour & datte que dessus, sur peine de confiscatió desdicts liures, & d'amende arbitraire, comme plus amplement est cótenu es lettres du Priuilege.

ILLVSTRISS. D. IANÆ NAVARrorum Principi Carolus Girardus Bituricus S.

Vo tempore Attica regio disciplinarum & armorum gloria florebat, Princeps sereniss. laudibus mirum quantis Athenienses Mineruam euheherent, vt Athenarum scilicet suarum præsidem, cuiq; vni ferendum putarent acceptum, quòd cæteris nationibus armis & literis anteponendos se existimarent. Nulla inuidia, per nos quidem, fruiti sint sua Minerua Athenienses, modò Bituriges meminerint de capite Iouis, id est, ab ipso Deo Opt. Max. aliam Mineruam ipsis natam esse & factam, Atheniensium Mineruam tanto me Hercule præstantiorem, quanto ea certiora sunt quæ oculis conspiciuntur, quàm ea sint quæ animi quadam imaginatione concipiuntur. Mutum illi tantummodò & surdum idolum coluere. Nos nostrã Mineruam, præclarißimam videlicet tuam matrem Margaritam, μαργαρίτην verè incomparabilem, πέπλῳ illo candido, auróque interlucenti distincto: hoc est & simplicitatis, & prudentiæ summo splendore nitentem, viuam cernimus & videntem: quæ non φαντασικῇ & imaginaria opinione, sed ipsa re hancce Biturigum Academiam (vt de reliquis vrbis partibus taceam) in dies magis magisq; munificentißima liberalitate, prouidentia neque non singulari, pergit foue-

re & exornare, ipsa interim diuinarum humanarũque rerum peritissima, & illis vsque adeò ornata, vt si de prisca illa gente Attica vnus aliquis superesse posset, qui nostræ Mineruæ dicta, scripta, & facta æquo animo expenderet, in ea haud dubiè multo plura, & maiora experturus esset, quàm in sua cõminisceretur, & confingeret. Neque verò Atticus ille idẽ nobis terrificam suæ Palladis obiectaret πανοπλίαν, si secum reputaret nostrã Ἀθηνᾶν, opibus alioqui, & eximijs viribus insignem sua ἐλαίᾳ coronatam, nõ minus scitè & prudenter insanos belli tumultus sedare posse, quàm consultò, & potẽter posset prouocata hosti acre bellum mouere. Nam quod attinet ad perpetuam Atticæ Palladis virginitatem, si hinc nostram Palladẽ cẽseret inferiorem, hoc illis demum persuadeatur quibus sterilitas fœcunditate potior esse credatur. O nimis fælicem matrem, quę nobis te alteram ædidit Palladẽ tot, tantisq; & animi & corporis dotibus conspicuã. Lubet hic externis præteritis, paucula tantùm, quæ ad diuinum animi tui vigorem pertinent attingere. Nemo hominum viuit, quin hoc tempore Gallicam linguam cum quarumcunque gentium linguis iudicet cõferendam, penè etiam ausim dicere præponẽdam. Tu matrem tuam linguæ huius peritiss. proximè imitata, vsque adeò cum illa iam videris æquanda, vt vel vno hoc nomine non immeritò quis te Gallicum dixerit παλλάδιον. Hoc primum specimen fuit, Princeps generosissima, quod facilè cunctis de excelso tuo animo dedisti. Deinde verò immensa ingenij tui vis

Gallico

Gallico hocce ornamento non contenta, non prius conquieuit, quàm in Latium, N. Borbonio vsa duce & doctore eruditissimo, peruenerit: vbi velut expugnato, captoq; Capitolio, sic triũphas vt quis liquidò sit deieraturus, Latinorum linguam tibi genuinam esse ac peculiarem. Quid autem quod ne ista quidem animi tui satisfecerunt sublimitati? in Atticum vsque solum ductore eodẽ ac præmonstratore penetrasti: vbi prõptè, expediteque, scripta tractas Attica. Quapropter dum ego in ἀκροπόλει *illa* Ἀττικῇ *positam te animo cõtemplarer, mentem meam ilicò subijt cogitatio mihi lõgè iucundissima, quæ me perpulit, vt te adirem, tibi Atticum offerrem munusculum. Plutum videlicet Aristophanicum, quem Atticè, & Latinè cum salibus atque facetijs res serias interim, & graues miscentem, non sine voluptate (ita spero quidem & opto) inaudies. Et quoniam sat scio non defuturos qui tuis auspicijs in Atticum agrum ire contendent, ne Plutus noster hic cæcus illis esset, quomodo Plutum Chremyli quondam fuisse ferũt, visum est in gratiam tyronum Commentariolis illum illustrare. Datum est memoriæ, clarissima Princeps, ab Acropoli Mineruæ canes olim arceri consueuisse. Hoc symbolo intelligant maledici homines suos dentes, & virulẽtiam linguæ prorsus hinc submouendam. Id quod si minus intelligent, & imprudentes tuum Plutum morsicare, temeraréque tentabunt, Aegidem tuam* θυσσανόεσσαν, δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντῃ φόβος στεφάνωται, *id est, scutum tuum, spectatæ virtutis, fimbrijs insignitum, formidabile, & de quo*

 horror

horror prodit vndecunq;, obtrectatoribus illis obtende: certum est enim fore, vt eo conspecto, stupidi statim conticescant, atq; præ iracundia ringentes sua labra præmordeant. Tantum hoc mihi dicẽdum superest, Quo tu modis omnibus Palladem τῶν Ἀθηναίων *propius referre videaris,* δυσβουλίαν *nostram, id est, quę inconsultius à me hic dicta factáue fuerint, bene vortas. Quod si ita esse perspexero, tuam noctuam nobis volitasse fortunatissimus acclamabo. Salue & vale humanissima Princeps. Dominus Deus te nobis multa sæcula conseruet incolumem. Apud tuos Bituriges Nonis Aprilibus.*

1548.

ΤᾺ ΤΟΥ͂ ΔΡΆΜΑΤΟΣ πρόσωπα.	COMOEDIAE huius Actores.
1. Πλοῦτος.	Plutus.
2. Χρεμύλος δεσπότης.	Chremylus dominus.
3. Γυνὴ Χρεμύλου.	Vxor Chremyli.
4. Καρίων οἰκέτης Χρεμύλου	Cariõ seru' Chremyli
5. Χορὸς ἀγροίκων.	Chorus rusticorum.
6. Βλεψίδημος.	Blepsidemus.
7. Πενία.	Penia.
8. Νεανίας.	Iuuenis.
9. Γραῦς.	Anus.
10. Δίκαιος ἀνήρ.	Vir iustus.
11. Ἕτερος ἀνὴρ ἄδικος.	Alter vir iniustus.
12. Συκοφάντης.	Sycophanta.
13. Ἑρμῆς.	Mercurius.
14. Ἱερεὺς Διός.	Sacerdos Iouis.

LECTORI.

Progrediundum nobis non prius duxi, Lector, quàm te præmonerē, in omnibus exemplaribus, quæ certè mihi uidere licuit, quatuordecim personas huic Comœdiæ tribui, quas ordine propono descriptas. Verùm aut ego fallor, aut ex ijs quæ undecima est falso inscribitur, Ετερος ἀνὴρ ἄδικος: *Legendum potius* Ετερος ἀνὴρ δίκαιος. *Personæ huic locus est, si quidem alibi usquam est, in ea scena, cuius principium habet ita,* Αρ' ὦ φίλοι γέροντες, *&c. Omnino* δίκαιος ἀνήρ *est, non* ἄδικος, *qui anū ludit. quod uel hinc scias, quòd facetus sit, & amicus Chremyli, quiq; de eius domo prodiens lætus aniculæ ait,* Εγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα. τῷ *autem nemo gaudebat nemo beatus erat, qui idem* δίκαιος *non esset. Amplius dico: undecimus ille actor ex hoc Catalogo prorsus est expungendus. Nam iustus qui illic anum ridet, ille ipse est qui sycophantæ misero paulò ante illuserat. In ea sententia ut sim, plurimùm facit, quod iustus ait,* τί δ' ἐστὶν, ἢ που καὶ σὺ συκοφάντρια ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; *Tu cùm eò uentum erit, utrum magis arrideat, dispicies. Illis, qui in locum Iusti Chremylum subrogarunt, quid in mentem uenisset, mirari satis nequeo. Leuius fortasse hoc fuerit, non tamen protinus mihi contemnendum. In hoc opusculo aliquot occurrerūt loca quæ alio, alióque modo accipi possunt, in his secutus ego sum, quæ tum mihi uisa sunt probabiliora. Nolim propterea quis meam interpretationem* προκατάγνωσιν *quendam esse putet, mecúmque censura agat seueriore.*

ARGVMENTVM.

Hremylus vir ſenex, & idem pauper, auſterioris vitæ pertæſus, Apollinem conſuluit, num qua ratione duriorem vitam poſſet in mitiorem commutare. Roganti reſpondit Apollo, vt tẽplo egreſſus eum ſequeretur, in quem primùm incideret. Illi ergo exeunti obuius ſtatim ſactus eſt vir ſenio grauis, ſquallore horridus, præterea cæcitate egregiè calamitoſus. Is erat Plutus diuitiarum largitor, & Deus vulgò habitus. Chremylus Plutum ignorans, nihil, neque externam corporis eius imbecillitatem, neq; cultum contemptiſsimum, moratus, tantùm autem ſummo explendi oraculi ſtudio ductus, Plutum quãlibet cæcum ſubſequitur. Poſtea Plutus inter viam cognoſcitur. Tandem ad ædes Chremyli perueniunt, vbi agitur de reſtituendo viſu Pluti, multa bona pollicentis, inopibus, qui modò probi eſſent. Ad Aeſculapium deducitur, à quo cæcitate liberatus, Chremylũ imprimis, deinde optimos quoſque multis cumulat diuitiis. Contrà, ſceleratos diuites opibus ſuis deſtitutos, pauperes reddit et luctuoſos. Quod poſtremum eſt Pluti numen eò celebritatis euadit, vt, ſummo etiam Ioue illi cedente, in templo Athenienſium colatur ſacratiore. Carion Chremyli ſeruus primus loquitur, grauiſſimè commotus, quòd ipſe vnà cum hero homũcionem cæcum ridiculè nimis, & abſurdè ſequi cogatur. Propterea ringẽs, & velut obtorto collo ſeſe agẽs, quæ proximè ſequuntur, ſecum vultuoſè ſubmurmurat.

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ᾽ ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί,
δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου.
Ἢν γὰρ βέλτισθ᾽ ὁ θεράπων λέξας τύχῃ,
δόξῃ δὲ μὴ δρᾶν ταῦτα τῷ κεκτημένῳ,
μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.
τοῦ σώματος γὰρ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον.
καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα.

CARION.

Dii boni quàm graue eſt inſano ſeruire domino, & deſipienti! Famulo etenim ſi continget vt etiam optima quæq; loquatur, dominus autem ea ſecus quàm dicta fuerint accipiat, ſeruum ineptiarum domini cõſortem fieri omnino neceſſe eſt. Quandoquidem neſcio qua Fortunæ inuidia comparatum videmus, vt is ius obtineat in corpus, non qui corporis eſt dominus, ſed qui corporis emptor eſt. Et hęc, vt dixi, ita mediusfidius ſe habent.

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμα, Quàm moleſta res eſt. Ab ἄλγος ἀργαλέος deducitur, τοῦ λ in ρ, Attica τροπῇ mutato: Quomodo illis ποδαργία pro ποδαλγία, effertur. ὦ Ζεῦ. Iouem κατ᾽ ἐξοχὴν, à reliquis Dijs ſeparat, quòd non modò Deus ſit, ſed Deorum omnium longè maximus. Tale eſt illud Homericum, Τρῶάς τε καὶ ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε, Troianos & Hectorem nauibus admouit. παραφρονοῦντος. Omnis ſeruitus ſuapte natura odioſa eſt, ea uerò demũ eſt odioſiſſima, qua qui ſapit compellitur ſeruire inſipienti. βέλτισθ᾽, βέλτιστα. Poſt apoſtrophum articulus ὁ aſpiratus præcedentem tenuem τ, in aſpiratam θ, mutauit. — ἀργαλέος. ἄλγος — Seruitus odiosa.

λέξας τύχῃ. Ad uerbum ſonant, dicens fuerit: periphraſis eſt pro λέξῃ, dixerit. Eſt τύχῃ indefinitum β, ſubiunctiui, quod dat τυγχάνω uerbum anorme. Eiuſdem modi & temporis eſt δόξῃ à δοκέω, quod ſub uoce actiua paſſiuè ſignificat. Δρᾶν. δράω uerbum — τύχῃ. δόξῃ. δρᾶν.

uerbum est ad facta & dicta commune. Hic de uerbis dici, & significare λέγειν, id est dicere, uerba illa λέξας τύχη apertè innuunt.

κεκτημένος. κεκτημένος. Non significat κεκτημένος qui possidetur, ut dictio præ se fert, sed qui possidet, ὁ κτησάμενος dominus. Scitum hoc satis, passiuas uoces Atticis subinde actiuè usurpari τῶν κακῶν.

Passiua pro actiuis. Articulus. Articuli ea est natura, ut de rebus certis, & de quibus facta prius mentio fuerit, dicatur. Hic cum generaliter, & sub incerto de malis & incommodis agatur quæ seruis contingunt à dominis, meritò τῶν hic abundarit. Non dissimili forma nuper dixit τὰ βέλτιστ'. Hoc ait: Quemadmodum dominus meus demens cæcum sequitur deridiculè, ita & me seruum insano quodam modo cæcū sequi oportet, & cum ridiculo domino me simul deridendum omnibus propinare. σώματος pendet à κρατεῖν. ἐᾷ autem sinit, permittit, est à themate

Seruitus. ἐάω. κύριον. Seruus quamlibet abiectus ab ipsa natura liber est, habetq; corporis sui dominium naturale Quod autem per seruitutem alij homini subijciatur, introductum hoc est de iure Gentium, quod iuri aduersatur naturali. Propterea seruum uocat κύριον, id est dominum corporis: dominum autem serui

ἐωνημένος. ἐωνημένον, emptorem, qui ius in seruum precio ab homine redemit, non autem, ut seruus, gratis à natura accepit. Perfectum Atticum est ἐωνημένον ab ὠνέομαι, sub uoce passiua actiuè, ut κεκτημένος, significans. Passiuum fuerit hoc modo: ἀνδράποδον ἐκ Σικελίας ἐωνημένον, mancipium è Sicilia emptum.

δαίμων. τύχη. εἱμαρμένη. Fortuna. Fatum. Genius. ὁ δαίμων. Apud Græcos δαίμων, τύχη εἱμαρμένη, sic ἐπαμφοτερίζουσι, id est, modò in bonam, modò in malam partem accipiuntur, ut apud Latinos Fortuna, fatum, genius: utro autem modo accipienda sint, uel ex compositione cognoscas, εὐδαίμων, ἀγαθοδαίμων, genius bonus, bona fortuna. Contrà κακοδαίμων, δυσδαίμων, genius malus, aduersa fortuna. uel ex orationis argumento colligas, ut hic: non dubium enim quin δαίμων, fortunam notet iniquam, quæ pro suo arbitrio, non autem Carionis merito, Carionem cordatum hominem

Articulus. imprudenti Chremylo subiecisse uideatur. Adiecit poëta articulum ὁ, quo excellentia & maiestas quædam significatur, ut sit ὁ δαίμων, fatum illud ineuitabile, Fortuna illa quæ in rebus humanis bonorum & malorum author censetur, ne quis Carioni seruitutem exprobret, Dijs imputandam & fatis, quibus impellentibus Carion in hoc uitæ genus incidit. καὶ ταῦτα μὲν δή. uo-

καὶ μὲν δή. culæ hæ καὶ μὲν δή, significant, & certè quidem, si κατὰ λέξιν reddas. Atticus mos est multas particulas ornatus, non ne-

cessitatis

cessitatis gratia componere. καὶ ταῦτα. ſ. δεῖ ταῦτα. *Et hæc ſanè ſunt hæc, id eſt, prorſus qualia eſſe dixi. Confirmat Carion quod hactenus muſſitauit, ſimul ad aliud pergit.*

τῷ δὲ Λοξίᾳ,

ὃς θεσπιῳδεῖ τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου,
μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτην, ὅτι
ἰατρὸς ὢν, καὶ μάντις, ὥς φασι, σοφός,
μελαγχολῶντ' ἀπέπεμψέ μου τὸν δεσπότην,
ὅς τις ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ,
τοὐναντίον δρῶν, ἢ προσῆκ' αὐτῷ ποιεῖν·
οἱ γὰρ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα·
οὗτος δ' ἀκολουθεῖ, κἀμὲ προσβιάζεται.
καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένου τὸ παράπαν, οὐδὲ γρύ.

Iam verò de Apolline, qui aureo de tripode oracula reddit, querar non immeritò. Ille etenim cùm eximius ſit (ita certè aiunt) & medicus & vates, dominum tamen ab ſe meum adeò dimiſit inſanum, vt hominem oculis captum ſequatur, eiusque inſiſtat veſtigiis. Hac in re hallucinatus planè, atque longè aliter ſe gerens, quàm eum deceat. Qui enim ipſi videmus, cæcis præimus. Hic contrà, cæco vtitur duce: quod ipſum & me facere cogit. Cuius erroris cauſam roganti mihi reſpondet, ne gry quidem.

Λοξίας, Apollinis eſt eponymum, illi, ut nonnullis placet, propterea inditum, quòd Apollinis id eſt Solis uia ſit λοξὴ, id eſt, obliqua. Nam ab oriente per meridiem fertur in occidentē uia inflexa & curua. Sunt quib. uideatur probabilius ideo λοξίαν appellari, quòd eius reſponſa tortuoſa ferè eſſent, & obſcura. Quale illud fuit Lacedæmonijs datū, fore ſcilicet ut argenteo ararent uomere, ſi Pliſtonacta, λοξίας. *Pliſtonax.*

suum regem ex alieno solo in suum non reducerent. Significabat enim hoc uerborum inuolucro inutilem agrorum cultum, frugum penuriam, & earum pretium intolerabile futurū: non secus quam si in ipsa agricolatione argenteis uterentur instrumentis. Olim sanè quòd inuolutius & intellectu difficilius innuebant, de eo dicebant,

Ταυτὶ τί ποτ' ἔστιν, οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι, *id est,*

Haec quid sibi uelint, ne Apollo quidem intelligat.

θεσπιῳδῶ. *θεσπιῳδεῖ.* Θεσπιῳδῶ, θέσπια ᾄδει *res diuinas canit: oracula enim fermè omnia metro edebantur. Proditum est memoriae Daphnen Tiresiae filiam apud Delphos carmine usqueadeo excelluisse uaticinatam, ut Homerus ipse multa ex illius carminibus in suum poëma transtulerit.*

Daphne.

λοξίας. τρίποδος. *Locus oraculorum spelunca erat profunda, obliquè ducta (unde Apollinem λοξίαν dici posse crediderunt) de qua, efflante numine, aura mittebatur in supernum os antri cui tripus imminebat.*

Tripus. *Erat tripus* κρατὴρ μέγας ἐπὶ βάσεως τρεῖς πόδας ἔχων, *id est, uastus crater, & uelut lebes tribus pedibus subnixus. In tripodem uirgo Apollini sacra conscendebat: illinc, hausto diuinationis spiritu, oracula scitantibus responsura. Virguncula* ὅλμῳ, *id est, sedi uaticinantis ideirco praeficiebatur, ut puritatis, & innocentiae symbolum esset.*

ὅλμος.

Echecrates Phoebas. *Cùm autem Echecrates Thessalus Phoebadē, id est, Phoebi sacerdotem formosam rapuisset, uiolassetq́;, lege lata ex eo sancitum est, ut holmo praeesset tantùm quae quinquagenaria esset, quoniam mulieribus id aetatis oblatum uitium facilè celatur. Demosthenes oraculorum uanitatem, simulq́; sacerdotum libidinem apertè coarguebat, cùm diceret Pythiam* φιλιππίζειν, *id est, cum Philippo facere: à Philippo corruptam eam significans.*

φιλιππίζειν. χρυσηλάτης. χρυσηλάτου, *compositum est hoc nomen à* χρυσὸς & ἐλαύνω. *ergo* χρυσηλάτου, χρυσῷ ἐληλασμένου, *qui ex auro ducebatur & conficiebatur. Fuerunt Apollinis oracula non solùm praestantissimorum artificum operibus celebratissima, sed & constructis ingentibus thesauris, in quos sacrae pecuniae conferebantur, opulentissima. Illuc omnium gentium confluxus fiebat, illuc regum, principum & praepotentum dona mittebantur confertissima. Traditum est, cùm ex Camilli uoto ad Apollinem munus esset mittendum, implendo autem uoto Romae non satis inueniretur auri, Romanas mulieres corporis ornamenta in hanc rem contulisse.* μέμψιν μέμφομαι, *Attica est locutio, Queror querelam hanc iustam, id est, iustè Apollinem hoc nomine accuso.* ἰατρός. *Apollinis tres sunt praecipuae uirtutes, uaticinium, medicina & musica. Postremam, ut ad rem suam nihil pertinentem, Carion tacet: reliquarum sic meminit, ut*

Chremylo

Chremylo eis magis obfuisse sentiat, quàm profuisse. Apollo enim Chremylum animi morbo non liberauit, quem ut insanum ab se misit. Quid enim stultius quàm cæcum subsequi? Vaticinium autē ita Chremylum turbauit, attonitúmq; reddidit, ut Carioni eum subinde interpellanti ne gry quidem respondere posse uideatur. ὥς φασι, *ut aiunt, hoc modo ferè loquuntur, qui aliquid non satis credunt.* μελαγχολῶντα. *Melancholia ex humoribus coalescit frigidis & siccis: quæ aliquando in tantam euadit intemperiem, ut homines ea affecti, prorsum consternentur, atque à rationali abeant sensu. Quoniam itaque qui atra bile abundant, proximi sunt insaniæ, hinc fit ut* μελαγχολᾶν *pro insanire accipiatur.* κατόπιν, *à tergo, ponè,* ὄπισθεν. *sic uestigijs cæci hærens, ut appareat sine cæco progredi non posse. Alioqui cæcum procul sequi poterat, ut eius ducatu non uteretur.* τοὐναντίον, τὸ ἐναντίον, *contrarium, contra quàm eum deceat.* προσῆκε *pro* προσῆκει, *quod pro* προσήκεν *sæpe accipitur.* κἀμὲ, καὶ ἐμὲ προσβιάζεται. *s.* ἀκολουθεῖν τῷ τυφλῷ, *et ita* μετέχειν κακῶν.

ὥς φασι.

Melancholia.

μελαγχολᾶν.

κατόπιν.

τοὐναντίον

προσῆκε.

καὶ ταῦτα. *idq; facit, & me sequi compellit, uel* ταῦτα *pluraliter efferri pro singulari* τοῦτο. *Et omnino respondet mibi hoc. Quasi dicturus uidetur aliquid, quod responderit Chremylus, sed facetè & comicè* παρ' ὑπόνοιαν, *subdit* οὐδὲ γρῦ, *quæ uerba ludunt aliquid certi expectantem.* ἀποκρινομένου. *undenam hic genitiuus? Respicit ne* ἀνθρώπου τυφλοῦ? *Hoc non patitur orationis ductus, & sensus: potius ad Chremylum refert. At cùm dictum sit,* ὅντινα ἀκολουθεῖν κἀμὲ προσβιάζεται, *syntaxis exigit, ut* ἀποκρινόμενος *dicatur. Erit itaque Genitiuus absolutus loco nominatiui positus.* τοπαράπαν. *Aduerbium est ex articulo, præpositione & nomine cōstitutum,* παντελῶς. οὐδὲ γρῦ, *unguium sordes* γρῦ *uocant. Ita uocatur & Atticorum numisma minutißimum. Denique suilla uox est, qualem edunt, qui pleno sermone grauantur respondere. Quomodocunque accipias, significat quod est minimum. estq;* οὐδὲ γρῦ ἀποκρίνεσθαι, *ne tantillum quidem respondere.*

παρ' ὑπόνοιαν.

Genitiuus.

τοπαράπαν.

γρῦ.

ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶσθ' ὅπως σιγήσομαι,
ἢν μὴ φράσῃς, ὅτι τῷδ' ἀκολουθοῦμέν ποτε,
ὦ δέσποτ', ἀλλά σοι παρέξω πράγματα·
οὐ γάρ με τυπτήσεις, στέφανον ἔχοντά γε.

Certum est itaque, here, non conquiescere, imò ve-

rò me tibi vsq; eò molestum fore, dum tu mihi dixeris, quorsum tandem huncce homunculum sequamur. Neque enim est cur abs te tantisper cædi verear, dum coronam capite gestabo.

οὐκ ἔσθ' ὅπως. ὅτι. ποτέ. πράγματα. Corona. γε.

Ἐγώ. *Carion hactenus mutuit, nunc incaluit, deq; Chremylo quisnam sit cæcus extorquere seriò contendit.* οὐκ ἔσθ' ὅπως. *Hic* ὅπως *pro* ὡς *ponitur.* ὡς *autem idem est quod* ὅτι, *ut sit quasi* οὐκ ἔστιν ὅτι. *Attica periphrasis pro* οὐδαμῶς, *nullo modo, omnino non. Affine huic est quod Latini dicunt, non est quòd fleas, cum similibus.*

ποτὲ *cum* ὅτι *quod est* διότι, *quamobrem tandem.* ποτὲ *urget, magnumq; loquentis indicat affectum.* πράγματα, *molestiam. Hoc significato Latini etiam negotium usurpant: negocium facessere, molestiam ingerere. Sumptum à negotiatoribus, qui multis & grauibus implicati negotijs & curis, perpetuò distrahuntur.* τυπτήσεις. *Attici de uarytonis uerbis contracta formant,* τύπτω τυπτέω. *Ergo* τυπτήσεις *pro* τύψεις. στέφανον. *Mos fuit priscus, ut qui Apollinem consulerent coronati incederent. Illa autem* στεφανηφορία *tantam seruis concedebat impunitatem, ut à cæde & uerberibus eorum, atque adeò ab atrocibus conuicijs dominos abstinere oporteret. Hinc illa Carionis* παῤῥησία, οὐ γάρ με τυπτήσεις. γε, *saltem: restringit hoc uerbulo quod alioqui seruo impunè dicendum non erat.*

[handwritten in margin:] ...ttici formant contracta de Varytonis.

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Μὰ Δί', ἀλλ' ἀφελὼν τὸν στέφανον, ἢν λυπῇς τί με,
ἵνα μᾶλλον ἀλγῇς. ΚΑΡ. λῆρος· οὐ γὰρ παύσομαι
πρὶν ἂν φράσῃς μοι, τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσί·
εὔνους γὰρ ὤν σοι πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα.
ΧΡΕ. ἀλλ' οὔ σε κρύψω· τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν
πιστότατον ἡγοῦμαί σε, καὶ κλεπτίστατον.

CHREMYLVS.

Non dubio procul, verùm si paulò molestior esse pergis, ego te decussa corona cędam, vt ex ea re sit, quod te peius etiam habeat. CAR. Nugæ. At ego non prius cessaro, quàm hic quisnam sit expósueris: nam quò tibi melius

bi melius ex animo volo, eò isthuc abs te enixius contendo. CHR. Agè, iam te non celabo, quē vt inter omnes meos censeo fidelissimum, ita & furacissimum.

Μὰ δία. supple, τύφω στέφανον ἔχοντα. Quod autem subdit, ἀλλ' ἀφιλῶν &c. παρὰ προσδοκίαν apponitur. ἀλλὰ .s. τύφω. ἔν.s. κατὰ, in aliquo uel dicto, uel facto. μᾶλλον. Seruus uim domini semper animo fert iniquo: at multo iniquiore ferre solet, si tum coërcetur, cùm quodam iure propositam sibi putat impunitatem. λῆρος .s. ὕθλον, nugæ, uerbum non est conuiciatorium, περιττολογίαν & inania uerba monstrat: friuolæ sunt, inquit, ac nullius momenti istæ minæ, ego improbitate & peruicacia te uincam. οὑτοσὶ pro οὗτος Atticum. ὢν γάρ. propterea quòd enim bono sum in te animo, diutius ineptire te non sustineo, proinde rogo te hoc πάνυ σφόδρα etiam atque etiam. Duæ uoces idem significantes ἐκ παραλλήλου componuntur, ut ex geminatis uerbis beneuolentiæ & amoris ὑπερβολὴ domino probetur. Aduerbia hæc duo per superlatiuum aduerbium reddas, uehementissimè, cupidissimè. ἀλλά. hoc aduerbio utimur, quando nos uictos, aut certè nos aliquid de nostro iure uelle remittere significamus, ita ferè sonat, Agè uicisti. κλεπτίστατον. Hoc admodum facetè dictum. Carion cùm dixisset se intimū esse Chremyli amicum, sperauit ut post πιστότατον Chremylus diceret, ὃ εὐνούστατον, beneuolentissimum: sed παρ' ὑπόνοιαν subiūxit ὃ κλεπτίστατον, summum furem uel maximum impostorē. κλέπτω enim quandoque est παραλογίζομαι, illudo, decipio. Porrò quanquam κλέπτης nonnunquam idem est quod φρόνιμος, id est, prudens & tacitus, quiq; non quibuslibet sua consilia prodit, si hoc loco etiā ita accipias, iocus tamen ex ambiguo salibus non caruerit comicis.

παρὰ προσδοκίαν. λῆρος. οὑτοσί. πάνυ σφόδρα. παράλληλον. ἀλλά. παρ' ὑπόνοιαν. κλεπτίστατος. κλέπτειν. κλέπτης.

ἐγὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ,
κακῶς ἔπραττον, καὶ πένης ἦν. Καρ. οἶδά τοι.
Χρε. ἕτεροι δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες,
καὶ συκοφάνται, καὶ πονηροί. Καρ. πείθομαι.
Χρε. ἐπερησόμενος οὖν ᾠχόμην ὡς τὸν θεόν,
τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν
ἤδη νομίζων ἐκτετοξεῦσθαι βίον.
τὸν δ' υἱὸν (ὅσπερ ὢν μόνος μοι τυγχάνει)

πευσό-

του σὸ μόνος εἰ χρὴ μεταβαλόντα τοὺς τρόπους,
εἶναι πανοῦργον, ἄδικον, ὑγιὲς μηδὲ ἕν·
ὡς τῷ βίῳ τοῦτ' αὐτὸ νομίσας ξυμφέρειν.

Antehac dũm ego & pius & iustus esse studui, semper miserè & duriter egi, inopsq; supramodũ fui. CAR. Hoc me nõ latuit herclè. CHR. Ex aduerso sacrilegos, rhetores, sycophantas, & alioqui sceleratos omne genus homines, prædiuites factos cognoui. CAR. Et isthuc facillimè credo. CHR. Consilio itaque apud me inito, scitari oracula visum est. Aerumnosam autem vitam meam cũm mecum reputarem iam accisam, et penè exhaustam, Apollinem adii, rogaturus num filio, qui mihi vnicus est, expediret, vt mutatis in diuersum moribus, versutus euaderet, improbus, & perditus. Nam facilè adducebar vt crederem, tale quiddam, ad vitam beatè degendam, momenti habere perplurimum.

θεοσεβής. δίκαιος. *θεοσεβὴς, τοὺς θεοὺς σεβόμενος, cui religio, & Deorum cultus cura cum primis erat. δίκαιος qui ex legũ præscripto sic inter homines uersabar, ut nemo ortam sibi ex me iniuriã conqueri posset. Ergo θεοσεβὴς & δίκαιος, diuini iuris atque humani cultor, & sedulus obseruator.*

κακῶς. *κακῶς. pro loco aduerbium hoc mutat significatum. Scortator & leno uiuunt κακῶς, id est libidinosè & impurè: auarus uiuit κακῶς, sordidè & preparcè: miles loco cedit κακῶς, ignauè: Chremylus inops agebat, id est, uiuebat κακῶς, exiliter, minimè lautè. πένης. sine fraude uix ingentes parantur opes: fere per fas & nefas congeruntur. Propterea Plato rectè scripsit: οὐκ εἰσὶν δὲ παμπλούσιοι ἀγαθοί. Admodum diuites boni nõ sunt.*

τοι. *οἶδα noui, & magno meo malo expertus sum, quàm tenuiter ægeres, nam mihi apud te esuriendum sæpe fuit. τοι, uel explet, uel confirmat, ut pro δὴ accipiatur.*

ἱερόσυλοι. *ἱερόσυλοι, τῶν ἱερῶν συληταί, rerum sacrarum compilatores, & deprædatores, qui ne à sacris quidem manus abstinent, sed illis abutuntur, in quæstum, uoluptates, & fastum conuertentes.*

Rhetores. *ῥήτορες. Cùm plerisque alijs urbibus, tum uerò Athenis sui quondam fuerunt rhetores, qui dicendo populum admonerent eorum, quæ ex usu reipub. putarent, quales fuere Aristides, Nicias, Miltiades,*

Miltiades, Pericles & aliquot alij uiri probi, in quos Aristophanes non inuehitur, sed in eos qui suū commodū curantes, publicum negligētes, populo plausibilia magis quā utilia suadebant. Eos Demosthenes, ῥήτωρ ipse, perstringit his uerbis, ὧν δὲ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασι· οἱ δ᾽ ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. id est, Quorum nonnulli ex mendicis diuites, alij ex obscuris et ignobilibus euaserunt praeclari. Sunt & qui sibi aedes publicis quibuslibet augustiores extruxerunt. Quanto autem respub. facta est deterior, tanto horum bona facta sunt auctiora. συκοφάντη ut glans primus cibus fuit Arcadum, ita ficus censetur fuisse Atheniensiū. In agro Attico cum fici in pretio essent, lege lata, poena constituta est ijs, qui ficos exportarent, praemium autem ijs qui exportatores obseruarent, et & deferrent. Hi ioco populari συκοφάνται dicti ἀπὸ τοῦ σῦκα φαίνειν, id est ex eo quòd ficos proderent. Transijt posteà hoc conuiciū ad calumniatores, et eos qui de quamuis pusilla re litem mouerent, et ex aliorum dictis & factis quaestum aucuparentur. πονηροί. Enumeratis aliquot maleficorum hominum speciebus, iam de illis in genere loquens, subdit, καὶ πονηροί. Et ut semel, inquit, dicam, alij quouis modo flagitiosi. ἐπερησόμενος, ab ἐπερέομαι, interrogo. ὡς pro πρὸς Atticè ponitur. Animaduerte ad σύγχυσιν, et uerborum confusionem quae in his uersibus est. eā sic expedias: ἐγὼ itaque, quoniam scilicet uidebam probitati miseriam, improbitati uerò iunctam esse felicitatem, ᾠχόμην ὡς τὸν θεὸν, ἐπερησόμενος, eum interrogaturus. ibam autem non propter me, quoniam ἤδη νομίζων βίον τὸν ἐμὸν αὐτοῦ τοῦ ταλαιπώρου σχεδὸν ἐκτετοξεῦσθαι· πευσόμενος δὲ, repete ᾠχόμην, ibam uerò sciscitaturus, εἰ χρὴ τὸν υἱὸν (ὅς τυγχάνει ὤν μοι μόνος) μεταβαλόντα τοὺς τρόπους εἶναι πανοῦργον, &c. ἐμὸν μὲν αὐτοῦ. Constructio Atticorum ad uerbum sonat, uitam meam ipsius luctuosi. Communis esset βίον ἐμοῦ αὐτοῦ, uitā meam ipsius calamitosi, quae Latinis auribus non est usquequaque inaudita, etiam si haec nonnullis magis probetur, uitam meam qui sum miser. Omnium receptissima haec est, uitam meam curis & laboribus cōfectam. ἐκτετοξεῦσθαι uiribus destitutam esse, & defectam. Metaphora est à sagittarijs sumpta. Dum uiget hominis aetas, hic magnos ambit honores ille diuitijs inhiat totus: alius summa ui incomparabilem affectat eruditionem. At homo cum senio fractum se agnoscit, animum despondet, nec est cur illa magis persequatur, quàm sagittarius,

Glans.
Ficus.
συκοφάνται.
ὡς.
σύγχυσις.
Pronominis cōstructio.
ἐκτετοξεῦσθαι.

ἐκτοξεύω

ὤν. πευσόμενος. ἐπανάληψις. πανοῦργος. ὑγιὲς μηδὲν.

rius in aliquid dirigere arcum cogitet, ubi uidet pharetram telis exhaustam. ὤν. *hoc unum est ex participijs, quæ in oratione Græca quandoque inueniuntur abundare.* πευσόμενος, *participium est à* πυνθάνομαι, *idipsum significat quod* ἐπερησόμενος, *itaque* κατ' ἐπανάληψιν *repetitur.* πανοῦργον. *Conflata est hæc uox à* πᾶν *et* ἔργον, *ut dicatur* πανοῦργος *qui nulla in re non sit uersatus, cuiusmodi qui est, quoniam astutus & uafer esse solet, fit hinc ut pro fallaci & fraudulento accipiatur.* ὑγιὲς μηδὲν, *nihil sani: ita uocant Græci hominem qui deploratis sit moribus & corruptissimis. Sanus id est sanæ mentis profectò non est, sed egregiè insanus, qui nullam neque boni, neque honesti rationem habet, sed qui probrosum uitæ institutum, & uitijs subnixum, ad uitam traducendam putat idoneum.*

μηδὲν. ξυμφέρειν.

μηδὲν *per* ἀνάλυσιν *dictum est, pro* μηδέν. *Quomodo* οὐδὲν *legas pro* οὐδέν. τοῦτ', τοῦτο αὐτὸ *hoc ipsum, nempe scelestũ esse:* ξυμφέρειν, συμφέρειν, ξὺν *Atticum est pro* σύν.

Καρ. τί δῆθ' ὁ Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;
Χρε. πεύσει· σαφῶς γὰρ ὁ θεὸς εἶπέ μοι τοδί,
ὅτῳ ξυναντήσαιμι πρῶτον ἐξιών,
ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαί μ' ἔτι·
πείθειν δ' ἐμαυτῷ ξυνακολουθεῖν οἴκαδε. Καρ.
καὶ τῷ ξυναντᾷς δῆτα πρώτῳ; Χρε. τουτῳί.

κελεύω
Iubeo

CAR. Agè verò, quid respondit oraculum Phœbi? CHR. Scies. Phœbus enim ambagibus nullis vsus, hoc mihi dixit. Iussit, vt templo egressus, cum ego ne posteà desererem, in cuius congressum venirẽ primùm, quin in animum inducerem, cum domum vsque persequi. CAR. Et huic primo videlicet occurristi. CHR. Huic ipsi.

δῆθ. στέμματα. πεύσει. τοδί. ὅτῳ.

δῆθ, δῆτα. *aduerbium cui* παρακέλευσις *inest.* ἐκ τῶν στεμμάτων, *de coronis, id est, de tripode, nam & tripodis locus, & quæ responsa dabat sacerdos, laureis coronis insignes erant.* πεύσει πυνθάνομαι, *futurũ facit* πεύσομαι, *cuius secunda persona est* πεύσῃ *&* Atticè πεύσει. τοδί, *hoc quod iam dicturus sum. Est* τοδὶ *pro* τόδε, *quod ipsum est* τοῦτο. ὅτῳ *pro* ᾧ, *quod est,* ᾧτινι, *quomodo*

do ὅτε pro οὐδενός. ξυναντάσομαι, à ξὺν pro σὺν & ἀντάω occurro, congredior. Indefinitum est α, optatiui. πρῶτον aduerbiu fecit. ἐξιὼν participium ab ἔξειμι, exeo, simul atque egressus essem. μεθῆκα, μεθῆκαι uerbum medium à μεθίημι, pretergredior, neglectui habeo. ἔτι postea quàm semel nactus essem. Arguunt hæc omnia Apollinem sciuisse, Plutum omnibus despicatui futurum, ac colloquio etiam uisum iri indignum: propterea, inquit, iußit ut egomet mihi persuaderem eum consequi. οἴκαδε, εἰς τὸν οἶκον, Atticum aduerbium. ἐκ τοῦ pro ἐκ τούτου hoc profertur contemptim, isti tam uili & abiectitio homuncioni. ξυναντᾷς, præsens pro præterito ξυνήντησας. δῆτα, subsannationem notat, quasi diceres, Si Dijs placet. τουτῳί, pro τούτῳ, Datiuus Atticus. Sunt qui loco huius legant τοῦ γε δή, huic sanè. Sed hoc leuius. ὅτε. οἴκαδε. τοῦ. δῆτα. τουτῳί.

ΚΑΡ. Εἶτ' οὐ ξυνίης τὴν ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ,
φράζουσαν, ὦ σκαιότατε, σοι σαφέστατα,
ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον τρόπον;
ΧΡ. Τῷ τοῦτο κρίνεις; ΚΑΡ. Δηλονότι καὶ τυφλῷ
γνῶναι δοκεῖ τοῦθ', ὡς σφόδρ' ἐστὶ συμφέρον
τὸ, μηδὲν ἀσκεῖν ὑγιὲς ἐν τῷ νῦν χρόνῳ.

CAR. An tu, ô omnium hominum ineptißimè, mentem Apollinis assequi non potuisti? præsertim quũ adeò perspicuè ipse tibi responderit. Hoc voluit, vt nimirum patriis moribus filium exerceas tuum. CHR. Vndênam tu hoc coniectas? CAR. Cæcus etiam istud peruideat: quandoquidem pessima quæque nosse, hocce tempore confert vel maximè.

εἶτα, aduerbiũ quod obiurgãti cõuenit. ξυνίης ξυνίημι, intelligo à σὺν et ἵημι compositũ, facit imperfectũ ξυνίειν, εις. loco cuius usitatius est imperfectũ primitiui ξυνίεον, ξυνίεες, et cõtractè ξυνίουν, ξυνίεις, uel Atticè ε in η mutato ξυνίης. σκαιότατε. Quemadmodũ homines ingenio prompto, paratoq; cõsilio, et ad res scitè gerẽdas idoneos, uocãt δεξιοὺς dextros: ita stupidos et hebetes, animoq; rusticano uocãt σκαιοὺς. i. sinistros. Quod ab usu manuũ est desumptũ. σαφέστατα manifestißima, et cognitu facillima, uel aduerbiũ esto clarißimè, apertißimè. ἀσκεῖν post φράζουσαν. Quæ mens Apollinis tibi reuelata, εἶτα. ξυνίης. δεξιός. σκαιός. σαφέστατα.

iubet te ἀσκεῖν exercere. ἐπιχώριον. Si uereris, inquit, ne ideo tuus filius olim ditescat, quòd ingenio sit mansuetiore, & moribus simplicioribus, uis scire qui diues euadat? fac, quantum in te est, ut moribus assuescat uernaculis: nam nostratibus moribus alibi nusquam mores sunt corruptiores, quare & ad opes parandas aptiores. Tuum autem filium nostris moribus inbuendum, admonet Apollo, dum te ad hunc cæcum mittit, qui typum gerit nostratium hominum: hi enim diuitiarum, dignitatum & honorum cupiditate nimia excæcati, uirtutibus relictis, in uitia feruntur præcipites. τῷ. *ſ.* τρόπῳ, *quo pacto.* δηλονοτί. *δηλονοτὶ, ut pro ὅτι legimus quandoque ὅτι, ita pro δηλονότι, hic uides δηλονοτί.* καὶ τυφλῷ. *Non de cæco Pluto hæc dicuntur, sed respicit Aristophanes ad hyperbolen prouerbialem, qua uti solemus, dum dicimus cuipiam qui ingenio sit obtusiore, Hoc uel cæco appareat. In qua dicendi formula quod corporis est transfertur ad animum. Oculis enim externa tantùm uidemus, mentis autem iudicio & ratione cognoscimus quæ interna sunt, & sensibus non obuia.* Cæcus. γνῶναι τοῦτο, *nosse hoc, duo hæc uerba loco nominatiui ponuntur ante uerbum* δοκεῖ. *idem enim est* γνῶναι τοῦτο *quod* γνῶσις τούτου, *huiusce rei cognitio perspicua est etiam cæco, id est, bardo & stupido.* τό. τὸ τοῦτο, *id quod sequitur, nempe* ἀσκεῖν, *sectari, & in eo uersari quod sit* μηδὲν ὑγιές, *alienum à uirtute & honesto.* ἐν τῷ νῦν. *Articulo* τῷ *cùm aduerbio* νῦν, *loco adiectiui ponũtur* ἐν τῷ νῦν, *id est,* ἐν τῷ παρόντι.

Χρε. οὐκ ἔσθ' ὅπως ὁ χρησμὸς εἰς τουτὶ ῥέπει,
ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἢν δ' ἡμῖν φράσῃ
ὅς ἐστι ποτ' οὑτοσὶ, καὶ τοῦ χάριν,
καὶ τοῦ δεόμενος ἦλθε μετὰ νῷν ἐνθαδὶ,
πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ,τι νοεῖ. Καρ.
ἄγε δὴ σὺ πότερον σαυτὸν, ὅστις εἶ, φράσον,
ἢ, τἀπὶ τούτοις δρῶ. Χρε. λέγειν χρὴ ταχὺ πάνυ.

CHR. Oraculum in hanc partem propendere, mihi nulla ratione fit verisimile, sed in aliud potius nescio quid maius. Quòd si hic tandē nobis retegat, quisnam ipse sit, quid quærat, aut cuius rei gratia huc nobiscum venerit,

venerit, quod nobis est respõsum, assequemur fortasse. CAR. Fare agè heus tu, imprimis verò dic, quis tu, alioqui cessantem te verberibus dicere cogam. CHR. Dicto est opus, idq; quàm citissimè.

τουτί. Atticè pro τοῦ, in hunc sensum. ῥέπει uergit, inclinat. Metaphora ab æquilibrio. τοῦ χάριν, τοῦ δεόμενος· τ pro τινος accipe, & ante χάριν præpositionem κατὰ subintellige. δεόμενος, cuius rei indigus. Notatur hoc uerbo Pluti miseria & calamitas, quam ipse de exteriore cultu præ se ferebat. μετὰ νῷν, Dualis numerus Atticis amicus: communis lingua μεθ' ἡμῶν dixisset. ἐνθαδὶ ἐνθάδε, ut τοδί pro τόδε, huc. πυθοίμεθα. Indefinitum β modi optatiui à themate πυνθάνομαι, cum ἂν iuncta hæc uox in modum transit potentialem. ἂν χρησμόν. scriptoribus Atticis placet hæc casuum inuersio. Posteriori uerbo dant casum uerbi prioris. Dialectus communis dixisset, πυθοίμεθ' ἂν ὅ, τι ὁ χρησμὸς νοεῖ, Vbi Attica ait πυθοίμεθ' ἂν τὸν χρησμὸν, ὅ, τι νοεῖ. Non discedit ab hoc genere, quod subest φράσον σαυτὸν ὅστις εἶ, pro φράσον ὅστις αὐτὸς εἶ. τἀπὶ pro τὰ ἐπὶ, τὰ ea quæ sunt, ἐπὶ τούτοις, post hæc. uerba illa, ἄγε δὴ σὺ πρῶτον &c. ἀπειλητικά sunt, & minarũ plena. Post minas autẽ et uerba, uerbera sequi solẽt. Ergo hoc ait: Dices quod abs te petimus, aut uerbis persuasus, aut uerberibus coactus. δρῶ, præsens est pro futuro δράσω. Quo tempore Pluto rẽ prodere neganti, paratius proponitur suppliciũ. Carion quo ægrius tulerat sequi Plutum, eo nunc in eum prior manus inijcit uiolentiores.

τουτί. ῥέπειν. τοῦ. χάριν. Numerus Dualis. ἐνθαδί. πυθοίμεθα. Cõstructio inuersa. τἀπί.

ΠΛΟΥΤΟΣ.

ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγω σοι. καρ. μανθάνεις
ὃς φησιν εἶναι; χρε. σοὶ λέγει τοῦτ', οὐκ ἐμοί·
σκαιῶς γὰρ αὐτοῦ καὶ χαλεπῶς ἐκπυνθάνει.
ἀλλ' (εἴ τι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις)
ἐμοὶ φράσον. πλ. κλάειν ἔγωγέ σοι λέγω.
καρ. δέχου τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν ὄρνιν τοῦ θεοῦ.
χρε. οὔτοι μὰ τὴν Δήμητρα χαιρήσεις ἔτι·
εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς.

PLV. Ego te iubeo lugere. CA. Audis quem se dicat esse? CHR. Tibi aũt non mihi hoc dicit: nã insçitè simul & odiosè cũ interrogas. Agè verò (si quid tibi placent candidi & synceri hominis mores) mihi dicito. PL. Et tibi certè ego fletum denũtio. CA. Virum hũcce, & alitem Dei accipe. CH. Efficiã, ita me Ceres amet, ne posthac sit, cur gaudeas et ipse: qui sis enim si non dixeris, ego te malũ malè perdam.

οἰμώζειν. Nominatiuus cum infinitiuo. εὔορκος. Fides. Attica fides. κλάειν. Auis. Ceres. δημήτηρ.

οἰμώζειν. A Carione illata est iniuria Pluto, ut qui prior dixerit minaciter, ἢ τἄπι τούτοις δρῶ. Deinde à Chremylo Carionis insolentiæ assentiẽti, λέγειν χρὴ, dixit, ταχὺ πάνυ. Plutus itaq; illis pœnitudinẽ proponit, nã οἰμώζειν λέγω σοι significat predico tibi fore ut hoc nomine lugeas: illatã mihi uim nõ impunè feres. ὅς φησιν. Attici iungũt nominatiuũ infinitiuo, ubi cõmunis lingua ponit accusatiuũ, sic, μανθάνεις ὃν ἐνά φησιν αὐτὸν εἶναι. σοὶ λέγει. Cæcitas Pluti fecit, ut ambigeretur, utri malè ominaretur. Propterea imprecationẽ illius & minas uterq; in alterũ reijcit. αὐτοῦ. genitiuus hic respicit prepositionẽ ἐκ, iunctã uerbo πυνθάνει, ut sit, πυνθάνει δὴ αὐτοῦ, queris ab eo quis sit. Dixit aũt ἐκπυνθάνει Atticè pro ἐκπυνθάνῃ, ut antea πεύσει pro πεύσῃ. ἀλλ᾽. Demulcet Plutũ si fortè blanditijs eliciat, quod minis extorquere nõ potuerũt. εἴ περ. i. κατὰ ante περ. aliquo modo. εὐόρκως probè et fideliter iuratis, peierare qui nõ nouit. Quomodo uitia cohærẽt uitijs, ita uirtutes uirtutibus. Quare dũ Chremylus uult se commendatũ ab una εὐορκίᾳ. i. à iusto iureiurando, simul cõmendandũ se à reliquis uirtutibus sentit. Pertinet huc quod legere est apud Atheniẽses, Fidei Deæ templũ fuisse cõstructũ, eamq; cũ primis numinibus cultã illic fuisse. Quapropter quod uerissimè dictũ uolebãt significare, Attica fide dictũ: & uirũ minimè periurũ, Atticã fidem: & probatissimũ testem, Atticũ testem dicebant, ut mirum iam nõ sit, cur huius uirtutis potius quàm aliarũ meminerit. κλάειν pro κλαίειν diphthongo propria in impropriam mutata. δήπου deridet Chremylum, qui tanti fecerit cæcum, à quo minæ, & inauspicata uerba proficiscantur in Chremylum ipsum. Habes, inquit, hospitem dignum qui beneuolè à te excipiatur. ὄρνιν. Priscorum superstitio credidit ex inspectis auibus Deorum uoluntatẽ sciri posse. hinc auem pro augurio, omine & symbolo accipiunt: uis, ait, nosse quid uelit consultus Apollo? te οἰμώζειν καὶ κλάειν, hic enim uelut ales eius, hoc ipsum tibi apertè canit. δήμητρα. Ceres frugum & rei frumentariæ Dea, Græcis δημήτηρ appellatur, quasi ἡ γῆ μήτηρ. i. terra mater, quòd

omnia

omnia nutriat. Chremylum cultorem terræ, per terram iurare nō dedecet. χαιρήσεις. nuper usus est cōmuni uerbo barytono τῷ χαίρω. χαιρέω.
ἀλλ' εἰ σὺ χαιρήσεις. hic utitur Attico τῷ χαιρέω. Iracūdè hoc dicit: Faciā ut tu qui plorare alios iubes, habeas et tu q ringaris ac doleas. φράσεις. s. σεαυτὸν ὅστις εἶ. ἀπό σ' ὀλῶ, Tmesis pro ἀπολῶ σε κακῶς.

ΠΛ. ὦ τᾶν ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμοῦ. ΧΡ. πώμαλα.
ΚΑΡ. καὶ μὴν ὃ λέγω βέλτιστόν ἐστ', ὦ δέσποτα,
ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάκιστα τουτονί·
ἀναθεὶς γὰρ ἐπὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν, κᾆτα λιπὼν,
ἄπειμ', ἵν' ἐκεῖθεν ἐκτραχηλισθῇ πεσών.
ΧΡΕ. ἀλλ' αἶρε ταχέως. ΠΛ. μηδαμῶς. ΧΡ. οὔκουν ἐρεῖς;
ΠΛ. ἀλλ' ἢν πύθησθέ μ', ὅστις εἴμ', εὖ οἶδ' ὅτι
κακόν τι μ' ἐργάσεσθε, κοὐκ ἀφήσετε.
ΧΡΕ. νὴ τοὺς θεοὺς, ἡμεῖς γ', ἐὰν βούλῃ γε σύ.
ΠΛ. μέθεσθέ νυν μου πρῶτον. ΧΡΕ. ἤν, μεθίεμεν.

PL. Me missū, obsecro, facite. CH. Nequaquā id fiet. CA. Here, imò verò dicā iam quod maximè expedit. Teneo quî hominē istū pessimè perdā. Ego in præcipitiū aliquod eū agā: mox, eo illic relicto, me subducā, vt illinc in caput delapsus, collū frangat. CHR. Eia oci⁹ rape. PL. Absit. CH. Quin loqueris itaq;. PL. At si qui sim ego vos semel intellexeritis, aliquid mali, sat scio, in me ingeretis, neq; abire sineris. CH. Deos testor, sinem⁹ si modò per teipsum non steterit. PL. Omnium ergo primum iam nunc me mittite. CHR. Ecce mittimus.

ὦ τᾶν. ἔτης, ἔτου, uocatiuū singularē et dualē facit ἔτα cui Atticè ν additur. Vnde fit ἔταν, pro ὦ ἔτα ὦ τᾶν contractè dicitur, ô amici: uox hæc blandientibus seruit, propterea per quæso, amabò, obsecrò, uel similibus reddi potest ἀπαλλάχθητον, indef. α, imperatiui à themate ἀπαλλάττομαι, quod est ἀπέρχομαι. πώμαλα. Aduerbio hoc negādi Attici peculiariter utūtur. Quomodo et pro τοῦτον τουτονὶ dicūt ἀναθεὶς, participiū ab ἀνατίθημι, in edito loco statuo. iunxit accusatiuo propter motū sine quo in κρημνὸν pduci nō potuit. κᾆτα pro καὶ εἶτα. λιπὼν participiū indefiniti β, à λείπω. ἄπειμι præsens pro fu-

ὦ τᾶν. πώμαλα. τουτονί. ἀναθείς. κᾆτα.

pro futuro, quod uix usus admittit. ἐκτραχηλισθῇς, indefinitum α subiunctiui ab ἐκτραχηλίζομαι, quod est τὸν τράχηλον συγκλῶμαι, ceruicem & collum frango. πεσὼν participium ἀ πίπτω anormi. αἶρε sublimem rape, plus uehementiæ inest huic uerbo, quàm τοῦ ἄγω: maiorq; mora esset, si Plutum agi, uel trahi oporteret, ideo iubet eum tolli & absportari. πύθησθε. Indefinitum β, subiunctiui ἀ πυνθάνομαι. μ' ὅστις εἰμί, pro ὅστις ἐγώ εἰμι, si cognoueritis me qui sim, pro, si cognoueritis qui ego sim. οἶδα, medium perfectum ab εἴδομαι. κοὐκ καὶ οὐκ ἀφήσετε futurum ab ἀφίημι. ἡμεῖς .s. ἀφήσομεν. Quid est aūt, ἐὰν βούλῃ? Si uoles dicere qui sis, An uerò si uis ut te abire à nobis sinamus? Alterū pendet ab altero: si nolles dicere, uideberis nolle abire, cùm certū sit te non prius abiturū quàm dixeris qui sis. μέθεσθε, μεθίημι medium uerbum facit μεθίεμαι unde fit indefinitum β μεθέμην, μέθεσο, hinc imperatiuum μέθεσο μεθέσθω, μέθεσθον μεθέσθων, μέθεσθε &c. πρῶτον antè quàm ordiar dicere. ἠνί, pro ἤν Attici proferunt ἠνί. Est aduerbium demonstrandi, unde apparet Latinorum aduerbium, en, deductum. μεθήκαμεν. Indefinitum β. medium. Iam dimisimus te, ut liberius dicas.

ἐκτραχηλισθῇς. πεσών. αἴρειν. οἶδα. κοὐκ. μέθεσθε. ἠνί.

ΠΛΟΥ. Ἀκούετον δή (δεῖ γάρ, ὡς ἔοικ', ἐμὲ
λέγειν, ἃ κρύπτειν ἦ παρεσκευασμένος)
ἐγὼ γάρ εἰμι Πλοῦτος. ΧΡΕ. ὦ μιαρώτατε
ἀνδρῶν ἁπάντων, εἶτ' ἐσίγας Πλοῦτος ὤν;
ΚΑΡ. Σὺ Πλοῦτος, οὕτως ἀθλίως διακείμενος;
ὦ Φοῖβ' Ἄπολλον, καὶ θεοί, καὶ δαίμονες,
καὶ Ζεῦ, τί φής; ἐκεῖνος ὄντως εἶ σύ; ΠΛΟΥ. Ναί.
ΧΡΕ. ἐκεῖνος αὐτός; ΠΛ. Αὐτότατος. ΧΡΕ. πόθεν οὖν, φάσον,
αὐχμῶν βαδίζεις; ΠΛ. ἐκ Πατροκλέους ἔρχομαι,
ὃς οὐκ ἐλούσατ' ἐξ ὅτου περ ἐγένετο.

PLV. Audite igitur (nam, quantum apparet, eò res rediit, vt ea me expromere necessum sit, quæ tacitus in animo seruare statueram) Ego haud dubiè sum Plutus. CHR. O hominum quotquot sunt sordidissime, tú ne Plutum te esse celares? CAR. Tu sis Plutus, qui vsqueadèo

adeò miserè habeas? Phœbe Apollo, Dii, Dæmones, ô Iupiter, quid ais? Illè ne reuerà es? PL. Ille sanè. CHR. Ille ipse? PL. Ipsissimus. CHR. Agedum dic, vnde ita squallidus prodis? PL. Venio à Patroclo, qui ab eo vsq; tempore quo natus est, balneum subiit nunquam.

ὡς ἔοικε. ἔοικα, uerbum medium facit perfectum οἶκα, Atticè augmento geminato ἔοικα, unde fluxit tertia hæc impersonaliter accepta persona. ἔοικε. *ἦ προσκεδασμένος eram meditatus, ἦ pro ἦν. Ab εἰμί imperfectum fuit εἶν, Iones ν expuncto εἶ in ἔα uerterũt, pòst Attici ἔα in ἦ contraxerunt, qui & ipsi ν adtexto ἦν formarunt.* ἦ. *προσκευασμένος sub specie paßiua actiuè significat.* ἐγὼ γάρ. *hoc γάρ confirmationem dicti habet. Quoniam enim qui arcanum prodit coactus, studet se cogentem ludificari, & mendacio eludere, ea de re Plutus uult hoc seriò ab se dici, nec uanus à Chremylo censeri.* γάρ. *μιαρώτατε. Chremylus audito nomine Pluti expalluit, quòd eum offenderit, cuius ope plurimùm indigeat. Crimen uerò admissum ita diluere parat: Falsum esse se, externo Pluti habitu, contemptiore nimirum, quàm pro tanto numine. Propterea Deum esse adhuc dißimulat, & quasi uilißimus quispiam sit, uocat eum omnium hominum fœdißimum. Subdit ueri non esse simile, tantum Deum tacendo ita se hominibus tractandum committere uoluisse. σὺ πλοῦτος. Amor diuitiarum, & odium paupertatis faciunt ut Carion neq; planè affirmet, neque in totum neget Plutum esse. Causa cur à credendo poßit auocari, hæc est, quòd sit οὕτως ἀθλίως διακείμενος, id est tot modis malè affectus cultu contemptibilis, totus situ & squalore obductus, & quod omnium est indignißimum, oculis orbus. ὦ φοῖβε. Hæc probant Carionẽ percepere, ut uerè is Plutus sit, qui in suas uenit manus, gaudio itaque gestiens, ad Deos exclamat, quos suæ letitiæ testes facit, fautoresq; sibi esse precatur. In primis Apollinem inuocat, qui Plutum Chremylo indicauit. Quare non simpliciter, sed honorificè, & specioso titulo illi addito, uocat eum φοῖβον, id est, clarum & lucis authorem.* φοῖβος. *καὶ θεοί. Quicquid numinũ est & Deorum generaliter citat: per uerbum θεοί Deos accipe selectos, summos & præcipuos, cœlestes semper habitos, & immortales, Deos maiorum gentium, ut uocant.* θεοί. *Per δαίμονας uerò Deos minorum gentiũ qui ex hominibus diuinos honores meruerunt, & in numerũ Deorum allecti sunt. Priores generis fuerunt Iupiter, Apollo, Mars. Posterioris, Hercules, Aesculapius, Castor cum similibus.* δαίμονες. *καὶ ζεῦ. Honoris*

gratis seorsum meminit Iouis. Subit autem quod omnino fortasse non sit pœnitendum, Carionem audito nomine Pluti metu exanimatū esse, expensoq;, quod in Plutum commiserat, facinore, Deorum opem implorare, & summissa uoce hæc dicere, ὦ φοῖβ' ἄπολλον, ὦ θεοί, ὦ δαίμονες, ὦ ζεῦ. Confusa sanè hæc Deorum inuocatio timorem arguit, & animum consternatum. Quod si est, τί φής quod sequitur, eadē uoce profertur qua illa præcedentia, σὺ πλοῦτος ὄντως ἀθλίως διακείμενος; habent hæc uerba, τί φής, admiratione magis quàm interrogatione. ἐκεῖνος *ille omnibus notus, apud omnes decātatißimus, nulli non notißimus.* ὄντως *omnino, non solùm nomine, sed et numine atq; potestate.*

Ναί. ναί *Affirmatio Latinis etiam accepta, næ.* ἀυτότατος. αὐτότατος *Superlatiuū de pronomine effictū facetè, et comicè, quasi diceret: Si usquā ullus est Plutus, ego ille sum.* οὖν, *itaq;, nota est certitudinis.*

Βαδίζω. βαδίζω *Græcis et Latinis* βαδίζω *et uenio ancipitē habent. i. progrediundi, uel redeūdi motū.*

Patroclus. πατροκλέους. *Patroclus uir Atheniensis prædiues quidem, sed auarus, oppidò quàm parcus et incultus. Quo nomine cū à suis increparetur, aiebat se* λακωνικὸν βίον ζηλοῦν. *i.*

Lacedæmonij. *Lacedæmoniorum uitā imitari, quorum frugalitas, et uitæ integritas, præ cæteris Græciæ partibus, tanta fuit, ut qui syncerè et incultè uiuerent, Laconicè uiuere dicerentur. Patrocli tenacitatem poëta insectatur, dum ab eo Plutum aridum, pannosum, & situ obductum uenire fingit.*

Balnea. ἐλούσατο. *Lauit. Molles uiri & luxu diffluentes lauacris, calidis præsertim, subinde se committebant, nitoris & elegantiæ causa. Idem faciebant ualetudinarij, & laboribus defatigati: refocillandis enim uiribus balnea non parum conferunt. Aristophanes dum uult significare congeneam, & innatam Patroclo fuisse auaritiam, ait eum balneo non esse usum ex quo tempore natus est, quasi uerò etiam ipsi adhuc infanti* ἀλουσία *placuerit, et illuuies fœda.*

ἐξότου. ἐξότου περ. *Solue,* ἐξ ὅτου περ. ὅτου *idem est quod οὗ, ut anteà uidimus* ὅτῳ *pro* ᾧ.

περ. περ *uocula est expletiua. Ergo* ἐξ οὗ. *s.* χρόνου.

ΧΡΕ. τουτὶ δὲ τὸ κακὸν πῶς ἔπαθες; κάτειπέ μοι.

ΠΛ. ὁ ζεύς με ταῦτ' ἔδρασεν ἀνθρώποις φθονῶν.
ἐγὼ γὰρ ὢν μειράκιον ἠπείλησ', ὅτι
ὡς τοὺς δικαίους, καὶ σοφούς, καὶ κοσμίους
μόνους βαδιοίμην· ὁ δέ μ' ἐποίησε τυφλόν,
ἵνα μὴ διαγιγνώσκοιμι τούτων μηδένα.

οὕτως

οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖσι φθονεῖ.

CHR. At vnde tibi, amabò, hæc cæcitas? PL. Ab Ioue, cui inuisum nimis genus humanum. Olim pueri-li quadam iactãtia minatus sum, me ad probos tantùm doctos, & modestos diuersurũ. Ille protinus ea vna de re me excæcauit, vt ea ratione scilicet nulla mihi post-hac hominum secretio foret: vsqueadeo ille frugi homi-nibus inuidet.

τυτὶ, τοῦτο. hoc malum, hanc cæcitatem, & miseram uitæ condi-tionem. ἔπαθες, indefinitũ β, à πάσχω. πῶς ἔπαθες, quomodo pas-sus es, quomodo contigit tibi. τοῦτ', his me affecit malis, hæc mihi mala inflixit. μειράκιον. Tuetur quantum potest suam innocẽtiam. Si quid, infit, petulantius olim à me dictum est, uel incautius, dignum uenia fuit. ignoscendum enim ætatulæ imbecilliori. Peccasse autem me non puto, Iouem uerò iniquius mecum egisse credo, ut qui nullo discri-mine inter homines me agere uellit, non etiam, uti exoptabam, solo bo-norum hominum commercio frui. ἠπείλησα, insolentius dixi in inui-diam sceleratorum, indoctorum, & ineptorum. ὡς τούς, πρὸς τούς. βαδιοίμην, βαδίζω. futurum habet commune βαδίσω, Atticũ βα-διῶ, unde est medium futurum βαδιοῦμαι, à quo fit optatiuũ βα-διοίμην. ὁ δὲ ὁ articulus pro pronomine οὗτος. ἐποίησε τυφλόν, sine periphrasi uno uerbo dicas ἐτύφλωσε. ἵνα μή, μή abundat, cum sequatur altera negatio in μηδένα. οὕτως, ut suæ faueat cau-sæ, indignum facinus Iouis repetens, in impium ἐπιφώνημα erum-pit. neque enim ideo Plutũ excæcauit Iupiter, quòd bonis inuideret, sed hoc consilio uult uirtutem propter se amari, non ob aliud. Iam si illi demum diuites euaderent, qui studiosi essent, & uirtutem colerẽt, plerosq; uideres qui ideo uirtutem amplecterentur, quòd per eam di-tescerent. Quare uirtutem, non propter uirtutem, sed propter opu-lentiam amarent. τοῖσι χρηστοῖσι pro τοῖς χρηστοῖς.

τυτὶ. ἔπαθες.

βαδιοίμην

ὁ.

μή.

ΧΡ. καὶ μὴν διὰ τοὺς χρηστούς γε τιμᾶται μόνους,
καὶ τοὺς δικαίους. ΠΛ. ὁμολογῶ σοι. ΧΡ. φέρε· τί οὖν
εἰ πάλιν ἀναβλέψειας ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ;
φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; ΠΛ. φήμ' ἐγώ.

ΧΡΕ. ὡς τοὺς δικαίους δ' αὖ βαδίζοις; ΠΛ. Πάνυ μὲν οὖν· πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ' ἑώρακα χρόνου.

ΧΡΕ. Καὶ θαῦμά γ' οὐδέν, οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων.

CHR. Atqui nō ab aliis quàm à bonis & iustis honos accedit Ioui. PL. Ita res habet. CHR. Rectè. Sed si visum recuperare dabitur, cedo, tūne etiamnum fugias consortia malorum? PL. Fugiam ego sanè. CHR. Et ad iustos diuertas? PL. Vel lubentissimè, vt quos à multo iam tempore non viderim. CH. Minimè profectò mirum, cùm neque id mihi, quanlibet etiam perspicaci, licuerit.

καὶ μάλα. Bonis bona deberi, non malis, & omnes sciunt, & senarius hic Græcorum testatur uersiculus:

ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ ἐσθλὰ καὶ δίδοι θεός. *id est,*

Bono certè uiro bona etiam largitur Deus.

Quare Chremylus dum Pluto assentitur, & eius fauorem ambit, his uerbis illatum uult, non sine malo animo Iouis fieri, quod à probis Plutum arceat, eos contrà, paupertate premi, ac grauia permulta perpeti sinat. φέρε. *Quoniam impium est, nec satis tutum de Ioue malè uel sentire, uel dicere, Chremylus ceeptā interrumpit disputationem, aliòq; se conuertit. Transitioni cōmodissima est hæc uocula* φέρε, *quasi diceret agè, omissis hisce, aliud tractemus.* ἀναβλέψειας, *ἀνὰ quod cū* βλέπω *hic iungitur, aliud nihil est, quàm* πάλιν, *quod præcedit. Alterum itaque* ἐκ παραλλήλου *positum cēseatur.*

φέρε. *πρότοῦ, uno uerbo aduerbialiter ponitur pro* πρώην. *Quod si uocibus diductis legas* πρὸ τοῦ, *subaudies* χρόνου, *ut cùm dicimus* πρὸ μικροῦ, *paulò antè.* φημὶ, φημί. *Habet hoc uerbum non modò consensum, sed & asseuerationem.* βαδίζοις. *Ideo hoc addit, quod Plutus a pernari bonos potuisset, quorum gratia uisum amisisset.* ἑώρακα. *Atheniensium r.mpub et* τὸ μὴ ἐπιχώριον τρόπον, *manifestè perstringit. Perfectum est Atticū ἑώρακα ab* ὁράω. οὐδ' ἐγὼ. *s.* ἑώρακα.

(Marginal notes: φέρε. παράλληλον. προτοῦ. φημί.)

ΠΛ. Ἄφετόν με νῦν· ἴστον γὰρ ἤδη τ' ἀπ' ἐμοῦ.

ΧΡΕ. Μὰ Δί'· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἑξόμεσθά σου.

ΠΛ.

ΠΛ. οὐκ ἠγόρευον, ὅτι παρέξειν πράγματα
ἐμέλλετόν μοι; ΧΡΕ. καὶ σύ γ', ἀντιβολῶ, πιθοῦ,
καὶ μή μ' ἀπολίπῃς· οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ
ζητῶν ἔτ' ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα,
μὰ τὸν Δί'· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλος, πλὴν ἐγώ.
ΠΛ. ταυτὶ λέγουσι πάντες· ἡνίκ' ἂν δέ μου
τύχωσ' ἀληθῶς, καὶ γένωνται πλούσιοι,
ἀτεχνῶς ὑπερβάλλουσι τῇ μοχθηρίᾳ.
ΧΡΕ. ἔχει μὲν οὕτως· εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί.
ΠΛ. μὰ Δί', ἀλλ' ἅπαξ ἅπαντες. ΚΑΡ. οἰμώξει μακρά.

PL. Iam ſinite abeam: quæ enim ex me ſcire vos oportuit, iam ſciſtis CHR. Non herclè ſinemus, quin multo etiā cupidius te retinebimus. PL. An non prædixi futurum, vt vos mihi ſemel cognito negotium faceretis? CH. Obſecro da te mihi, & ne me relinquas: quandoquidem alium virum qui me candore morum, et probitate vincat, etiam ſi quærere amplius inſtituas, nullum tamen inuenias, nullum, inquam, per Iouem. Nam præter me vnum, alius eſt nuſquam. PLV. Hoc ipſum nemo mihi non dicit: at eidem vbi pro voto licuit me frui, & ditari, multis partibus dubio procul ceteros exuperat improbitate. CH. Eſt ita certè vt dicis, verùm non omnes ſunt mali. PL. Bellè hoc ais ſcilicet, imò verò omnes in vniuerſum huiuſmodi ſunt. CAR. Faciam vt te impendiò huius pœniteat.

ἄφετον ἀφίημι facit indefinitum β imperatiui ἄφες, unde eſt ſecunda hæc dualis perſonæ. ἴσον pro ἴσατον per ſyncopen ab ἴσημι. τ' ἀπ' ἐμοῦ τὰ ἀπ' ἐμοῦ, rationem rerū mearum, qui ſim, unde ueniam, & cæcitatis meæ cauſam. μὰ Δία. μὰ negat, non per Iouem. ſ. ἀρνήσομέν σε. ἑξόμεθα, futurum τοῦ ἔχομαι, quod eſt, ita alicui hæreo, ut ab eo reuelli nequeam. ἐμέλλετον. μέλλω, futurus ſum, atque futurum infinitiui reddi ſolent per participium futurum & uerbum ſubſtātiuum, hoc modo, μέλλω λέξειν lecturus ſum, μέλλω ἄφετον. ἴσον. μά. ἔχομαι. μέλλω.

ἀντιβολῶ. ἔξειν, balaturus sum, ἐμέλλετον πέξειν, facturi eratis. ἀντιβολῶ, alicui me tota ui oppono, ut precibus ad eum in meam sententiam traham. παρὰ τὸ ἄντην ποδῶν βάλλεσθαι, ut nonnullis placet, id est in genua procumbo, ad alicuius pedes me prouoluo. Quod si ἀντιβολέω simpliciter & sine casu ponitur, ut hic, in aduerbiū
πιθοῦ. migrat, ut illa Latinorum, obsecrò, orò, cedò, amabò. πιθοῦ, thema πείθομαι habet indefinitum β ἐπιθόμην, unde est imperatiuū temporis eiusdem πίθου, & Atticè accentu mutato πιθοῦ, sine ut hoc tibi persuadeam. ἐμοῦ. post anorme comparatiuū, βελτίονα τοὺς τρόπους. s. κατά. μὰ τὸν Δία confirmatio est hominis urgentis. ἄλλος. s. ἀγαθὸς τοὺς τρόπους. Si Plutus statuit ad bonos ire, in agro autem Attico Chremylus solus sit bonus, debet unius Chremyli cōsue-
ταυτί. tudine, contentus esse. ταυτὶ Atticum est ἀντὶ ταυτά. τύχωσι, in-
τύχωσι. definitum β subiunctiui a themate τυγχάνω, consequor, adipiscor.

ἀληθῶς, is non dicitur frui Pluto ἀληθῶς, idest, uere & perfectè, qui eum tantummodo uidet, uel cum eo obiter agit, sed qui pro suo
τέχνη. arbitratu multos dies cum eo uersatur. ἀτεχνῶς. τέχνη Atticis est
ἀτεχνῶς. dolus, hinc ἀτεχνῶς ἄνευ τῆς τέχνης sine dolo, ergo uerè, re uera, ut planè, & id quod res est dicam. ὑπερβάλλουσι. s. τοὺς ἄλλους. Quondam inopes & boni, ubi semel animum ad diuitias appulerunt, fiunt omnium sceleratissimi. ἔχει s. πρᾶγμα, ita res habet ut dicis, nempe ex diuitijs omnes fieri deteriores. Sed quomodo hæc constāt? Plutus dixit, ταυτὶ λέγουσι πάντες, Pluti confirmans dictum Chre-
ἀντίφασις. mylus dixit, ἔχει μὲν οὕτως. Mox uerò subdit, quod utriq; aduersetur, εἰσὶ δ᾽ οὐ πάντες κακοί. Attende, Chremylus astutè assentitur Pluto, dum ait, ἔχει μὲν οὕτως, ueretur enim ne quid dicat, quo offensus Plutus, statim abire paret. Propterea insinuans se in gratiam Plu-
πάντες. ti, uult uerbum πάντες mitius accipi, ut sit idem quod πάμπολλοι, plerique: ualde multi quidem sunt, inquit, in quos competat quod dixisti, non cōtinuò tamen in omnes conferas. μὰ Δία. Profert hoc obliquè, & capite obliquato: per auctam syllabis dictionem, rei denotat
ἀπαξά- incrementum, non sunt mali omnes, sed omnes simul, omnes ad unum. Sic
παντες. dicunt, non est μέγας, sed μέγιστος, atq; adeò τρισμέγιστος. μακρά Quod dominus blāditijs impetrare nequit, seruus ferocior (quoniam non immemor quantum antea ipse cum hero minis profecerit) minis extorquere tentat. Est μακρὰ adiectiuum neutrum plurale, ἀττικῶς pro aduerbio positum λίαν, πάνυ, multum, diu. hoc sensu: diū omnes improbitatis insimulas, facis quod olim etiam atque etiā te pœnitebit. Vide ne hoc nomine pœnas aliquando des grauissimas.

ΧΡΗ.

ΧΡΕ. Σὺ δ᾽ ὡς ἂν εἰδῇς, ὅσα, παρ᾽ ἡμῖν ἢν μένῃς,
γενήσετ᾽ ἀγαθὰ, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
οἶμαι γὰρ, οἶμαι (ξὺν θεῷ δ᾽ εἰρήσεται)
ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,
βλέψαι ποιήσας. ΠΛ. Μηδαμῶς τοῦτ᾽ ἐργάσῃ·
οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι. ΧΡ. τί φῄς;
ΚΑ. Ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει.

CHR. Tu verò vt intelligas, si apud nos permanseris, quibus, ac quantis cumulabere commodis, attentior paulò me audi, vt quod dicam in animum tibi inducas. Spes est certissima (Diis meos conatus adiuuantibus) fore, vt visu opera mea tibi restituto, ista libereris cæcitate. PL. Hoc minimè feceris, quoniam visum recuperare non lubet. CHR. Quid ais! CAR. Næ homo iste ingenio est ad miseriam egregiè nato.

γενήσεται, aderunt tibi bona. Vt intelligas ergo non continuò omnes malos esse, qui ditescunt, méque in eorum albo esse nõ debere, qui te præsente improbiores euadunt. τὸν νοῦν non aurem solùm, sed & mentem dictis meis accommoda, quoniam quod dicturus sum ego, de nihilo non est. πύθῃ, Indefinitum β subiunctiui à themate πυνθάνομαι. πύθῃ. *οἶμαι, geminatum hoc uerbum asseuerationem habet maiorem. ξὺν θεῷ εἰρήσεται. Quod iam audies, dicetur cum Deo. i. fauente numine: uesanus usqueadeò non sum, ut ausim polliceri planè in me situm esse, quod promittam, & me illud suscepturũ inuitis Dijs.* ξὺν θεῷ.

ὀφθαλμίας. Est hic μείωσις qua rẽ extenuat, ὀφθαλμία enim potius morbus est oculorum ad tempus: cum autem agatur de cæcitate quæ nullo tempore curatur, ὀφθαλμίαν pro πηρώσει uel τυφλώσει posuit. Quid autem si cæcitatem ideo uocat ὀφθαλμίαν, quod eam existimet curabilem? ποιήσας. uerba, hoc modo disponantur, οἶμαι ποιήσας βλέψαι, arbitror, & spero ubi fecero ut uideas, ἐμὲ. s. ἀπαλλάξειν σε, me liberaturum te ταύτης τῆς ὀφθαλμίας. Animaduerte nominatiuũ ποιήσας cũ infinitiuo ἀπαλλάξειν Attica cõstructione iunctũ: nã cõmunis syntaxis exigeret οἶμαι ποιήσαντα ἀπαλλάξειν. ὀφθαλμία. Nominatiuus.

φύσει. Nõ protinus miser natura is est cẽsendus, qui in periculũ cadit, sed qui prudẽs, sciẽs et uolẽs ipse sibi malũ accersit, aut qui in discrimẽ

lapsus,

lapsus, ab eo ut statim expediatur tota ui non adnititur, huiusmodi sanè qui est, dignißimus est, qui miser in miseria pereat miserrimè.

ΠΛ. ὁ Ζεὺς μὲν οὖν εἰδὼς τὰ τούτων μῶρ', ἐμ', εἰ
πύθοιτ' ἂν, ἐπιτρίψει. ΧΡΕ. Νῦν δ' οὐ τοῦτο δρᾷ;
ὅστις σε προσπταίοντα περινοστεῖν ἐᾷ;
ΠΛ. οὐκ οἶδ', ἐγὼ δ' ἐκεῖνον ὀρρωδῶ πάνυ.
ΧΡ. ἄληθες; ὦ δειλότατε πάντων Δαιμόνων·
οἴει γὰρ εἶναι τὴν Διὸς τυραννίδα,
καὶ τοὺς κεραυνούς, ἀξίους τριωβόλου,
ἐάν γ' ἀναβλέψῃς σύ, κἂν μικρὸν χρόνον;
ΠΛ. ἆ, μὴ λέγ' ὦ πόνηρε ταῦτ'. ΧΡ. ἔχ' ἥσυχος·
ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ
μείζω δυνάμενον. ΠΛ. ἐμέ; Σύ; ΧΡ. Νὴ τὸν οὐρανόν.

PL. Enimuero, Iupiter ille, quem horũ vesania non latet, ad hæc semel si attenderit, totum me comminuet. CH. Quasi verò iam hoc ipsum non faciat, cùm te scilicet passim impingentem ita oberrare sinit. PL. Ego quid obgannias nescio: hoc scio, illum nimis formidabilem mihi esse. CH. Itáne verò? ô Deorum omnium meticulosissimè! Si visum recuperaris, idq; per paucos tantùm dies, credas illam Iouis tyrannidem, & illa Iouis fulmina, vel tribus obolis digna? PL. Ah infelix, talia, obsecro, ne loquitor. CH. Otioso, & quietiore animo esto: nam tibi comprobaro argumentis non pœnitendis, neque leuibus, te ipso Ioue multò etiam potẽtiorem. PL. Tú ne? Mihi? CH. Probabo ego tibi, per cœlum.

ὁ ζεύς. Plutus uerba hæc summißè, & auersa nonnihil facie profert. Quare perinde ac si Chremylum & Carionem non alloqueretur, tertia persona utitur, non secunda, τὰ τούτων μῶρα, horũ, id est, uestram insipientiam. At Chremylus in Plutum ualde intentus,

quæ dicuntur omnia exaudit, ad eaq; respondet. μωρά .s. ἔπη, sermones tam impios, & usqueadeo inconsulta consilia. Capit adiectiuū genere neutro pro substantiuo, τὴν μωρίαν, τὴν μωρολογίαν. μωρά. ἢν πύθοιτο, si intellexerit. Qui possunt, quæso, hæc constare? ὁ ζεὺς εἰδὼς, εἰ πύθοιτο, Iupiter qui hæc nouit, si ea intellexerit. Iupiter omnia uidet, omnia audit, omnia intelligit, sed in multis conniuet: eaq; quasi nō audire uidetur, quorum tamen ultionem in allud tempus differt. Iouem audire. Hoc adde flagitiosius esse, malè loqui, quàm malè sentire. ἐπιτρίψει, fregerit, attriuerit, non eo contentus quòd me excæcarit.

οὐ τοῦτο δρᾷ. οὔ σε ἐπιτρίβει; προσπταίοντα. Dum cæci in cespites, ligna, lapides offendunt, προσπταίουσι, Dum sic ingrediuntur, ut unde profecti sunt, eodem sæpe uideantur reuerti, περινοστοῦσι. προσπταίειν. περινοστεῖν. οὐκ οἶδα, Auribus obturatis auertit se à Chremylo. Nec uolo, inquit, nec debeo, nec audeo huiuscemodi uerba in Iouē cogitare, uel dicere, imò ne audire quidem. ὀῤῥωδῶ. ὄῤῥος, os est unde cauda pendet, pro cauda ipsa capitur. δέω timeo, ὀῤῥωδῶ metuo, formido, propriè de animalibus dicitur caudam propter metum reducentibus. ὄῤῥος. ὀῤῥωδῶ. ἄληθες, Aduerbiascit adiectiuum neutrum. Atticè autem est proparoxytonum, communiter enim oxytonum est. ἄληθες. δειλότατε. Quid faciat uehemens pecuniæ studium! Chremylus scit Deos minores subijci maioribus: propterea Vulcanum quondam ab Ioue de cœlo in terram præcipitatum tradunt, & Plutus ipse ab eodē se ait excæcatum, & tamen dum Plutum in suam sententiam pellicit, Iouem aspernari non dubitat. Plutumq; ut ignauum, accusat. πάντων omnium Deorum, quem puto etiam Dijs minoribus pauidiorem, cùm tamen inter maiores sis collocandus. γάρ, Interrogationi particula hæc seruit non inuenustè. γάρ. τυραννίδα. Priscis seculis tyrannus rex erat, & tyrannis imperium significabat, ut hîc. Iouem Deorū regem fuisse poëtica figmenta canunt: illius arma κέραυνον esse tradūt, unde κεραύνιον & τερπικέραυνον, id est, fulminatorem, fulmine gaudentem, quod insontes contorquet. Tyrannus. κεραύνιος. Quoniam ergo Chremylus sentit Plutum, metu Iouis illius tanti, à sua sententia alieniorem, Iouis ὑπεροχὴν despicienter tractat. τριωβόλου. Obolus æreum fuit numisma minutulum, inde dictum quòd obelisci imaginem præferret. Obolus. Quoniam uerò huius nummi pretium est minimum, quod uolunt uideri uilissimum & contemptissimum, aiunt non esse dignum obolo, dyobolo, triobolo, tetrobolo &c. Compositio, o in ω mutat in secunda horum nominum syllaba. ἐάν γε. Non in totum aspernatur Iouis fulmen: ait, Iouem solere quidem eos fulmine tangere, qui grauiora

admittunt facinora, leuiora autem eum negligere, quale fuerit si Plutus per aliquot tantùm dies uiderit. ἆ *aduerbium* ἐπιτιμητικόν. *Auersatur, & increpat Chremylum, de quo audire quidquam in contemptum Iouis non sustinet.* πόνηρε. *Transtulit accentum Atticè, nã communiter* πονηρὸς *scribitur.* ἔχε, *gere te, esto* ἥσυχος, *id est quietus: uno uerbo dicas* ἡσύχαζε, *conice, de hac re loqui supersede.*

ἆ.

μείζω. μείζω, *maiora comparatiuum anorme plurale, contractum Atticè à communi* μείζονα. ἐμέ; *Ex animo autem hoc profertur & distinctè. Méne tantillum Deum Ioui anteponas?* Σὺ *tu qui homuncio tantùm es, & idem rusticus imperitissimus?* οὐρανόν. *Per Cœlum iurat, quoniam olim Solem, Lunam, Stellas, & Cœlum non modò animalia esse, uerùm etiam Deos existimarunt,* θεοὺς *q́; , id est Deos dixerunt,* ἀπὸ τοῦ θέω *curro, quòd perpetuo motu circumagerentur.*

Cœlum.

θεός.

αὐτίκα γὰρ ἄρχει διὰ τί ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν; ΚΑΡ.
Διὰ τ' ἀργύριον, πλεῖστον γ' ἔστ' αὐτῷ. ΧΡ. φέρε·
τίς οὖν ὁ παρέχων ἐστὶν αὐτῷ τοῦθ'; ΚΑΡ. ὁδί.
ΧΡ. θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτονί;
ΚΑΡ. καὶ νὴ Δί' εὔχονταί γε πλουτεῖν ἄντικρυς.
ΧΡ. οὐκοῦν ὅδ' ἐστὶν αἴτιος, καὶ ῥᾳδίως
παύσειεν, εἰ βούλοιτο, ταῦτ' ἄν. ΠΛ. ὅτι τί δή;
ΧΡ. ὅτ' οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστὸν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν,
μὴ βουλομένου σοῦ. ΠΛ. πῶς; ΧΡ. ὅπως; οὐκ ἔσθ' ὅπως
ὠνήσεται δήπουθεν, ἢν σὺ μὴ παρὼν
αὐτὸς διδῷς τ' ἀργύριον· ὥστε τοῦ Διὸς
τὴν δύναμιν, ἢν λυπῇ τι, καταλύσεις μόνος.
ΠΛ. τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ; ΧΡ. φήμ' ἐγώ.

Ecce protinus demonstro. Tuus ille Iupiter vndenã habet, quod reliquis Diis imperet? CAR. Ab argento scilicet, quod ille habet, quantũ alius nemo. CHR. Agè porrò: illi quis argentum suppeditat? CA. Quis, si non hic? CHR. Ioui quod sacra fiant, quis alius, quàm hic, in causa? CAR. Nullus omnino: certum est enim omnia

sacri-

ſacrificantium vota huc redire, vt ditescat qui precatur. CHR. Conſequitur ergo hunc vnum ſacrorum authorem eſſe:eaq́;,ſi huic vni ita viſum fuerit, facilè ceſſatura. PL. Quamobrem id tandem? CHR. Quoniam ex omnibus hominibus, nullus hercle poſthac futurus eſt, qui, te nolente, Deorum vlli vel bouem, vel pſæſtũ, vel aliud, quodcunq; illud ſit, offerat. PL. Quinam hoc aũt? CHR. Qui rogas? quia nulla ratione fiet, vt quis ſacrificandum quidpiam emat, cui comparando pecuniam ipſe non ſuffeceris, adeò ſanè vt Iouis ipſius vim illam ſummã ſi qua in re moleſtior tibi videatur, tu ſolus ſis oppreſſurus. PL. Siccine ais? Mcóne vnius beneficio Ioui ſacrificatur? CH. Tuo vnius planè.

αὐτίκα γ̓ὰρ, ſtatim certè .ſ. ἀποδείξω. In promptu habeo unde tibi monſtrem te Ioue ipſo potentiorem: hoc nullo negotio probare poſſum. ἄρχει, præeſt, præficitur alijs Dijs: nam appellari conſueuit, πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε, hominum ſator, atq; Deorũ. διὰ τίνα. τίνα accuſatiuus ſingularis perſonæ rationẽ habet. Per quẽ habet imperiũ? cui debet acceptũ ferre ſuũ imperium? τἀργύριον, pro τὸ ἀργύριον. Rogauit Chremylus de perſona, Carion reſpõdet de re. Per pecuniã, nomine aũt pecuniæ omne diuitiarum genus intelligit. Ridet interim, & pro ueteris comœdiæ libertate Iouẽ inſectatur, qui cũ uiueret fortunatiſsimus, et hominũ longè ditiſsimus, honores diuinos ſibi aſſumpſit, templa ſibi ſacrari iuſsit, & poſteritatem ueſana religione adſtrinxit, nunquam hæc facturus, ſi diuitijs non præcelluiſſet. τίς ὁ παρέχων ἐστὶν; periphraſis ſolius uerbi. τίς παρέχει; τουθ', τοῦτο ἀργύριον. ὁδί. Atticum pro ὅδε, hic, demonſtrato Pluto. Sic antea dixit τοδὶ pro τόδε. θύουσι ut in cœlis Iupiter regnat per Plutum, ita in terris per eundem colitur. Ergo nihil uſquã Iupiter habet, quod Pluto non debeat. εὔχονται πλουτεῖν· Iouem inuocant ut diuites fiant, ſcopus ſacrificantium, opes. Itaque non tam propter Iouem, quàm propter Plutum, & eius largitionem uota ſacrificantium uideantur ſuſcepta. ἄντικρυς, manifeſtè: huiuſmodi preces uulgò audiuntur, ut nemo ſit qui diffiteatur, aut id negare audeat. αἴτιος cauſa τῶν θυσιῶν, καὶ εὐχῶν ſacrificiorum & precum. ταῦτ' ταῦτα, illa ſacrificia & uota. Cum πανόσιον iunge ἄν. ὅτι τι δή; Hactenus Chremylus & Carion de Ioue iſputárunt Pluto tacente, omnia tamen audiente, tandem uerò quidam honoris, & potentiæ

Pecunia. ὁδί. ἄντικρυς.

suæ titillatione tactus, quidnam sit quod illi de se asserant, altiori indagine scire cupit, ὅ τί τι δή; In ὅτι ο abundat: τί interrogat, alterum τι uacat, significat ποτε. Ergo ὅτί τι δή; nihil aliud est quàm τί δή ποτε. Qui tandem hæc constent quæ dicitis? Iam uerò ὁ πλεονάζειν uidere est in quamplurimis locis, ὅτινα ἔργα, pro τίνα solùm, & ὅτισι pro τοῖς. Tale fuit ὅτῳ, quod antea legimus ὅτῳ ξυντυχοιμι πρῶτον ἐξιών. &c. ubi τῷ pro ᾧ uel ᾧτινι accipitur, τῷ o præpositiuo, ocioso manente. Quid autem si ὅτι simpliciter & sine interrogatione accipias, pro quoniam, τι itidem abundante, ut cum ironia Plutus aliquid dicere incepisset, quod Chremylum & Carionem morderet, eorumq; dicta subsannaret? Quoniam scilicet, inquit, Vlterius autem dicendo ne progrederetur Chremylus impedit: uerbum eius interrumpit, aliò spectans, quàm quò euasurus erat Plutus. ὅτι οὐδ' εἷς pro οὐδεὶς θύσειεν ἄν, Quoniã nullus mortaliũ posthac Ioui oblaturus est, non bouẽ &c. Græcus interpres ὅτι pro πῶς accipit. πῶς ἄρα .i. διὰ τίνα τρόπον, quomodo isthæc dixisti? conuenit hæc interpretatio cum priore illa. βοῦν ἄν. Particula hæc ἄν apud Atticos subinde uacat, uel præcedentis uerbi rationem habet, οὐ βοῦν ἂν θύσειεν. ψαιστόν. Psæsta placentæ erant, & liba in sacrificijs adhiberi solita. uocantur & κάμματα, quæ sunt folia lauri: propterea autem κάμματα dicebantur, quòd psæsta folijs lauri tecta apponebantur comedenda. ὅπως. Ecce & ὅπως pro πῶς, τοῦ ο, περιττεύοντος. οὐκ ἔσθ' ὅπως ὠνήσεται, non est ut quis emat, nullo modo qui uolet sacrificare empturus est bouẽ.

ἢν σὺ μὴ pro εἰ μή σύ, nisi. παρών, præsens, id est, propitius & fauens. αὐτὸς, ipse, non alius tuas uices gerens. τι. s. κατά in aliquo, uel minimo etiam.

ὅτί τι δή. ὁ. ὅτινα. ὅτῳ. ἄν. ψαιστόν. κάμματα ὅπως. παρών.

καὶ νὴ Δί', εἴ τί γ' ἐστι λαμπρὸν καὶ καλὸν,
ἢ χαρίεν ἀνθρώποισι, διὰ σὲ γίγνεται.
Ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα.
ΚΑΡ. Ἔγωγέ τοι διὰ σμικρὸν γ' ἀργυρίδιον
δοῦλος γεγένημαι· διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως.

Quin, vt verè dicam, si quid vspiam est quod hominibus sit splendidum, honestũ, aut alioqui gratiosum, te vno authore tale videtur. Nulla enim res est, quæ pecuniæ

cuniæ non obediat. CAR. Ego hocce meo malo didici:qui, quoniam pauperior olim fui, nunc cogor pecunia emptus modica, miseram seruire seruitutem.

τοῦ πλουτεῖν, uerbum pro nomine τοῦ πλούτου diuitijs. In hanc rem extant non inuenusti, neque relatu indigni Græcorum uersiculi. Verbum pro nomine

τἀργύριόν ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς·
ὅστις δὲ μὴ ἔχει τοῦτο, μηδὲ κτήσατο,
οὗτος μετὰ ζώντων τεθνηκὼς περιπατεῖ. *id est,*

Hominibus uelut sanguis & anima est argentum: eo qui destituitur, nec ipsum sibi parauit, is inter uiuos mortuus obambulat. ἐσθ' ὑπήκοα, pro ὑπακούουσι, subseruiunt. ἔγωγε idem quod ἐγώ, nisi quod ἔγωγε pronomen Atticum in principio amat poni, ἐγὼ autem commune in principio iuxta & in medio. τοι uel expletiuum sit, uel pro γοῦν accipiatur. σμικρόν. Prostesis pro μικρόν. Superflua, uideri potest hæc dictio, cùm ἀργυρίδιον pecuniolam, id est, paruam pecuniam significet. Verùm uel poëtico iure diminutiuum pro primitiuo usurpat: uel per duo hæc ὑποκοριστικὰ, rei & pecuniæ exprimit tenuitatem. Ne quis autem putet hæc rusticè à seruo subijci, & leuia grauibus stultè immisceri. Si etenim libertas inæstimabilis res est, an non est miranda uis pecuniæ, quæ, pusilla etiam, homini libertatem seruare, auferre ue queat? ἴσως. ἐπίσης τοῖς ἄλλοις, non æquè diues atque alij. Seruorum origo à bello est, in quo qui capiuntur, si redimere sese non possunt præ inopia, in seruitutem rediguntur. ἔγωγε. τοι. σμικρόν. Diminutiua

ΧΡ. καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς κορινθίας,
ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν· ἐὰν δὲ πλούσιος,
τὸν πρωκτὸν αὐτὰς εὐθὺς ὡς τοῦτον τρέπειν.

CHR. His amplius. De Corinthiis scortis hoc aiūt,
Qui eas ambit, si pauper est, nulla eius habetur ratio:
At si diues, protinus illa ruunt in amplexus, liberamq;
sui copiam faciunt.

ἑταίρας. Non modo Iouem, sed & Venerem sine Pluto frigere ostendit: idq; non ex quibuslibet meretricibus, sed ex Corinthijs, ut

Corinthus. *nobilioribus. Corinthus urbs in Isthmo collocata fuit, duos habens portus, alterum qui Asiam, alterum qui Italiam spectaret. Corinthij ad pelliciendos undecunque homines, et ut ex frequentiori hominum cõcursu suam urbem opulentiorem redderent, templum Veneri sacrarunt, quod puellas Veneri sacras plus mille capiebat, quæ prostando ac uulgò quæstum faciundo, tandem eò luxus & delitiarum peruenerunt, ut non nisi opulentiss mos quosque admitterent: qui enim quod poscebant, nõ pendebat, probrosè eijciebatur. Nemo ferè est quin sciat* Demosthenes. Lais. *Demosthenem Laidem, Corinthiacum celeberrimum scortum, adijsse, quæ posteaquam petiuisset μυρίας δραχμὰς i. decem milia drachmarum, Demosthenes magnitudine precij perculsus, non minus prudẽter quàm uerecundè illinc se subducens, ait, οὐκ ὠνοῦμαι μυρίων δραχμῶν μεταμέλειαν, id est, decies mille drachmis pœnitudinẽ non emo. πειρῶν τύχῃ, tentans fuerit, pro πειράσῃ tentarit, de stu-* πειρῶ. *pro interpellarit. Atticè πειρῶν pro πειρῶν positum est. τὸν νοῦν. adeò aspernantur, adeò non dignantur alloquio, ut ne ad eos quidem animaduertant. Non modò autem Corinthiarum, sed & omnibus omnium meretricum ingeniis insitũ est, ut non gratia aut elegãtia amãtis moueantur, neq; rationibus ullis eas melius flectas, quã tinnulis.i. pecunia numerata. Proinde Plautinum illud scortillum dicebat: Oculatæ sunt nostræ manus, credunt quod uident. πλούσιος repete, πει-* πρωκτός. *ρῶν τύχῃ. πρωκτὸν, podicem, τὰ αἰδοῖα intelligit, uidetur sumptum a canibus. αὐτάς. s. φασί, & ὡς pro πρὸς ut anteà accipe.*

ΚΑΡ. Καὶ τούς γε παῖδάς φασι ταυτὸ τοῦτο δρᾶν,
οὐ τῶν ἐραστῶν, ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.
ΧΡ. Οὐ τούς γε χρηστούς, ἀλλὰ τοὺς πόρνους· ἐπεὶ
αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. ΚΑΡ. Τί δαί;
ΧΡ. Ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν, ὁ δὲ κύνας θηρευτικάς.
ΚΑΡ. Αἰσχυνόμενοι γὰρ ἀργύριον αἰτεῖν ἴσως,
ὀνόματι περιπέττουσι τὴν μοχθηρίαν.

CAR. Hoc ipsum & pueros, non amatorum, sed pecuniæ gratia, factitare ferunt. CHR. Id non de bonis, sed de cinædis dictum putes: quandoquidem qui boni sunt, argentum hoc nomine non exigunt. CA. Quidnam ergo? CH. Hic equũ quidem generosum, ille verò venaticos

venaticos canes. CA. Fit fortasse, vt, dũ pecuniã poscere pudet, suum flagitiũ, hoc prætextu tegant speciosiore.

Καί τούς. Execratur infandos amores & spurcos παιδεραστῶν concubitus, de quibus, Platone referente, μυρία γέγονεν ἀνθρώποις ἰδίᾳ, καὶ ὅλαις πόλεσι κακά, id est, hominibus priuatim, urbibus uerò publicè innumera contigerũt mala. Quoniam libido hæc, ut idẽ Plato ait, ἐκ προνοίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος κτείνει, id est, consultò, atque dedita opera genus humanum destruit. Ab hoc plus quàm prodigioso coitu, quoniã contra naturã est, bruta, et expertia rationis animalia abstinent. Authorẽ παιδικῶν Ouidius Orpheum scribit: παιδικά.
Ille etiam Thracum populis fuit author, amorem Orpheus.
In teneros transferre mares &c.
Sunt qui Thalonem Cretensem faciant principem: Hic autem fuerit necne non satis certum. Hoc tamen ex Aristotele scitur, Masculam Venerem, lege etiam lata, permissam in Creta fuisse. ταυτό. τὸ αὐτὸ, id ipsum, nempe τὸν πρωκτὸν τρέπειν. τ' ἀργυρίου, τοῦ ἀργυρίου pecuniæ gratia. Propterea Latini scorta mascula uocant pueros meritorios à merendo.i. lucri & quæstus gratia aliquid faciendo. χρηστούς. οὐ φασι, inquam, τοὺς χρηστοὺς τοῦτο δρᾷν τοῦ ἀργυρίου χάριν, uocat per ironiam χρηστοὺς pueros faciliores & placidiores, quasi uerò ideo culpabiles non sint, quòd alijs conīcti rebus, ære non mercant. τί δαί; δαί loco τοῦ δὴ productionis gratia διφθογγογραφεῖται. ὀνόματι. f. αὐτοῦ. ὀνόματι, hoc nomine, huiusmodi petitione. Peterent quidem non illibenter argentum, sed honestiore titulo suam celant infamiam: homine enim liberali et ingenuo dignius est, equum, annulum, aut aliquid tale, quàm pecuniam petere. περιπέττουσι, inuoluunt, occultant. Sumptum à pistoribus fermentũ in cõficiendo pane sic confundentibus, ut nusquam esse appareat. μοχθηρίαν, auaritiam & argenti cupiditatem: uel potius τὴν ἀσέλγειαν turpitudinem & obscœnam libidinem. Thalo. Meritorij pueri. χρηστός. Δαί. περιπέττειν.

ΧΡ. Τέχναι δὲ πᾶσαι διὰ σέ, καὶ σοφίσματα
ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἐσθ' ηὑρημένα.
ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν σκυτοτομεῖ καθήμενος,
ἕτερος δὲ χαλκεύει τις, ὁ δὲ τεκταίνεται,
ὁ δὲ χρυσοχοεῖ γε χρυσίον παρὰ σοῦ λαβών·
ὁ δὲ λωποδυτεῖ γε νὴ Δί', ὁ δὲ τοιχωρυχεῖ·

ὁ δὲ

ὁ δὲ κναφεύει τις, ὁ δὲ πλύνει κῴδια·
ὁ δὲ βυρσοδεψεῖ γ', ὁ δὲ πωλεῖ κρόμμυα·
ὁ δ' ἁλοὺς γε μοιχὸς διὰ σέ που παρατίλλεται.

ἁλίσκομαι
capior.

CHR. Huc accedit, quòd omnes artes & sophismata, quotquot homines norunt, propter te sunt excogitata. Etenim ex hominum colluuie hic sedendo sutoriam, ille ærariam, alius verò exercet architectonicam. Est qui aurum de te acceptum conflet. Videas qui alios expolient, quiq; muros effringant. Aliis fullonia nō displicet. Reperias quos iuuet coria lauare et tingere. quid quod spe diuitiarum sunt qui cepas etiam vendāt? cum interim prę inopia, alius adulterii dānatus, nimis ignominiosè depiletur.

τέχνη. σοφίσματα. σκυτοτομεῖν. Sutor. χαλκεύειν. τεκταίνεσθαι. τέκτων. Faber. χρυσοχοεῖν. λωποδυτεῖ.

τέχνας. Ex ijs quæ sequuntur, intelligit artes quibus inest μεταχείρησις καὶ ἐνεργεία, id est, quæ manibus peraguntur, sordidas artes, & illiberales, quo in genere sunt, quarū hic meminit. καὶ σοφίσματα, imposturæ, & fraudes compositæ, siue in artibus sint, siue extra artes. ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἔσθ', Atticè pro ἐν τοῖς ἀνθρώποις εἰσί. σκυτοτομεῖ. Confictum uerbum à σκύτος corium, & τέμνω scindo. Eos generaliter notat qui ex corio opus faciunt. Latini à suendo sutores appellant. χαλκεύει. Si uerbi huius genuinam respicis significationem, is dicetur χαλκεύειν qui æs tractat, & ex eo aliquid facit. Laxius tamen accipi potest, pro eo nimirum qui æs, ferrum, plumbum, & alia metalla quæcunque parat. Sic τεκταίνεσθαι hic eum notat qui ex ligno, lapidibus, aut alia materia conficit opus, quamuis τέκτων (unde ductum est hoc uerbum) à τεύχω facio, & paro deriuetur, suapteq; natura significatio τοῦ τέκτονος tam latè pateat apud Græcos, quàm fabri apud Latinos. χρυσοχοεῖ, τὸ χρυσίον χέει, aurum fundit, ex auro fusili opus aliquod facit: quod munus est aurificum. παρὰ σοῦ. Chremylus non tribuit speciatim Pluto æs, lignum, nec lapides, sed aurum: quoniam in auro diuitiarum pars uulgo censetur esse potißima & pulcherrima. Simul Chremylus indicat se non tam ἐπὶ σκύτη, quod aiunt, quàm ἐπὶ χρυσίον βλέπειν, id est, non tam ipsi animum esse in corijs, quàm in auro. λωποδυτεῖ, uox hæc, si non fallor, constituta est ex tribus, λώπη uestis, ὁδὸς uia, &

uia, & δύω τὸ ἐνδύω exuo, ut sit in uia prætereuntes spoliare, uicos & uias obsidere, minor uis est in hoc quàm in eo qui τοιχωρυχεῖ i. qui ædium muris & parietibus effoßis ædes inuadit alienas. Duobus hisce uerbis furta & rapinas omnis generis poëta tangit. κναφεύω. à κνάω, quod est ξύω, id est, rado fit κναφεύω uerbum fullonū. pannos & uestes carduis radendo, polientium. Atticum est κναφεύω pro communi γναφεύω. πλάυνω. Pellium nullus est usus, antè quàm in uasis ligneis, lapideis, terreis, uel æneis probè macerentur, deinde lauentur. Aliud itaque agit qui πλάυνει κώδια, aliud qui σκυτοτομεῖ. Ab utroque differt qui βυρσοδέψης, hic enim neque coria scindit, neque lauat, sed tingit & pilo nudatis colorem addit. βύρσα corium est, δεψέω, tingo. κρόμμυα. Species pro genere ponitur. Per cepas itaque, olera & omne genus herbas edules intellige. ἁλούς, captus, deprehensus, ab ἁλίσκομαι uerbo anormi. παρατίλλεται. Olim mœchus adulterij conuictus, pœnam ob flagitium irrogandam si diues erat pecunia redimebat, pauper pœnas luebat, quæ παρατιλμός uocabatur, ἀπὸ τοῦ παρατίλλεσθαι. i. ab euellendo, quoniam mœchorum nates & pudenda publicè uellebantur. Haud scio utrum magis mirū, inuenri potuisse qui studio pecuniæ rem exercerent adeò sordidam: rursum tam miseros fuisse, qui pecuniolæ penuria, tam probroso cunctis essent spectaculo.

τοιχωρυχεῖν.
κναφεύω.
πλάυνειν.
βυρσοδέψης.
ἁλούς.
Mœchi.
παρατιλμός.

ΠΛ. οἴμοι τάλας, ταυτί μ' ἐλάνθανε πάλαι.
ΧΡ. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ;
ΚΑΡ. ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;
ΧΡ. τί δέ, τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.
ΚΑΡ. τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ' οὗτος τρέφει;
ΧΡ. ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;
ΚΑΡ. ὁ βελονοπώλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ Παμφίλου;
ΧΡ. Ἀγύρριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;
ΚΑΡ. Φιλέψιος δ' οὐχ' ἕνεκα σοῦ μύθους λέγει;
ΧΡ. ἡ ξυμμαχία δ' οὐ διὰ σὲ τοῖς Αἰγυπτίοις;
ΚΑΡ. ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;
ΧΡ. ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος; ΚΑΡ. ἐμπέσοι γέ σοι.
ΧΡ. τὰ δὲ πράγματα οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται;

μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος,
καὶ τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν, εὖ ἴσθ᾽ ὅτι.
καρ. κρατοῦσι γοῦν κἂν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε,
ἐφ᾽ οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθίζηται μόνος.

PLV. Me miſerum qui hactenus iſthæc ignoraui. CH. Magnus ille Perſarũ rex cuiuſnã, ſi non huius beneficio tantus eſt? CA. An non propter hunc conuentus celebrantur, & conciones? CH. Aliundé ne quàm ab hoc Pamphilus habet quod lugeat? CA. Belonopola nonne ab eodem habet, cur cũ Pamphilo ingemiſcat? CH. Quis, præter hunc, in cauſa eſt, quòd inſolẽter adeò pedat Argyrius? CA. Aliús ne quàm tu facit, vt Philepſius fabulas narret? CH. Eſt, obſecrò, qui neget auxilium Aegyptiis per te datum? CAR. Et per eundem te, Laidẽ Philonidis amore captã? CHR. Iam ſuperba illa Timothei turris? CA. Eius ruina opprimaris. CH. Vbi eſt qui diffiteatur abs te fieri, quidquid vſquam eſt rerũ humanarũ? verè omniũ tum bonorũ, tum malorũ tu ipſe author vnus es. Id quod tibi vt perſuadeas, ego etiam atq; etiam velim. CAR. Fit hinc haud dubiẽ, vt ſemper & apud quoſcũq; ea pars in bello vincat, in quam tu vnus inclinaris.

οἴμοι. *οἴμοι aduerbium eſt hominis aliquid indignè ferentis, propterea*
τάλας. *conuenientiſsimè illi adiungitur nominatiuus τάλας, quo ſignificatur, qui miſer eſt, et aliquid præter meritum paſſus eſt, παρὰ τὸ ταλάω, ſuffero, et perpetior. ταυτί, ταῦτα. hæc fugerunt me, nec ſciui tantã uim ineſſe mihi. μέγας. Paucula dixit Plutus, ſed eiuſmodi fuerunt, quæ facilè Chremylo & Carioni animũ adderẽt. Propterea quò magis urgeant, orationibus utuntur & rationibus ut non paucis, ita nec*
Magnus *ſimplicibus, ſed interrogatiuis, et uehemẽtiæ maioris. Magnũ regem*
rex. *abſolutè uocant regem Perſarũ. Cùm enim Cyrus Aſſyriæ & Mediæ*
Cyrus. *regna in Perſas tranſtuliſſet, Aſiam debellaſſet (unde argenti quingenta millia talentorum reportauit, præter craterẽ Semiramidis, cuius pondus erat quindecim talentorũ) uocatus eſt μέγας βασιλεύς, à*
οὐχί. *quo poſteà Perſarũ reges μεγάλους βασιλέας appellari ſe uoluerũt.*
κομᾷν. *οὐχί idẽ quod οὐκ. κομᾷ, effertur et ſuperbit. Ductũ eſt ab ijs qui*

ab

ab elegantiore capillitio, & comptula coma sibi placent. ἐκκλησία. Et belli & pacis tempore comitia fiunt, & hominũ cœtus lucri gratia: nã uolunt uel sua tueri, & conseruare, uel aliena usurpare. Quòd aũt sic urbes & populi concitentur, ingens Pluti numẽ facit. τριήρης. Cùm bellum nauale gerendum erat, τριηράρχαι. i. classis & nauium præfecti eligebantur non pauperes, sed diuites, qui classem rebus bello gerendo necessarijs instruerent. εἰπέ μοι. Sic loquimur ubi rem significamus omnibus confessam. Dic mihi non tu sis qui naues communias? hoc innuit, non possis negare. ἐν κορίνθῳ. ξενικὸν quod est. ξενικὸν uocat τοὺς ξένους στρατιώτας peregrinos milites, et accititios. si Atheniẽses diuitijs nõ abundarent, unde nunc apud Corinthũ conducititium alerent exercitum? Facit Plutus, inquit, ut nostra negotia discriminis plena, sine periculo et noxa geramus. Obiter Athenienses mordet ut timidos et ignauos, quo nomine etiam Demosthenes in eos subinde inuehitur, quòd cõtra morẽ maiorũ ipsi in bellũ non prodirẽt, sed metu periculi extraneos mercede conducerẽt. πάμφιλος. Pamphilus Atheniensis fœnerator insignis rempublicã administrauerat, qui cum ærariũ expilasset, peculatusq; conuictus esset, publicata sunt uniuersa eius bona. Pamphilo parasitabatur Belonopola, qui in gratiam Pamphili sic se insinuauerat, ut Pamphili bona utriusque uiderentur cõmunia. Si itaque ob irrogatam multam, et amissas opes habuit Pamphilus quod lugeret, non defuit itidem Belonopolæ quod angeretur. Vides Plutũ optabilem & hominibus desideratũ, ut propter quem amissum, indoleant qui amiserint. κλαύσεται, futurum medium à themate κλαίω. ἀργύριος. Argyrius Atheniensis uir fuit prædiues, sed ob eximias opes adeò immodestus, & inuerecũdus, ut in cõgressu hominum πέρδας & crepitus infames edere non puderet. Ferè fit, ut credam hinc inoleuisse, ut apud Græcos βδέειν & πέρδειν, accipiantur pro opulentiam ostentare, uel simulare. Quod confirmatur prouerbiolo: νεκρὸς κεῖται βδέων. id est, Mortuus iacet pedens. Hoc uult poëta dictum: Diuitibus licet qualiacunque facere, pauperibus non item. φιλέψιος. Philepsium tradunt non modò pauperem fuisse, sed & monstrosum, prætereà linguacem & uerbosum: qui tamen fabellis ingeniosè recitandis, totam operam nauabat, ut uel hac ratione uitam facilius toleraret. Adeò natura etiam, & quæ nobis sunt congenea uitia, nos non queunt à studio & amore Pluti reuocare! ἀγύρμιος. Atheniensis ager parum fœcundus est, quo fit ut rei frumentariæ penuria laboret non rarò. Contrà autem Aegyptus est feracissima.

Margin: τριηράρχαι. — ξενικόν. — Pamphilus. — Belonopola. — Argyrius. — βδέειν. — πέρδειν. — Philepsius. — Attica regio. — Aegyptus.

Contigit ut Athenienses σιτοδείᾳ premente, missis ad Aegyptios legatis, frumentum ab illis peterent, petitumq; abunde reportarent. Illo ipso tempore Persæ coniuratis animis de occupanda Aegypto consultarunt. Protinus rogati Athenienses Aegyptijs auxilium mittunt: cōiunctis ergo utriusq; gentis uiribus, Persa profligato, stetit Aegyptus. Ecce ut regiones etiam ab iniuria tutas Plutus uindicet. φιλωνίδου.

Philonides. *Philonidem & deformem, & rerum imperitum fuisse ex sequētibus constat.* κάμηλος, *inquit Phyllius,* ἔτικε τὸν φιλωνίδην· *Camelus peperit Philonidem. Nicochares* ἀπαιδευτότερος εἶ φιλωνίδου· *Indoctior es Philonide. Theopompus & asinum, & asina*

Melitus. *matre natum eum scripsit.* ὄνος μὲν ὄγκαθ' ὁ μελίτου φιλωνίδης, ὄνῳ μιγείσης μητρὸς ἔβλασε· *Philonides Meliti filius more rudit asinino, matre cum asino consuescente genitus est. Illum quamlibet inelegantem, ineptum & stultum, Lais tamen diuitem amauit, aut saltem illum amare, se simulauit. En quanta uis pecuniarum, & Pluti. Hîc subit quod forsan indignum animaduersione non fuerit. Athenæus, ubi*

Nais. *de Naide scorto uerba facit, ambigit nū hoc in loco pro Lais sit scribendum Nais. Verba illius sic habent:* μνημονεύει δ' αὐτῆς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Γηρυτάδῃ. μήποτε δὲ κἀν τῷ Πλούτῳ (ἐν ᾧ λέγει· ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ φιλωνίδου;) γραπτέον Ναῒς καὶ οὐ Λαΐς. *id est, Meminit eius etiam Aristophanes in Gerytade. Ac nescio an in Pluto (ubi ait: Nonne propter te Lais amat Philonidem?)*

Timotheus *scribere oporteat Nais, non Lais.* ὁ τιμοθέου. *Timotheus Atheniensium dux fuit, qui uulgò* εὐτυχὴς *id est fortunatus est appellatus, propterea quòd ad quodcunque bellum missus esset, facilem inde ac certam uictoriam reportaret. Felicitatem eam qui illi inuidebant, uictorias Fortunæ magis fauore, quàm prudentia aut consilijs eius comparatas iactitabant. Quare in illius inuidiam pingebāt Fortunam ue-*

Timothei dictum. *lut piscantem, & urbes ad rete cogentem, Timotheo interim propè dormiente. Inuidorum maledicentiam ipse sic eludebat: Si tantas urbes capio dormiens, quid putatis facturum me uigilantem? Extruxit hic mirandæ celsitudinis arcē: quam cum suâ, nō Fortunæ opera iactasset, constructā, Fortuna quæ prius in conspectū eius subinde uenisse credebatur, ab eo tempore nunquā est illi uisa. Licet per Timothei arcē, ædificia quæcunque magnifica intelligere, quæ nemo, citra fauorem Pluti, condat.* ἐμπέσοι. *Iocular iter, præterq; expectationē Chremyli Carion uerba hæc interijcit: cùm enim diceret Chremylus,* ὁ τιμοθέου δὲ πύργος, *quis non expectasset, aut hoc, aut tale quiddam esse addendum?* οὐ διὰ πλοῦτον μέγας καὶ θαυμαστὸς ἐγένετο;

Nonne

Nonne magna & mirabilis authore Pluto condita est? Carion uerò seruili quadam licentia, domino imprecatur, ut turris tanta suo casu eum opprimat. Quæ tam ominosa uerba Chremylus pro nihilo ducit, non solùm quòd ipsi non liceat coronatum, & ab oraculo unà secum redeuntem seruum ferire, sed quòd ea uerba, sic præter opinionē audientium enuntiata, gratia non uacent, sintq́; eiusmodi quæ Plutum nōnihil faciliorem reddant. Omisso igitur sermone quem de turre Timothei dicere instituerat, ne in singulis referendis quæ à Pluto fiunt immoretur, omnia generaliter ab illo uno fieri contendit. μονώτατος. *Contra naturam rei finxit hoc superlatiuū, quo Pluti unius ope, arbitrio, & uoluntate, atque sine commercio numinis ullius cuiusuis ac quanticunque, omnia fieri apertius monstret.* ξύνισθ' ὅτι. *Hoc bene scias, de eo quod dico, nullo prorsus modo hæsites, sed ipsum tibi sit persuasißimum.* ἴσημι *imperatiuum facit* ἴσαθι ἰσάτω, *quæ per syncopen efferuntur.* ἴσθι, ἴστω. *Quod ad* ὅτι *pertinet, sunt qui abundare credāt, quomodo & in* ὅτι τί δή, *de quo anteà diximus.* κρατοῦσι, *uel milites uel gentes.* κἀν, ἐν τοῖς, *etiam in bellis. quod Demosthenicum de bello dictum palam confirmat:* δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. *id est, pecunijs opus est, neque enim sine illis quidquam facere licet eorū quæ fieri oportet.* ἐπικαθέζηται. Μεταφορικῶς *ab æquilibrio, in quo id dicitur* ἐπικαθέζεσθαι *quod propendet, & grauius est.*

μονώτατος.

ξύνισθ' ὅτι.

ἴσθι.

ὅτι.

ὅτι τί δή.

ΠΛ. ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἷς ὢν ποιεῖν;
ΧΡ. καὶ ναὶ μὰ Δία τούτων γε πολλῷ πλείονα.
ὥστ' οὐδὲ μεστός σου γέγον' οὐδεὶς πώποτε.
τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐστὶ πάντων πλησμονή·
ἔρωτος. ΚΑΡ. ἄρτων. ΧΡ. μουσικῆς. ΚΑΡ. τραγημάτων.
ΧΡ. τιμῆς. ΚΑΡ. πλακούντων. ΧΡ. ἀνδραγαθίας. ΚΑΡ.
ἰσχάδων. ΧΡ. φιλοτιμίας. ΚΑΡ. μάζης. ΧΡ. στρατηγίας.
ΚΑΡ. φακῆς. ΧΡ. σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε.
ἀλλ' ἢν τάλαντά τις λάβῃ τριακαίδεκα,
πολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἑκκαίδεκα·
κἂν ταῦτ' ἀνύσῃ, τετταράκοντα βούλεται,
ἤ φησιν οὐκ εἶναι βιωτὸν αὑτῷ τὸν βίον.

PL. Egóne vnus tãta præstare possum? CH. Potes per Ioué, & iis etiã quæ diximus multo plura. Adeò sanè vt satietas tui nullũ ceperit vnquam, cùm tamẽ quarumcunq; aliarũ rerum satietas sit, & fastidiũ, puta amoris. CA. Panũ. CH. Musices. CA. Bellariorũ. CH. Honoris. CA. Placẽtarũ. CH. Fortitudinis. CA. Ficuũ. CH. Ambitionis. CA. Mazæ. CH. Imperii militaris. CA. Lẽtis. CH. Tędio aũt tui nunquã omnino quisquã affectus est: Quin si quis talẽta sibi tredecim pararit, sedecĩ parare multo cupidi⁹ cõtendet. Quòd si et hũc numerũ æquarit, quadragenariũ implere toto pectore incũbit. Id ꝙ si minus perfecerit, iã queritur vitã sibi nõ satis esse vitalẽ.

ὤν. *δυνατός εἰμι. Periphrasis uerbi δύναμαι. ἕις ὤν. uacat ὤν, eo enim expuncto, nihilo secius constat oratio.* καὶ ναί. *iunge* καὶ *cum* πλείονα, *&* μὰ, *particulam per se negatiuam, hic affirmatiue*

μά. *capi: uim enim eius perdit* ναὶ *præcedens affirmatiua, nihilq; aliud est*

ναί. ναὶ μὰ δία *quàm simplex* ναί. *Res ergo ita habet,* ναὶ μὰ δία. *s.* δυνατὸς εἶ περ καὶ πλεῖω πλείονα τούτων. ὥστε, *itaq; ut intelligas uerum esse quod de te dicimus, ecce & aliud quo tuam uirtutem uolumus confirmatam.*

γέγον. γέγον' *pro* γέγονε *fuit, medium præteritũ perfectũ à* γίγνομαι. *Iam* οὐδεὶς *post* οὐδὲ *pro simplici* ἕις *accipitur*

Negatio. οὐδεὶς μισὸς, *nisi quod maior est dicti affirmatio, quàm auget etiam*

πω. πω *ante* ποτὲ, *nulla omnino uel tantilla etiam satietas.* ἔρωτος, *conuenit cum hoc, quod Poëta cecinit:* πάντων μὲν κόρος ἐστὶ καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος. *id est, Omnium satietas est, & soporis & amoris. Cum utroque autem parum conuenire uidetur senarius quem citat & probat Aristoteles:* οὐδεὶς ἐραστὴς, ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ. *id est, Qui non*

Amor. *perdurat amando, amicus non est. Certè amor cuius causa fuit uirtus, nunquam desinit, sicut nec uirtus. Aliunde qui coalescit, nempe uel ex emolumento, uel ex uoluptate, facilè cum pereuntibus causis perit & ipse.* ἄρτων. *Caput artis ast, aiunt, decere quod quis uel dicat, uel faciat: propterea hic poëta cõfingit ingeniosè alia dici à domino, alia à seruo. Quæ dominus refert,* σπουδαῖα *sunt, id est, seria & honesta quæq; à uirtute aliena non sunt. Seruus contrà, eorum tantùm meminit, quæ sint gulæ & uentri amica. Quapropter herus sic sua dicere pergit, ut rationem eorum non habeat, quæ seruus scurriliter, et gesticulatione quadam postica interijcit.*

Musica. μουσικῆς. *Nemo existimet Musicam hic accipiendã pro ea parte artium liberaliũ quæ concentũ, & uocum*

uocũ harmoniam docet. Est enim musica à Musis deducta. Musæ aũt Deæ sunt bonarũ artiũ præsides. Musica itaq; generali significato literas humaniores et liberales disciplinas cõprehẽdit. Propterea apud Comicos qui negant se literas didicisse, aiũt se nõ didicisse Musicam. Quare ἄμουσοι uocabantur, et inerudite fabulæ, ἀμουσολογίαι. è diuerso quos dicebant politiorũ literarũ peritißimos, appellabãt μουσικωτάτους. τραγήματα sunt, inquit interpres Græcus, τὰ μετὰ τὴν εὐωχίαν τῇ τραπέζῃ τιθέμενα. i. quæ post conuiuiũ mẽsæ apponũtur. Antiquitus enim conuiuis, sua unicuiq; portio apponebatur, prius quàm cœnaculũ ingrederẽtur. Postea quæ proponebantur, ut amygdala, poma, & id genus aliæ lautitiæ, uocabãtur τραγήματα, ἐπιδορπίσματα, μεταδορπίσματα, ἐπιφορήματα, et ἐπέκλαια. Latini secũdas mẽsas appellãt, et bellaria quòd sint πέμματα suauiora et dulciora. ἀνδραγαθία, studiũ et uoluntas rerũ honestarũ uiriliter, strenueq; peragendarum, ut φιλοτιμία egregij sunt conatus, & feruẽs cupiditas honorũ, atq; dignitatũ capeßendarũ, uehemens contẽtio alicuius honorificè superãdi. μάζης. Carion uidetur inter edulia delicatiora μάζαν reponere. Id quod si est, de ea mazæ specie intelligendũ, quæ ex farina, sale, lacte, uel oleo conficiebatur quãdoque etiã ex uino subigebatur. Fuit hæc species non solũ humanis usibus dicata sed et Dijs ipsis sacra. Sed quid si de suo more. i. ridiculè et facetè, μάζαν et φακῆν inter lautitias collocet? ut dicat mazæ et lentis satietatẽ esse, perinde ac si diceret, homines esu raparum & fabarum quandoque satiari. Nã maza fuit quæ ex farina, sale & aqua tantùm fiebat. Propterea qui hoc cibo uictitabant, dicebantur ἀλφιτοσιτεῖν, quasi farina sola uesci, quomodo qui pane uescerẽtur, ἀρτοσιτεῖν. Panẽ aũt à maza seiũgi ipsemet indicauit, ut quẽ primo loco posuerit. pane uerò mazã fuisse deteriorẽ, Græcorũ prouerbiolo probatur: ἀγαθὴ καὶ μάζα μετ' ἄρτον. i. post panẽ maza etiã bona est. Memoriæ enim datũ est in apparatu conuiuiorũ mazam primũ apponi consueuisse, postea panẽ. Pane aũt cõsumpto amplius esuriẽti ad mazam erat recurrendũ. Porrò mazam nõ usquequaq; à pane alienã fuisse uel hinc credas, quòd nõnulli eam interpretẽtur ξηρὸν ἄρτον, rigidũ et austerum panem. Athenæus certè inamœnum cibum fuiße testatur his uerbis: πεινῶντι ἀνδρὶ μάζα τιμιωτέρα χρυσοῦ τε, καὶ ἐλέφαντος. i. Maza esurienti homini charior est auro & ebore. Quod ad Lentem attinet, quam mazæ subiungit, hoc scitur, legumen esse uilißimum, aciei oculorum graue, stomacho, intestinis, neruis, pulmoni & capiti ualde noxium, ut legumine tam insuaui et incommodo, minimè mirum

sit

Musæ. ἄμουσος. ἀμουσολογίαι. μουσικός. τραγήματα. ἐπιδορπίσματα. μεταδορπίσματα. ἐπιφορήματα. ἐπέκλαια. Mensæ secundæ. Bellaria. ἀνδραγαθία. φιλοτιμία. μάζα. ἀλφιτοσιτεῖν. ἀρτοσιτεῖν. Lens.

sit aliquem posse satiari. οὐδεὶς μεστός. *Quoniam crescit amor nũmi quantùm ipsa pecunia crescit. Cumq; rerum ferè omnium cupiditates in senectute remittantur, & languescant, locupletibus tamen cũ aetate congerendarum opum magis ac magis crescit amor.* τάλαντα. *Ferunt duo fuisse talentorum genera, minus quod libras ualebat sexaginta, & maius, quod octoginta. Quanquam hoc nomen per se positum, i. sine distinctione maioris & minoris, maximam pecuniae summã notat, ut cum Tantali, & Pelopis talenta dicimus, opes immensas significantes.* κἂν *pro* καὶ ἂν. ταῦτ' *ea si decem talenta accumulauerit.* ἢ *alioqui, si non poterit eam summam perficere.* οὐ βιωτόν, ἀβίωτον, *non putat plenè se uiuere, sed languidè uictitare, ut uita illi uideatur & acerba, planéq; indigna nomine uitae.*

Talentum. κἂν. ἤ. βιωτός.

ΠΛ. εὖ τοι λέγειν ἔμοιγε φαίνεσθον πάνυ·
πλὴν ἓν μόνον δέδοικα. ΧΡ. φράζε τοῦ πέρι.
ΠΛ. ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατὲ
ἔχειν με, ταύτης δεσπότης γενήσομαι.
ΧΡ. νὴ τὸν Δί'. ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς
δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος. ΠΛ. ἥκιστ'· ἀλλά με
τοιχωρύχος τις διέβαλ', εἰσδὺς γάρ ποτε
οὐκ εἶχεν, εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδὲν λαβεῖν,
εὑρὼν ἅπαξ ἅπαντα κατακεκλεισμένα·
εἶτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν, δειλίαν.
ΧΡ. μή νυν μελέτω σοι μηδέν, ὡς, ἐὰν γένῃ
ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα,
βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως.
ΠΛ. πῶς οὖν δυνήσει τοῦτο δρᾶσαι θνητὸς ὤν;
ΧΡ. ἔχω τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι
ὁ φοῖβος αὐτὸς, πυθικὴν σείσας δάφνην.
ΠΛ. κἀκεῖνος οὖν ξυνοῖδε ταῦτα; ΧΡ. φήμ' ἐγώ.
ΠΛ. ὁρᾶτε. ΧΡ. μὴ φρόντιζε μηδὲν ὦγαθέ·
ἐγὼ γὰρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι, κἂν δέῃ μ' ἀποθανεῖν,

Αὐτὸς

αὐτὸς διαπράξω ταῦτα. ΚΑ. κἂμ βούλῃ γ' ἐγώ.

PLV. Videmini profectò mihi non ingrata loqui. Verumtamen res vnica restat, quæ me adhuc solicitat. CHR. Agè ea quæ sit expromc. PL. Vereor ergo, tantæ potentiæ, quantam vos mihi esse dicitis, ne non cõpos fiam. CHR. Mehercule fies. Sed non ab re fortasse omnium est in ore, Plutum quiddam esse timidissimum. PL. Minimè sanè: verùm talem esse me calumniatus est quispiam parietum effractor, qui in locupletis nescio cuius ędes ingressus, et omnia illic admodum probè conclusa nactus, vt nihil inde quidquam secum asportare quiuerit, prouidentiam falsò interpretatus est formidinem. CHR. Ne iam ergo, quidquam sit tibi curæ. Nã si te prompto, paratoq; animo esse cognouero, ad ea quæ facturum te dixisti, faxo vt Lynceo etiã acutius cernas. PL Hoc quî facias mortalis ipse cũ sis? CHR. Bonam spem ex eo concepi, quod mihi de oraculo Phœbus ipse respondit. PL. Est igitur & ille horum conscius? CHR. Est haud dubiè. PL. Vos videritis. CHR. Rogo te, ò præclare, nihil moucaris. Nam ego, vt ne quid hæreas, quod sum pollicitus præstabo, vel capitis periculo. CAR. Idipsum ego quoq;, si quidem est vt velis.

εὖ cum πάνυ iunge, admodum bene, & ex animi mei sententia: τοι expletiuum est. τὸ πέρι. Præpositio locum mutat: post ponitur enim suo casui, idcirco accẽtus etiam locus mutatus est. Alloqui dictũ esset, περὶ του, ubi τὸ pro τινος capitur. τὴν δύναμιν. Mutata est constructio. Accusatiuus enim pro genitiuo ponitur. Ordo cõmunis syntaxeos hic esset, δέδοικα ὅπως γενήσομαι δεσπότης ταύτης τῆς δυνάμεως, ἣν ὑμεῖς &c. Hoc fecit uicinia relatiui & antecedentis, quæ non rarò contra regulas communes, casus nanciscuntur eosdẽ. Quid est quod ait, vereri se ne non eam assequatur potentiam, quàm ipsi inesse dicunt? Nouit ex eorum rationibus quantùm possit, sed uim suam, maxima ex parte, nullã fere credit, si cæcus esse pergit: Chremylo autem uisum pollicenti non satis fidit. Et quoniam suspectũ locum habet, non audet apertè dicere, uereor ne non per uos mibi uisus πέρι. Accusatiuus. Cõstructio

 restituatur.

restituatur. Plutum autem hoc sentire, & Chremylum idem intelligere, quæ sequuntur manifestè probant. Transeunter hoc dicendũ ὅπως

ὅπως. hîc significare ὅπως μὴ, ut ne. Quod Latini plane imitantur, dum dicunt, uerba hæc, uereor, metuo, timeo & similia, idem efficere, uel cũ negatione, uel sine negatione, ut uereor ne ueniat, et, uereor ut ueniat.

νὴ τὸν δία. Verba hæc cũ iureiurãdo affirmationẽ habẽt, hoc sensu: Eris per Iouẽ potẽtiæ tuæ compos, cui mollius exercendæ uisus tibi nõ defuerit. Post illa transit ad aliud. ἀλλὰ καί. Sed omnes hoc de te e iã dicunt quòd sis pauidissimus, ut nemo est qui tibi eas uirtutes tribuit, ita et ab omnibus hoc tibi uitio datur. Aliter alij accipiũt, ut nimirũ hîc sit prima orationis pars imperfecta, quæ sequentia respiciat, unde sensum perficit, hoc modo: νὴ τὸν δία .s. σὺ μόνος λέγεις σαυτὸν δειλόν, id est per Iouem tu non es solus, qui te formidolosum ais, ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες ὡς δειλότατόν ἐστιν ὁ πλοῦτος .i. sed per omnium etiam ora circumfertur, Plutum rem esse meticulosissimam. Plutum autem tum se timidum indicasse, cum dixit δέδοικα. Porrò quod ait πάντες λέγουσι, tritum notat prouerbium, δειλὸς ὁ Πλοῦτος, timidus Plutus, quo per metonymiam Plutus diuites significat, qui perpetuò metuunt frumentis in agro, mercibus in mari. Rursum qui sibi semper timent à furibus, calumniatoribus, hostibus, quibus omnia circumspectius sunt & dicenda & facienda, cùm pauperes interim harum omnium rerum securi in utramque dormiant aurem. Aristophanes sine metonymia Plutum hîc capit. Verum est quod uulgò dici solet, Plutus est timidissimus, uel res timidissima: nam δειλότατον genere neutro eo modo dixit, quo Vergilius, Triste lupus stabulis. ἥκιστα, minimè sum timidus. διέβαλλε, hoc nomine, id est, timoris me insimulauit. εἰς τὴν οἰκίαν, subiunge participio εἰσδύς. ἅπαξ ἅπαντα, omnia loca in quibus abditæ erant pecuniæ, thesaurũ. Non enim satis est domũ subijsse, nisi in capsas & scrinia penetres, καμπλιάρχιον q; expiles. εἶτα, deinde, postea quàm sensit se non posse in res pretiosiores manus rapaces inijcere. νῦν, nunc quoniam timidus non es. πρόνοιαν, prospicientiam quæ mihi à natura inest: caueo enim quàm possum diligentissimè ne in perditorum hominum manus deueniam. γένῃ, indefinitum β coniunctiui, à γίγνομαι. εἰς τὰ πράγματα, in facta: si facere uis ex animo quod facturum te illic prædixisti. Rogatus à me antea φέρε, τί οὖν εἰ πάλιν ἀναβλέψειας, ὥσπερ καὶ πρὸ τοῦ, φεύγοις ἂν ἤδη τοὺς πονηρούς; Respondisti, φημ' ἐγώ Amplius roganti mihi, ὡς τοὺς δικαίους δ' ἂν βαδίζοις; Dixisti asseuerantissimè,

πάνυ

πάνυ μ' οὖρ. *Si illa ergo facere stat sententia, de tollēda cæcitate tua nihil audites.* λυγκέως, *Lynceus uir fuit quem auri, argenti, æris aliorumq; metallorum fodinas in uisceribus terræ abstrusas, exquisiuisse ferunt. Vnde poëticum illud, & fabulosum figmentum, Lynceum adeò perspicaci oculorum acie fuisse, ut uisu terram penetraret, quæq; apud inferos essent peruideret.* οὖρ. *transitio est si ri posse credit, qui fiat autem non intelligit.* δυνήσει. *Atticum futurum pro* δυνήσῃ. θνητὸς ὤρ. *Excæcato oculos restituere planè diuinū est, uiresq; omnes excedit humanas. Quare intempestiua non est percontatio.* δῆ ὤρ. *Attica constructio, pro* δὴ ἐκεῖνο ὤρα εἰπέ μοι. αὐτὸς, *emphasim habet. Quis enim Apollini ipsi non credat?* πυθικὴν σείσας δάφνην, *dum Pythicam excuteret laurum, id est, dum oraculū redderet. Latona à Ioue compressa Apollinem peperit & Dianam. Quod ubi Iuno Iouis uxor resciuit, Latonam persequitur, ut matrem cum liberis pessimè perdat. Latona Iunonis iram fugiens, partum ab Chalcide Delphos transferre studet. Fortè dum in uia iuxta antrum prætereunt, ingens draco, qui illic delitescebat, exiluit uim illaturus, nisi Apollo arcu statim correpto, immissoq; telo serpentem confecisset. Serpenti nomen erat Pytho, unde Apollo Pythius dictus, et eius sacerdos Pythia, & adiectiuum hinc Pythicus. Pythicam igitur Laurum accipe Lauream Pythiæ coronam, quam Pythius Apollo responsa daturus concutiebat, spiritu ex antro, & quod antea dixit, τρίποδος ἐκ χρυσηλάτου, erumpente.* κἀκεῖνος ὁ ἐκεῖνος, *ille etiam Phœbus tecum hoc scit, quòd iterum sim per te uisurus. Optaret Plutus, Iouem reformidans, sibi, Chremylo, & Carioni tantùm hoc cognitū.* ὁρᾶτε. *Trepidè hoc, uidete: dicturus erat nescio quid amplius, puta, ne frustra hoc susceperitis, & hinc Iouē mihi infestiorem reddideritis. Sed orationem eius Chremylus interrumpit.* ὦ 'γαθέ. *Synæresis Attica, pro* ὦ ἀγαθέ, *blandimentum est in hac uoce.* κἂν βούλῃ γ' ἐγώ. *Sic dispone,* ὁ ἐγὼ διαπράξω ταῦτα, ἂν βούλῃ γε. *repete* πρόθυμος εἶναι εἰς τὰ πράγματα. *Ego etiam hoc spondeo uitæ meæ periculo. Ridicula cautio, quasi plus fidei sit in seruo quàm in domino.*

Lynceus.

αὐτός.

Latona.
Apollo.
Diana.
Iuno.

Pytho.
Pythius.
Pythia.
Pythicus.

ὦ 'γαθέ.

ΧΡ. Πολλοὶ δ' εἰσὶν οἳ χ' ἅτεροι νῷν ξύμμαχοι,
ὅσοις δικαίοις οὖσιν, οὐκ ἦν ἄλφιτα.
ΠΛ. Παπαί, πονηρούς γ' ἅπαντας ἡμῖν ξυμμάχους.
ΧΡ. Οὐκ, ἤν γε πλουτήσωσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

ἀλλ' ἴθι σὺ μὲν ταχέως δραμών. καρ. τί δαί; λέγε.
χρ. τοὺς ξυγγεώργους κάλεσον (εὑρήσεις δ' ἴσως
ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους)
ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος ἐνταυθοῖ παρὼν,
ἡμῖν μετάσχῃ τοῦδε τοῦ πλούτου μέρος.
καρ. καὶ δὴ βαδίζω· τουτὶ δὲ τὸ κρεάδιον,
τῶν ἔνδοθέν τις εἰσενεγκάτω λαβών.
χρ. ἐμοὶ μελήσει τοῦτό γ'· ἀλλ' ἀνύσας τρέχε.
σὺ δ' ὦ κράτιστε πλοῦτε πάντων δαιμόνων
εἴσω μετ' ἐμοῦ δεῦρ' εἴσιθ'· ἡ γὰρ οἰκία
αὕτη 'στὶν, ἣν δεῖ χρημάτων σε τήμερον
μεστὴν ποιῆσαι, καὶ δικαίως κἀδίκως.

CHR. In hanc rem aderunt non pauci, qui nobis opem ferant. Quibus nimirum non fuit vnde vitã tolerarent, ex quo probè viuere instituerunt. PL. Hei, imbellia narras auxilia. CH. Aliud videas, si de integro ditescere illis dabitur. Eia agè, tu quidem festinãter percurre. CAR. Dic quid facto mihi sit opus. CHR. Vicinos agricolas accersito. (Mirũ ni eos in agris toto pectore intentos operi deprehendas) vt posteà quàm huc accesserint, eorum vnusquisque nobiscum ex æquo partem bonorum huiusce Pluti sibi auferat. CAR. Ecce vado: quas autem carnes gesto, vnus aliquis eorum qui domi sunt, ex me captas, intrò ferat. CHR. Fuerit hoc mihi curæ: agè verò, festinus curre. Tu intereà Plute Deorum omnium multò potentissime, huc intrò mecum ingredere: hæc enim domus est, quam te oportet hodie quo iure, quaq; iniuria diuitiis implere.

χ' ἅτεροι. *χ' ἅτεροι pro καὶ ἕτεροι. κ tenuis mutatur in χ aspiratam consonantem, propterea quòd sequitur ε aspiratum. Differentia quæ da-*
ἕτερος. *tur inter ἕτερος & ἄλλος, ut illud de duobus, hoc de pluribus*
ἄλλος. *intelligatur, aliquando, ut hic, confunditur. ὅσοις pro οἷς quibus,*
quòd

quòd boni sint & iusti, οὐκ ἦν, non sunt, farinæ. uolūt enim ἦν pro ὄσι accipi. ἄλφιτα significat τὸ ἑπόμενον ἀπὸ τῶ προηγουμένου. id est, quod sequitur ab eo quod præcedit, ut per farinam panis significetur. uel generaliter ad quæcunque uictum porrigitur: quibus nō est quod esitent. Receptum etiam est, nec multum à superiore differt, ut pars pro toto hac dictione significetur, sintq; ἄλφιτα idem quod περιουσία ἢ χρήματα, res familiaris, facultates & bona. Tale est est quod Græci dicunt, οὐδὲν πρὸς τὰ ἄλφιτα, nihil ad farinas, id est, ad opes parandas. παπαί. Aduerbium hoc capite agitato proferendum, quo modo rem nobis non satis probari innuimus. πονηροὺς. Notant Grammatici uerbum πονηρὸς, si de homine misero & afflicto dicatur, primam acuere πόνηρος. Propterea putant hic legendum πονήρους γ' εἶπας. Si autem de improbo & malo, πονηρός. Inuenies tamen quandoq; πονηρὸς pro ἀσθενής, ut tam latè pateat πονηρὸς quàm κακὸς, & quàm malus apud Latinos. De κακὸς dictum est supra. Deinde certum est Atticos communem accentuum formam fastidire, cum pro λαβὲ dicunt λάβε, & antea in uerbo ἄληθες obscurū non fuit. οὐκ ἐστὸν τῷ πόνηροι. πάλιν δ' ἐξ ἀρχῆς, rursus à principio, id est, ut prius. ob probitatem pauperiores factos notat. ἀλλά. excitandi uim habet ἀλλά. ἴθι, imperatiuum ab εἶμι τὸ πορεύομαι. Mirum autem cur cum dixerit ἴθι ταχέως, adiecerit δραμὼν, ut Carionē admoneret diligentiæ maioris. I citò currēs, id est, quàm ocyssimè, cursu pernicissimo. Est δραμὼν participium ab anormi uerbo τρέχω. In alijs exemplaribus legas μολὼν, significatu non dissimili. δρῶ, facio. præsenti utitur pro futuro δράσω, hac re commonstrās ad imperata facienda animum ipsi esse promptum & uehementem. ξυγγεώργους, mei ordinis homines, qui mihi in colēdis agris socij & æquales fuerunt. ἴσως. Etiam si uix usquam alibi quàm in agris reperiuntur, tamen ideo ἴσως addit quod illinc quandoque, uel inuiti, auocentur, ut cùm sæuit aëris intemperies, premit aduersa ualetudo, uel præsentiam requirunt domestica negotia. ἴσον pertinet ad μέρος, æquam portionem. ἡμῖν nobis, pronomen est primitiuū pro deriuatiuo τῷ ἡμετέρῳ μέρει, partem similem, & æqualem nostræ. Sic Homerus: οὐ μέν σοί ποτε ἶσον ἔχω γέρας. Nunquam donum habeo simile tibi, id est, tuo, τῷ σῷ. μετάσχῃ. Indefinitum & subiunctiui, à μετέχω. Πλούτου, huius Pluti, id est, diuitiarum quas largiturus est nobis hic Plutus. κρεάδιον diminutiuum est à κρέας, sonat caruneulam, paruam carnis portionem. Moris erat, ut peracto sacrificio, qui ex eo redibant, portiūculam aliquam uictimæ referrent

ὄσι. ἦν. ἄλφιτα. παπαί. πονηρός. πόνηρος. Malus. Accentus. ἀλλά. ἴθι. δραμών. Tempus. Primitiuum pro deriuatiuo. κρεάδιον.

ad domesticos. τῶν *eorum qui sunt* ἔνδοθεν, *intus, nam adhuc foris erant.* εἰσενεγκάτω, *imperatiuum ab* εἰσφέρω *anormi.* ἀνύσας τρέχε, *perficiens curre, pro* τρέχων ἄνυσον, *curre perfice, cursu expedi quod iuberis. uel* ἀνύσας *participium pro nomine* ἀνύσιμος *expeditus ponatur, ut illi, post ademptas carnes, Chremylus dicat, Age expeditus curre.* σὺ δέ. *uide quo spectet* σὺ δέ. *Chremylus antea dixit Carioni,* ἀλλ' ἴθι σὺ μὲν ταχέως δραμών. *Nunc postea quam satisfecit Carioni, ad Plutum conuersus ait,* σὺ δὲ πλοῦτε, *&c.* κράτιστε πάντων δαιμόνων *Deorum omnium potentissimum uocat, ut Ioue etiam ipso superiorem faciat, cuius nomen prudenter subticet: si enim illius meminisset, Plutus metu correptus exhorruisset, uixque impetratum esset, ut Chremyli aedes ingrederetur.* ἅυτη 'στιν. *Atticorum elisio pro* αὕτη ἐστὶν *Quorum est et* τήμερον *pro* σήμερον. ἐκ δικαίως κἀδίκως. *Quid? conueniunt ne haec Chremylo? qui suam probitatem Pluto probaturus, antea dicebat,* οὐκ εὐγενεστέρους ἐμοῦ ζητεῖ τινα ἄνδρας τοὺς τρόπους βελτίονα. *simpliciter haec dicta sunt, neque tam ex animo, quam ex uulgato dicendi modo. Significant ergo uerba haec* ἐκ δικαίως κἀδίκως, πάντι τρόπῳ, *quacunque ratione, quomodocumque eam implere uisum fuerit.*

Paritu mutatio.

τήμερον.

ἐκ δικαίως κἀδίκως.

ΠΛ. ἀλλ' ἄχθομαι μὲν εἰσιὼν, νὴ τοὺς θεοὺς,
ἐς οἰκίαν ἑκάστοτ' ἀλλοτρίαν πάνυ·
ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτοῦ πώποτε.
ἢν μὲν γὰρ ἐς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
εὐθὺς κατώρυξέ με κατὰ τῆς γῆς κάτω·
κἄν τις προσέλθῃ χρηστὸς ἄνθρωπος φίλος,
αἰτῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
ἔξαρνός ἐστι μηδ' ἰδεῖν με πώποτε.
ἢν δ' ἐς παραπλῆγ' ἄνθρωπον εἰσελθὼν τύχω,
πόρναισι καὶ κύβοισι παραβεβλημένος
γυμνὸς θύραζ' ἐξέπεσον ἐν ἀκαρεῖ χρόνῳ.

PL. At enim Deos testor, semper mihi perquam molestũ fuit, domũ subire alienã: nã illic nihil quidquã boni reperi vnquã. Si ad sordidũ ingredi cõtigerit, protinus abdit me in terra penitus effossa. Post ad eũ si accesserit probus aliquis vir, et amicus, pauxillũ pecuniæ supplex petitu-

petiturus,tũ pernegat se ne vidiſſe quidem me vnquã:è diuerſo ſi ad prodigũ hominẽ diuertero,ſcortis & aleis obiect⁹,tẽporis momento illinc foras nudus eiicior.

ἑκάστοτε,perpetuò,ut nunquã omnino mihi hæc res bene ceſſerit,nec ſolũ mihi ſemper,ſed et πάνυ.i.grauiter doluit. ἀπέλαυσα,uoluptatẽ cepi, commodũ ſenſi.thema eſt ἀπολαύω. αὐτοῦ illic,aduerbiũ eſt τοπικόν. φειδωλὸν cõpoſita uox eſt à φείδομαι parco,fugio, recuſo,et δοῦναι dare,quaſi φειδωδὸς mutato,δ,in λ,parcus in donãdo,tenax,et auarus. εἰσελθὼν ab εἰσέρχομαι participiũ. τύχω, indefinitũ ß ſubiunctiui à τυγχάνω. εὐθύς.modis omnibus exprimit animũ cupidũ,ſtatim,uix exceptũ humo defodit. κατὰ cũ uerbo ponit,mox cũ nomine repetit,nec hoc contẽtus,κάτω ſubiũgit,hoc modo animũ altè fodiẽdi indefeſſũ notans. Deniq; præterito tẽpore κατώρυξε utitur,quo diligẽtia recondẽdi mõſtratur,quaſi dictũ uelit,ſe ſimul accepi,et abſtrudi. Græci huiuſmodi opes uocãt,πλοῦτον ἄπλουτον quaſi opes inopes,quòd earũ nullus ſit uſus,ut meritò cũ pictura cõferantur repoſita. χρυσὸς,φίλος,καὶ μικρὸν,et ἀργυρίδιον,ſummã tenacitatẽ apertiſſimè docẽt. Quibus enim potius dandũ,quã bonis,et amicis? quòd ſi nõ ita multũ,ſaltẽ modicũ,et quantũ licet. ἔξαρνος. Si uerbale nomẽ fingere lubet,eſt negator,niſi quòd ἐξ additũ auget negãtis affectũ.ipſo uerbo uno dicas ἐξαρνεῖται,fortiter.i. et mẽdacio,et iureiurãdo ſuas ſordes,atq; auaritiã tegẽs,inficiatur. ἰδεῖν, tantum abeſt ut dicat ſe κατορύξαι. παραπλῆγα. παραπλήττω ſignificat perperã et inſcitè percutio. Competit hoc uerbũ propriè in eos,qui fides nulla nec arte,nec iudicio ullo pulſant, proptereaq; diſcordes edũt ſonos et obſtreperos. Dicitur μεταφορικῶς de iis qui diſcinctè et profuſè.i.nõ perſonarũ,non tẽporis,nõ loci adhibita ratione rem ſuam dilapidãt et abliguriũt. Horũ certè mentẽ παραπεπληγμένην εἶναι,nemo ſanus negarit:nã in Lyra quod fides et chordæ ſunt,hoc ſunt in animo,iudiciũ et ratio. πόρναισι καὶ κύβοισι, πόρναις καὶ κύβοις. Scorta corpus primũ exuccũ et debile,deinde loculos inanes reddunt. Alea rem quandoque uniuerſam iactui uni, & fortunæ ſolius temerariæ committit arbitrio. παραβεβλημένος temerè et inconſideratè expoſitus. παραβεβλημένος eſt à παραβάλλομαι.

γυμνός. Plutus ſibi aſſumit, quod prodigis, libidinoſis, & aleatoribus contingit. ἐξέπεσον, præterito utitur loco præſentis, ut quàm citò foras emittatur, oſtendat. Ab auaro uix exceptus reconditur,à prodigo uix exceptus eijcitur. Mediũ hac in re

laudatile.

αὐτοῦ. φειδωλός. ἄπλουτος πλοῦτος. ἔξαρνος. παραπλήκτηρ.

ἀκαρής. *laudabile. ἐν ἀκαρεῖ. ἀκαρὲς breue dicitur, uoluntq; propriè id nominis dici de capillis διὰ βραχύτητα μὴ δυναμένοις καρῆναι, qui breues usqueadeo sint, ut tonderi nequeant. Ergo ἄτμητον, id est, indiuisibile & minimum tempus, ἀκαρὲς uocat. ἐλάχιστον.*

ΧΡ. Μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπίτυχες πώποτε.
ἐγὼ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πῶς εἰμ' ἀεί.
χαίρω τε γὰρ φειδόμενος, ὡς οὐδεὶς ἀνήρ·
πάλιν τ' ἀναλῶν, ἡνίκ' ἂν τούτου δέῃ.
ἀλλ' εἰσίωμεν· ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον,
ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μετὰ σέ. ΠΛ. πείθομαι.
ΧΡ. τί γὰρ ἄν τις οὐχὶ πρὸς σὲ τἀληθῆ λέγοι;

CHR. In virum modestum, quantum quidem cõiicio, nũquam hactenus incidisti. Ad me quod attinet, mirè hoc ingenio sum prędıtus. Lubens, vt si quis alius, parco. Rursus, si modò res postulabit, sumptus facio. Sed introeamus, quandoquidem videri te percupio, & ab vxore, & à filio, qui mihi vnicus est, quemq; ego, secundum te tamẽ, maximè amo. PL. Facilè credo. CH. Quamobrem id quod res est, quis tibi non dicat?

μετρίου. Liberalem antehac non adiisti, qui in re familiari administranda modum teneat. Auarus nimis parcit, prodigus non satis: qui μέτριος. *inter utrunque medius est μέτριος est. ἐπέτυχες, indefinitum β ab ἐπιτυγχάνω. τούτου τοῦ τρόπου, his sum moribus, non pro modico tempore autem, sed ἀεί. quoniam oportet uirtutem esse constan*πῶς. *tem: nec liberalis est, qui semel & iterum se praestitit liberalem. πῶς, aduerbium θαυμαστικὸν, nescio quo modo, sibi ipsi placet, seipsum, suosq; mores usque adeò συμμετρίους, demiratur. τούτου δέῃ. di*ἀπὸ κοινοῦ. *ctum est hoc ἀπὸ κοινοῦ, nam ad utrumque, quo de agitur pertinet. Quando id facto opus est, uel parcere scilicet, uel expendere. ἰδεῖν σέ, uolo te uideant, ut de tuo ad nos aduentu gratulabundi, benignè* Articulus. *te excipiant. τὸν υἱὸν τὸν μόνον. Geminatur articulus Atticè, alioqui alter sufficisset. μετὰ σέ. Indigna pro patre uerba, si non secus*

sentit

ſentit atque dicat,ut cum Pluto gratiam ineat maiorem, faciliusq́; in ſuas ædes pelliciat. Quod intelligens Plutus, ironicè ait πείθομαι, *credo ſcilicet. Si ſeriò enim hæc dicerentur à Chremylo,ab eo ſtatim, ut ab iniquiſſimo, Plutus abiret infenſus.* πρὸς σέ. *tibi Deo tam beneuolo,& de me,meisq́; omnibus bene mereri paratiſſimo. Et hæc uerba aſſentationem Chremyli produnt. Diſſertationis quæ hactenus fuit inter Plutum,Chremylum & Carionem hæc ſumma periodus. Plutus ergo Chremyli domum, præeunte Chremylo,ingreditur. Carion ruſticos adit,qui totus præ gaudio geſtiens,aliquantum procul etiam uiſos eos,ſequentibus compellat uerbis.*

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταυτὸν θύμον φαγόντες,
ἄνδρες φίλοι, καὶ δημόται, καὶ τοῦ πονεῖν ἐρασταί,
ἴτ᾽, ἐγκονεῖτε, σπεύδεθ᾽, ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν·
ἀλλ᾽ ἔστ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ᾗ δεῖ παρόντας ἀμύνειν.

CAR. Heus viri amici,populares & colendorum agrorum ſtudioſiſsimi,qui vnà cũ meo hero cepas toties ediſtis,venite,concurrite,huc ad me feſtini adproperate:neque enim vllus eſt vobis relictus cunctãdi locus. Rei bene gerẽdæ maxima ſeſe offert occaſio, quam vt protinus arripiatis,tota vi iam vos adniti oportet.

πολλὰ *ſ.* κατὰ, *ſæpe,* πολλάκις. τῷ δεσπότῃ. *ſ.* ζῶν. ταυτὸν *eandem cepam.i.ſimilem & æquè uilem,uulgò ferunt* θύμον *generis eſſe maſculini,cui ſententiæ Græcus interpres manifeſtè refragatur his uerbis:* οὐδετέρως δὲ τὸ θύμον λέγεται, καὶ βραχυπαραλήκτως, καὶ βαρυτόνως· ἐκτεινόμενον γὰρ καὶ ὀξυτονόμενον, καὶ ἀρσενικῶς κλινόμενον δηλοῖ τὴν ψυχήν. *id eſt, Neutro genere* τὸ θύμον *dicitur,penultima correpta,& uarytonè:nam cum hoc nomen priorem producit,eſt oxytonum & maſculinum,ſignificatq́; animum. Erroris cauſam dediſſe putes* ταυτὸν, *quod Atticè pro* ταυτὸ *ſcriptũ eſt,quomodo* ἔτυπτεν, ἔβλαψεν, *pro* ἔτυπτε, ἔβλαψε. *Interpretantur* θύμον *cepam,quam eſu non ita commendabilem,atq; uiſu, medici tradunt:ea tamen agreſtes uitam utcunque ſuſtinent: quoniam etenim*

ζῶν ſubauditum.

θύμον.

θυμός.

ταυτόν.

illi acrimonia inest, ad irritandam ὄρεξιν, et edendi appetitionē plurimum ualet. Apud Comicū qui cepe comedit, tenuiter et illotè uiuit.

Cepa. Et eandē cepā comederunt, qui pariter inopes fuerūt, qui eiusdē paupertatis socij et participes uixerūt. φίλοι. Rectè hoc, quandoquidē ἰσότης ut aiunt, φιλότητα ἀπεργάζεται. i. æqualitas amicitiæ est author. Aequales aūt à Carione notātur, qui ut Chremylus, exiliter & iustè uiuere maluerūt, quàm opiparè & iniustè.

δημόται. δημόται, tribules, ciues, quare quibuscum magna intercessit familiaritas, uicinitas enim in propinqua parte amicitiæ putatur. τῶ πόνω ἐρασταί. Periphrasis est. φιλόπονοι, φιλεργοί, quos iuuat labore opus facere, nō domi desides et ignauos manere, otij et inertiæ osores. τῶ πόνω pro τῶ πόνου.

ἴτε tria uerba ponit progressionē et accelerationē significātia, ut ea

ἐγκονεῖτ. re cursum in illis citatiorē desiderare se mōstret. ἐγκονεῖτε. Pertinet propriè hoc uerbū ad eos qui currendo κονίαις πληρῶνται. i. puluere implentur. καιρὸς οὐχί. s. ἐστί. Tempus nō est procrastinādi, & in aliud tempus aduentū uestrum proferendi, sed tempus rei peragendæ est, & (ut ad uerbum reddam) in ipso flore, ac gradu summo, ut commodior opportunitas & maior uobis sit futura nunquam. ᾗ cum qua occasione oportet uos ἀμύνειν, congredi, confligari, arripienda uobis est & premenda. παρόντας. oportet uosipsos occasionem oblatam captare, non alios qui eam uobis captent, mittere.

ΧΟΡΌΣ.

οὐκοῦν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως,
ὡς εἰκὸς ἐστιν ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη.
σὺ δ᾽ ἀξιοῖς ἴσως με θεῖν, πρὶν ταῦτα καὶ φράσαι μοι
ὅτου χάριν γ᾽ ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκεν ἡμᾶς.
καρ. οὐκοῦν πάλαι δήπου λέγω, σὺ δ᾽ αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
ὁ δεσπότης γάρ φησιν ἡμᾶς ἡδέως ἅπαντας
ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας.

CHORVS. Atqui vides nos propensis animis dudū ad te recta contēdere, quantùm videlicet à nobis id fieri potest, viris & labore fessis, & natu iam grandioribus. Sed vis me æquè citò atq; te currere, idq; pri⁹ quàm cuius rei gratia de tuo domino vocemur, exposueris.

CAR.

CAR. Atqui ego illud pfectò dudũ dico, tu verò ipse nõ audis. Ergo iubet vos omnes herus meus, contemptibili isto & austero vitæ genere relicto, vitam in posterum agere suauiorem.

ὁρμωμένους, poßis uertere hoc participium in uerbũ infinitũ ὁρμᾶσθαι, gestire, & promptè facere uelle quod ais, nempe ire ad te, & properare. Verbi huius significatio, et sensũ affectus maior, demonstratur ex duobus aduerbijs πάλαι et προθύμως. Quãuis enim πάλαι aliquando tarditatẽ innuat, hic tamen celeritatis nota est, significatq; nulla mora, statim ubi sumus abs te acciti. ὑμᾶς. Chorus multos capit: ex eis autem unus omniũ nomine loquitur, propterea modò ut una persona, modò ut plures uerba facit. εἰκός, ut par est. s. ὁρμᾶσθαι. ἴσως ex æquo, cursu æquè pernici, ac si robusti essemus & iuuenes, qualis tu es. ταῦτα καὶ. Anastrophe, pro καὶ ταῦτα. ὅτου pro οὗτινος, qua de re, κέκληκεν, à καλέω anormi uerbo manauit. οὐκοῦν. Seruus nebulo irrisurus senes ab eodem uerbo incipit, quo & illi, simul de suo & seruili more mentitur, dum dudum se id dicere ait, cum de ea re antea ne γρῦ quidem. ἡδέως, iunge infinitiuo ζῆσαι. ὁρμᾶσθαι. πάλαι. ταῦτα καί. κέκληκεν.

ψυχροῦ. Græcis pariter & Latinis frigidum dicitur quod despicabile est, odiosum, & miserum, quo in genere senilis uita est, præsertim quæ opibus destituitur. ἀπαλλαγέντας, liberatos, respicit ὑμᾶς. Participium est ab ἀπαλλάττομαι. ψυχρόν. Frigidum.

χορ. ἔστιν δὲ δὴ τί, καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ' ὅ φησιν;

καρ. ἔχων ἀφῖκται δεῦρο πρεσβύτην τιν', ὦ πόνηροι,

ῥυπῶντα, κυφόν, ἄθλιον, ῥυσόν, μαδῶντα, νωδόν·

οἶμαι δέ, νὴ τὸν οὐρανόν, καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.

CHO. Quod hic ait, quid tandem rei est, aut vndenã esse potest? CA. Viri agricolæ, meus herus cũ domum rediit, senẽ, haud scio quẽ, secũ adduxit, squallidũ, gibbosum, ęrumnosum, rugosum, glabrũ, edentulum: et Cœlũ testor, quẽ ego mentula etiã destitutum arbitror.

ἔστιν. Qui nomine totius chori loquitur, admirabũdus hæc ait reliquis agricolis. Quid sibi uult illa uitæ metamorphosis? unde est. i. quid mouit Chremylum, ut hæc nobis per Carionem suum significaret? non enim temerè hoc ab eo est factum. ἀφῖκται, perfectum ab anormi ἀφικνέομαι. δεῦρο pro ἐκεῖσε, illuc demonstratis ædibus Δεῦρο.

Chremyli. τινα, non quòd nesciat quis sit:audiuerat enim ab ipso Pluto, ἐγὼ γάρ εἰμι πλοῦτος. & de numine Pluti diu cum Chremylo disputauerat, sed contemptim hoc dicit, ut ex insperato gaudio, ubi diu suspensos tenuerit, uoluptate eos afficiat maiore. κυφὸν, à κύπτω deducunt, significat eum qui decrepitus adeò est, ut rectus ingredi non possit, curuus & in terram propensus, Comicus Latinus, ut quibusdam placet, silicernium appellat. ψωλὸν. hoc ab alijs uitijs separat, ut risum excitet. Præ senio non solùm pilos & dentes amisit, sed & ψωλήν.

κυφός.

Silicerniũ.

ΧΟ. ὦ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν, πῶς φής; φράσον μοι.
δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα.
ΚΑΡ. πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν.
ΧΟ. μῶν ἀξιοῖς φενακίσας ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι
ἀζήμιος, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος;

CHO. O nuntium verè aureum, mirum profectò quòd narras: de hac re, obsecro, perge amplius mecum agere. Nam tu nobis eum exprimis, qui ad vos profectus, aceruum secum attulerit pecuniarum. CAR. Imò verò qui cumulum seniliũ malorum. CHO. Sperás ne delusis nobis, impunè te abiturum? cum præsertim baculus mihi præsto sit?

Substantiuũ pro adiectiuo.

σωρός.

ὦ χρυσόν. Si uerbum uerbo hæc reddes, dicas, ô aurum qui nunciasti uerborum. Attica constructio est, qua pro adiectiuo substantiuum ponunt: nam, aurum uerborum, uocat aurea uerba, ὦ ἀγγείλας τῶν χρυσῶν ἐπῶν, O nuntium uerborum aureorum. πῶς φής; Sermo demirantis. Quam tu nobis rem narras, oppidò quàm læta est. σωρὸν rustica hyperbole, σωρὸς cumulus est, et ingens multitudo seminum nullo numero aggregatorum. uolens ergo senex significare confertißimam rerum opulentiam, dixit senem adductum à Chremylo, secum apportasse diuitias, quæ neque numero constarent, neque pondere, sed aceruatim, & uelut ipso cumulo congestas. ἔχοντα. unde nouit senem illum tam miserum σωρὸν habere χρημάτων? Non aliũde coniectauit quàm ex eo quod dixit πρεσβύτην esse. Ille enim est senum genius, ut dum parta non solùm tueri uolunt, sed magis ac magis

gis augere, sacculosq; inanes implere, fabas arrodant famelici, & quod à Persio dictum est, cepe tunicatum cum sale mordeant, quoniam inexplebili eorum φιλοπλουτίᾳ nihil potest esse satis. πρεσβυτικῶν *ut ludit senes Carion. Illi sperabant* σωρὸν χρημάτων, *hic cōtrà proponit* σωρὸν κακῶν, *nec quorumlibet malorum, sed senilium. i. maximorum, cuiusmodi esse, senarij Græcorum indicant:* Senes.

φοβοῦ τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον. *id est,*

Senectutem time, quandoquidem non sola uenit.

Senectutis comitatum ita exprimunt,

τὸ γῆρας ὥσπερ βωμός ἐστι τῶν κακῶν,

πάντ' ἐς' ἰδεῖν εἰς τοῦτο καταπεφευγότα. *id est,*

Senectus est uelut malorum ara & refugium, nam ad eam nullum non genus malorum uidere est concurrere. ἔγωγε. *s.* δηλῶ. φενακίσας, *postea quàm nobis imposueris, & nos uana spe lactaris: sumptū à nomine* φενάκη *supposititia coma, quæ caluos falsò refert crinitos & crispulos.* βακτηρίαν. *scipionem & baculum significat, quo pedum supplebat imbecillitatem: propterea dixit paulò antè, chorum senum,* ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας *esse, uel si non habuit, simul cum dicto de proximo loco arripuit.* φενακίζω.

καρ. πάντως γὰρ ἀνθρωπον φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα
ἡγεῖσθέ μ' εἶναι, κοὐδὲν ἂν νομίζεθ' ὑγιὲς εἰπεῖν;
χορ. ὡς σεμνὸς οὑπίτριπτος. αἱ κνῆμαι δέ σου βοῶσιν
ἰοὺ, ἰοὺ, τὰς χοίνικας, καὶ τὰς πέδας ποθοῦσαι.
καρ. ἐν τῇ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζειν,
σὺ δ' οὐ βαδίζεις, ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσιν.

CAR. Vos'ne me sic ad omnia prorsus à natura effictum putatis, vt nihil sani loqui me posse credatis? CHO. O grauitatem verberonis! tua verò crura clamant heu, heu, chœnicibusq; constringi desiderant, & compedibus. CAR. Iuris dicundi potestatem cùm iam sis in tumulo sortitus, eò tamen non vadis, atqui signo dato Charon te illuc euocat.

πάντως, *omnino, irreuocabili sententia, ut nemo poßit diuersum* πάντως.

ab eo quod de me nunc sentitis, persuadere? φύσει, naturali quodam instinctu. Quod consilio fit, potest homini non esse congeneum, propterea ad tempus est. pro loco, tempore, persona, & alijs rebus occurrentibus mutatur. Quod natura fit, congeneum est, & ipsum aut

Natura.

ægerrimè aut nunquam mutatur. Proinde Naturam, inquit poëta, expellas furca, tamen usque recurret. τοιοῦτον nempe φέναχα, impostorem naturalem, propterea subdit, εἰς τὰ πάντα, ad omnia, sine ullo discrimine, rerum, locorum, temporum, & personarum. κοὐδὲν pro καὶ οὐδὲν, & nihil νομίζετε εἰπεῖν ἄν. Propter ἄν potentialē particulam, expone εἰπεῖν posse loqui. ὡς σεμνός. Qui hoc pronūciat faciem auertit à Carione, simul digito eum contemptim ostendit, hoc sensu: uidetis quantam innocentiam & probitatem flagitiosus iste nebulo præ se ferat? οὐπίτριπτος pro ὁ ἐπίτριπτος, ἐπιτριβῆναι ἄξιος comminuendus & perdendus: subauditur uerbū ἐστι κνῆμαι. Conuertitur nunc ad Carionem cui non ingrata προσωποποιία, hoc dicit. Tibias tuas baculo hoc sic feriam, ut post ictum clamaturus sis, heu heu. Est ἰοῦ aduerbiū σχετλιαστικὸν, quod geminatū, notat maiorem cruciatum. χοίνικας. Chœnix lignum erat rotundū, & crassum, quale est quod summum axem currus capit, eo coërcebantur sontium & maleficorum hominū pedes. Nomini huic speciali, poëta subijcit nomen generale τὰς πέδας. Sunt enim πέδαι genus omne uinculorum, quibus pedes constringuntur. Sit ergo in posteriore ἐπεξήγησις, id est, expositio prioris: nam chœnicis non una est significatio. ἐν τῇ σορῷ. Apud Athenienses olim duæ curiæ fuerunt. Altera περὶ τῶν φονικῶν, id est de capitalibus causis pronuntiabat. Sedes huius ἀρεοπάγος. iudices eius qui perpetuum gerebant magistratum, ἀρεοπαγῖται dicebantur. Altera curia iudices habuit annuos, qui τὰ δημοτικὰ tractabant, id est, publicas causas. Erāt à principio quinquaginta numero. Vnde ea curia ἡ τῶν πεντακοσίων βουλή, id est, quinquagenaria curia uocabatur. Cum autem sensissent Athenienses iurisdictionem in tanto numero iudicum esse impeditiorem, uisum est ex quinquaginta illis decem tantum quotannis eligere. Rursus, unum ex decemuiris illis creandum, qui reliquis nouem præesset, hic ἄρχων appellabatur, alij πρόεδροι. Electio fiebat ad hunc modum Decem litteræ ab α usq; ad κ sigillatim in tabellis expressæ in καδίσκον. i. sitellam uel urnam confusè inijciebantur, unde ordine eductæ in singulos distribuebantur. Cui contigisset α, ἄρχων erat: reliquis ordo literarum in iudicando ordinem designabat locorum. Ductis sortibus præco uirgam dabat iurisdictionem sortitis, quo gestamine

κοὐδέν. ἄν. οὐπίτριπτος. ἰοῦ. χοῖνιξ. πέδαι. ἀρεοπάγος ἀρεοπαγῖται. ἄρχων. πρόεδροι. καδίσκος.

mine insigniti, & in curiã proficiscebantur, & de curia abibant, symbolum ac iurisdictionis præmium accepturi. Carion ergo ad priscam illam iuris dicendi formulam spectans, grauiter commotus, quòd à sene illo uocatus esset ἐπίτριπτος duobus hisce uersibus senem insectatur. Fuerit itaq; hæc horũ uersuum lucidior explanatio, τὸ γράμμα σου λαχὸν νυνὶ δικάζειν, cum tua litera paulò antè sortita sit iurisdictionem (confert senem cũ senibus illis iudicibus, quoniam ut illi ῥάβδον, id est, uirgam gestabant, ita hic βακτηρίαν id est, scipionem & baculum, quo intentato nuper minatus est Carioni, ἐπ τανῦ ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος) ἐν τῇ σορῷ. Sine scommate dixisset ἐν τῷ δικαστηρίῳ, sed quoniam pauper, & ideo diuitiarum cupidior senex dixerat Carioni, Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα. nunc dedita opera uolens significare senem esse capularem, & morti proximum, syllabam illius uocis uariat, proq; σωρὸς qui est aceruus, reponit σορὸν tumulum sepulchralem, uerbis inter se tam affinibus, quàm duo hæc Latina sunt cumulus & tumulus. Σὺ δ᾽ οὐ βαδίζεις. Tu uerò non uadis s. δικάζειν, uel εἰς τὸ δικαστήριον, in forum, qui hic hæres, & in loco minus tibi iudici congruo, mendacij me damnas, uel illusoriè εἰς σορὸν in sepulchrũ. ὁ δὲ Χάρων facetè κατὰ ἀναγραμματισμὸν, id est, per inuersionem literarum pro ἄρχων dicit Χάρων ut hoc uerbo clarum sui scommatis prodat intellectum. Charon, inquit, inferorum portitor, & qui per Cocytũ & Stygem mortuorum animas ad inferos Deos transuehit, iam multos dies te uocat, quò te unà cum alijs uita functis transmittat. Quamuis ergo symbolum, id est signum illuc properandi det tibi, σὺ δ᾽ οὐ βαδίζεις. λαχὸν participium ab anormi uerbo λαγχάνω. Constructio est Attica, nam nominatiuus absolutè ponitur pro genitiuo, λαχόντος τοῦ γράμματός σου. δικάζειν, uel subaudi σέ, uel uerbum loco nominis δίκην positum putato.

Symbolum. σορός. σωρός. Charon. Symbolum. Nominatiuus absolutus.

χορ. Διαῤῥαγείης, ὡς μόθων εἶ, καὶ φύσει κόβαλος,
ὅστις φενακίζεις, φράσαι δ᾽ οὔπω τέτληκας ἡμῖν
ὅτου χάριν μ᾽ ὁ δεσπότης ὁ σὸς κέκληκε δεῦρο.
οἳ πολλὰ μοχθήσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς, προθύμως
δεῦρ᾽ ἤλθομεν, πολλῶν θύμων ῥίζας διεκπερῶντες.
καρ. ἀλλ᾽ οὐκ ἔτ᾽ ἂν κρύψαιμι. τὸν πλοῦτον γὰρ, ὦνδρες, ἥκει

ἄγροικος δεσπότης, ὃς ἡμᾶς πλουσίους ποιήσει.

χορ. ὄντως γάρ ἐστι πλουσίοις ἅπασιν ἡμῖν εἶναι;

καρ. νὴ τοὺς θεοὺς, Μίδας μὲν οὖν, ἢν ὦτ' ὄνου λάβητε.

CHO. Disrumparis, vsque adeò molestus es, & versuto ingenio, vt qui nos ita ludere pergas, dicere autem cuiusnam rei gratia tuus dominus nos huc vocet, tibi hactenus non visum sit, cùm multis laboribus defatigati, & alioqui occupatissimi, festinantes tamen, quò vocas, accesserimus, idq; spretis multarum ceparũ radicibus. CAR. Agè verò vos iam posthac non celaro. Plutum, ô viri, meus herus omnino adduxit, qui nos diuites omneis reddet. CHO. Reuerà ne omnes nos ditabimur? CAR. Per Deos: atque adeò vos Midæ efficiemini, si capitibus vestris asininas aures attexueritis.

διαῤῥαγείης, dolore & inuidia crepes medius: composita, uox est à διά, & anormi uerbo ῥηγνύω, siue ῥήγνυμι. μόθων homo μόθων. *fuit garrulus, qui in compotationibus insciitissimè saltitabat. Lacedæmonij pro uerna & seruili ingenio accipiunt, quiq; ingenuis liberis, comitatus, uel doctrinæ gratia adhibebatur, qualem Terentius fingit Dauum Pamphilo datum. Pro nugone, & rusticæ cuiusdam ac odiosæ* κόβαλος. *loquacitatis uiro usurpatur. κόβαλος, uafer & ueterator. κόβαλα, inquit Suidas, ἐστὶ τὰ κακά. Pro κακότεχνος ponitur, id est eo cui arte sua in perniciem alterius, & damnum utitur, unde & κοβαλεία dicitur ἡ προσποίητος μετ' ἀπάτης παιδιά. i. ars ad decipiendum efficta. Caroni hoc nomen uidetur ideo oblectare, quòd cùm seruus sit, tamen rei politicæ, & doctrinæ politioris se quodammodo peritum esse ostentauit: cum Athenienſium iudicum & Charontis meminit, Chorumq; illis uerbis tectè momordit. τέτληκας, sustinuisti, uoluisti, nostra gratia tantũ laboris sumere, ἐ τλῆμι. ἧμιν. Aristophanes uidetur de industria fecisse, ut chorus rusticus accentu* ἧμιν. *rustico & inepto ἧμιν proferret. Alioqui enim uel ἡμῖν communiter uel ἧμιν. Atticè enuntiasset. μ', με pro ἡμᾶς, pronomen est* Numerus. *ἐξαλλακτικόν, unus enim omnium nomine loquitur, propterea uersu* πολλά. *proximo numerum mutat, δι πολλὰ &c. πολλὰ, πολύ. posteaquàm*

quàm multum laborauimus. οὐκ ὄντες, *deest coniunctio,* καί. ἤλθομεν *ab* ἐλεύθω παραγόμενον. θύμων. *Dictum antea est Atheniensem agrum frugibus serendis ineptum fuisse, propterea alia semina terræ mandabant, quæ commoda, uidebantur, allia, cepas et huiusmodi alia pro genio soli. Conqueritur ergo chorus pauperum quòd cum colligendis cepis intentus esset, statim ut uocatus est à Carione, festinus adcurrerit, relictis etiam in agro cepis quàm plurimis. Ideo autem* ῥίζας *quia præcipua pars ceparũ est caput, quod ipsis radicibus hæret.* διεκπερῶντες, *prætereuntes, occeptum opus prætermittentes.*

ὦ 'νδρες, *pro* ὦ ἄνδρες. *Attica Synæresis, qualis est & hæc constructio* ἥκει ἄγων, *uenit adducens, pro* ἄγει, *adducit.* ἔστι *pro* ἔξεστι, *licet, datur, in nobis situm est.* μίδας, *Phrygiæ rex fuit, cui inter egregiè diuites primus locus dari solet. Proditum est literis huic adhuc puero dormienti formicas grana tritici in os congesisse, de ea re rogatos augures respondisse, eum olim ditißimum futurum, quod et contigit. tandem uerò cum opum desiderio inexplebili flagraret, petijt à Dijs ut quicquid corpore contigisset, statim in aurum uerteretur, quod illi à Dijs concessum est, sed summo eius malo, nam cibus & potus inter fauces aurum fiebat, quo quoniam ali non potuit, fame interijt miserrima. Fabulantur eundem prætulisse Pana canentẽ Phœbo, propter quod iudicium tam stolidum Phœbus indignatus, capiti eius asininas affixit aures.* μὲν οὖν, *correctio est. Quid dixi uos fore* πλουσίους, *imò uerò dico uos futuros Midas, id est,* πλουσιωτάτους, *opulentißimos.*

ὦ 'νδρες. ἐστί. Midas.

χορ. ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεῦσαι
ὑφ' ἡδονῆς, εἴπερ λέγεις ὄντως σὺ ταῦτ' ἀληθῆ.
καρ. καὶ μὴν ἐγὼ βουλήσομαι, θρεττανελὸ, τὸν κύκλωπα
μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρενσαλεύων,
ὑμᾶς ἄγειν. ἀλλ' εἶα τέκεα θαμίν' ἐπαναβοῶντες
βληχώμενοί τε προβατίων
αἰγῶν τε κιναβρώντων μέλη,
ἕπεσθ' ἀπεψωλημένοι, τράγοι δ' ἀκρατιεῖσθε.

CHO. Dii boni, quanto gaudio, quanta voluptate totus afficior! Lubet saltatu etiam atq; tripudio palàm

meum testari gaudium, si modò quidem vera sunt quæ tu prædicas. CA. At volo ego, Threttanelo, vos Cyclopis exemplo agere, pedibus interim meis ad hunc modum subsultantibus. Quare agite filii, balantium ouiũ, caprarumq; fœtentium melos continua exprimite voce. Lasciuientes, & de more hircorum intemperanter agentes, subsequimini.

καί. *καὶ βούλομαι. Præpone τὸ καὶ uerbo χορεύσω, incrementum enim habet, uolo non modò apud me, & in animo gaudere, sed et tripudiare.* Polyphemus. *ἐγὼ μὲν. Sunt hæc nobis altius paulò repetenda. Polyphemus Neptuni filius, immanis uir fuit & proceritatis, fortitudinisq; prodigiosæ, huic in media fronte unicus erat oculus, & idem orbicularis ac rotundus, unde* κύκλωψ. *κύκλωψ est appellatus (κύκλος enim circulus est, ὢψ uisus) Amicam habuit hic Galateam, cum qua in Sicilia* Galatea. *greges pascebat. Homerus scribit in Odyssea Vlyssem naui egressum cum aliquot ex suis, ad antrum Polyphemi fortè diuertisse, uixq; eum hominis feritatem euasisse. Multis pòst seculis Dionysius Siciliæ ty-* Dionysius. *rannus pellicem amauit Galateam, quàm cum Philoxenus poëta Sicu-* Philoxenus. *lus deperiret, Dionysius riualem eum odiosum in lapicidinas exulem egit. Illinc Philoxenus cũ aufugisset, carmen edidit, in quo fingit Dionysium cum Galatea pecudes pascere, & inter pascendum citharam pulsare. Dionysium autem Cyclopẽ uocat, non solùm quòd in amanda Galatea cum Cyclope conueniret Homerico, sed & eum ridet, quòd uisu esset hebetiore. Aristophanes Philoxeni poësim taxans, facit ut Carion pastorem agat, senes uerò gregem Carionis esse fingit, quem præiens Carion, ac citharam imitans, post se ridiculè ducit.* θρεττανελό. *θρεττανελό. Vox hæc factitia est, indeclinabilis, per se posita, & præter rationem constructionis, quæ utcunq; refert extremum lyræ sonum. Hoc ait Carion: Dum ad Chremylum pergemus, ego ero uelut alter Cyclops, uos meum pecus, ego citharam illius imitabor, uos in numerum* ὡδί. *quasi saltantes, me alacriter sectabimini. ὡδί, pro ὧδε. Hoc dum dicit terram pedibus quatit, saltandi formulam illis præscribens, aut, quod probabilius, nates senum tardiorum pede ferit: nã ea parte cessantes oues pastor impellere solet, ea de re cunctantioribus illis ait: ἀλλ' εἶα, quæ uerba Philoxeni sunt, nam Aristophanes Atticè potius* θαμινά. *dicturus erat cõtractè τέκνα, quàm disiunctè τέκεα. θαμινά, assiduè, iugiter, & sine intermissione. βληχώμενοι, balatu referentes μέλη*

λῆ, uocem ouium, & caprarum κιναβρώντων, fœtidè olentium. per capras, hircos accipe, quibus κιναβρᾶ, id est, uirus & graueolentia maior est. κιναβρᾶ. Rursus uide ut rationem habet sensus non uerborum, quando post neutrum τέκνα subdit ἐπαναβοῶντες, βληχώμενοι & ἀπεψωλημένοι. Salaciora sunt hæc, quibus hircorum cum capris coëuntium libidinem explicat. nam, si uerba aures non offendunt, reddas ἀπεψωλημένοι genitali renudato & ἀκρατιεῖσθε, intemperantius uos gerite, id est, ut Græcus interpres sentit, μετὰ τὴν συνουσίαν τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου λείχετε, qui hircorum mos est. τράγοι. ſ. ὡς. ἀπεψωλῶσθαι. ἀκρατιεῖσθαι. ὡς.

χορ. Ἡμεῖς δέ γ' αὖ ζητήσομεν, θρεττανελό, τὸν κύκλωπα
βληχώμενοι σὲ τουτονὶ πεινῶντα καταλαβόντες,
πήραν ἔχοντα, λάχανά τ' ἄγρια, δροσερά, κραιπαλῶντα
ἡγούμενον τοῖς προβατίοις,
εἰκῇ δὲ καταδαρθέντα που,
μέγαν λαβόντες ἡμμένον σφηκίσκον ἐκτυφλῶσαι.

CHO. Nos vicissim, Threttanelo, Cyclopē illum (te hunc ipsum videlicet) quæremus, quem vbi balantes famelicum, peram vnà cum agrestibus & rorulentis herbis gestantem, temulētum item ouicularum ducem, temerè alicubi somno obrutum, deprehenderimus, illic assumpto ingenti palo præusto, te excæcabimus.

ἡμεῖς δέ. Intricatior hæc uerborū structura, sapit suā rusticitatem. Singula ordine digerātur. αὖ, cōtrà, ut par pari referamus. Chorus indignè fert imperiū Carionis, qui se cū Cyclope, chorū verò cū ouibus, capris, & fœtidis hircis uoluit collatū. Quare cōuitium regerit, perniciēq; illi promittit, si tale imperiū susceperit. αὖ. θρεττανελὸ τὸν κύκλωπα. Moris est, ut eorū uerba ridiculè repetamus, quibus illudere paramus. Quod à choro hîc factitatū uidemus. Post ἐκτυφλῶσαι, quod ultimo loco est, statue, τὸν κύκλωπα, hoc modo, ἡμεῖς δὲ βληχώμενοι ζητήσομεν ἐκτυφλῶσαι τὸν κύκλωπα, nos post multū balatū quæremus, et operā dabimus ut exoculemus cyclopem. Quādo aūt id fiet? καταλαβόντες σὲ τουτονὶ etc. Est καταλαβόντες participiū à cōposito uerbo anormi καταλαμβάνω. πήραν. Ridet Aristophanes Philoxenū, q Polyphemū introduxerit pera et herbis grauatū

cum apud Homerum non herbulis, sed carnibus uixisse feratur. Quid enim tantæ moli cum herbis? Chorus ergo mendicitatem obijcit seruulo, & ingentem famem, per quam uesci cogatur non cultis & satiuis herbis, sed agrestibus, ijsdemq; adhuc rore aspersis, quasi ingens fames rorem à sole desiccari non patiatur. Simul alludit ad id quod Homerus *scribit de* Cyclopibus:

Οὔτε φυτεύουσι χερσὶ φυτὸν, οὔτ' ἀρόωσιν,

Ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται. *id est,*

Qui neq; manibus quidquam plantant, neq; agros colunt, sed quibus omnia nullo semine, nulloq; aratu producuntur. καὶ κραιπαλῶντα, *resume* καταλαβόντες. *Ebrium fingit futurum* Carionem, *alludens ad* Polyphemum, *cuius antrum cum subijsset* Vlysses, *ut feroces eius animos uitaret (iam enim aliquot è socijs suis miserè dissectos à* Polyphemo, *& exesos uiderat) potum illi propinauit,* ἀκηράσιον, μελιηδέα, θεῶν πότον, *id est, merum, melleum, & dignum Dijs poculum, cuiq; diluendo aqua opus erat uigecupla.* Polyphemum *hoc uino grauatum, supinè iacentem, atque aliè stertentem* Vlysses *excæ-*

εἰκῇ. *cauit.* ἡγούμενον τοῖς προβατίοις, *periphrasis,* ποιμένα. εἰκῇ, *nulla ratione habita loci, commodi, uel incommodi, siue in uia siue extra uiam, siue sub tecto, siue sub dio.* καταδαρθέντα. *A composito, & heteroclito uerbo* καταδαρθάνω *participium.* μέγαν.

ἡμμένον. *ecce quomodo sint* Carioni *oculos effossuri.* ἡμμένον *ab* ἅπτω *themate,* τὸ δαίω *comburo, accendo* πεπυρωμένον, *accensum, igni induratum.* σφηκίσκον. *Græcis* σφήξ, *uespa est, quæ quoniam acu-*

σφηκίσκος. *minata habet posteriora, & quæ sensim gracilescunt, hinc fit ut* σφηκίσκος *pro sude, & ligno acuto ponatur.* Homerus *uocat* μόχλον ὀξὺν ἐπ' ἄκρῳ, *repagulum in summo acutum.*

Καρ. ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν,
Ἣ τοὺς ἑταίρους τοῦ Φιλωνίδου ποτ' ἐν Κορίνθῳ
Ἔπεισεν, ὡς ὄντας κάπρους,
Μεμαγμένον σκῶρ ἐσθίειν, αὐτὴ δ' ἔματτεν αὐτοῖς,
Μιμήσομαι πάντας τρόπους.
Ὑμεῖς δὲ γρυλλίζοντες ὑπὸ φιληδίας,
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.

CAR. At ego modis omnibus Circen imitabor,
quæ

quæ apud Corinthum per potionem ex arte confectam & sociis Philonidæ porrectam, illos eò dementiæ adduxit, vt se porcos esse persuasum haberent, adeò vt quod illa stercus subigeret, ipsi ederent. Vos itaq; ea voluptate illecti, grunnientes, sequimini matrem porci.

κύκλῳ. Post uitatum Polyphemum Vlysses ad Lestrygonas deflexit, ubi nauibus egressus, agit cum suis de inuisenda regione, ut quæ gentes ea loca tenerent, quiq; essent regionis mores, & ritus, noscerent. Dum regionem lustrant aliquot socij Eurylocho duce ad Circen mulierem ueneficam, & incantatricem celeberrimam fortè diuerterũt, quos blanditijs introductos, & mollibus lectis exceptos, Circe, pharmaco in eam rem mixto, & ab illis cupidè exhausto, in sues mutauit, sic mutatos in haram baculo coëgit, glandemq; illis proposuit edendam. Carion ergo senes suos nouo scommate aggreditur, quò tædium itineris iocando excutiat. Circen, inquit, imitatus, uos in sues commutabo, qui stercoribus pasti, ac illius cibi suauitate capti, præeuntem me, quasi scropham aliquam, grunnientes sequemini, ut qui cum ouibus & capris conferri non sustinuistis, cum porcis multò spurcioribus hic conferamini. Φιλωνίδου. Dixisset uel Εὐρυλόχου, uel Ὀδυσσέως, sed mordaciter hoc, & dentata, quod aiunt, charta agitur. Redit enim ad Philonidem, de quo antea dictum: ἐρᾷ δὲ Λαῒς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου; nam diues hic agebat Corinthi, cum turba hominum parasitorum, heluonum, & insana libidine infamium, quos cum porcis comparat, quomodo Corinthum & Philonidem pro Circe, & Circes ædibus accipit. Sanè poëticum illud de Circe figmentum, aliud nihil quàm meretrices notat, quæ iuuentutem rebus nequiter dißipatis, moribus et fama contaminatis ac deploratis, apud bonos uiros reddũt probrosam & procul fugiendam. ἐπείσω. Facit Philonidem Circe deteriorem, ut qui suorum affectatorum mentem, formamq; mutarit internam, cum Circe exteriorem formam tantum mutare potuisse cantet Homerus:

Οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς, φωνήν τε, δέμας τε,
καὶ τρίχας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος περ. *id est,*

Illi capite quidem, uoce, corpore, piloq; sues referebant, at quæ prius mens fuerat, illis constanter permansit. σκῶρ *Circe dicitur transformatis abs se tantùm obiectasse* ἄκυλον βάλανον, καρπόν τε κρανείης, *id est quernas glandes, & corna: Carion autem quò senibus maiorẽ inurat dolorem,* σκῶρ *appoſuisse ait, ut intelligant non aliud ge-*

Eurylochus
Circe.

nus cibi ipsis à Carione parandum. μιμήσομαι, *reduc ad illa,* ἐγὼ δὲ τὴν κίρκην. πάντας. *s.* κατά. *Ferè singulariter effertur,* πάντα τρόπον. γρυλλίζοντες, *uerbum est effictum, à uoce* γρῦ, *de qua prius egimus.* ἕπεσθε. *Olim* ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι *prouerbiali tropo de ijs dicebatur, qui indocti ipsi indoctos sequebantur, propterea quòd sus Mineruæ opponitur. Hic simpliciter, & nulla figura Carion senibus uelut in porcellos transfiguratis, hoc deridiculè ingerit.*

χορ. οὐκοῦν σε τὴν κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυκῶσαν
καὶ μαγγανεύουσαν, μολύνουσάν τε τοὺς ἑταίρους
λαβόντες ὑπὸ φιληδίας,
τὸν λαέρτου μιμούμενοι, τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν,
μινθώσομέν θ', ὥσπερ τράγου,
τὴν ῥῖνα· σὺ δ' ἀρίστυλλος ὑποχάσκων ἐρεῖς,
ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.

CHO. Nos verò non sine incredibili voluptate, postea quàm te Circen corripuerimus pharmaca miscentem, socios præstigiis ludificantem, & conspurcantem, sumpto ab Vlysse exemplo, de testiculis te suspendem⁹, tuas nares, haud aliter quàm si nares hirci essent, stercore deliniemus: tum, vt Aristyllus, tu rictu modicè diducto, dices, sequimini matrem porci.

σὲ τὴν κίρκην, *te qui Circen esse uelle dixisti.* μολύνουσαν, *uoles enim nos cogere* μεμαγμένον σκῶρ ἐσθίειν. λαέρτου. *s.* υἱόν. *Laërtis filium, Vlyssem, cuius socios nos esse fingis.* τῶν ὄρχεων. *Aristophanes respicit ad supplicium Melanthij quod scribit Homerus Odyss.* χ. *Penelopen Vlyßis uxorem (absente Vlysse, & mortuo à plerisq; omnibus credito) proci admodum multi ambiuerunt, donis et precibus solicitarunt, cuius constantiam dum expugnare nequeunt, bonis interim et rei familiari eius, multa, eadémque grauia attulerunt incommoda. Proceis gratificabatur in primis Melanthius caprarius, qui de suis gregibus quàm poterat plurima & maxima illis diripienda suppeditabat. Omnium uerò malorum quæ Melanthius admisit, hoc fuit grauißimũ. Vlysses domum reuersus, mendicum agens, ut quid domi suæ ageretur, dißimulanter exploraret, incidit in Melanthium, qui postea quàm cõtumelijs*

Penelope.

Melanthius

tumelijs Vlyssem incessisset, calce etiam in eum adacta, uiolenter percussit. Tantam eam iniuriam Vlysses postea sic ultus est.

ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν·
τοῦ δ᾽ ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
τάμνον, μήδεα τ᾽ ἐξέρυσαν κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.
χεῖράς τ᾽ ἠδὲ πόδας κόπτον. *id est,*

Melanthium autem per uestibulum & aulam tractum, foras egerunt, nares illi & aures ferro præsciderunt, genitalia ui auulserunt, quæ cruda canibus obijcerentur deuoranda, manus deinde & pedes amputarunt. Quod Chorus simpliciter dicturus erat, nos te in crucem agemus, comicè & facetè dixit, nos te de testiculis suspendemus. μινθώσομεν, τὸ μίνθῳ χρίσομεν, *minthο inungemus. Febris, caprarum morbus est familiaris, quo dum tabescere caprarijs uidentur, protinus nares earum deliniũt* μίνθῳ, *id est stercore caprino, uel bircino, huius enim stercoris graueolentia facilè capris sternutationem elicit, quare maximè suo* ψυγμῷ *& horrore liberantur.* ἀρίστυλλος. *sως, ut Aristyllus, fuit is poëta obscœnior, quapropter Aristophanes illi rem applicat immũdam. Præter animi uitia illi inerat & hoc corporis uitium, inter loquendum* ὑπέχασκε, *id est, ore non satis aperto loquebatur, sed subbiabat, adeò ut ferè tota uox eius per nares prodiens stridula esset, qualis est grunnitus porcorum. Ait itaq; Chorus Carioni, tu ita suspensus & oblitus, suilla uelut uoce inclamans, nobis porcellis tuis dices,* ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι. μίνθος. ὡς. *Aristyllus.*

καρ. Ἀλλ᾽ εἶα νῦν τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
ὑμεῖς, ἐπ᾽ ἄλλ᾽ εἶδος τρέπεσθ᾽. ἐγὼ δ᾽ ἰὼν ἤδη λάθρα
βουλήσομαι, τοῦ δεσπότου
λαβών τιν᾽ ἄρτον καὶ κρέας
μασώμενος τὸ λοιπὸν, οὕτω τῷ κόπῳ ξυνεῖναι.

CAR. Sed agite heus vos, nunc tandem, salibus omissis, pristinam induite formam. Ad me quod attinet certum est fore, vt hinc profectus, vbi pane & carnibus ab hero surreptis probè me satiaro, strenuas in posterũ manus occœpto sim admoliturus negotio.

νῦν, *nunc, confecta demum uia, quandoquidem eò uentum est*

quò

quò tendebamus, ad ædes scilicet Chremyli. εἶδος. *in aliam formam conuertimini: nam antea oues, capras, nautas, et sues finxerat.* τρέπεσθ', τρέπεσθε. ἰών. *Præit Carion, ut hero Chremylo senes aduentare, & iam haud procul esse nuntiet.* λάθρα, *clam, & inscio hero, bellè exprimit ingenium seruorum, qui ut lurcones sunt ita & furaces, post* λαβὼν *ponendū* λάθρα. μασώμενος, *à themate* μασάομαι, *mando. Dum hoc dicit, gulosè aliquid se mandere fingit.* οὕτω *sic, nempe satiatus, & uentre cibis distento.* κόπῳ, *labori mihi futuro. Plutus enim & Chremylus posthac multa mihi præscribent facienda, quæ uentre expleto alacrius obibo, promptiusq; exequar. His dictis Carion statim senes deserit, ad Chremylum præcurrit, ad quem ubi peruenit, & aduentum chori appetere significauit, Chremylus, relicto in suis ædibus Pluto, obuiam choro ire contēdit, quem exporrecta fronte, ambitiosaq; excipit salutatione.*

ΧΡΕΜΥΛΟΣ.

Χαίρειν μὲν ὑμᾶς, ἐστὶν, ὦ ἄνδρες δημόται,
ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν, καὶ σαπρόν.
ἀσπάζομαι δ', ὁτιὴ προθύμως ἥκετε,
καὶ συντεταγμένως, κοὐ καταβεβλακευμένως.
ὅπως δέ μοι καὶ τἄλλα συμπαραστάται
ἔσεσθε, καὶ σωτῆρες ὄντως τοῦ θεοῦ.

CHREMYLVS.

Si vos saluere iubebo, viri populares, obsoleta illa mihi, & macra quædam salutatio nūc videatur. Lubet verò magis, vt salutando, simul vos amplectar, & osculer: vt qui scilicet alacribus animis, & acie velut instructa, graduq; minimè torpēti, huc ad me accedatis. Iam vestrum fuerit videre, vt qui antea mihi semper adfuistis, ne mihi itidem posthac desitis, at Plutum seriò mecum custodiatis.

χαίρειν μὲν ὑμᾶς, *id est, uos quidē saluere. Comprehensim posita hæc uerba uicem nominatiui gerunt, hoc sensu: Si in salutandis nobis ego*

ego tantùm dixero χαῖρετε (qui antea inopi mihi mos erat salutandi) existimabo nunc ditior factus, me non satis pro mea dignitate facere, leuioríq; uos excipere salutatione. ἀρχαῖον. *Quod à multo tempore innotuit, & iam usitatius est, ut ineptum, nec satis plausibile reijcitur, quomodo & ingratum dicitur quod est* σαπρὸν, *id est, aridũ exuccum, & insipidum Sentit Chremylus mutato uitæ genere, & forte, mutandam quoq; salutandi formulam.* προσαγορεύειν, *infinitiuũ loco nominis* προσηγορία. ἀσπάζομαι. *Per hoc uerbum salutatio notatur officiosior quàm per* προσαγορεύω, *uel per* προσείπω. *Nam qui ἀσπάζεται, obuijs ulnis in illius complexum properat, quem summo excipit desiderio.* ὅτι κ', *pro* ὅτι, *τὸ κ abundante, ut in* διηλορο-τιν, *quo de prius dictum.* συντεταγμένως, *pleno gradu, conspiranter, uerbum militare, sumptum enim est ab acie ordinata quæ magno impetu fertur in hostem, huic aduerbio contrarium est* καταβεβλακευμένως *remissè, lento incessu, quomodo ingrediuntur οἱ βλακεύοντες homines in obeundis negotijs cunctabundi & molles, quos lutum, lapillus, uel modicus cespes in uia remoratur.* ὅπως. *Subaudire imperatiuum uerbum, Atticorum est, ὁρᾶτε uidete, ποιεῖτε, efficite, uel aliud quoddam simile.* Τὰ ἄλλα *j. κατά. uidete ut in cæteris ac sequentibus alijs rebus, quomodo & fuistis in præcedentibus olim.* συμπράσατε *Militaris est hæc dictio. est* συμπράσάτης, *auxiliarius miles, & qui opis gratia alicui adstat.* ἔσοισθε. *Modus indicatiuus pro optatiuo* εἴητε, *uel* ἔσοισθε. ὄντως, *re uera: ne falso nomine putent se uocatos & de re uulgari. Exemplaria nonnulla legunt* ὄντες, *quod si probatur, dices esse dictionẽ* περιττὸν, *id est, otiosam, & ornatus non necessitatis gratia adhibitam.* τοῦ, *illus Dei, de quo facta est uobis, à Carione uos accersente, mentio.*

ἀρχαῖον. σαπρός. Infinitiuũ. ἀσπάζομαι. ὅτι κ'. συντεταγμένως. Imperatiuũ τὰ ἄλλα. συμπράσάτης. Modus.

ΧΟΡ. Θάῤῥει· βλέπειν γὰρ αὐτίκ' ὥσπερ δόξεις μ' Ἄρη.
Δεινὸν γὰρ εἰ τριωβόλου μὲν εἵνεκα
ὠστιζόμεσθ' ἑκάστοτ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
αὐτὸν δὲ τὸν πλοῦτον παρείην τῳ λαβεῖν.
ΧΡΕ. Καὶ μὴν ὁρῶ καὶ Βλεψίδημον τουτονὶ
προσιόντα, δῆλος δ' ἐστὶν ὅτι τοῦ πράγματος
ἀκήκοεν τῇ βαδίσει καὶ τῷ τάχει.

CHO. Bono animo esto, nam, vt alterum Martem,

me tibi opitulatorem adesse indubitanter credes. Si in concione de re nihili subinde conflictamur, an nō grauiter ferendum mihi esset, ulli mortalium permittere, ut Plutū ipsum nobis præriperet? CH. At enim ecce video & Blepsidemū huc accedere. Mirum ni de citatiore vestro gradu, & festinatione hāc rē est subodoratus.

θάῤῥει. *Θάῤῥει, imperatiuum à θαῤῥέω, confido, audacior fio. Quoniam Chremylus choro indicauerat se nonnihil dubitare cùm dixit ὅπως δέ μοι &c. idcirco chorus eum confirmans hoc uerbo, iubet ut animo sit hac in re otioso, in seruando enim Pluto auxiliatorem strenuū se futurum, & accerrimum tutatorem. βλέπειν γάρ. Si κατὰ λέξιν*

Martē uidere. *hoc reddere lubet, dices: Palam existimabis me Martem uidere, id est, dices me illis præditum oculis quales Marti tribuuntur, tetro uultu meo & minaci, animi ardorem, truculentiam, tumultum & bellum præ me feram, ut sola specie, & ipso uultu quem repræsentabo, quoscunq; abs te facilè sim propulsaturus. legunt nonnulli pro δόξεις ἄρη, δόξης ἄρην, quæ Attica sunt, nam pro ει Attici ponunt η, proq; ἄρης ἄρεος, dicunt ἄρης, ἄρευ. δεινόν. s. ἐὰν graue fuerit, & non ferendum.*

τριώβολον. *τριωβόλου, ob rem nullius pretij, pro re uilißima & uix triobolo digna. ὠστιζόμεσθα, pro ὠστιζόμεθα. hoc modo primam personam pluralem uerborum in μαι prisci Attici proferebāt, qui mos Ionibus*

ὠστίζεσθαι. *postea fuit familiarißimus. ὠστίζεσθαι autem, siue ὠθίζεσθαι, plebs dicebatur, quando in concilium & conuentum uocata discrepabat, altercatione turbulenta conflictabatur: huiusmodi porrò, id est uulgi &*

ἐκκλησία. διάκλησις. σύγκλησις. *plebis miscellaneæ ἐκκλησία, concio & congregatio, διάκλησις uocabatur, quomodo consulū cœtus σύγκλησις. Per aphæresin κλησία pro ἐκκλησία effertur. αὐτόν, ipsum Plutum, id est, solidas opes quales Plutus suis largitur. παρεῖναι à πάρειμι sino et permitto, cō-*

τῳ. *cedo. τῳ, τινί, alicui. καὶ βλεψίδημον, καὶ præterea, præter nos à me uocatos ecce qui ultro etiam ad nos uenit. In hac comœdia tria sunt ab Aristophane conficta nomina βλεψίδημος, χρεμύλος &*

Blepsidemus. *καρίων. Blepsidemus quasi ὁ βλέπων εἰς τὸν δῆμον, uir pauper qui oculos conuertit et iactat in populum unde auxilium sperat: pro-*

Chremylus *inde ad Chremylum quondam æqualem suum, nunc diuitem factum inuocatus etiam uenit χρεμύλος ἀπὸ τοῦ χρέος debitum, & αἱμύλλω τὸ ἀπατῶ decipio, quasi qui præ inopia cogatur suos creditores*

Carion. Cares. *fallere nō soluēdo quod debet. Quod ad Carionē attinet, nulli dubiū quin à Caribus nomē ductū sit, qui seruili fuisse ingenio dicūtur, parati*

quiduis

quiduis malorum pati mercede proposita. Propterea Aristophanes alibi ait, ἢν δὲ δοῦλος ᾖ, ὁ Καρ. id est, Quod si seruus est, & Car. δῆλός ἐστι manifestus est, id est, apparet: uel neutro genere δῆλόν ἐστι, constat, certum est. τοῦ πράγματος, de hoc nostro negotio, nẽpe de Pluto, & de cõmutata mea sorte. ἀττικῶς, perfectũ Atticũ ab ἀκούω cedidit pro intellexit, cõiecturis collegit, quod corporis est ãio tribuit. ᾔσθηται, resciuit, deprehẽdit. τῇ βαδίσει ὁ τοῦ τάχει, pro τῇ βαδίσει ταχινῇ, incessu propero. Tale est, Pateris libamus et auro, pro pateris aureis. et, Chalybẽ frenosq; momordit. i. Chalybeos frenos. δῆλός ἐστι.

ΒΛΕΨΙΔΗΜΟΣ.

τί ἂν ποτ' ἐστι τὸ πρᾶγμ' ἄρ', πόθεν, καὶ τίνι τρόπῳ
χρεμύλος πεπλούτηκ' ἐξαπίνης; οὐ πείθομαι.
καίτοι λόγος γ' ἦν, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς
ἐπὶ τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων,
ὡς ἐξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
ἔστιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμαστὸν, χ' ὅπως
χρηστόν τι πράττων, τοὺς φίλους μεταπέμπεται.
οὐκ ἐπιχώριον τὸ πρᾶγμ' ἐργάζεται.

BLEPSIDEMVS.

Quidnam, obsecrò, rei hoc fuerit? vnde, aut quanam ratione Chremylus ita repentè sibi diuitias parauit? ego isthuc nullo pacto assequor. Et tamen frequens hic sermo est, ac nulli eorum qui in tõstrinis desidét, ignotus, quòd nimirũ vir ille paucos ab hinc dies, rẽ supramodũ auxerit suã. Aliud aũt subit, quod magis mirer: Qui fieri posit, vt cùm illi secũdæ res sint, velit veteres amicos iam in consortiũ admittere. Nę ille mihi hoc in re facere videtur, quod à moribus patriis est alienissimũ.

τί ἄρ' οὖν. Blepsidemus hæc secum loquitur. Rationẽ inire nõ potest, quomodo ille uitæ conditionẽ mutarit, ipse uerò in pristina calamitate permanserit, præsertim quum amplius ditescẽdi causa in neutro maior uideatur. τὸ πρᾶγμα. hæ diuitiæ quid sibi uolunt? ἐπὶ τοῖσιν, ἐν τοῖς κουρείοις, in officinis tonsorũ in quas loquacißimi quiq; conueniũt,

ubi desidentes otiosi fabulis tempus fallunt. Propterea Theophrastus dicebat τὰ κουρεῖα. i. tonstrinas esse ἄοινα συμπόσια, id est, symposia & compotationes sine uino: quòd illic homines loquacitate uelut temulenti reddantur. ἔσιν δέ. Prudenter facere creduntur diuites, qui suas fortunas celant, propterea quod delatoribus & furibus obnoxij esse soleăt, unde fit ut ne amicorŭ quidĕ commercio fruamĕt. Chremylus contrà facit: Plutum nactus, statim amicos accersit, suæ felicitatis & fortunarum socios ac participes futuros. Hanc rem ut insolentem, & cum Atheniensium moribus non conuenientem Blepsidemus demiratur. χ' pro καί. χρηςὸν ἦ. Græcis χρηςὸν πράττειν cui res ex animi sententia cedŭt, εὐτυχῶν, ὁ εὖ ἢ καλῶς πράττων. Contrà cui res infeliciter cedit, κακὸν siue κακῶς πράττειν & κακοτυχεῖν. οὐκουν nequicquam, οὐκ. nam οὖν explet, accentumq́; in præcedentem dictionem reijcit.

Tonstrinæ.

χ'.
πράττειν.
οὔκουν.

χρε. Ἀλλ' οὐδὲ ἀποκρύψας, δρῶ μὰ τοὺς θεοὺς,
ὦ Βλεψίδημ', ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν.
ὥστε μετέχειν ἔξεστιν· εἶ γὰρ τῶν φίλων.
βλεψ. Γέγονας δ' ἀληθῶς, ὡς λέγουσι, πλούσιος;
χρε. Ἔσομαι μὲν οὖν αὐτίκα μάλ', ἢν θεὸς θέλῃ.
ἔνι γάρ τις, ἔνι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι.
βλεψ. Ποῖός τις; χρε. οἷος. βλεψ. λέγ' ἀνύσας ὅ, τι φὴς ποτέ.
χρε. Ἢν μὲν κατορθώσωμεν, εὖ πράττειν ἀεί·
ἢν δὲ σφαλῶμεν, ἐπιτετρίφθαι τοπαράπαν.

CHR. Agè Blepsideme, ego, per Deos immortales, id quod res est, sic tibi dicam, vt nihil quidquă sim dissimulaturus. Præclarius nobiscum hodie agitur quă heri. Cuius rei te consciŭ propterea esse volo, quòd mihi vsque fueris amicus. BLEPS. Itáne habet quod vulgò de te dici audio? te scilicet omnino diuitem nuper esse factum? CHR. Ero dubio procul, idq́; propediem, si Deus ita volet. Inest autem huic rei, inest inquă, haud mediocre periculum. BLEPS. Qualenă quæso? CH. Quale. BLEPS. Quod sentis, hoc tandĕ perge dicere.

CHR.

CHR. Si rectè, atque vt factũ oportet, nos fecerimus, perpetuò fortunari erimus: sin spe frustrati ab incœpto exciderimus, funditùs interiimus.

ἀλλά. agè, ut de statu meo certior fias, nec rerum mearum ignarus à me discedas. ἐρῶ, præsens pro futuro: iam tibi dico. hoc modo cognoscitur ad dicendum propensa Chremyli uoluntas. μά. Si hunc locũ μὰ τοὺς θεοὺς, cũ illo, de quo antè μὰ δί', ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐζόμεθά σου, cõferas, uidebis particulã, μά, modò negãdi, modò nõ negãdi uim habere, idq; ex seipsa, nã postposita affirmationi ut ναὶ μά, uel negationi, ut οὐ μά, si uel affirmabit, uel negabit, nihil fuerit miri. ἄμεινον, his uerbis significatur fortuna in melius commutata, χθὲς autem non tam heri, quàm quodcunque tempus præteritum notat: ut sit idẽ quod anteà. Qua ratione αὔριον cras, pro posthac leges. αὔριον ἔσται ἄμεινον, Postea nobis melius erit. ὥστε quia ex uoto res cesserunt. τῶν φίλων. s. εἷς, unus, uel præpositionem, ἐκ, quia unus es meorum amicorum, unus ex meis amicis, non autem ex eorum genere, quorum οὐδεὶς λόγος, οὐδ' ἀριθμός, id est, nec ratio ulla habetur, nec numerus ullus. ἀληθῶς, re uera, nõ falso rumore, qualis ferè est qui in tonstrinis exceptus in uulgus dissipatur. ἔσομαι. quamuis dixerit ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν, non tamen continuò effutit rationem suarum diuitiarũ, sed perplexa oratione diu cum ludit, ἔσομαι, nondum ergo sum, deinde ἢν θεὸς θέλῃ needum ergo noluit. Postremò si quid habeo diuitiarum, non sine magno periculo retinere possum. Quibus uerbis Blepsidemo cogitandum relinquit, opes quas habet, furto, sacrilegio, aut malis artibus partas esse. ἔνι pro ἔνεστι, quod agitato capite profertur, & repetitur, quo certior res, & magis ferta monstratur. τις, hic magnitudinem notat: post ποῖος, abundat. τίος. hæsitanter & cogitabũdè hoc effertur, quale: additurus quidpiam uidebatur, quale non tibi credatur, uel nulli unquam est auditũ, uel aliquid huiusmodi. Quoniam aũt cunctantior est Chremylus, propterea Blepsidemus eum urget, ὅ, τι φῄς, inquit, quod dicis, id est, dicere instituisti, λέγε ἀνύσας, dic perficiens, id est, perfice occœptum sermonem. εὖ πράττειν, bene agere, uerba hæc loco substantiui accipiuntur: εὐπραγία, uel εὐτυχία felicitas & rerum successus scilicet erit mihi semper. Sic ἀπολέσθαι perdi, loco nominis ἐπίτριψις, καὶ δυσπραγία, infelicitas, & miseria summa. Hæc eo dicuntur à Chremylo, quòd uereretur ne si quod sperat de Pluto, non consequetur, ab irato Ioue, ipse unà cum

μά.

χθές.

αὔριον.

Genitiuus. Nomẽ subauditum.

ἔνι.

τις.

Infinitiuũ.

choro & reliquis consortibus pessimè perdatur.

ΒΛΕ. τουτὶ πονηρὸν φαίνεται τὸ φορτίον,
καί μ' οὐκ ἀρέσκει. τό, τε γὰρ ἐξαίφνης ἄγαν
οὕτως ὑπερπλουτεῖν· τό, τε αὖ δεδοικέναι,
πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιές ἐστ' εἰργασμένου.
ΧΡΕ. πῶς δ' οὐδὲν ὑγιές; ΒΛΕ. εἴ τι κεκλοφὼς νὴ Δία
ἐκεῖθεν ἥκεις, ἀργύρειον, ἢ χρυσίον
παρὰ τοῦ θεοῦ, κἄπειτ' ἴσως μεταμέλει.
ΧΡΕ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε· μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ.

BLEPS. Isthuc profectò miserum onus esse apparet, neq; me vllatenus iuuat. Ad hunc modum enim quàm citissimè ditissimũ euadere: deinde verò ob huiusmodi opes exhorrescere, et trepidare, hominis est qui nihil admisit boni. CHR. Quomodo autẽ nihil boni? BLEPS. Puta si illinc alicundè è sacro loco argentũ, aurũmue tu suffuratus fueris, & nunc fortasse te sceleris pœniteat admissi. CHR. Absit ô Apollo. Ego per Iouem nihil quidquam tale commisi.

τουτί, hoc, hæc tua solicitudo, & anxietas quæ præpedit quo minus mecum tutò loquaris, quæ peccanti tibi grande periculum proponit: hoc, inquam, non diuitiæ sunt, ut uulgus existimat, sed onus miserum, & quo tu miserè cruciaris. καί μ'. με *accusatiuus est pro datiuo* μοι *Atticè positus.* τό, τε. τὸ, τοῦτο. *hoc nempe admodum breui tempore ita ditescere.* τό, τε αὖ *hoc item, nempe* δεδοικέναι, *iugiter expauescere. hoc ergo utrunque,* ἐστι πρὸς ἀνδρὸς, *in hominem cadit qui nihil boni operatus sit. Est* δεδοικέναι *ab anormi* δείδομαι

Accusatiuus.

δεδοικέναι.

εἰργασμένου *ab* ἐργάζομαι, *qui fecit, faciundum suscepit.* πῶς, *quo sensu ais, repente qui diues factus est, & postea pauitat, fecit* οὐδὲν ὑγιές; *Interpretare nobis tuam mentem, & aliquo modo proba.* κεκλοφὼς *participium Atticum à* κλέπτω. ἐκεῖθεν *illinc. propinquũ aliquod templũ ostẽdit.* παρὰ τοῦ θεοῦ, *i.* θεῶν ἀργύριον. *Verbi gratia, inquit, si sacras ædes spoliasti, & sacrilegio ditatus es. Cui rei peragendæ nox unica tibi satis fuit.* κἄπειτα, καὶ ἔπειτα. ἴσως.

quoniam

quoniam non asseuerat rem ita habere, tantùm exempli causa meminit sacrilegij. ἀποτρόπαιον. *Sacrilegiū detestatur, cuius crimininis ne quādo reus fiat, Apollinē implorat, quem* ἀποτρόπαιον *appellat. quo nomine Dij appellantur, qui ab hominibus diras, mala, & nocumenta,* ἀποτρέπουσι, *i. auertunt & amoliūtur,* ἀλεξίκακοι *etiam ea de re uocantur. Quibus opponuntur Dij* προστρόπαιοι *nocui & infesti, et* παλαμναῖοι. ἐγὼ μὲν οὐ. *s.* ἥκω κεκλοφώς, *seu* οὐ κέκλοφα.

ἀποτρόπαιος. ἀλεξίκακος. προστρόπαιος. παλαμναῖος.

Βλεψ. παῦσαι φλυαρῶν ὦ 'γαθ', οἶδα γὰρ σαφῶς.
Χρε. Σὺ μηδὲν εἰς ἔμ' ὑπονόει τοιοῦτο. Βλεψ. φεῦ.
ὡς οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδενός·
ἀλλ' εἰσὶ τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες.
Χρε. οὔτοι, μὰ τὴν Δήμητρ', ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.
Βλεψ. ὡς πολὺ μεθέστηχ', ὧν πρότερον εἶχε, τρόπων.
Χρε. μελαγχολᾷς ὦνθρωπε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Βλεψ. ἀλλ' οὐδὲ τὸ βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν ἔχει,
ἀλλ' ἐστὶν ἐπίδηλόν τι πεπανουργηκότι.

BLEPS. Desine nugari, ô bone vir: noui ego hæc omnia satis. CHR. Opinionē istam velim à me prorsus amotā. BLEPS. Deus bone, vt nihil vsquā vsquequaque est perfectum! Omnes ad vnum, vt video, quęstui seruiunt & lucro. CHR. Tu, per Cererem, non satis mihi sanus videre. BLEPS. Quàm longè à pristinis excessit moribus! CHR. Per cœlum, mi homo, insanis. BLEPS. Quin aspectus etiam ipse irrequietus & inconstans, maleficium huius palàm arguit.

παῦσαι, *imperatiuum à* παύομαι, *cui participium* φλυαρῶν *additū per infinitiuū* φλυαρεῖν *cōmodè redditur.* ὦ 'γαθέ. ὦ ἀγαθέ. *Ironiam habet simulat enim se scire, unde Chremylo sint opes, ut ipsi, ceu conscio, Chremylus rem omnem promptius retegat.* ὑπονόει, *suspiceris, excogites.* τοιοῦτο, *rem meis moribus usqueadeo contrariam ut est sacrilegium, quod in me ingeris.* φεῦ, *uox hæc subsannationem quandam habet cum admiratione.* οὐδενός. *abundare uidetur*

Participiū. φεῦ. οὐδὲν οὐδενός.

uidetur hic genitiuus, sed non caret sua ui, sonat quasi dicas, ut nihil cuiusquam rei, id est, nulla omnino res, ut nihil quidquam. Postea quàm hic, quem ego semper hactenus probum uirum esse putaui, fallax est, & uersutus, meritò credam nullum amplius uirtuti & probitati relictum locum. Criminibus falsis Blepsidemus conatur eruere rationem qua diues factus sit Chremylus, nam uidet quo animo ille hæc obijciat, propterea æquanimitatem seruat, & probra patienter refellit obiecta.
ἥττων. *ἥττονες τοῦ κέρδους lucro inferiores, quales sunt qui per auaritiam usum pecuniarum nesciunt. Qui pecunijs commodè, et ut oportet utitur, illis imperat, illis est superior. Qui uti nescit, illis seruit, et inferior est.* μεθέστηχ' *pro* μεθέστηκε, *perfectum medium à* μεθίσταμαι, *recedo ab aliqua re. ut antiquos mores procul ablegauit qui*
Casus. *nunc tam ueterator est, quàm olim candidus fuit.* ὧν *pro* οὓς *relatiuum sequitur casum antecedentis Attica constructione.* κατὰ χώραν, *in uno loco. ut uultus est imago animi, ita oculi sunt indices. Propterea dicunt animum in oculis habitare, in illisq; peculiarem animi*
Oculus. *sedem esse, ex oculis enim, mentis uel leuitatem, uel constantiam, iram, fastum, mansuetudinem, in summa sicne an sic afficiamur posse colligi. Obijcit ergo Blepsidemus Chremylo, quod nunc uersutior factus quàm olim fuisset, non ita ut quondam placidis sit oculis, sed mobilibus, & huc illuc circunspectantibus, quo uult probatum, mentem Chremyli sic ad alios fallendos uersatilem esse & ad omne genus imposturæ excogitandum accommodam.* ἐπίδηλον. *oculus est persimilis ueteratori, id est prorsus qualis solet esse ueteratoris. te improbum manifeste notat tuus aspectus, præ se fert nescio quid, quo te perperam aliquid fecisse liquidò constat.*

χρε. σὺ μὲν οἶδ' ὃ κρώζεις· ὡς ἐμοῦ τι κεκλοφότος
ζητεῖς μεταλαβεῖν. βλεψ. μεταλαβεῖν ζητῶ; τίνος;
χρε. τὸ δ' ἐστὶν οὐ τοιοῦτον, ἀλλ' ἑτέρως ἔχον.
βλεψ. μῶν οὐ κέκλοφας, ἀλλ' ἥρπακας; χρ. κακοδαιμονᾷς.
βλεψ. ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἀπεστέρηκάς γ' οὐδένα;
χρε. οὐ δῆτ' ἔγωγ'. βλεψ. ὦ Ἡράκλεις, φέρε, ποῖ τις ἂν
τράποιτο; τἀληθὲς γὰρ οὐκ ἐθέλεις φράσαι.
χρε. κατηγορεῖς γὰρ πρὶν μαθεῖν τὸ πρᾶγμά μου.

CHR. Quid tu crocites intelligo: vis ergo vt si quid

furto

furto inuolarim,tu partem feras. BLEPS. Ego vt partem feram? cuiuſnam rei? CHR. Quod ago huiuſmodi non eſt,longè verò aliter habet. BLEPS. An nõ es furatus,ſed rapuiſti? CHR. Genius quiſpiam malus, credo,te agit. BLEPS. Neque quemquam ſua re fraudaſti? CH. Nõ ego certè. BLE. O Dii ſuperi,age age, quò enim quis ſe tandẽ vertat, quando te ita obfirmaſti,vt verum fateri non lubeat? CHR. Tu me anteà ſanè damnas,quàm pernoris,quî ſe res habeat mea.

κρώζεις.uerbum κρώζειν,ſignificat κράζειν ὡς κορώνη, ἢ κόραξ, id eſt, uocem ædere,qualis eſt cornicum, uel coruorum. ubi ad κρώζειν.
cornices refertur,ſignificat ineptè garrire: cornicari Latini dicunt. Cornicari.
Ad coruos ſi referas,eſt prædæ inhiare,Latini crocitare à uoce cor- Crocitare.
uorum cro,cro,cro,ut Græci κρώζειν effinxerunt. Chremylus Blepſidemum cum coruo confert qui in partem prædæ uenire laborat.
ὡς ἐμοῦ. quaſi ego ſim furatus aliquid. τινός. Genitiuus hic Genitiuus.
pendet à μεταλαμβάνω,quod genitiuo iungitur,ut ferè fit ubi nõ totum,ſed pars tantum ſignificatur. τόδ᾽. hoc,hæ opes quas audiſti mihi eſſe, non ſunt ut dicis, non ſunt ſcilicet ſacrilegio paratæ.
ἔχομ.ſ.ἐςί. eſt habẽs,id eſt,ἔχει.alia ratione diues fiam quam dicas. ἥρπακας.Hoc nimis feſtiuè dictum. Dum obiectum uitiũ fingit ſe corrigere,alterum ſubijcit,& ingerit quod eſt priori deterius:
raptor enim qui rem alienam tollit ui,nocentior eſt fure, qui clam au- Raptor.
fert.Non abludit hinc quod uulgò dicitur in edaciores: Non edis, ſed Fur.
deuoras. κακοδαιμονᾷς.ut Blepſidemus uitia maiora intendere ſtudet,ita & Chremylus eum grauioribus conuitijs inſectatur. Leue non eſt conuitium,οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.Peius autẽ eſt, μελαγ-
χολᾷς. Omnium autem teterrimum eſt κακοδαιμονᾷς,id eſt,ca- Cacodæmones.
codæmone agitaris. Dixerunt cacodæmones eſſe ſpiritus malos,ab iuſticia & æquitate alienos,nocere paratos,et qui impias hominũ mẽtes tranſuerſas agere unicè affectent. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐμοῦ. ſed an non γ᾽.γε, ſaltem,id eſt ſi neq; ſacrilegio,neque furto,neque rapina opes tibi paraſti,an non ſaltem fraude aliqua & dolo cuiuſpiam bona tibi quæſiſti? ὦ Ἡράκλεις. Exclamat præ indignatione, quòd mentem
Chremyli non aſſequatur,mox quaſi deſponderit animũ,ſubdit φέρε, φέρε.
quod eſt,ipſe dic ſi lubet: poſthac certum eſt nihil diuinare. ποῖ.quò, in quam partẽ quis uertatur,id eſt,quis alias uias promptè ditescẽdi

comminiscatur? ipse enim sibi in animum inducere nequit, bona Chremyli ex hæreditate aliqua, donatione, aut arte quapiam lucrosa, tantillo tempore facta fuisse aut.ora. ξάπειτο ἀ τρέπεμαι est: *&* τἀληθὲς pro τὸ ἀληθές *ponitur.*

ΒΛΕΨ. ὦ ταῦ, ἐγώ σοι τοῦτ' ἀπὸ σμικροῦ πάνυ
ἐθέλω διαπρᾶξαι πρὶν πυθέσθαι τὴν πόλιν,
τὸ στόμ' ἐμβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων.
ΧΡΕ. καὶ μὴν φίλως γ' ἄν μοι δοκεῖς νὴ τοὺς θεούς,
τρεῖς μνᾶς ἀναλώσας λογίσασθαι δώδεκα.

BLEPS. Negotium hoc, ô præclare, sumptu perexiguo tibi effectum dabo, prius quam ciuibus innotescat, ore scilicet rhetorum pecunia obturato. CHR. At qui tu hercle is mihi videris amicus, qui si tres minas exposueris, repetiturus sis duodecim.

τοῦτο, hoc tuum crimen diluam, qualecunque, ac quantũcunq; fuerit, ob hocq; non traduceris, neque male audies apud ciues. Ad rhetorem enim illum ueniam, qui contrà te dicturus est, & uerborum lenocinio tuum flagitium exaggeraturus: is, ubi pusillum pecuniæ numeraro, non modò scelus tuum extenuabit, sed ubi te innocentißimũ probarit, aduersario tuo, atque adeò cunctis ciuibus, æternum imponet silentium. Celebre est, neque extra rem, quod de Demosthene traditur. Is cùm in concione acriter Milesiorum legatis restitisset, ac in posterũ diem causa reiecta esset, per noctẽ legati eum adiere, magnopere rogantes ne postridie contra se diceret, quod impetrarunt, tradita illi pecunia, quantam petiuerat. Postridie ergo uenit Demosthenes in concionem, collo multa lana circumducto, συνάγχην, id est, anginam se pati fingens, propterea spiritibus coartatis, dicere se non posse innuens. Aderat tum non inscitus uir, quem simulatio non fefellerat, qui exclamauit Demosthenem non συνάγχην sed ἀργυράγχην, id est non anginam, sed argentanginam pati, silentium eius argento redemptũ significans. πυθέσθαι ἀ πυνθάνομαι. *prius quàm rescifcat urbs, id est, ciues: ita enim rhetor sciet crimen arte dißimulare, ut nemo ciuium crediturus sit, te illius reum esse.* φίλως. *Quoniam dictum erat ὦ ταῦ. Sentio hanc tuam amicitiam fictã. Si enim mea causa tres libras*

Rhetores. Demosthenes. συνάγχη. ἀργυράγχη. πυθέσθαι.

libris insumpseris, in litris rationum duodecim computabis.

βλεψ. ὁρῶ τιν᾽ ἐπὶ τῷ βήματι καθεδούμενον,
ἱκετηρίαν ἔχοντα μετὰ τῶν παιδίων,
καὶ τῆς γυναικὸς, κοὐ διοίσοντ᾽ ἀντικρυς
τῶν Ἡρακλειδῶν οὐδ᾽ ὁτιοῦν τῶν Παμφίλου.

BLEPS. Virum ego mihi videre videor, qui ad tribunal cum liberis & uxore sedebit supplex, quique à Pamphilianis Heraclidis, si inter se conferentur, ne tantillum quidem differat.

ὁρῶ. Deterret Chremylum à minis iudiciorum, à calamitate quæ ipsi, liberis eius & uxori impendeat: si in ius uocatus ab eo, cuius rem occupat, cogetur ob delictũ pœnas dare, ὁρῶ, ita certus sum de eo quod tibi imminet, ut non dubitem affirmare illud iã me uidere. τινα. Eurysthæus Herculi uiuo infestus semper fuit, & inimicus summus. Mortuo Hercule Heraclidas, id est, liberos Herculis, & qui à partibus illius steterunt, pertinacissimé est insectatus: cuius sæuitiam cum neque ferre, neque repellere posse se agnoscerent, tandem ad Athenienses opis gratia supplices uenerunt. Chærephon tragicus poëta horum miseria n postea carmine descripsit. Deinde Pamphilus insignis pictor in Stoa, portieu Atheniensium, miré expressit. Ait ergo Blepsidemus se propediem simile quiddam uisurum in Chremylo, uxore, & liberis eius: fore enim breui, ut hi omnes ob surreptas opes in ius pertrahantur, coramq; senatu tam calamitosi uideantur, quàm Heraclidæ quondam fuere. τινα, unum aliquem: non nominat, quoniam putat Chremylum satis intellecturum, hoc de se, & de suis dici. καθεδούμενον, participium futuri posterioris à καθέζομαι. Etiamnum obseruatur, ut rei coram senatu sedeant nudato capite. ἱκετηρίαν, hiceteria, quæ & hicteria per syncopen dicitur, ramus est oliuæ, quem gestabant supplices, unde oliua arbor supplex appellari solet: ducta uox est ab ἱκετεύω, supplico. διοίσονται, futurum est à διαφέρομαι, quod genitiuum poscit. ὁτιοῦν, quodlibet, quartumuis modicum. τῶν Παμφίλου, qui fuerunt Pamphili, id est, quorum historiam Pamphilus depinxit. τῶν ὑπὸ Παμφίλου γεγραμμένων.

Eurysthe- us.
Heraclidæ.
Chærephõ
Pamphilus.
Stoa.
καθεδούμενον.
ἱκετηρία
Oliua.
ὁτιοῦν.

χρε. οὐκ ὦ κακόδαιμομ, ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς μόνους
ἔγωγε, καὶ τοὺς δεξίους, καὶ σώφρονας
ἀπαρτὶ πλουτῆσαι ποιήσω. βλεψ. τί σὺ λέγεις;
οὕτω πάνυ πολλὰ κέκλοφας; χρε. οἴμοι τῶν κακῶμ·
ἀπολεῖς. βλεψ. σὺ μὲν οὖν σεαυτὸμ, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.
χρε. οὐ δῆτ'. ἐπεὶ τὸμ πλοῦτομ, ὦ μοχθηρὲ σύ,
ἔχω. βλ. σὺ πλοῦτον; ὁποῖομ; χρ. αὐτὸν τὸν θεόν. βλ. καὶ ποῦ 'στιν;
χρε. ἔνδομ. βλεψ. ποῦ; χρε. παρ' ἐμοί. βλ. παρὰ σοί; χρε. πάνυ.
βλε. οὐκ ἐς κόρακας; πλοῦτος παρὰ σοί; χρ. νὴ τοὺς θεούς.
βλεψ. λέγεις ἀληθῆ; χρ. φημί. βλεψ. πρὸς τῆς ἑστίας;
χρε. νὴ τὸμ ποσειδῶ. βλεψ. τὸμ θαλάσσιομ λέγεις;
χρε. εἰ δ' ἔστιμ ἕτερός τις ποσειδῶμ, τὸμ ἕτερομ.

CHR. Nihil huiuſcemodi, vir impuriſsime, continget mihi. At ego is ſum, qui bonos tantùm, induſtrios, & modeſtos affatim ditabo. BLE. Quid tu ais? Adeóne multa es furatus. CHR. Proh nefas. Tu me enecas. BLE. Imò tu teipſum, quantum quidem mihi videre licet. CHR. Rem non rectè accipis. Ego, heus tu ſcelerate, Plutum habeo. BLE. Tu Plutum? quemnam obſecro? CHR. Ipſum Deum. BLE. Vbinam ille? CHR. Intus. BLE. Vbi intus? CHR. Apud me. BLE. Apud te autem? CHR. Omnino. BLE. Abi in malam rem. Plutus apud te? CHR. Superos omnes teſtor. BLE. Vera narres haud ſatis ſcio. CHR. Narro ergo. BL. Per Veſtam? CH. Per Neptunum. BL. Marinum dicis? CHR. Siquidem alter eſt, per alterum illum.

κακοδαί-
μωμ.

κακόδαιμομ. Vir diris, & intemperijs uexate, In cuius animũ id demum cadit, quod abominandum eſt, & uiris bono genio præditis auerſandum. *ἀλλά. Tantum abeſt, aliena rapiam, ut alijs etiam ego bona ſim largiturus.* *μόνους, ſolos bonos (ne putes mihi commercium ullum cum malis fuiſſe) & rebus gerendis idoneos, non ignauos: & mode-*

& modestos,ac cordatos,non stupidos,et qui nullo iudicio sua profundunt:homines frugi,studiosos, & uirtutis amantes. οἴμοι τῶν κακῶν,ô *scelera. abhorret à furto. Obtundis me,nec est ut te, uerba de flagitijs tantis tam præposterè facientē diutius sustineā.* σιαυτόν. *non ego te perdo flagitia tua commemorans,sed tu teipsum destruis, qui ea committis: furem enim esse te credam oportet,cui cū paulò antè pauperrimus esses,nunc ita suppetant opes, ut alios efficere poßis diuites.* ὦ μοχθηρὲ σύ. *Obseruent pueri* σὺ *pronomen uocatiuum habere* ὦ σὺ, *aduersus Grammaticorū regulam.* κλιζικὰς, *inquiunt,* αἱ πρωτότυποι ἀντωνυμίαι οὐκ ἔχουσι,*id est, Pronomina primitiua uocatiuos non habeat.* ὁπῖον. *Indefinita est hæc dictio suapte natura,hic autem o abundat,estq́;* ὁπῖον,πῖον,ὅντινα. αὐτὸν,*notat excellentiam,& certitudinem,illum ipsum magnum Deum nomine Plutum.* τοῦ 'στιν.*synæresis Attica pro* τοῦ ἐστίν. οὐκ ἐς κόρακας;*an non ad coruos,subaudi uerbum* πρεύσῃ, ἀπελεύσῃ,πέμψῃ, *perges, ibis,mitteris,aut aliud quod conueniat. Quibus Græci precantur exitium,iubent eos ad coruos abire,ut sit, uade ad coruos,facesse hinc inauspicatò,malè pereas.* φθείρου. *Huius rei alij aliam adferunt causam. Locum fuisse apud Aeoles Arnam incolentes,nomine* κόρακας,*id est, corui,in quem locum maleficos relegabant. Alij locum huius nominis in Thessalia fuisse contendunt, in quem nocentes dabātur præcipites. Sunt qui hoc referant ad uolatum coruorum:quoniam enim in desertis uolitare consueuerunt,uolunt ad coruos illi esse eundum, quem intelligunt in extremas solitudines publicitus deportandum. Quid si coruos pro cruce & patibulo nos accipiamus? nam cum minamur cuipiam, futurum,ut uitam suspendio finiat,dicere solemus,Tu coruos in cruce pasces. Quò respiciebat Diogenes Cynicus eum diceret,* κρεῖττον εἶναι ἐς κόρακας ἀπελθεῖν,ἢ ἐς κόλακας,*id est, Satius esse ad coruos deuenire,quàm ad assentatores,propterea quòd corui improbos homines tantùm,& eosdem mortuos insectantur,adulatores uerò bonos deuorant,uiuos etiam.* ἀληθῶς.*post insigne iusiurandum,incipit nonnihil fidei habere.* ἑστίας. *Quoniam Chremylus in genere iurauit,* νὴ τοὺς θεοὺς,*ne de obscurioribus Dijs tantummodo iurasse putetur,Blepsidemus in specie eum iurare uult iureiurādo sanctiore proposito. adstringi ergo eum uult per Vestam, Deam apud priscos in tanta ueneratione habitam,ut qui ei sacra non faceret,* ἀνέστιος, *quē pro impio & iniusto accipiebant,diceretur. Græci omnia sua sacrificia ab hac auspicati,in eandem desinebant. Tantum fuit hoc numen, ut Pausanias dixerit,* θύουσι δὲ ἑστίᾳ μὲν πρώτῃ, δευτέρῳ δὲ ὀλυμ-

Marginalia: ὦ σύ. — ὁπῖος. — αὐτός. — τοῦ 'στιν. — Ad coruos. — κόρακας. — Vesta. — ἀνέστιος.

πίῳ Διί, id est, Sacrificat Vestæ quidem primùm, Ioui deinde Olympio. Per Vestam nonnulli Terram & Cererē accipiendam putāt, per quam antè iurauerat Chremylus οὔ τοι μὰ τὴν Ἑστίαν, propterea ad imaginem terræ templū Vestæ forma cōstruebatur rotūda. Qua-
Neptunus. *propter Chremylo non satis fuit per Vestā iurare, sed per Neptunū iurare uisum est, numen tanto potentius Vesta, quāto mare latius est et maius terra. Olim cùm è terra mugitus, & terribilia audirentur tonitrua, horrorem metuendum mortalibus incutientia, rursus cū per terræ motus prærupti montes in planum uiderentur deuolui, adde & subito terræ hiatu totas urbes & uastas terræ partes absorberi, Ne-*
ἀσφάλιος. *ptuno sacra obibant, quem & ἀσφάλιον, id est, terræ confirmatorem, & hominum protectorem: rursus*
γεοῦχος. *γεοῦχον, id est, τὴν γῆν ἔχοντα, id est, qui terram continebat, appellabant. θαλάσσιον, hoc addit, ne similitudine uocis fallatur. τὸν ἕτερον, repetenti.*

ΒΛΕΨ. εἶτ' οὐ διαπέμπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς φίλους;
ΧΡΕ. οὐκ ἔστι πω τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. ΒΛΕΨ. τί φῄς;
οὐ δεῖ μεταδοῦναι; ΧΡΕ. μὰ Δί'· δεῖ γὰρ πρῶτα. ΒΛΕΨ. τί;
ΧΡΕ. βλέψαι ποιῆσαι νώ. ΒΛΕ. τίνα βλέψαι; φράσον.
ΧΡΕ. τὸν Πλοῦτον, ὥσπερ τὸ πρότερον ἑνί γε τῷ τρόπῳ.
ΒΛΕΨ. τυφλὸς γὰρ ὄντως ἐστί; ΧΡΕ. νὴ τὸν οὐρανόν.
ΒΛΕΨ. οὐκ ἐτὸς ἄρ' ὡς ἔμ' ἦλθεν οὐδεπώποτε.
ΧΡΕ. ἀλλ', ἢν θεοὶ θέλωσι, νῦν ἀφίξεται.

BLE. An non postea etiam ad nos tuos amicos Plutum transmittes? CHR. Res nondum eò rediit. BLE. Quid ais? Plutum ad nos nondum traducendum? CH. Non sanè: prius enim oportet. BLE. Quid? CH. Visum restituere. BLE. Cuinam restituere? fare agè. CH. Pluto, & prorsus qualem habuit olim. BLE. Re vera est cæcus Plutus? CHR. Est per Cœlum. BL. Itaq; temerè non est, quòd ad me nunquam venerit. CH. At Diis bene iuuantibus, propediem veniet.

οὐκ ἔστι. res nondum in hoc sunt. De transmittendo Pluto non est cur iam soliciti esse debeamus. ἐν τούτῳ. s. τὰ πράγματα οὐκ ἔστι ἐν τούτῳ.

ἐν τῷ μεταδῦναι; An nondum res postulat ut alio transferatur Plutus? τί; Prae studio exequendi id quod prius factum oportet, quam Plutus traducatur, interrumpit sermonem Chremyli: nam uno tenore dicturus erat Chremylus, δεῖ γὰρ πρῶτα βλέψαι ποιῆσαι νῷ. Oportet enim antea nos efficere ut uideat νῷ autem dualis accusatiuus pro plurali ἡμᾶς Attice ponitur. ἑνί γε τῷ τρόπῳ, uno ac persimili modo ita neque lippus, neque luscus, neque lusciosus, in summa ut omni oculorum uitio sublato, non hebetius uideat, quam olim puer uidebat. ἐτός. Aduerbium est, sine causa, ab re, ἀλόγως. οὐκ ἐτός. ergo δικαίως, optimo iure. ὡς ἐμέ, πρός με, quod ad me non uenerit, quasi quod diues non antehac fuerim. νῷ. ἐτός.

ΒΛΕΨ. οὐκοῦν ἰατρὸν εἰσαγαγεῖν ἐχρῆν τινα.
ΧΡΕ. τίς δῆτ' ἰατρός ἐστι νῦν ἐν τῇ πόλει;
οὔτε γὰρ ὁ μισθὸς, οὐδέν ἐστ' οὔθ' ἡ τέχνη.
ΒΛ. σκοπῶμεν. ΧΡ. ἀλλ' οὐκ ἔστιν. ΒΛ. οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.
ΧΡ. μὰ Δί'. ἀλλ' ὅπερ πάλαι παρεσκευαζόμην
ἐγὼ, κατακλίνειν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ,
κράτιστόν ἐστι. ΒΛ. πολὺ μὲν οὖν νὴ τοὺς θεούς.
μή νυν διάτριβ', ἀλλ' ἄνυε πράττων ἕν γέ τι.
ΧΡ. καὶ δὴ βαδίζω. ΒΛ. σπεῦδέ νυν. ΧΡ. τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.

BLE. Ergo accersendus illi medicus. CHR. Rectè sanè, verùm vrbs hæc quem nunc alit medicũ? medicis hoc tempore nec præmium est vllum, nec hili fit ars medendi. BLE. Rogo te dispiciamus. CH. Quid vis dispiciamus, cùm nullus sit? BL. Ita certè mihi videtur. CH. Certissimum hoc per Iouem. Sed me vide, heus tu: quod ego dudum apud me in hanc rem pensitaui, iudicio quidem meo, fuerit optimũ: hoc illud est, Si in templum Aesculapii Plutum ducamus. BL. Fuerit hoc, per Deos, longè optimũ. Proinde ne quid cunctere, fac verò vt in hoc aliquid efficias. CH. Illuc iam nũc contendo. BL. Agè igitur festina. CH. Hoc ipsum ago.

εἰσαγαγεῖν. Aoristus est posterior infinitiui, thema εἰσάγω anorme εἰσαγαγεῖν.

ἐχρῆν. anorme uerbum. ἐχρῆν imperfectum à χρῶμαι, quod ipsum etiam inter ῥηάινομαι uerba collocant. Attico autem proschematismo ἐχρῆν pro ἔχρη dictum. Sonant ἐχρῆν εἰσαγαγεῖν, adductum iam oportuit. ἰατρός. In urbe tanta quantæ fuerunt Athenæ, medicũ non fuisse ueri non est simile: sed pro nullo censetur, qui alius est, quàm esse debet. Duos hic simul taxat: medicos Athenienses, ut qui per imperitiam & inscitiam digni sint, qui nullo numeroq; locoq; habeantur. Rursus ciues Athenienses, ut disciplinarum, & doctorum hominũ contemptores. Nam cùm ita sint homines, ut premijs & honoribus ad conatus inuitentur egregios, proptereaq; uulgò receptum sit ut honos artes alere dicatur, qui fieri potest, ut illic artes uigeãt, ubi nullus arti honos? δοκεῖ f. ἰατρὸν ἕνα εἶναι. πάλαι, antequàm etiam huc ad me uenires. κατακλίνειν, ut collocemus, & reclinare faciamus. Cæcis progredi non audentibus, & ualetudinarijs nequeuntibus, hoc uerbum est proprium. Quoniam autem duci nõ potuit sine motu, subdit εἰς quæ accusatiuo iungi debet. Accusatiuus de more Attico supplendus, εἰς ναὸν, in templum, in ædem Aesculapij deductũ, illic sedere faciemus. ἀσκληπιοῦ. Aesculapius Apollinis, qui idem Sol est, fuit filius, ab Apolline artis medicæ inuentore medicinam sic doctus, ut non modò languidos sanitati restitueret, sed & mortuos ab inferis reuocaret, id quod Virbio Hippolyto, uel ut alij malunt Glauco Minois filio contigisse aiunt. Strabo scribit in Epidauro templum Aesculapij fuisse ingenti ægrotantium multitudine refertum, tabellis hinc inde propendentibus, quibus constaret, qui, quoq; morborum genere curati essent. νυν encliticum est, & pro δή accipitur: nam νῦν circunflexum temporale est aduerbium. διάτριβε. f. τὸν χρόνον, ne tempus teras. ἄνυε πράττων, perfice faciens pro perfice. Tale fuit λέγ' ἀνύσας, paulò antè. ἕν τι, rem unam aliquam, uel medicũ huc uocato, uel ad Aesculapium ducito. τοῦτ' αὐτό. De curando Pluto summè angor: hoc unum meditor. Chremylus uix ea fatus, subsequẽte Blepsidemo, domum suam ingreditur. Vbi dum de ducendo ad Aesculapium Pluto inter se agu t, ecce Penia, paupertatis Dea, Pluto & diuitibus hostis maxima, in medium prodit, facie arida, & macilẽta, sordido cultu & neglectissimo, oculis toruè, atque præ uehementi iracundia sursum, deorsum sese circumagentibus Chremylus, Blepsidemus, & chorus unà cum Pluto iam itineri accincti, in eam incidunt: quos simul atque Penia uidit, in hæc uerba stomachosior erupit.

κατακλίνειν.

Nomẽ subauditum.

Aesculapius.

Virbius.

Glaucus.

νυν:

νῦν.

Penia.

PENIA

ΠΕΝΙ´Α.

Ὦ θερμὸν ἔργον, κἀνόσιον, καὶ παράνομον·
τολμῶντε δρᾶν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε.
ποῖ, ποῖ; τί φεύγετον; οὐ μενεῖτον; Χρ. Ἡράκλεις.
Πε. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς·
τόλμημα γὰρ τολμᾶτον οὐκ ἀνασχετὸν,
ἀλλ' ὃ οὐδεὶς ἄλλος οὐδεπώποτε,
οὔτε θεὸς, οὔτ' ἄνθρωπος, ὥστ' ἀπολώλατον.

PENIA.

O Facinus audax, impium & nefarium, quod vos homunciones pessimo instituto patrare audetis! Quò, quonam? Quid fugitis? Non restitabitis? CH. Bone Hercules. PEN. Haud dubium quin ego vos malos perdam malè: vt qui rem ausi sitis nulla omnino ratione ferendam, atque adeò qualem nullus vnquam alius, non Deus, non mortalium vllus est ausus. Quamobrem actum iam de vobis.

ὦ cum uocatiuo ἀνθρωπαρίω uim habet uocandi: at primo loco ab irata Penia positum, indignationem preterea notat. θερμόν. Quod Graecis est θερμὸν, hoc Latinis est calidum. Vtrobiq; praeceps significat, & inconsultum, quodq; iunctum sibi habet incommodum. Illi enim parum feliciter succedit, qui incogitãter rem tractat calidiorem. Taxat itaque Penia Chremylum & Blepsidemum, quòd non satis deliberatè, sed praecipitantiore consilio, ac animo adhuc uelut efferuescente, rem nouam moliantur, id est, quòd spreta se (cũ qua semper antea magna illis consuetudo intercesserat) Plutum iam sequi malint. — ὦ. θερμόν. Calidum.

κἀνόσιον, καὶ ἀνόσιον. Duobus his uerbis ἀνόσιον, & παράνομον, diuina simul & humana comprehenduntur: facinus Dijs, hominibusq; inuisum. τολμῶντε participium duale à τολμάω. κακοδαίμονε inconsultißimi, furijs & genio malo perciti, furiata mente homunculi.

φεύγετον. quid ita properatis? ut fugere quàm ire magis uideamini. Ἡράκλεις. inter Deos quos ἀλεξικάκους appellari diximus, Hercules numeratur: fuit enim monstrorũ domitor. Peniae cõspectu, ut — Hercules.

ostento aliquo perterrefactus, Herculis opem implorat. Posit etiam hoc uerbum simpliciter capi, ut aduerbium sit mirantis. τόλμημα τολμᾶτον. *Atticè. Quomodo antea dixit,* μέμψιν μέμφομαι. *δυϊκῶς.* πτόλμηκε. *Quod sequitur* οὔτε θεὸς, οὔτ' ἄνθρωπος. *exponit quid sit* ἀνόσιον καὶ παράνομον. ἀπολώλατον. *Perfectum medium Atticum, à themate* ἀπόλλω, *futuri loco ponitur propter certitudinem rei quam illis minatur.*

Χρ. Σὺ δ' εἶ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναί μοι δοκεῖς.
Βλ. Ἴσως Ἐρινύς ἐστιν ἐκ τραγῳδίας·
βλέπει γέ τοι μανικόν τι, καὶ τραγῳδικόν.
Χρ. Ἀλλ' οὐκ ἔχει γὰρ δᾷδας. Βλ. οὐκοῦν κλαύσεται.
Πε. Οἴεσθε δ' εἶναι τίνα με; Χρ. πανδοκεύτριαν,
ἢ λεκιθόπωλιν· οὐ γὰρ ἂν τοσουτονὶ
ἐνέκραγες ἡμῖν οὐδὲν ἠδικημένη.

CHR. Quis autem tu, quæ adeò mihi pallida videris? BL. Erinnys fortaſſe quæpiam eſt tragica, nfuriale neſcio quid, ac tragicum præ ſe fert. CHR. Atqui faces non geſtat. BL. Haud impunè feret. PEN. Vos autem quam me eſſe putatis? CHR. Pandoceutriam aliquam, aut lecithopolin, alioqui certè non ita fueras in nos debacchatura, cùm præſertim à nobis nulla tibi eſſet orta iniuria.

ὠχρά. *Pallent qui fame tabeſcunt, qui typus in aniculam hanc Peniam macie confectam pulchrè competit. Chremylus autem ideo pallere eam putat, quòd bile commota ſit, ut quæ exclamarit,* ὦ θερμὸν ἔργον *&c.* ἐρινύς. *Tragœdia cædibus, luctu, & omni miſeriarum genere plena eſt, exitumq; habet miſerabilem. Illic furiæ, tartarea mõſtra uiſuntur. Græci* ἐρινύας ἀπὸ τοῦ ἔριδος, *id eſt, à contentione & rixis, uocant. De illis ſic uarij poëtæ Latini:*

Tragœdia / *Furiæ.* / ἐρινύς.

His triſtia bella
Iræq; insidiæq;, & crimina noxia cordi.
Poſſunt unanimes armare in prælia fratres:
Atque odijs uerſare domos.
Poſſunt uerbera tectis,

Funereasq;

Funereásque inferre faces.

Has luctus comitatur euntes.

Et pauor, & terror, trepidóque insania uultu.
Has penes insani fremitus, animusque profanus:
Error, & undantes spumis furialibus iræ. &c.

Cum tam fœdo, támque horrendo monstro Blepsidemus Peniam conferat quæ uidetur omnia sursum, deorsum miscere uelle, adeò statim à principio exclamauit, & minacibus in eos usa est uerbis. μανικόν. Qui in Tragœdijs furiosè debacchantur, excandescunt, uulnera inferunt uel recipiunt, oculis intuentur usqueadeo acribus ut solo aspectu terrorem spectatori incutiant. Hinc μανικὸν βλέπειν, & τραγωδικὸν est toruè & truculenter oculos conijcere. Tale est quod antea dixit, βλέπειν ἄρτι. δᾷδας, contractum à δαΐδας. Furiarum est terrificum hoc gestamen: γοῦν autem quod præcedit iunge cum ἀλλ' ut sit ἀλλὰ γοῦν, atenim. οὐκοῦν, itaque quoniā non est Erinnys, sed tantùm falsa hæc imagine nos ludere & territare conatur, κλαύσεται plorabit, malè multabitur, suæque imposturæ graues pœnas dabit. Post hæc uerba Chremylus & Blepsidemus ad Peniam securi accedunt. πανδοκεύτρια. Mulier quæ cauponariam exercet, πανδοκεύτρια uocatur παρὰ τὸ πάντας δέχεσθαι quòd in tabernam suam diuersoriam omneis recipiat. Mulierum autem id genus clamosum est, austerum, & difficile, ut quod oporteat, modò cum suis, & domesticis, modò cum extraneis rixari & contendere. Idcirco Chremylus Peniam πανδοκεύτριαν quendam eam interpretatur. λεκιθόπωλιν, λέκιθος, uitellū oui significat, pro ouo quandoq; accipitur, hinc λεκιθόπωλις mulier dicitur, quæ τοὺς λεκίθους πωλεῖ, quæ oua publicè uendit, ὠόπωλις. Aliàs pisum significat, et legumen quodcūq;. Pro ea igitur muliere λεκιθόπωλις ponatur quæ legumina & uilissima queq; distrabit, ὀσπριόπωλις. Est & hoc mulierum genus audax ac uerbosum, cuius ordinis Peniam esse Chremylus suspicatur. τοσουτονὶ pro τοσοῦτον, quod & ipsum Atticè ι in finem capit pro τοσοῦτο. Non dissimile illi ταυτὸν θύμορ φαγόντες. ἐνέκραγες indefinitum β. thema ἐγκράζω. οὐδέν. f. μηδέν, in nullo, nulla in re.

μανικὸν βλέπειν. τραγωδικὸν βλέπειν. δᾷδας. πανδοκεύτρια. λεκιθόπωλις. ὠόπωλις. ὀσπριόπωλις. τοσουτονί.

Πεν. Ἀληθες; οὐ δ', δεινότατα δεδρακότε,
Ζητοῦντες ἐκ πάσης με χώρας ἐκβαλεῖν;
Χρε. Οὐκοῦν ἀπολοιπόμεθι τὸ βάραθρον γίνεται.

Ἀλλ', ἥ τις εἶ, λέγειν ἐχρῆν αὐτίκα μάλα.
ΠΕ. Ἣ σφῶ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην
ἀνθ' ὧν ἐμὲ ζητεῖτον ἐνθένδ' ἀφανίσαι.
ΒΛ. Ἆρ' ἐστὶν ἡ καπηλὶς ἡ 'κ τῶν γειτόνων,
ἡ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίνεται;

P E. Itáne verò? An non grauissima me afficitis iniuria, dum modis omnibus vultis, ne vsquā gentium vllus sit mihi relictus locus? C H. Imò tibi per nos barathrum est relictum. Sed age, tu quę sis acturum nobis dicito. P E. Sum ea quæ hocce die efficiam, vt quoniam me de medio tollendam censetis, vos hoc nomine pœnas persoluatis. B L. Quid si hæc vna foret è mulierculis illis, quæ hic in vicinia dum cauponātur, suis me vsque fraudant heminis?

δεδράκατον ἀ δράω perfectum. Iam grauissima in me fecistis.

βάραθρον. Athenensium mos fuit, rerum atrocitatem & tristi-
δεσμωτήριον. *tiam, molliore nomine lenire, ut cùm δεσμωτήριον, quo nomine signi-*
οἴκημα. *ficatur locus uinctorum, id est, carcer, οἴκημα .i. domum uocabant.*
βάραθρον. *Ab ea urbanitate Chremylus in Peniam malè affectus adeò abest, ut non solùm uelit δεσμωτήριον Peniæ relictum, sed βάραθρον, qui locus erat Athenis, in mirandam depressus altitudinē, in quem deturbabātur, qui immanibus flagitijs, & omni uitæ turpitudine infames erāt.*

ἀνθ' ὧν. *σφῶ pro ὑμᾶς. ἀνθ' ὧν. Supprimitur antecedens ἐκείνων, cuius casum usurpat relatiuum Attico more. Plena & communis oratio fuisset ἀντὶ ἐκείνων, δι' ὧν Si ad uerbum reddes sonant ἀνθ' ὧν, pro quibus. Latini per coniunctionem reddūt. ὅτι, διότι, eò quòd, propterea quòd.*
κάπηλος *καπηλίς. κάπηλος ferè dicitur, qui aliquid emit,*
Propola. *quod reuendat. Propola uocatur Latinis. Strictius hic accipitur, ut de eo tantùm dicatur qui uinum uendit: οἰνοπώλης. In Græcorum commentarijs dictum reperimus παρὰ τὸ κακοῦν τὸν πηλὸν, id est à corrumpendo uino, quoniam solent caupones bona uina cum deterioribus mixta pauperibus uenundare. Quæ mulier hoc facit, καπη-*
κάπηλις. *λὶς appellatur. Interpres Græcus nos huius rei admonet, κάπηλις*
καπηλίς. *paroxytona dictio eam significat quæ uinum uendit: καπηλίς autem dictio oxytona uel diminutiui formam quandam habet, uel eius quæ*

uinum

uinum uenale habet ancilla est. Quomodocunque accipias, scitum est, huius generis mulieres, uiragines ferè quasdam esse, quæ ut ornatu sunt inculto, ita moribus sunt agrestibus, & seueris. οὐκ pro οὐκ ἐκ. *Sic dixit haud multò antè* ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. κοτύλαις. *Mensuræ genus est* κοτύλη, *alio nomine uocant* ἡμίξεστον. *i. dimidium sextarii. Latinis hemina nuncupatur. Rhennius Fannius apud Priscianum:*

At cotylas quas (si placeat) dixisse licebit
Heminas, recipit geminas sextarius unus.

Conqueritur Blepsidemus, uel quod minore mensura, uel quòd uino corrupto, puta diluto, euanescente, uel acescēte deceptus sit. Posterius uidetur probabilius. Vina enim corrupta homines διαλυμαίνονται. *i. perdūt & eorum ualetudinem grauiter lædunt.*

ΠΕ. Πενία μὲν οὖν, ἣ σφῷν ξυνοικῶ πόλλ' ἔτη.
ΒΛ. Ἄναξ Ἄπολλον, καὶ θεοί, ποῖ τις φύγῃ;
ΧΡ. Οὗτος, τί δρᾷς; ὦ δειλότατον σὺ θηρίον
οὐ παραμενεῖς; ΒΛ. ἥκιστα πάντων. ΧΡ. οὐ μενεῖς;
ἀλλ' ἄνδρε δύο γυναῖκα φεύγομεν μίαν;
ΒΛ. Πενία γάρ ἐστιν ὦ πόνηρ', ἧς οὐδαμοῦ
οὐδὲν πέφυκε ζῷον ἐξωλέστερον.
ΧΡ. Στῆθ', ἀντιβολῶ σε, στῆθι. ΒΛ. Μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ.
ΧΡ. Καὶ μὴν λέγω δεινότατον ἔργον παρὰ πολὺ
ἔργων ἁπάντων ἐργασόμεθ', εἰ τὸν θεὸν
ἔρημον ἀπολιπόντε ποι φευξούμεθα.
τηνδὶ δεδιότε, μηδὲ διαμαχούμεθα.
ΒΛ. Ποίοισιν ὅπλοις, ἢ δυνάμει πεποιθότες;
ποῖον γὰρ οὐ θώρακα, ποίαν ἀσπίδα
οὐκ ἐνέχυρον τίθησιν ἡ μιαρωτάτη;
ΧΡ. Θάῤῥει· μόνος γὰρ οὗτος, οἶδ', ὁ θεὸς, ὅτι
τρόπαιον ἀναστήσαιτο τῶν ταύτης τρόπων.

PE. Non sum quod dicitis: sum Penia, quæ vobiscum multos annos viuo. BL. Apollo potentissime,

 ô Dii

ô Dii quò nunc profugiam? CH. Heus tu, quid agis, ô homo fera quauis fugacior ac meticulosior, non sistes gradum? BL. Minimè omnium. CH. Non restitabis inquam? Quid hoc? duósne viros mulierculam vnam fugitare? BL. Miser, Penia est, qua non aliud vsquam animal exitialius. CH. Mane obsecrò mane. BL. Omnino certum est non manere. CH. At ego tibi hoc dico, atque confirmo, nos rem omnium multò perniciosissimam facturos, si mulieris huius metu, quoquam effugerimus, cumq́; hac dimicare detrectauerimus. BL. Quibus armis, aut qua virtute fretus hoc suscipias? vbi nobis thorax, vbi scutũ? Omnia nostra pignori opponere cogit nos isthęc impurissima. CH. Animum recipe, optima spes est, Plutum hunc vnum hoc nobis effecturum, vt de hisce moribus perditissimis victoriã referamus egregiã.

σφῷν pro ὑμῖν, pendet hic datiuus à præpositione ξὼν, quæ cum οἰκέω iuncta est. ἢ οἰκῶ ξὼν ὑμῖν, cuius familiaritate utimini à multis annis. Cessabit tamen Peniæ consuetudo, ubi hi à Pluto diuitias fuerint consecuti.

ἄναξ. βασιλεύς.

ἄναξ. Hoc nomen non minus competit in Deos, quàm in homines, quamquam sunt qui putent Iouem potius βασιλέα, cæteros Deos ἄνακτας debere dici. Dignitatis & potentiæ nomina sunt.

Apollo.

In auertendis monstris, quale hoc uidetur Blepsidemo, Apollini prima dignatio & uirtus datur, propterea solum eum cum titulo honorifico nominat, & ab alijs Dijs seponit. ὡς φύγοι, quò quis se proripiat, & occultet, qui tam abominandum monstrum uideat? Tertiam

Persona.

personam capit pro sua .i. prima, quoniam hinc uult significatum, nullum omnium hominum esse tam constantem & fortem, qui Peniam non sit execraturus. οὗτος. s. ὦ. τί δρᾷς, uel quid fugis significat, uel quid agis. Nam δρᾷν pro φεύγειν capi, compositum ἀποδράω manifestè docet.

δράω.

θηρίον. Feræ hominum conspectum refugiunt, quo autem sunt iuniores, eo sunt & formidolosiores. Timidißimũ itaque uolens eum significare, diminutiuo eum compellat nomine.

ἥκιστα πάντωρ.

πάντωρ. Additamentum hoc, πάντωρ, negationẽ auget. Maiore enim negatione utitur, qui ait ἥκιστα πάντωρ, quàm si solùm diceret ἥκιστα. Quemadmodum affirmatius dicitur, μάλιστα πάντωρ, quàm μάλιστα tantùm. Latini sic dicunt ubique gentium, locorum, terrarum, uel contrà, nusquam gentium &c. Ad quam dicendi formam pertinet hæc

Pleonasmos

Iandudum

Iamdudum ætatem. πέφυκε *natum est, & à natura æditum, quæ alioqui solet nocentissima animalia, & uenenatissima gignere.* ζῶον. *Vbi de nomine loquētes dicimus. Quod animal hoc? figura dicēdi est non inelegans, qua quod bestiarum est, homini tribuitur. Quò pertinet hæc oratio.* πενίας οὐδαμοῦ πέφυκε ζῶον ἐξωλέστερον. *Sic legas. Pater huius bipedum nequissimus. Huc accedunt & illa:* ὁ τόκος τί θηρίον; *Vsura quænam belua est? Est in scriptis illius nullum agnoscas docti hominis uestigium.* ἐγὼ μὲν οὐ. f. σύ σε. παραπολύ. *In compositis his uocibus* παραπολὺ *&* ἁπάντων *inest nescio quid uehementiæ maioris, quàm in simplicibus* πολὺ *&* πάντων. ἀπελθόντε *participium duale. Si postea quàm nos destruerimus.* φευξόμεθα *à* φεύγομαι, *futurum est anorme pro* φευξόμεθα. τἀκεῖ *pro* τἀκεῖ. *Et* διδιὸς *participium à* δείδω, *per syncopē pro* δεδιακότε. μαχούμεθα, *futurū medium à* μάχομαι *quod inter anormia uerba reponitur.* πεποιθότες *à* πείθομαι *credo, innitor & fido.* γαρ οὐ, γαρ *interrogat, ou abundat.* τίθησιν *Oratio est* ἀπροσδόκητος *cum enim de bello gerendo agatur, apparet Blepsidemum fuisse dicturum,* ποῖον θώρακα, ποίαν ἀσπίδα οὐ τιτρώσκει; *quem thoracem quod scutum non frangit, ac retundit? ridiculè autem, & præter expectationem dixit,* οὐκ ἐνέχυρον τίθησι, *non dat in pignus. i. nos dare facit, mutata uerbi significatione, & ab aliquo translata actione. Homerus ita dixit:* ἀναβήσομεν χρυσηίδα *conscendamus. i. conscendere faciamus Chryseïdem. Simul præsenti utitur* τίθησι *potius quàm præterito* τέθεικε, *ut monstret pauperibus esse continuam oppignerandi necessitatem.* οἶδα *cum* οὐ, *hoc ordine uerborum* οἶδα γὰρ ὅτι ὁ οὗτος μόνος *&c.* τρόπαιον, *uel ut recentiores scribunt.* τρόπαιον, *tropbæum est, quod ita dicitur,* διὰ τὸ ὑπὸ τῆς τροπῆς τῶν ἐχθρῶν γεγονέναι. *i. quod fieret ob hostium conuersionem & fugam. Erat tropbeum murus, uel columna lapidea, ligneáue illic erecta, ubi aduersariorum copiæ debellatæ, accisæq; fuissent. In tropbæis scriptum erat quo tempore & die, quo itē duce parta fuisset uictoria. ut rei feliciter gestæ perpetuum seruaretur posteritati monumentū.* ἀναστήσαιτο, *erexerit, ab* ἀνίσαμαι. τρόπων, *de moribus huius. mores, et ingeniū pro persona quandoq; accipiuntur, ut uxorē his moribus nemo dabit. i. homini his morib. prædito. Quid agas cū his moribus? i. cū homine cui sint hi mores? & Qui cū ingenijs conflictatur eiusmodi. i. cum uiris ingenio eiusmodi. Plutus efficiet repressis Peniæ moribus, ut de ea triumphemus, nec coacti inopiam res nostras posthac pignori demus,*

ζῶον. φευξόμεθα. τἀκεῖ. δεδιακότε. μαχούμεθα. ἀπροσδόκητον. Significatio uerbi. τρόπαιον. Trophæum. Mores. Ingenium.

Πεν. γρύζειν δὲ καὶ τολμᾶτον, ὦ καθάρματε,
ἐπ' αὐτοφώρῳ δεινὰ δρῶντ' εἰλημμένω;
Χρ. σὺ δ', ὦ κάκιστ' ἀπολουμένη, τί λοιδορεῖς
ἡμῖν προσελθοῦσ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικουμένη;
Πε. οὐδὲν γ', ὦ πρὸς τῶν θεῶν, νομίζετε
ἀδικεῖν με, τὸν Πλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
βλέψαι πάλιν; Χρ. τί οὖν ἀδικοῦμεν τοῦτό σε,
εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν.
Πε. τί δ' ἂν γ' ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ'; Χρ. ὅ,τι;
σὲ πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος.
Πε. ἔμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν νομίζετον
κακὸν ἐργάσασθαι μεῖζον ἀνθρώπους; Χρ. ὅ,τι;
εἰ τοῦτο δρᾶν μέλλοντες, ἐπιλαθοίμεθα.

PE. Vos hiſcere etiam audetis homunculi execrabiles, cum in ipſo flagitio peſsimè peragendo ſitis deprehenſi? CH. At tu peſsimè perdenda, quid erat, quod de nobis nullam prorſus iniuriam paſſa, tu indignis nos ita aggredereris improperiis? PE. O Dii ſuperi, nullàne me affectam iniuria putatis, dum tantoperè conamini, vt Pluto viſus reſtituatur? CH. Si quod vniuerſo hominum generi conferat, nos comparare ſtudemus, an ob hoc te offendimus? PE. Quid, cedò eſt, quod vos in rem hominum excogitetis? CH. Quid? omnium primum, ſimul atque te à Græcia profligauerimus. PE. Me profligaueritis? At quid eſt quod vos conficiatis, æquè atque hoc, hominibus perniciosum? CH. Quid rogas? hoc ergo ſi videlicet id quod facere iam inſtituimus, ſegnius perfecerimus.

γρύζειν. *γρύζειν, uerbum eſt deductum à γρῦ de quo abundè ſuprà. Eſt, uel mutimum, os loquendi gratia aperire, mutire.* καθάρματε. *Priſci moris fuit, homines quoſdam ignobiles & reip. inutiles, publicè alere, qui graſſante peſte, aut alio quopiam morbo grauiore, ad expiationem*

piationem urbis, & placanda numina irata, in excelsum locum ducebantur, unde, in modum uictimarum redimiti, in mare præcipites iaciebantur, inter deijciendum autem solennia hæc edebantur uerba, Περίψημα ἡμῶν γενοῦ, id est, Sis pro nobis peripsema, quod est piaculum, & urbis nostræ uictima seruatrix: existimabant enim, si quid in urbe esset, quod Deos offenderet, in capita sacrorum & detestandorum horum hominum recidere. Hoc adijciendum, κάθαρμα substantiuum esse, significareq; expiationem, & purgationem, poni autē pro adiectiuo καθαρτήριος. ἤδη φαρμακὸς, deuotus in lustrationem, piacularis. Latini sic scelus & perniciem pro scelesto & pernicioso accipiunt. ἐπ' αὐτοφώρῳ. A uerbo φέρω antiqui fecerunt nomen φὼρ, fur. Rursus à nomine φὼρ uerbum duxerunt, φωράω, quod deprehendo significat, propriè autem in furto, unde est compositū αὐτόφωρος, & κατάφωρος fur manifestus, atque in furto ipso deprehensus. Hæc tamen ad alia transferuntur, ut sit αὐτόφωρος, qui in aliquo maleficio deprehenditur, sit in adulterio, homicidio, alióue quouis flagitio. Propterea furem manifestariū uocāt nō solum αὐτόφωρον, sed κλέπτην αὐτόφωρον. Hinc non est aliud αὐτόφωρος quàm καταληφθεὶς, εὑρεθεὶς, deprehensus, inuentus & interceptus. Ab hoc nomine fit aduerbium ἐπαυτοφώρῳ idem significans quod φανερῶς manifestè. Legas etiā, ut hîc, ἐπ' αὐτοφώρῳ diductis dictionibus, cuius generis illa sunt Latinorum, è diuerso, in primis, ad postremum, quæ sonant, diuersè, primùm, postremò. δεινά, iniusta, non toleranda. δρῶντε, facientes, pro infinitiuo δρᾷν, admittere, designare, patrare. εἰλημμένω. Duale participium: λαμβάνω præter cōmune perfectum λέληφα, Atticum facit εἴληφα. Qua de re in nostris Hebdomadibus. Penia non putat Chremylum & Blepsidemum dignos qui loquantur, ut qui deprehensi sint Plutum eò ducere ad Aesculapiū, quò Plutus sua cæcitate liberetur, quod facinus Penia pro odiosissimo habet, & sceleratissimo. λοιδορεῖς. Incertum an datiuus ἡμῖν ad λοιδορεῖς, an ad προσελθοῦσα referatur. Græcus interpres, ad λοιδορεῖς (uel ut ipse Atticè legit, ad λοιδορεῖ, quod est à λοιδορέομαι) putat referendū. Id quod si probandū, προσελθοῦσα participiū uacabit, aut certè constructio est, quàm Latini imitantur hoc modo: Siccine me uenis iniuria affectum? Cur me uenis cæsum? pro solis uerbis, siccine afficis? cur cædis? οὐδὲν, sc. κατὰ, in nullo, nulla in re. ὦ hîc utm habet exclamandi. παρωμένω, participiū à παράομαι. τί οὖν; Ante τί, & antè τοῦτο, præpositio κατὰ intelligenda, κατὰ τί; in quo, κατὰ τοῦτο, in hac re .i. in reddendo uisu Pluti.

Περίψημα. κάθαρμα. Scelus. Pernicies. φώρ. φωρῶ. αὐτόφωρος κατάφωρος. ἐπαυτοφώρως. Infinitiuum εἰλημμένος. προσελθών. Venire cæsum. ὦ

ἐν πᾶσιν, si communi omnium bono, uidentur non modo excusatione, sed & fauore digni, qui aliquid non suo tantùm, sed publico commodo moliuntur. ἐξεύροιθ' *pro* ἐξεύροιτε, *quod iunctum cum* ἂν *uim habet potentialem: quid excogitetis: i. excogitare & comminisci possetis?* ὅ,τι, *pro simplici,* τί; *Suspēsum habet auditorem, quòd subiuncturus sit aliquid præter expectationem.* ἑλλάδος. Ab Hellene Deucalionis filio, Græcia est Hellas appellata, & Hellenes, Græci.

ὅ,τι.
ἑλλάς.

ἐμ'. *Intercipit stomachosè uerba Chremyli: cum enim dixit,* πρῶτον, *de Penia uidebatur mala dicturus quàm plurima.* ὅ,τι. *& hic proferet* παράδοξον *aliquid.* μέλλοντες. *Si nos qui facturi sumus* τοῦτο *hoc, id est, qui eiecturi te hinc sumus,* ἐπιλαθοίμεθα, *obliti fuerimus nostri incœpti:* ἐπιλαθοίμεθα τοῦ δρᾶν τοῦτο. *Est* ἐπιλαθοίμεθα *optatiui indefinitum* β. *ab* ἐπιλανθάνομαι *uerbo* παρανόμῳ.

ἐπιλαθοίμεθα.

ΠΕ. καὶ μὴν περὶ τούτου σφῷν ἐθέλω δοῦναι λόγον
τὸ πρῶτον αὐτῆς. κἂν μὲν ἀποφήνω μόνην
ἀγαθῶν ἁπάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμὲ
ὑμῖν, δι' ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς· εἰ δὲ μή,
ποιεῖτον ἤδη τοῦθ' ὅ,τι γ' ἂν ὑμῖν δοκῇ.
ΧΡ. ταυτὶ σὺ τολμᾷς ὦ μιαρωτάτη λέγειν;
ΠΕ. καὶ σύ γε διδάσκου· πάνυ γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως
ἅπαντ' ἁμαρτάνοντά σ' ἀποδείξειν ἐγὼ,
εἰ τοὺς δικαίους φῂς ποιήσειν πλουσίους.
ΒΛ. ὦ τύμπανα, καὶ κύφωνες οὐκ ἀρήξετε;
ΠΕ. οὐ δεῖ σχετλιάζειν, καὶ βοᾶν πρὶν ἂν μάθῃς.
ΒΛ. καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν, ἰού, ἰού,
τοιαῦτ' ἀκούων; ΠΕ. ὅστις ἐστὶν εὖ φρονῶν.

PE: Enimuero antè quàm id perficiatis, cupiam dé hac re hîc vobiscum differere: & rationib. certis demõstrare, me solam vobis quorumcunque bonorum causam esse, nec alius, quàm meo vnius beneficio, vos vitã hanc degere. Quod si minus fecero, tum de me pro animi vestri libidine statuite. CH. Tu audes isthuc effutire

futire spurcissima? P E. Quæso, sine doccaris: spero enim perfacilè mihi futurum, vt commonstrem te tota aberrare via, si credis Plutum bonos aliquádo viros ditaturum. B L. O tympana, ô cyphones, iam mihi non aderitis? P E. Absurdum tantopere indignari, & eiulare, priusquam res quomodo se habeat intelligas. B L. Quis, isthæc si audiat, non etiam atq; etiam exclamet? P E. Hauddubiè fuerit quietior, qui mentis fuerit sanioris.

περὶ τούτου, de hac re, dignáne sim quæ expellar, & an ex uestro, atque aliorũ usu fuerit, oculos Pluto restitui. τὸ πρῶτον, pro πρῶτον, abundante articulo, primùm antè quàm me proscribendã esse uobis persuadeatis. Articulus. *αὐτοῦ, pronomen esse potest quod cum τούτου iungatur, sic, περὶ τούτου αὐτοῦ. Sed præstat sit aduerbium loci: hîc autè quàm hinc digrediar, ne putetis me multum laborasse in exquirendis rationibus, quibus uestra dicta refellam.* αὐτοῦ. *κἂν μὲν ἐάν, & si. ἀποφήνω, Subiunctiuum ab ἀποφαίνω. οὖσαν εἶναι, ui ζῶντας, ζῆν. εἰ δὲ μή. Schema est, quod uocant ἀνταπόδοτον: suspenditur enim & imperfecta relinquitur quæ præcedit oratio. Et si, inquit, apertè indicaro me solam esse causam bonorum quæ uobis sunt, uosq; per me uiuere. s. ἐάσατέ με, sinite me, ne ita desæuiatis. εἰ δὲ μή, alioqui &c. ἅπαντα. s. κατὰ in omnibus ijs quæ nunc sentis, & dicis. ἐγώ, uel ad οἴμαι reducitur, uel antè ἀποδείξειν pro ἐμὲ Atticè ponitur.* κἄν. ἀνταπόδοτον.

τύμπανα, à τύπτω hoc nomen fit, sunt ligna quibus sontes olim cædebantur, unde est τυμπανίζω, fortiter & ualidè percutio. κύφωνες à κύπτω, inclino manaum: uncula erant lignea quibus colla maleficorum sic constringebantur, ut caput surrigere non possent. Pœna hæc κυφωνισμὸς appellatur. Ait Blepsidemus Peniam dignã esse quæ tympanis & cyphonibus coërceatur. ἀρκέσετε. Prosopopœia, non opem feretis? in cruciatum Peniæ non adhibebimini? μάθῃς, subiunctiuum à μανθάνω. ἰού. oxytonum, aduerbium est indignantis, οἴμοι, heu cum exclamatione effertur. Circumflexum ἰοῦ huic est cõtrarium, exultantis enim est. τύμπανον. κύφων. μάθῃς. ἰού. ἰοῦ.

Χρ. τί δῆτά σοι τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
ἐὰν γ' ἁλῷς; Πε. ὅ,τι σοι δοκεῖ. Βλ. καλῶς λέγεις.
Πε. τὸ γὰρ αὐτὸ γ' ἐὰν ἡττᾶσθε καὶ σφῷ δεῖ παθεῖν.

ΒΛ. ἱκανοὺς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν;
ΧΡ. ταύτῃ γε· νῷν δὲ, δύ' ἀποχρήσουσιν μόνω.
ΠΕ. οὐκ ἂν φθάνοιτον τοῦτο πράττοντ'. ἢ τί γ' ἂν
ἔχοι τις ἂν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι.
ΧΟΡ. Ἀλλ' ἤδη χρῆν τι λέγειν ὑμᾶς σοφὸν, ᾧ νικήσετε τηνδὶ
ἐν τοῖσι λόγοις ἀντιλέγοντες, μαλακὸν δ' ἐνδώσετε μηδέν.

CH. Posteaquam igitur rationibus nobiscum disceptare lubet, si tu conuicta fueris, dic, quanti vis litem æstimari? PE. Quanti vis. BL. Rectè sanè. PE. Nam & vos si vinceminі, pœnam subiueritis cõstitutam. BL. Vicies mori, pœnam censes idoneã? CH. Huic erit satis toties mori, nobis autem bis tantummodo. PE. Nunquam dum sic nugabimini, causam obtinebitis: quod enim iuris est, quis possit huiusmodi næniis perpetuò ludificari. CHO. Heus vos agite, vt hanc peruincatis, serius vos loqui par est, veris rationibus illi obsistite, iocosum nihil interiicite.

ἐπιγρά-
φειν.
τίμημα.
ἁλίσκω.
ἁλῷς.
ἀποχρή-
σουσι.
ἄν.

ἐπιγράψω. Præter pœnam quæ in sententia iudicis erat aduersus damnatum, erat quandoque & altera, quæ à litigantibus statuebatur, quam qui statuebat, dicebatur τίμημα ἐπιγράφειν, ἢ τιθέναι, *mulctam irrogare, pœnam inscribere, & statuere.* ἁλῷς. ἁλίσκω, *uerbum actiuæ uocis passiuam habet significationem: quasi ab* ἁλώμι *format indefinitum* β, ἥλων ἥλως, *unde fit subiunctiuum temporis eiusdem* ἁλῶ, ἁλῷς, *quemadmodum fit à* δίδωμι δῶ, δῷς.

τὸ γὰρ αὐτὸ. *s.* τίμημα, τὴν αὐτὴν προσιμίαν. ἡττᾶσθε *ab* ἡττάομαι *subiunctiuum.* ταύτῃ, *huic Peniæ s.* εἴκοσι θάνατοι ἔσονται ἱκανοί. νῷν, *dualis datiuus,* ἡμῖν, δυ' δύο μόνω, *duæ solæ mortes.* ἀποχρήσουσι *Ab* ἀπὸ *&* χρῆμι *fit compositum* ἀπόχρημι, *cuius futurum est* ἀποχρήσω, *à themate* ἀποχράω. τοῦτο πράττοντε, *hoc agentes, tam friuola & inania dictitantes.* ἢ τί γ'. *Ambigua est hæc lectio, cum interrogatione constabit hoc sensu: Alioqui enim quid iuris, aut causæ quis posthac aduersus uos dicat? Sine interrogatione sic: Alioqui sanè posset quis posthac semper mihi huiusmodi nescio quod ius obiectare. Vtrouis modo accipias alterum* ἂν *quod cum* ἔχοι *iungetur, erit* δυνητικόν· *Alterum uerò* παραπληρω-

μα τικόν

ματικόν. ἀλλ' ἤδη, *ut tandem modus sit ridiculis & insolentibus Chremyli, ac Blepsidemi dictis, simul ut certò sciatur, illi ne, an Penia rectius sentiat, Chorus uiris suadet, ut nugis relictis, conentur rationibus Peniam refutare. Quod ideo factum uult Comicus, ut interim demonstret Peniæ suam esse uirtutem, quomodo antea Pluto suã esse patefecerat.* χρῶν *pro* χρήειν, *Atticè asciscitur.* σοφόν. *Innuit hoc uerbo, quod præcessit fuisse* μωρόν. μαλακὸν, *molle, & muliebre, sed quod uirile sit, quod rationibus adeò ualidis subnitatur, ut refelli non posit, & ne turpiter à muliere uicti, causa excidatis. Incipiunt ergo quàm possunt scitißimè causam aduersus Peniam dicere.* χρῶν.

Χρ. φανερὸν μὲν ἔγωγ' οἶμαι γνῶναι τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως,
ὅτι τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων εὖ πράττειν ἐστὶ δίκαιον·
τοὺς δὲ πονηρούς, καὶ τοὺς ἀθέους τούτων τἀναντία δήπου.
τοῦτ' οὖν ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις εὕρομεν, ὥστε γενέσθαι,
βούλευμα καλὸν, καὶ γενναῖον, καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ἔργον.
ἢν γὰρ ὁ πλοῦτος νυνὶ βλέψῃ, καὶ μὴ, τυφλὸς ὢν περινοστῇ,
ὡς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βαδιεῖται, κοὐκ ἀπολείψει·
τοὺς δὲ πονηρούς, καὶ τοὺς ἀθέους φευξεῖται. κᾆτα ποιήσει
πάντας χρηστοὺς, καὶ πλουτοῦντας δήπου, τά τε θεῖα σέβοντας.
καίτοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἂν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;
Βλ. οὐδείς· ἐγώ σοι τούτου μάρτυς, μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα.
Χρ. ὡς μὲν γὰρ νῦν, ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκειται,
τίς ἂν οὐχ ἡγοῖτ' εἶναι μανίαν, κακοδαιμονίαν τ' ἔτι μᾶλλον;
πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροὶ
ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι· πολλοὶ δ' ὄντες πάνυ χρηστοὶ,
πράττουσι κακῶς, καὶ πεινῶσι, μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖστα ξύνεισιν.
οὔκουν εἶναί φημ', εἰ παύσει ταῦτ', ἢν βλέψῃ ποθ' ὁ πλοῦτος
ὁδὸν, ἥντινα ἰὼν, τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μείζω πορίσειεν.

CHR. Hoc ego omnibus ex æquo perspicuum, & cognitu facile esse arbitror, consentaneum nimis esse, vt hominibus bonis res cedant bene, malis auté & im-

 piis

piis vt cedant malè. Dum nos anxiè cupimus vt id aliquando contingat, vix tandem rationē iniuimus, meo quidem iudicio expeditam, minimè stupidam, et ad susceptum opus perficiundum longè commodissimā. Ea est huiusmodi. Si Plutus visum recuperarit, & posita cæcitate oberrare desierit, ad homines probos diuertet, nec ab eis vnquam deficiet. Prauos contrà & impios auersabitur, qua ratione fiet, vt homines Plutus olim bonos, diuites & pios sit redditurus omnes. Cedò quis cōsilium melius quàm hoc hominibus comminiscatur? BL. Nemo profectò, hoc ego tibi confirmo & testor: istud de Penia desine percontari. CHR. Etenim si hominum vitam, vt nunc est, quis secum expenderit, an non insaniam quandam, vel, vt verius dicam, miseriam summam esse reputabit, & extremam infelicitatem? Quandoquidem bona hominum pars, quæ sceleratissima est, opibus iniquè comparatis, hoc tempore diues spectatur. Interea optimi etiam quique inopia & fame oppressi, tecum ferè nullo non tempore versantur. Viā qua isthæc corrigantur, hanc ego esse censeo: Si Plutus visum receperit. Ille enim hac via homines bonis cumulabit multò maximis.

γνῶναι. *γνῶναι τοῦτο, hoc nosse, id est, τὴν τούτου γνῶσιν φανερὰν εἶναι. Simili formula loquendi usus est antea Carion, cum diceret, Δηλονοτὶ καὶ τυφλῷ γνῶναι δοκεῖ τοῦθ' &c. ὁμοίως, æquè iuuenibus pariter ac senibus, pauperibus iuxta & diuitibus. τοὺς χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων, genitiuus pro accusatiuo τοὺς ἀνθρώπους. Latini hoc imitati dicunt, albi piscium, pro pisces. ἀθέους, uocant ἀθέους qui nulla religione tenentur, Deorum contemptores. Cur autem seorsim meminit ἀθέων, cùm uerbo generali, τοὺς πονηροὺς, comprehenderentur? hoc fortasse propter Socratem, quem fuisse inuisum Aristophani sequens comœdia quæ Νεφέλαι inscribitur, palam arguit. Pessimè enim apud Athenienses audiuit, quòd Priscos, & ciuitatis Deos non colere iuuentutemq; docere non colendos, censeretur. Falsissimum tamen hoc fuisse Xenophon ait, qui utrum fuisse iustissimum, & sapientissimum constanter asserit. Adeò periculosum est uiros quamlibet doctos, cordatos & bonos insano uulgo sua consilia retegere, ut quod statim & peruicaciter*

Genitiuus.

ἄθεος.

Socrates.

peruicaciter damnet, quod non assequitur. τούτων, *repete* τῶν ἀνθρώπων, *ex hominibus autem qui mali esset, eos. s.* ἐστι δίκαιον τἀναντία πράττειν, *contrario se habere modo, nempe* κακῶς πράττειν. τἀναντία *aduerbium pro* τὰ ἐναντία, *li gua communi effertur singulariter* τοὐναντίον. δήπου *particula* βεβαιωτική. τοῦτο *post* ὥστε, *hac ferte uerbum,* ἡμεῖς οὖν ἐπιθυμοῦντες ὥστε τοῦτο γενέσθαι *Nam* ὡς *&* ὥστε, *iuncta infinitiuo passim inueniuntur. Quanquam nihil probibet post* ἐπιθυμοῦντες *posse locari.* μόλις. *Disputauit enim diu Chremylus cum Blepsidemo de curando Pluto, & Chremylus ipse apud se prius de ducendo eo ad Aesculapium cogitauerat. Ne quis putet hoc temerè & incogitanter ab ipsis esse susceptum.* νῷν, *Atticum pro* νῶϊ. τυφλὸς ὤν *Cum dixit* ἢν βλέψῃ, *cæcum significauit. cum itaque subdit,* καὶ μὴ τυφλὸς ὢν πρότερον, *idem in* παράλληλον *repetiuit.* τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἀνθρώπους, *ut paulò antè* χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων. βαδιεῖται, *futurum Atticum: à* βαδίζω *eum commune futurum est* βαδίσω, *Atticum* βαδιῶ, *hinc medium* βαδιοῦμαι. φεύξεται, *anorme futurum à* φεύγομαι. πάντας. *Si bonos tantum adibit, quoniam hominibus innata est lucri, & diuitiarum cupiditas, non alia ratione autem ditescere liceat, quàm ut quis melior fiat, meritò mali, mutatis in diuersum moribus malis, boni fient, quare & diuites.* θεὰ σέβοντας, *numina colentes, pios, & religiosos: opponit hos* τοῖς ἀθέοις. ἐξεύροι. *Optatiuum ab* ἐξ *&* εὑρίσκω *uerbo anormi.* οὔτις. *Alibi legas,* οὐδείς. *Dum uidit Blepsidemus Chremylum in Peniam intentum, uelleq. suum consilium de Penia probari (ut quā roget, sitne consilium ullum hoc suo salubrius) statim preoccupat loqui, & suo testimonio confirmare dictum Chremyli.* μηδὲν, *in nullo. s.* κατά. ἀνέρωτα, *pro simplice* ἐρώτα, *aut* ἀνὰ *iterum, rursus, posthac.* ὡς. *Rara est huius uoculæ hæc significatio.* ὡς βίος διάκειται, *ut uita nobis hominibus iam est constituta, ut nunc uiuunt homines. Si quis considerabit, quæ sit inter homines, uiuendi ratio & conditio.* ἡγοῖτο *ab* ἡγέομαι *est.* κακοδαιμονίαν *Promptum hinc est nosse* κακοδαιμονίαν *peius aliquid esse, quàm sit* μανία, *fortasse* μανίαν *uocat insaniam, quæ hominibus quādoque accidit ex uitiato corpore, & humoribus corruptis: malum est humanum. At* κακοδαιμονίαν *intelligit, quòd à malo genio homini infertur. Quasi diceret, adeo præposterè res agi humanas, ut non tam malorum hominum consilio, quàm cacodæmonibus authoribus, & humanas res sursum deorsum uersantibus, putet gubernari. Vsqueadeo uidere est humana omnia in statu esse peruersissimo, ut hominum uitam cum*

τἀναντία. τοὐναντίον δήπου. ὡς. ὥστε. νῷν. παράλληλον. βαδιεῖται. φεύξεται. ὡς. κακοδαιμονία. μανία.

Nomē sub- cum cacodæmonum uita, non abs re quis conferat. πολλοί. Ecce in
auditum. quo humanam constituit δυσδαιμονίαν. αὐτὰ ſ. τὰ ἀγαθὰ, ea
quæ ipsis sunt bona. ξυλλεξάμενοι, a ξὺν pro σὺν, & λέγομαι
fit συλλέγομαι colligo, congero. μετὰ σοῦ Qui cum Penia ui-
τὰ πλεῖστα. uit, sic pauper est & inops, ut diues, qui cum Pluto agit. τὰ πλεῖ-
στα. ſ. κατὰ, ut plurimum, ferè semper. Quàm paucißimos uideas bonos,
σύνειμι. & eosdem diuites. σύνεισι à σὺν & εἰμὶ, fit σύνειμι, uersor,
conuiuo, familiaritate alicuius, & consuetudine utor. φημὶ, ita οὖ-
κουν φημὶ ὁδὸν εἶναι ἣ παύσει ταῦτα. Quæsita igitur nobis est uia,
quæ iniquam hanc rerum distributionem corrigat et emendet, ἣν τινα
ἰὼν, quàm ingressus Plutus aliquando, si uidere illi dabitur, multo ma-
iora tum hominibus erunt bona, quàm ea quæ nunc sunt. Ex ea re ete-
nim fiet, ut qui sunt mali, tum sint boni, & qui pauperes, tum euadāt
ἰών. diuites. Quare omnes erunt & boni & diuites. ἰὼν participium ab
εἶμι, uado. Subauditur præpositio διά. Per quam uiam cum inces-
serit, id est, postquam oculos receperit. πορίσειεν. Optatiuum At-
ticum à πορίζω.

Γε. Ἀλλ' ὦ πάντων ῥᾷστ' ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὑγιαίνειν
Δύο πρεσβύτα ξυνθιασώτα τοῦ ληρεῖν καὶ παραπαίειν.
Εἰ τοῦτο γένοιθ', ὃ ποθεῖθ' ὑμεῖς, οὔ φημ' ἂν λυσιτελεῖν σφῷν.
Εἰ γὰρ ὁ Πλοῦτος βλέψειε πάλιν, διανείμειέ τ' ἴσον ἑαυτὸν,
Οὔτε τέχνην ἂν τῶν ἀνθρώπων, οὔτε σοφίαν μελετῴη
Οὐδεὶς, ἀμφοῖν δ' ὑμῖν τούτοιν ἀφανισθέντοιν ἐθελήσει
Τίς χαλκεύειν, ἢ ναυπηγεῖν, ἢ ῥάπτειν, ἢ τροχοποιεῖν,
Ἢ σκυτοτομεῖν, ἢ πλινθουργεῖν, ἢ πλύνειν, ἢ σκυλοδεψεῖν.
Ἢ γῆς ἀρότροις ῥήξας δάπεδον, καρπὸν Δηοῦς θερίσασθαι,
Ἢν ἐξῇ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν, τούτων πάντων ἀμελοῦσιν;

PE. O senes, vt si qui hominum vspiam tales sunt, in consilia præpostera, & nocentißima facta illectos, viros nugarū, & hallucinationis insanæ socios insanos. Si quod vos summa vi cupitis continget, id in rem vestram qui cessurum sit, nō video. Pluto si visus restituetur, deinde is omnium communem se esse voluerit, neq; artes

artes, neque disciplinæ vllæ cuiquam ex vniuersis mortalibus curæ sunt futurę, vobis nimirum authoribus exterminatæ, & de medio sublatæ. Quis amabo, ærarius faber, naupegus, vestiarius, trochopœus, quis calceolarius, plinthurgus, fullo, aut pellium tinctor esse volet? quis item arator, quis messor erit, si ociosis, & horum omnium securis vobis, viuere licebit?

ῥᾷστα, aduerbium superlatiuum poscit genitiuum ἀνθρώπων, omnium facilimè persuasi, & præcipitatis consilijs eò adducti, ut rem damni & incommodi plenam moliremini. οὐχ ὑγιαίνειν, non sanos esse. οὐδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, nihil utile, neque frugis bonæ facere. ξυνθιασῶτα. θίασος congregatio est hominum rei diuinæ, maximè uerò Bacchi gratia coëuntium. Vergil. — ῥᾷστα.

Instituit Daphnis thiasos inducere Baccho. — θίασος.

Hinc ξυνθιασώτης rei diuinæ socius & particeps. Pro socio simpliciter accipitur. τοῦ ληρεῖν, pro substantiuo τῶν λήρων, nugarum & uesaniæ: falsidicos notat esse, & deliros senes. Est enim παραπαίω, aberro, aliud pro alio capio, hallucinor, sumptum ab ijs qui perperā fides pulsant. Qui nihil commeritos lædit, meritis malum parcit, uerè παραπαίει. διανείμαιτε, Atticum optatiuum à διανέμω. ἴσον. s. μέρος, æqualiter, nullo discrimine. οὔτε τέχνην. Quæ Chremylus Pluto tribuerat, cum illi diceret, τέχναι πᾶσαι διὰ σὲ καὶ σοφίσματα ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἔσθ' εὑρημένα, pugnant prorsus cū ijs quæ Penia sibi uendicat. μελετῴη. à μελετάω fit optatiuum commune μελετάοιμι, contractè μελετῷμι. Atticè μι, in ην uerso μελετῴην, ης, η. ἀμφοῖν, & ὑμῖν datiui sunt, alter dualis, alter pluralis, deest aūt præpositio ὑπὸ, sub ambobus uobis. i. authoritate et arbitratu uestro. δή, quod est δὴ, sanè. s. τούτοιν ἀφανισθέντοιν, genitiui duales quos per ablatiuum absolutum reddas, his artibus & disciplinis aboletis. ναυπηγεῖν, naues cōpingere & conficere, hinc ναυπηγὸς construendarū nauiū peritus. sub hoc uerbo comprehende quidquid est in re nautica: ut per ῥάπτειν quæ cōstāt futura. τροχοποιεῖν est τροχοὺς. i. rotas facere: à parte totū significat, currus, et uehicula quæcūq; rotis agūtur. πλινθουργεῖν lateres et tegulas facere. Sub hoc cōtinetur figlinū quodcūq; opus. ἢ γῆς, aut aratris duros terræ cāpos ubi fregerit, est hæc γεωργίας. i. agriculturæ periphrasis, per quam arādi notatur difficultas. Quomodo et θερίσασθαι καρπὸν δηοῦς pro solo θερίσασθαι. uocat segetes, fructum Cereris: nam homines quondam — Thiasus. — ξυνθιασώτης. — παραπαίω. — ἴσον. — δή. — ναυπηγεῖν. — ῥάπτειν. — τροχοποιεῖν — πλινθουργεῖν.

Ceres. *glande uictitantes, Ceres docuit arare, & fruges esitare.* Ouid.
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris.

δηῶ. *Et à Graecis* Δηὼ *appellari uidetur* παρὰ τὸ δήω, *quod est* εὑρίσκω, *inuenio, quoniam* αὕτη ἔφευρε τὸν σῖτον. *Variatur* Δηὼ *ut* λητώ.

ἕξει. *ἔξῃ impersonale uerbū* ἔξεστι, *licet, habet subiunctiuū hoc,* ἐξῇ, *licuerit.*

Χρ. λῆρον ληρεῖς· ταῦτα γὰρ ἡμῖν πάνθ' ὅσα νυνὶ κατέλεξας
οἱ θεράποντες μοχθήσουσι. Πε. πόθεν οὖν ἕξεις θεράποντας;
Χρ. ὠνησόμεθ' ἀργυρίου δήπου. Π. τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν.
ὅταν ἀργύριον κἀκεῖνος ἔχῃ; Χρ. κερδαίνειν βουλόμενός τις
ἔμπορος ἥκων ἐκ Θετταλίας παρὰ πλείστων ἀνδραποδιστῶν.
Πε. ἀλλ' οὐδ' ἔσται πρῶτον ἁπάντων οὐδεὶς οὐδ' ἀνδραποδιστής·
κατὰ τὸν λόγον ὃν σὺ λέγεις δήπου· τίς γὰρ πλουτῶν ἐθελήσει,
κινδυνεύων περὶ τῆς ψυχῆς τῆς αὑτοῦ, τοῦτο ποιῆσαι;
ὥστ' αὐτὸς ἀροῦν ἐπαναγκασθεὶς, καὶ σκάπτειν, τἄλλά τε μοχθεῖν
ὀδυνηρότερον τρίψεις βίοτον πολὺ τοῦ νῦν. Χ. ἐς κεφαλήν σοι.
Πε. ἔτι δ' οὐχ ἕξεις οὔτ' ἐν κλίνῃ καταδαρθεῖν· οὐ γὰρ ἔσονται.
οὔτ' ἐν τάπησιν· τίς γὰρ ὑφαίνειν ἐθελήσει, χρυσίου ὄντος;
οὔτε μύροισι μυρίσαι στακτοῖς, ὁπόταν νύμφην ἀγάγησθον,
οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπάναις κοσμῆσαι ποικιλομόρφων.
καίτοι, τί πλέον πλουτεῖν ἐστι πάντων τούτων ἀποροῦντας;
παρ' ἐμοῦ δ' ἔστιν ταῦτ' εὔπορα πάνθ' ὑμῖν ὧν δεῖσθον· ἐγὼ γὰρ
τὸν χειροτέχνην ὥσπερ δέσποιν' ἐπαναγκάζουσα κάθημαι
Διὰ τὴν χρείαν, καὶ τὴν πενίαν ζητεῖν ὁπόθεν βίον ἕξει.

CHR. Hæ sunt meræ nugæ, nā quæ tu nobis longo recensuisti catalogo, ea nostri serui labore conficient suo. PE. Vnde autem tibi serui? CH. Comparabimus certè pecunia. PE. Vbi verò inuenias qui primus seruos vendat huiusmodi, cum nulli desit argētum? CHR. Venales producet auarus quispiam mercator Thessalus: nunquā enim illic vlla est seruorū

inopia. PE. At siquidem id futurum est quod dicis, nemo andrapodista esse volet. Quæso, quis (qui ipse modò diues sit) volet certo vitæ discrimine, vilium mancipiorum negotiator vilis haberi? Propterea tum cogêris ipse, multo miserior quàm nunc, arare, fodere, cæteraq; huius generis munia obire. CHR. In tuum ipsi⁹ caput recidat hoc infortunium. PE. Huc accedit, quod neque in lectis (neque enim lecti erunt vlli) neque in tapetibus sis dormiturus: nam qui in loculis aurum habebit, texere dignabitur scilicet. Iam si erit ducenda vxor, neque stillaticia olebitis vnguenta, nec picturatis, ac sumptuosè tinctis vestibus comptuli eritis. Hisce omnibus qui carent, non est cur in numero diuitū censeantur. Omnia autem hæc, si quando vobis est illis opus, meo vnius munere, & cura, statim vobis sunt ad manū. Ego enim haud aliter quàm imperiosa quædam domina, opificibus harum rerum adstās, rerum vsu ita postulante, & inopia premente, eos viam aliquam tolerandæ vitæ quæsitare compello.

λῦρον λυρεῖς. Atticum pro λυρεῖς solùm: tale fuit τόλμημα τολμᾶτον. πωλῶν uendens, pro πωλητής, τίς πρῶτον πωλήσει; quis lubens careat seruis, quorum opera rem facit? Quod enim quandoque uendantur, compellit inopia, cui tum nullus erit locus.

Θετταλίας, Thessala gens non solùm malè audiuit olim, quòd perfida, quod mollis & uenefica, sed & quòd plagiaria esset. Seruos enim alienos dolis circunductos, & à suis dominis subductos, pro suis uendebat. Sunt qui dicant eos non modò seruos, sed & liberos homines pro seruis in peregrinis & remotioribus locis uendere consueuisse. Propterea poëta obiter eos mordet. Thessali.

παρὰ. s. λαβὼν, uel ὠνημένος quos ipse acceperit ab andrapodistis, qui illic sunt frequētes & permulti. Participiū subauditum

ἀνδραποδιστοῦ. Nomen est ductum παρὰ τοὺς ἄνδρας ἀποδίδοσθαι, à uendendis hominibus: uel ut alij, παρὰ τὸ ἀνδράποδον & δίδωμι, à tradēdis seruis. ἀνδράποδον uero dicitur ὁ ποὺς ὁ τῶν ἀνδράσιν pes hominum, quòd quemadmodum pes corpori subijcitur, ita & seruus domino. ἀνδραποδιστής. ἀνδράποδον.

οὐδ' ἔσαι πρῶτον. Tres ponit negationes pro duabus, nullus erit primus, ne andrapodista quidem Thessalus. Si enim uerum est quod antea dixit Chremylus, τὸν πλοῦτον ποιήσειν πάντας Negatio.

χρυσοῦς καὶ πλουτοῦντας. Vbi sentiãt omnes se diuites, cessabit quã-
tumlibet auarus homo ἀνδραποδιστὴς esse, neque huc ueniet κερδαί-
νειν βουλόμενος, quoniam non solùm diues non est, qui amplius lu-
crari cupit, sed multò etiam minus talis est, qui κινδυνεύειν περὶ τῆς
ψυχῆς τῆς αὐτοῦ, hoc facere audet. τ' ἄλλα reliquosq; uitæ hu-
τρίβειν βί- manæ labores exhaurire coactus. τρίψας βίοτον, terit uitam potius
οτον. quàm uita fruatur, qui calamitosè & acerbè uiuit. τοῦ νῦν, quàm
nunc, quàm hoc tempore & in eo statu rerum qui nunc est, ut non sit
τ νῦν. cur rerum nouarum ita studiosus esse debeas. Articulus τοῦ cum νῦν
pro adiectiuo præsenti, ponitur. uitam degis multò miseriorem, præ-
ἐς κεφαλήν senti .i. quàm ea est quam nunc degis. ἐς κεφαλήν. Chremylus be-
ne memor, laborum quos hactenus perpessus erat, eos abominatur, &
in Peniæ caput retorquet. Verba hæc, ἐς κεφαλήν σοι olim apud ru-
sticos prouerbium fuisse, quo imprecabantur ut malum in authorem
mali recideret, ex Platone intelligi potest. εἰ μὴ, inquit, ἀγροικότε-
Verbũ sub- ρον ἦν εἰπεῖν, εἶπον ἄν, σοὶ εἰς κεφαλήν, id est, si rusticius dictu nõ
auditum. esset dicere, dicerem, Tibi in caput .s. recidat. σοὶ autem pro εἰς τὴν
Pronomen σὴν accipe. Parum est hoc alienum, ab eo quod antea Carion de tur-
primitiuum re Timothei dixit Chremylo ἐμπέσοι γέ σοι. οὐχ ἕξεις, οὐ
pro deri- δυνήσῃ, non licebit tibi καταδαρθεῖν, à κεῖσθαι & δαρθάνω, uerba-
uatiuo. lo anormi. ἔσονται s. κλίναι. ἐν τάπησιν. Lecti tapetibus ster-
Tapetes. nuntur, uel ad ornatum lecti & domus, uel ad frigus arcendum. fri-
ἀμφιτά- gori depellendo aptiores erant qui ἀμφιτάπητες & ἀμφίμαλ-
πητες. λοι dicebantur, id est, utrinque hirsuti: calorem enim magis fouent. ἑτε-
ἀμφίμαλ ρόμαλλοι .i. altera tantùm facie uillosi. ὑφαίνειν, non solùm est
λοι. texere, sed carminare, & quæcunque quomodocunque artem iuuant
ἑτερόμαλ textrinam. στακτοῖς liquidis, & stillatim collectis. Sunt enim &
λοι. ξηρὰ unguenta, id est, fixa & sicca. Moris fuit ueiusti ut
ὑφαίνειν. cum bellarijs & corollis unguenta in secundas mensas uenirent,
στακτός. quibus pectus ungeretur & caput: nam præter quàm quod fragran-
ξηρός. tia & odore grato oblectabant, corpori etiam utilia erant. Alia
Vnguenta. autem alijs rebus, alio tempore commodiora. Quæ ex rosa & uiola
conficiebantur, quoniam meatus restringunt, uapores repercutiunt
ascendentes, propterea, καρηβαρίαν, & capitis grauamina
largius potis sedabant. Quæ ex ligustro & baccare, sua-
uem inducebant soporem. Sic aliorum erat alius usus. Legimus
Sparta. Solonem & unguenta & unguentarios esse execratum. Et Spartam
Infectores. neque hos, neque infectores admittere uoluisse: mollitiem enim in his
esse, quæ uiros, præsertim bellicosos (quales semper habiti Spartani)
minimè

minimè deceat. ἀγάγνεθορ. ἄγω indefinitum & habet ἦγορ, Atticum ἤγαγορ, unde est medium ἠγαγόμην, quod facit subiunctiuum ἀγάγωμαι, à quo hæc dualis personæ. δαπάναις, neque poteritis uos ornare sumptibus uestium, pro sumptuosis uestibus, τοῖς ἱματίοις δαπανοῖς, καὶ πολυτελέσι. καί τοι. Iam quod si ita res habet: τί, ἐστί. s. ἀνθρώπους πλοῦτον πλέον, quid est quod dicamus hominis amplius accrescere soluo, ubi omnia hæc illis defuerint. Quasi diceret pauperiores multo futuros, quare non modò uanum esse consiliũ horum se cum, sed & hominibus longè deterrimum futurum. δοῦθορ contractum à δεύεθορ, thema δέομαι. κάθημαι sedeo, authoritatem hinc sibi parat: ipsa nihil ago, sedendo tantùm impero, nec est ineff cax meum imperium, ut quod uel nolentes cogat. ἀγάγνεθορ.

Χρ. Σὺ γὰρ ἂν πορίσαι τί ταῖσιν ἀγαθόν, πλὴν φώδων ἐκ βαλανείου, καὶ παιδαρίων ὑποπεινώντων καὶ γραϊδίων κολοσυρτόν; Φθειρῶν τ' ἀριθμόν, καὶ κωνώπων, καὶ ψυλλῶν; οὐδὲ λέγω σοι ὑπὸ τοῦ πλήθους, αἳ βομβοῦσαι περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνιῶσιν, ἐπεγείρουσαι, καὶ φράζουσαι, πεινήσεις· ἀλλ' ἐπανίστω. Πρὸς δέ γε τούτοις, ἀνθ' ἱματίου μὲν ἔχειν ῥάκος· ἀντὶ δὲ κλίνης, στιβάδα σχοίνων κόρεων μεστὴν, ἣ τοὺς εὕδοντας ἐγείρει. Καὶ φορμὸν ἔχειν ἀντὶ τάπητος σαπρόν· ἀντὶ δὲ προσκεφαλαίου λίθον εὐμεγέθη πρὸς τῇ κεφαλῇ· σιτεῖσθαι δ' ἀντὶ μὲν ἄρτων, μαλάχης πτόρθους· ἀντὶ δὲ μάζης, φύλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων; Ἀντὶ δὲ θράνους, στάμνου κεφαλὴν κατεαγότος· ἀντὶ δὲ μάκτρας πιθάκνης πλευρὰν, ἐρρωγυῖαν καὶ ταύτην; ἆρά γε πολλῶν ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀποφαίνω σ' αἰτίαν οὖσαν;

CHR. Túne hominibus aliud bonum suppedites, quàm phodes balnearias? quàm esurientum puerulorũ, & vetularum gementium querulas voces? quàm numerum, quantum præ multitudine nemo exprimere queat, pediculorum, culicum & pulicum? quæ odioso bombo suo nos vsque excitant, auribus nostris hoc occinentes: Properè surge miser, instat fames. Ad hæc facis vt pro

veste, detritis operiamur pannis. Pro lecto, vtamur grabato cimicibus pleno: ob idque in quo nullus, quantūlibet graui somno captus, dormiat. Pro tapete, storea putris est. Pro puluinari, nostro capiti lapis ingēs substernitur. Pro pane & maza, maluæ ramusculis & exilium raphanorum foliis vesci cogimur. Defessis, cadus effractus sedem præbet. Mactræ loco, vtimur dolioli latere, conscisso & ipso. Num, obsecro, omnibus hominibus te causam esse multorum bonorum hinc liquidò constat?

φῷδες. *δαύδαο, optatiuum est à δάϊαμαι. φώδωρ. Sūt φῷδες rubentes maculæ cruribus inductæ ex nimia ignis propinquitate, quæ pauperibus maximè insunt: dum enim ferè nudi horrent frigore, ad ignem accedunt, quàm possunt proximè, unde eas sibi contrahunt. ἐκ βαλανείου. s. participium γιγνομένων, uel aliud simile, quæ accedunt, à balneo. Hybernis enim temporibus quibus balneum intrare per pecuniam non licebat, saltem hoc precibus impetrabant, ut ad ignem balneo subiectum quandoque accederent, uel prunas inde in suas ædes referrent: nam qui in balneo sunt, huiusmodi ἐρυθήματα non ita sibi contrahunt.*

κολοσυρτός. κόλα. φρύγανα. *κολοσυρτόρ. Propriè uolunt hoc nomē significare sonū qui fit ex aridis lignis detractis: ὁ κτύπος ἀπὸ κόλων συρομένων: uocant enim κόλα τὰ φρύγανα, ligna exiccata. Per metaphorā notat sonum quemcunque molestum, & auribus ingratum, qualis est uel puerorum fame tabescentium, uel mulercularum senio confectarū, eæ enim nunquam non gemere, & plangere audiuntur. φθειρῶν· enumerat aliquot animalcula inopibus familiaria: illic enim nascuntur, ubi sordes, situs, & squallor. λέγω. s. ἀριθμόν, numerum tibi non dico quantum. Innumera ergo esse ait.*

βομβῦ. κώνωπες. Genus. *βομβοῦσαι sonum edentes, βομ, βομ, est enim βομβῶ factitium uerbum, quod neque ad φθεῖρας, neque ad ψύλλας est referendum, ut pote ἀφώνους, sed ad κώνωπας. quo nomine non modo culices notat, sed muscas, & fucos, aliaq; eius generis, quæ quoniam lacte & fructibus gaudent, ideirco in casis & domunculis agrestium agminatim uolitant βομβοῦντα. Quò autem pertinent hæc, αἳ βομβοῦσαι, cum de pullicibus βόμβος nō dicatur, neque de pediculis? Habuit rationem uocis proximæ, ψυλλῶν, quod ad syntaxin pertinebat uerborum non ad sensum orationis.*

ἀλλά· ἐπανίσω. *φράζουσαι. Prosopopœia. ἀλλὰ, dictio hæc παρακελευσματικὴ est, quare age. ἐπανίσω, Imperatiuum ab ἐπανίσαμαι. Communis persona est ἐπανίσασο, Ionica ἐπανίσαο, Attica cōtracta, ἐπανίσω.*

ἱματίῳ

ἱματίου. Contra id quod Penia dixit, οὐδ᾽ ἱματίων βαπτῶν etc. Tantum abest ut uestimentis induamur precioſe infectis, ut uix etiam centonibus tegamur. στιβάδα. Thorus humi tacens, ex lignis & ramis confectus uel paleis & folijs, Græcis uocatur στιβὰς uel στιβάδιον, nonnulli ἀνακλιντήριον appellant. Stibadis tenuitatem uoluit expressam, cum σχοινῶν addidit. i. iuncorum, ex iuncis confectam, siue iunceam culcitam, quæ dormientem magis frangat, quàm reficiat. στιβάς. ἀνακλιντήριον.

κόρεων. Cimex odore fœtidus est, in lectis ferè naſcitur, ex corrupto ligno, uel paleis. Opponit hoc μύροις σακτοῖς quorum meminerat Penia. Addidit autem μεστὴν ὑπερβολικῶς. εὕδοντας, nō modò dormiturientes, ſed & iam dormientes, & alto ſopore deſtertentes. κόρις. Cimex.

φορμόν, nos tegetem aut ſtorcam uocamus, ſtramineum tegmen. φορμός.

εὐμεγέθη Durities, non uaſtitas lapidis, obſtat dormienti, ſed ruſtico more duritiem à magnitudine metitur. μαλάχης, malua eſt hortenſis & ſatiua quæ quàm agreſtis, ſapidior multo eſt & eſui aptior, quanquam utraque parum admodum ſapida. Inter multas commoditates, præcipuum hoc habet incommodum, quod ſtomacho aduerſetur. Eius autem rationem habet magis ex ſapore, quàm ex occultiore utilitate. ἰσχνῶν, tenuium, gracilium. Atqui hoc nomine uidentur folia commendabiliora, quo enim magis ſunt tenuia, eo ſunt teneriora: ſed innuit propter egeſtatem ipſi non licere expectare dum folia in iuſtam excreuerint magnitudinem. ῥαφανίδων. Interpres Græcus ait per quintam declinationem ῥαφανίδων, Atticè dici pro ῥαφάνων. Olim autem ῥάφανον fuiſſe, quod nunc κράμβην. i. braſsicam appellamus. στάμνου. στάμνος uel στάμνιον dicitur ἀμφορεὺς ἐν ᾧ ὁ οἶνος βάλλεται. i. amphora in qua uinum fertur, duo habet latera, uinum hinc inde continentia, ut ſedeat ſuper ſtannum, oportet alterum latus deprimi, alterum leuari, quod ſurſum ſpectat κεφαλὴν appellat, quòd autem addit caput illud fractum eſſe, notat hinc moleſtiam quam ſentit ſedendo, apertum enim uas podex ingreditur, quare non quieſcit: nates uerò à circunferentia cui inſident, grauiter læduntur, ea enim nonnihil acuta eſt, aut certe non ſatis obtuſa, quo fit, ut qui ita ſedeat, illic diu non conſiſtat, niſi ægerrimè. καταγότος. Participium eſt medium à κατάγομαι. Vide ἄγω in catalogo τῶν περιφωνόμων. μάκτρα παρὰ τὸ μάσσω. i. pinſo dicitur, arca eſt in qua panis pinſitur. Ridiculè ait ſe pro mactra uti latere dolioli, quod rimoſum ſit, & diductum. Si enim rimas agit, uix eſt ut farinam & aquam ſubigendo pani contineat. ἐῤῥωγυίας. ῥήσσω, findo, ſcindo, medium facit ῥήσσομαι. cuius perfectum ἔῤῥηγα, mutat η in ω, unde ἔῤῥωγα ῥαφανίς. στάμνος. καταγὼς μάκτρα.

ἐῤῥωγώς. ἔῤῥωγα, *quod creat participium* ἐῤῥωγώς· ἐῤῥωγυῖα.

Πε. σὺ μὲν οὐ τὸν ἐμὸν βίον εἴρηκας, τὸν τῶν πτωχῶν δ' ὑπεκρούσω.
Χρ. οὐκοῦν δήπου τῆς πτωχείας πενίαν φαμὲν εἶναι ἀδελφήν.
Πε. ὑμεῖς γ', οἵπερ καὶ Θρασυβούλῳ Διονύσιον εἶναι ὅμοιον.
ἀλλ' οὐχ οὑμὸς τοῦτο πέπονθε βίος· οὐ μὰ Δί', οὐδέ γε μέλλει.
πτωχοῦ μὲν γὰρ βίος, ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ἐστιν μηδὲν ἔχοντα·
τοῦ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον, καὶ τοῖς ἔργοις προσέχοντα.
περιγίγνεσθαι δ' αὐτῷ μηδὲν, μὴ μέντοι μηδ' ἐπιλείπειν.
Χρ. ὡς μακαρίτην, ὦ Δάματερ, τὸν βίον αὐτοῦ κατέλεξας·
εἰ φεισάμενος καὶ μοχθήσας, καταλείψει μηδὲ ταφῆναι.

PE. Quę dixisti, non in meos, sed in mendicorum competunt mores. CHR. Atenim nos paupertatem mendicitatis sororem esse censemus. PE. Credo censetis vos, qui Dionysium Thrasybulo similem esse existimatis. Hactenus nunquam tale quidquam vitæ meæ accidit, neque porrò continget. Mendici, de quib⁹ agis, sic viuunt, vt viuendo nihil habeant. Pauperes viuendo suis parcunt, & aliquid rerum gerunt: vt nihil est quod pauperi abundet, ita nihil est, quod ipsi desit. CH. O Ceres, quàm beatam, quàm felicem pauperis vitam nobis narras! qui parcendo, qui laborando, ita demum agit, vt moriens ne relinquat quidem vnde sepeliatur.

ὑπεκρούσω. πτωχῶν. *s.* βίον. ὑπεκρούσω, *secunda persona indefiniti prioris medij, ab* ὑπεκρούομαι, *quod propriè est, fides pulso.* ἀδελφήν, *sororem, coniunctissimam, & simillimam.* εἶναι. *s.* φατέ. *Exemplaria quædam ita habent,* Διονύσιον φάθ' ὁμοῖον. *Vbi* εἶναι *subaudiendum,*
Thrasybulus. *& ὁμοῖον Atticè, pro* ὅμοιον, *effertur.* Θρασυβούλῳ. *Thrasybulus Atheniensis uir fuit supramodum,* φιλόπολις, *& democratiæ Athenięsis studiosus, qui quinquaginta tyrannos, quos Lacedæmonij uictores Atheniensibus uictis constituerant, de Tyrannide fortiter expulit.*
Dionysius. *Dionysius contrà, in Sicilia uixit Tyrannus pestilentissimus. Sicque uixit, ut tandem exutus imperio, coactus sit Corinthi ludum aperire, & pueros literas docere. Quoniam itaque hi fuerunt inter se studijs multo diuersissimis, factum est, ut qui res longo interuallo inter se dissidentes*

sidentes componerent, Dionysium Thrasybulo similem existimare dicerentur. δ ὑμ῀ pro ὁ ἐμός. *nam o & ε in ου contrahuntur.* ὁ ὑμός.

τ῀ὸ, *hoc: eas incommoditates quas pauperibus esse dixisti, mea uita non passa est. i. ego dum uixi nunquam ea mala sustinui.* πέπον-θε, *perfectum medium ab anomo* πάσχω, *patior. Latine non infeliciter per contingit, redditur.* ὀυ μὰ δί. *Tribus negationibus, & iureiurando interposito, rem asseuerantius negat.* μέλλει. *s.* πείσεσθαι, *passura est.* πτωχοῦ. *Statuit discrimen inter* πένητα *&* πτωχόν. *Mendicus uiuit cùm nihil ipse habeat, sed ex alijs mendicatum accipiat. Propterea dictum uolunt* πτωχὸν ὡς ἐκπεπτωκότα καὶ καταλθόντα ἀπὸ τοῦ πλούτου εἰς ἔνδειαν, *id est, qui à diuitijs excidit, & lapsus est in rerum carentiam, & penuriam. At* πένης παρὰ τὸ πένεσθαι, *quod est* ἐργεῖν, *laboribus & sudore bona sibi parare. Mendicus in necessitate, peram habet confugium unicum: Pauper, laborem & industriã.* πέπονθα. πτωχός. Negatio. πένης.

ἔχοντα. *s.* πτωχόν. *Vita mendici est, cum nihil habentem uiuere. i. ut uiuat de alieno tantùm.* τοῦ δὲ πένητ῀. *s.* βίος ἐστί, *contrà pauperis uita sic est, ut uiuat parcendo, habet itaque aliquid pauper: præterea* προσέχοντα. *s.* τὸν νοῦν, *animum adiungẽtem ut uelit rebus gerendis animum applicare, Laborem non detrectare.* μηδέν. *Medius est pauper inter diuitem & mendicum: diuiti res familiaris abũdat, mendico deficit, pauperi neque abundat, neque deest, tantùm habet quod ad uitam satis est.* μακαρίτης *propriè dici uolunt, de eo qui iam sit mortuus, & ideo beatus, quòd a miserijs quæ in uita sunt, liber sit. Rectè igitur significat uitam mendici, quandam esse mortis speciem, & non aliud esse, quàm* βίον νεκρόβιον, *mortuam uitam. Alioqui dixisset,* μακάριον βίον. δάματρ῀. *Dorice & rusticè, pro* Δήμητρ῀. *Vrbanius dictum esset,* ὦ ζεῦ. μηδὲ ταφῆναι, *ne sepeliri quidem. i.* μηδὲ τὰ εἰς τὴν τάφην ἀναγκαῖα, *id est, quæ exequijs & sepulturæ sufficiant.* Diues. Pauper. Mendicus. μακαρίτης. δάματρ῀.

ΠΕ. Σκώπτειν πειρᾷ, καὶ κωμῳδεῖν τοῦ σπουδάζειν ἀμελήσας·
οὐ γιγνώσκων, ὅτι τοῦ πλούτου παρέχω βελτίονας ἄνδρας
καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὴν ἰδέαν. παρὰ τῷ μὲν γὰρ ποδαγρῶντες,
καὶ γαστρώδεις, καὶ παχύκνημοι, καὶ πίονές εἰσιν ἀσελγῶς·
παρ' ἐμοὶ δ' ἰσχνοί, καὶ σφηκώδεις, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.
ΧΡ. ὑπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴσως αὐτοῖς τὸ σφηκῶδες σὺ πορίζεις.
ΠΕ. περὶ σωφροσύνης ἤδη τοίνυν περανῶ σφῷν, κἀναδιδάξω

ὅτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἐμοῦ, τοῦ Πλούτου δ' ἐστὶν ὑβρίζειν.
ΧΡ. πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ἐστι, καὶ τοὺς τοίχους διορύττειν.
ΒΛ. νὴ τὸν Δί', εἴ γε δεῖ λαθεῖν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ κόσμιόν ἐστι;

PE. Totus in hoc esse pergis, vt spretis rebus seriis, & grauibus, scommatis me protrahas, & iocis. Quin tu tecũ expende, viros per me quã per Plutũ euadere præstantiores, idque siue animi, siue corporis spectaris modum, vid eas apud Plutum podagrosos, ventrosos, furarum onere grauatos, prodigiosè obesos. E diuerso, qui consuetudine mea & familiaritate vtuntur, agiles sunt, graciles, hostibus etiam ipsis permolesti & formidabiles. CHR. Tuis fortasse ex inedia, & multo ieiunio gracilitas ea paratur. PE. Imò verò lubet etiam de meorum modestia paucis vobiscum agere, vosque apertè docere, quomodo mihi, & meis amica sit honestas, Pluto autem iniuria. CHR. Admodum certè pulchrum est furari, & alienos effodere mures. BL. Vtique sanè. Rogo, si eum qui talia admittit, latitare oportet, quomodo tibi hæc non honesta videantur?

κωμῳδεῖν *πειρᾷ, conaris, secunda persona à πειράομαι. κωμῳδεῖν. Vt Tragici est luctum spectatoribus excitare, ita comici, risum. Hinc frõs comica pro exporrecta & hilari accipitur, & comici sales & risus, pro suauibus festiuis & iucundis. Prater facetias autem recipit comœdia etiam scommata, & mordacia dicteria Hoc posterius per uerbum σκώπτειν notatur, significat enim ὑβρίζειν. Alterum uerò, nẽpe iocari per κωμῳδεῖν. i. παίζειν. tametsi κωμῳδεῖν utramque habere significationem non me fugit. τοῦ σπουδάζειν τῶν σπουδαίων. Πλούτου. dicimus βελτίονας τοῦ Πλούτου, non meliores Pluto sed meliores quàm Plutus prebeat. τὴν γνώμην s. κατά. per ἰδέαν, formam accipe, & corporis habitum. τουτῳὶ pro τούτῳ. ποδαγρῶντες. Podagra morbus ferè est φιλοδείπνων, & gulosorum. Lectum est, uiros articulari morbo & podagra laborantes, cum ad mensam reducti fuissent frugaliorem, suo morbo esse liberatos. γαστρώδεις, & uentrosi, & sura saginata homines tardi, & πίονες, id est, corpulenti, & crassi, suam adipem nulli, quàm crapulæ*

σκώπτειν.

ἰδέα.

Podagra.

crapulæ debent, ubi autem si nō apud diuites, ἀδδηφαγίαν *expleas?*

ἀσελγῶς, σελγοὶ *ut scribunt,* ἔθνος σωφρονέστατόν ἐστι, ἔνθεν ἀσελγεῖς μὴ σώφρονες, *id est, Selgi, gens est temperatissima, hinc aselges dicti, intemperati. Ergo* ἀσελγῶς *immoderatè, supramodum. Nam* ἀσελγὲς *uocāt prægrande, &* ἄνεμον ἀσελγῆ, *magnum uentum.* σφηκώδεις, ὡς σφῆκες λέπτοι, *quibus, ut uespis, corpus est gracilè. Ne quis autem putet eos ideo uiribus destitutos, & imbelles, quòd macie sint confecti, Penia statim subijcit,* καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροὶ, *& hostibus infesti. Primùm consilio, cùm præpingues illi nihil aut parum prospiciant: uenter enim eorum oppletus, & exæstuans animum obruit. Deinde corpore, nam bello gerendo, & hosti debellando sunt aptiores, uictum hostem persequuntur alacrius, à uictore fugiunt expeditius. Proinde Epaminondas Thebanorum dux, cùm unum aliquem ex suis uentrem gestare uideret prominentiorem, ab exercitu iussit submouendum, propterea quòd (hæc enim fuit honesta submouendi illius causa) uix tres, quatuórue clypei uentrem eius tegerent, qui impedimento fuisset, quo minus ille sua pudenda, uideret unquàm.* τὸ σφηκῶδες, τὴν κουφότητα, *exilitatem. Est in his uerbis,* σκῶμμα, *sed ad quod Penia non uidetur aduertere, nam neglecto eo, persequitur institutum. Itaque postquàm compendiosè de ijs dixit, quæ ad corpus pertinent, transit ad ea quæ animi sunt.* περανῶ *futurum à* περαίνω, *absoluam paucis, ne uerbosior uidear, & ne loquacitatem nimiam prætendētes, meam causam audire nolitis.* ἀναδιδάξω. *Propriè hoc: est enim* ἀναδιδάσκω *contrà quàm quis credat, aliquid doceo & demonstro.* ὑβρίζειν, ἡ ὕβρις. πάνυ γοῦν. *Ironia est, quam Blepsidemus alia excipit ironia dum subdit,* Νὴ τὸν Δία. κοὐτὸν δ. κλέπτειν ἢ τοιχωρύχον.

σελγοί. ἀσελγῶς. σφηκώδεις

Epaminōdas.

ἀναδιδάσκω.

Nomen tacitum.

Πε. Σκέψαι τοίνυν γ' ἐν ταῖς πόλεσι τοὺς ῥήτορας, ὡς ὁπόταν μὲν
ὦσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον, καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι·
πλουτήσαντες δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν, παραχρῆμ' ἄδικοι γεγένηνται.
ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει, καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν. (οὖσα.
Χ. Ἀλλ' οὐ ψεύδει τούτων γ' οὐδὲν, καίπερ σφόδρα βάσκανος
Ἀτὰρ οὐχ ἧττόν γ' οὐδὲν κλαύσει, μηδὲν ταύτῃ γε κομήσῃς,
ὅτι γε ζητεῖς τοῦτ' ἀναπείθειν ἡμᾶς, ὡς ἐστὶν ἀμείνων

πενία πλούτου. πε. καὶ σύ γ' ἐλέγξαι μ' οὔπω δύνασαι περὶ τούτου,
ἀλλὰ φλυαρεῖς, καὶ πτερυγίζεις. χ. καὶ πῶς φεύγουσί σ' ἅπαντες;
πε. ὅτι βελτίους αὐτοὺς ποιῶ. σκέψασθαι δ' ἔστι μάλιστα
ἀπὸ τῶν παίδων· τοὺς γὰρ πατέρας φεύγουσι φρονοῦντας ἄριστα
αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν χαλεπὸν πρᾶγμ' ἐστὶ δίκαιον!

PE. Si verba mea fidem apud te non accipiunt, vide in vrbibus quid rhetores faciant: hi certè tantisper dū pauperes sunt, mirum quàm & in ciues, & in rempub. iustos se præbeāt. De publico autem ditati, protinus iniusti fiunt, plebeculæ insidiantur, quin aduersus populū etiam bellum suscipiunt. CH. Etiam si cum primis es vana, et improba, in hoc tamen nihil quidquā es mēTita, sed nihilosecius isthuc haud inultū feres: vt ne propterea efferaris, quòd hac ratione nobis persuadere coneris, paupertatem diuitiis esse potiorem. PE. Hàc in re tamen tu nondum me conuincere potuisti: tantū nugaris, & verbis deblateras inanibus. CH. Dic ergo quī fiat vt te fugiant omnes? PE. Quòd per me fiant meliores. Id de pueris, si quidem aliunde vsquam, promptum est nosse: hi etenim patrum suorum, optima quæque etiam ipsis consulentium, auersantur conspectum. Vsqueadeò quid iustum vel iniustum sit statuere, hominibus res est operosa!

Rhetores. *τοὺς ῥήτορας. Ecce ut suum in rethores odium nescit dißimulare! Iam anteà insectatus eos erat illic apertißimè: ῥήτορες δ' ἐπλούτουν, ἱερόσυλοι, ῥήτορες, καὶ συκοφάνται. Et illic, ὃ σῶμ' ἐπλήρωσας κέρμασι τῶν ῥητόρων. περὶ τὸν δῆμον, in causis priuatis περὶ τὴν πόλιν, in communi & publica causa. τῶν κοινῶν. s. χρημάτων. ἐπιβουλεύουσι, popellum circumueniunt, & bona eius insidiosa oratione ad se trahunt. πολεμοῦσιν non armis, & aperto Marte dimicant, sed orationibus, quibus reipublicæ statum perturbant, & urbem factionibus proscindūt: tūc.n. ad dicendū maximè prodeunt, ex cōmunibusq; incōmodis uberrima sibi & amplißima cōparant commoda. ψεύδει, Atticū, pro ψεύδῃ & τούτων pro ἐν τούτοις, οὐκ & οὐδὲν*

κλαύσει. *pro solo οὐδὲν, κατ' οὐδέν. nulla in parte in negotio rhetorū. κλαύσει itidem*

itidem pro κλαύσῃ à κλαίομαι, quãquam κλαίω usitatius. Scilicet Attici uoces paßiuas pro actiuis amant capere. ταύτῃ. s. αἰτίᾳ uel ὁδῷ, hac uia, ratione & causa, quoniã scilicet aliquid dixeris de rhetoribus, quod uolentes credidimus, neque ullo modo tibi in ea re cõtradiximus. οὐ respicit uerbum κλαύσῃ. τοῦτο, hoc quod sequitur ὡς ἐστιν ἀμείνων. &c. περὶ τούτου, in hac disputatione, utrum præstet diuitiæ ne an paupertas. πτερυγίζεις. uerbum hoc ad auiculas pertinet, uolitare gestientes, per ætatem uerò adhuc inuolucres: per metaphoram significat frustra conari, ματαιοπονεῖν καὶ οὐδὲν ἀνύειν. Multa quidem dicis, uerum nihil efficis. φρονοῦντας, animo & secum illis quærentes optima, & saluberrima, optime illis uolentes. Quomodo, inquit, filij patres suos fugiunt, non ob id quòd sint patres (hoc nomine enim eos potius amplectuntur) sed quòd patres de filijs exigant, quod ipsis bonum est. Sic & homines me fugiunt, non odio mei, sed uirtutis & honesti quod in me est. οὕτω. Exclamat Penia dum perpendit quàm sit hominibus difficile uirtutem sequi, et amare, cùm filij, propter uirtutem, etiam suos oderint patres. Paßiua. Subſtãtiuũ Subauditũ. πτερυγίζειν

Χρ. τὸν Δία φήσεις ἆρ᾽ οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ κράτιστον;
κἀκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει, ταύτην δ᾽ ἡμῖν ἀποπέμπει.
Πε. ἀλλ᾽ ὦ κρονικαῖς γνώμαις ὄντως λημῶντες τὰς φρένας ἄμφω,
ὁ Ζεὺς δήπου πένεται. καὶ τοῦτ᾽ ἤδη φανερῶς σε διδάξω· (φω.
εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ἂν ποιῶν αὐτὸς τὸν ὀλυμπικὸν ἀγῶνα,
ἵνα τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι᾽ ἔτους πέμπτου ξυναγείρει,
ἀνεκήρυττεν τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας, στεφανώσας
κοτίνου στεφάνῳ; καίτοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχρῆν, εἴπερ ἐπλούτει.
Χρ. οὐκοῦν τούτῳ δήπου δηλοῖ τιμῶν τὸν πλοῦτον ἐκεῖνος.
φειδόμενος γὰρ καὶ βουλόμενος τούτου μηδὲν δαπανᾶσθαι
λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας, τὸν πλοῦτον ἐᾷ παρ᾽ ἑαυτῷ.
Π. πολὺ τῆς πενίας πρᾶγμ᾽ αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ περιάψαι
εἰ πλούσιος ὢν, ἀνελεύθερος ἔσθ᾽ οὑτωσί, καὶ φιλοκερδής.
Χ. ἀλλά γε σ᾽ ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας.

CH. Tu, credo, ipsum quoque Iouem, in eo quod

optimum est rectè iudicando, falli dices, diuitias quandoquidem & ille habet. PE. O re vera hebetes, & iudicio plus quàm stupido ac cæcutiente, senes. Ego verò inopem esse Iouem aio, cuius rei haud dubiam fidẽ tibi iam facio. Cùm certamen institueret Olympicum (in quo Græcos vniuersos quinto quoque anno volebat congregatos) si, vti ais, diues erat, quid eum, obsecrò, mouebat, vt præconio iuberet athletas victores oleastro coronari? Si opulentus erat, aurea certè corona magis conueniebat. CHR. Erras, quoniam ipse quanti diuitias faceret, alia ratione quàm hac, clarius non potuit demonstrare. Sic enim illis parcebat, vt vel tantillũ earum absumi non sineret. Olympionicen rebus nihili coronabat, interea diuitias sibi reconditas seruabat. PE. Si, vt dicis, ita est, Ioui quàm cuiuis paupertati, crimen multò fœdiùs appingis, vt qui diues cũ sit, sordidus tantoperè sit, & auarus. CH. Facesse hinc, oleastri corona coronatam te Iupiter perdat malè.

φήσεις. Verbum hoc non solùm ad Peniam referri potest, sed & ad Blepsidemum, ut non sit interrogatio, sed ironia: Si mulierculæ, inquit, huic credis insanæ, dices Iouem etiam, quid uerum & æquum sit ignorare. Nam eidem Blepsidemo dicuntur, ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει. Vbi ταύτην magno contemptu profertur, istam pauperiei & omnium calamitatum authorem, ad nos miseros homines transmittit. τὸν πλοῦτον Hoc ipsum prædixerat, ἄρχει διὰ τί ὁ Ζεὺς τῶν θεῶν; Cui respondit Carion, διὰ τ' ἀργύριον, πλεῖστον γάρ ἐστ'

κρόνος. *αὐτῷ. κρονικαῖς. O uiri satu nijs mentilus. κρόνος temporum*

κρόνιον. *Deus poëtis fingitur. Vnde κρόνιον Saturnium, id est, multorum an-*

Antiqua. *norum aliquid dicimus. Iam notius fuerit, antiqua pro stultis capi. Plato, ἀρχαιότερος εἶ τοῦ δέοντος, id est, antiquior es, id est, stultior quam oporteat. Cicero, Negligimus ista, & nimis antiqua, & stulta dicimus. Quin hominem uecordem uocant κρόνον, Saturnum, quem-*

κρόνοι. *admodum nugas & deliramenta κρόνους. Nec hinc abest quod Plutar-*

κρονόληρος *chus homines ætate desipientes uocat κρονολήρους, quasi Saturni more hebescentes. λημῶντε. O uiri animo cæcutientes, iudicio cor-*

λήμη. *rupto, inscitia, & ignorantia falsi. Græcis, λήμη humor est in oculis crassus, qualis est hominibus ætate affectis. Vnde spissiores lachrimæ genitæ*

genitæ, sic oculorum aciem occupant, ut senes λημᾶν, id est, cæcutire, & de rebus uisis male iudicare cogant. Ad animum non ineleganter transfertur. ὀλυμπιακόν. *Certamen Olympicum ab Hercule institutum ferunt: nomen habet ab urbe Olympia in quam nobilissimi quique Græcorum confluebant, alij tantùm ut uariorum certaminum genera uiderent, alij ut suæ uirtutis specimen ederent. Ludi illi & spectacula numero multitudinis Olympia dicta: suntq; ab Hercule Ioui patri consecrata.* πέμπτου. *Olympia & quinquennalia fuerunt, & per quinque dies celebrari consueuerũt, quòd quinque fratres essent, Hercules, Peonæus, Epimedes, Iasius, & Ida.* λημᾶν. Olympicũ certamen. Olympia. Hercules. Peonæus. Epimedes. Iasius. Ida.

κοτίνου. *Brabeum & præmium τῶν ὀλυμπιονικῶν corona erat oleagina. Propterea olea illa dicebatur* ἐλαία καλλιστέφανος. *Aristoteles de olea uerba faciens, scripsit,* ἀπὸ ταύτης λαβὼν ἡρακλῆς ἐφύτευσεν ἐν ὀλυμπιάσιν, ἀφ᾽ ἧς οἱ στέφανοι τοῖς ἀθληταῖς δίδονται, *id est, Hercules acceptam hanc ad Olympiam plantauit, de qua coronæ Athletis contexuntur. Pindarus* κόσμον ἐλαίας, *id est, ornamentum & coronam oleæ, uocat* μνῆμα τῶν ὀλυμπιῶν κάλλιστον ἄθλων *idest, pulcherrimum monumentum olympicorum certaminum. Peniæ autem ut coronam huiusmodi eleuaret, inuidiosè uocat* στέφανον κοτίνου, *quo nomine significat non* ἐλαίαν, *sed* ἀγριέλαιον *.i. oleastrum, & syluestrem oleam.* τούτῳ *s.* τρόπῳ *hoc modo, hac ratione.* δηλοῖ τιμῶν, *ad uerbum, ipse significat honorans, pro ipse manifestum facit se charas habere opes, ut subaudias* αὐτὸν, & *τιμῶν pro* τιμᾶν *accipias, participium scilicet pro infinitiuo, quã constructionem aliquoties antea uidimus. Quanquam nihil prohibet* δηλοῖ, *pro* δηλοῦται *poni cùm scitum sit, apud Atticos actiua loco passiuorum, & contra usurpari.* λήροις, *nugis, id est, rebus friuolis, & inanibus.* ἀναδῶν, *ab* ἀναδέω, *redimio, circundo.* κότινος. Nomẽ tacitum. Pronomen subauditũ. Participiũ pro infinitiuo.

τοὺς νικῶντας, *uincentes, capita uincentium, totum pro parte.* ἐᾷ, *sinit, seruat intactum.* πρᾶγμα αἴσχιον, *turpius facinus. s.* τοῦ πράγματος *quàm sit facinus paupertatis.* ἀλλά γε. *Cum uidit Chremylus se amplius nihil habere, quo Peniam uinceret, ad maledicentiam, et imprecationes conuertit orationem. Ridiculè repetit uerba Peniæ, κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας. Mos sanè familiaris est comicorum, risus gratia,* διπλολογίαν. Actiuũ pro passiuo. Totum pro parte. διπλολογία.

π. τὸ δ᾽ αἰγιλίζειν τὸ λημᾶν ὑμᾶς, ὡς οὐ παντ᾽ εἰς ἀγάθ᾽ ὑμῖν
Διὰ τὴν πενίαν; Χ. παρὰ τῆς ἑκάτης ἔξεστιν τοῦτο πυθέσθαι,

εἴ τι τῶ πλουτῶν, ἤ τι τῶ πενῆν βέλτιον. φησὶ δ' αὐτῇ,
τοὺς μὲν ἔχοντας, καὶ πλουτοῦντας, δεῖπνον κατὰ μῆνα προσάγειν·
τοὺς δὲ πένητας τῶν ἀνθρώπων ἁρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.
ἀλλὰ φθείρου, καὶ μὴ γρύζῃς
ἔτι μηδ' ὁτιοῦν·
οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ' ἢν πείσῃς.

PE. Itáne verò, bona vobis omnia de paupertate esse inficiari tam impudenter audebitis? CH. Diuitem, an pauperem esse vtrum satius sit, isthuc ab Hecate scire licet. Illa enim dicere solet, singulis mensibus diuites ipsi conuiuium instruere opiparum, cibos aũt vix dum appositos, auidius diripi ab inopibus. Sed quid in his hęreo. Abi in malam rem: & mihi de hac re posthac verbum facias, ne vnum quidem: non enim mihi persuadebis, etiam si persuaseris.

Elliptica oratio. *τὸ γὰρ.* *Vbi uidet Penia senes usqueadeo peruicaces sui esse contemptores, excandescit, propterea oratione utitur ἐλλειπτικῇ· hoc.n. genus orationis maximè conuenit iratis. τὸ pro τοῦτο accipitur, & γὰρ interrogationem notat. Sic perficias orationem, τίς γὰρ ἂν ἀκούων τοῦτο, ἀνάσχοιτο; Quis se contineat, qui hæc audiat? uel πῶς δὲ ἂν τὸ φορτικὸν οὐκ εἴη; Cuinam hoc non uideatur graue & permolestum? τὸ demonstrat quod subsequitur, nempe ὑμᾶς τολμᾶν ἀντιλέγειν &c.* *ἑκάτης. Moris fuit peruetusti, ut Luna in triuijs coleretur, illicq; potius quàm in biuijs, uel in quadriuijs, quòd tribus* *σελήνη. ἄρτεμις. ἑκάτη.* *uocaretur nominibus: σελήνη, ἄρτεμις, ἑκάτη. Et quoniam menses ad cursum Lunæ prisci metiebātur, τῇ νουμηνίᾳ .i. nouilunio (qui primus dies mensis erat) in triuijs pro sacrificio, cœnā diuites Lunæ apparabant, in quem locum irruentes pauperes protinus illatos cibos deuorabant, quos Lunam comedisse dictitabant. Porrò quamuis scitum* *Hecatæ cœna.* *sit cœnam illam perparcam fuisse, cibiq; non ita multi (nam Hecatæ cœnam uocant eam, quæ admodum est frugalis) tamen Chremylus uult ut Penia intelligat eam lautam fuisse, ut quæ à diuitibus pararetur. Nā eo iure hanc cœnam Chremylus magni facit, quo iure Penia, coronam* *πεινῆν.* *oleaginam depressit, dum κότινον & λύρον appellauit. πεινῆν, pro*

πεινᾶν Atticè, ut ζῆν pro ζᾶν. Iam uerò πεινῆν est pauperem esse, sumpto eo quod sequitur, pro eo quod præcedit: pauper enim qui est, sæpe esurit. ἔχοντας. s. πλοῦτον uel χρήματα, eos quibus res est, & facultates suppetunt. φθείρου, abi in exitium, malè pereas. Id ipsum quod ἐς κόρακας, de quo suprà. uulgò qui indignantur, solēt eos in quos inuehuntur, ad satellitium Orci ablegare. μὴ cum ἔτι μηκέτι. πείσεις. Egregia hyperbole, qua significat rem nullo modo ipsi uideri posse credibilem, aut probabilem. Non persuadebis ut relicto Pluto te sequamur: etiā si persuaseris, id est, omnia dixeris quæ ad persuadendum habent momenti uel plurimum. Ita dici solet: Non credam, etiam si ipse uidero. πεινῆν. Nomen tacitum. φθείρου.

ΠΕ. ὦ πόλις Ἄργους, κλύεθ᾽ οἷα λέγει;

ΧΡ. Παύσωνα κάλει τὸν ξύσσιτον.

ΠΕ. τί πάθω τλήμων;

ΧΡ. ἔρρ᾽ ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ᾽ ἡμῶν.

ΠΕ. εἶμι δὲ ποῖ γῆς;

ΧΡ. ἐς τὸν κύφων᾽· ἀλλ᾽ οὐ μέλλειν

χρῆν σ᾽, ἀλλ᾽ ἀνύειν.

ΠΕ. ἦ μὴν ὑμεῖς γ᾽ ἔτι μ᾽ ἐνταυθοῖ

μεταπέμψεσθον.

ΧΡ. τότε νοστήσεις, νῦν δὲ φθείρου·

κρεῖττον γάρ μοι πλουτεῖν ἐστιν,

σὲ δ᾽ ἐᾶν κλάειν μακρὰ τὴν κεφαλήν.

ΒΛ. νὴ Δί᾽ ἔγωγ᾽ οὖν ἐθέλω πλουτῶν

εὐωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων

τῆς τε γυναικὸς καὶ λουσάμενος

λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανείου,

τῶν χειροτεχνῶν,

καὶ τῆς πενίας καταπαρδεῖν.

PE. Ciues Argiui, quàm impia & nefaria dicat, audite. CH. Pausonem vocat sodalem. PE. Misera

sera

ſera, quid me tandem futurum eſt? CH. Inauſpicatò hinc ocius abi. PE. Quonam terrarum proficiſcar potiſsimum? CH. In Cyphonem ſcilicet. Atq; audin tu? hîc tibi nihil ceſſandum. Sed, quod iuberis, tibi nulla mora præſtandum. PE. Erit peræcaſtor, cum me iterum huc accerſatis. CH. Tum ergo ad nos reuerteris: ſed hocce tempore pereas peſsimè. Iam mihi multo potius eſt diteſcere, teque ſinere largo fletu ſortem tuam deplorare. BL. Multo ſatius hoc tempore per Iouem: ea de re volo ego quoque pulchrè ditatus, genio, vnà cum liberis & vxore, indulgere. Lotus item & vnctus de balneo prodire, artificibus interim, & Peniæ ipſi oppedere.

πόλις. — ἄργος. — Argiui. — Pauſon. — ξύσσιτος. — πάθω. — ἔῤῥω. — εἶμι. — ποῖ γῆς.

πόλις, ὦ urbs Argos: urbem pro ciuibus capit, fidem & opem Argiuorum implorat. Scilicet cum Athenis hæc facta ſint, Argos autem in Peloponneſo fuerit, (quæ ab Attico agro longe diſsita eſt) cur potius Argiuos, quàm Athenienſes inuocat? Argiuos pauperes, & Peniæ familiares tectè ſignificat. κλύετε Indicatiuum uel Imperatiuum eſſe poteſt. Ideo autem pluraliter extulit, quòd πόλις collectiuum nomen ſit. παύσωνα. Pauſon pictor Athenienſis fuit extremæ inopiæ, quem propterea fingit auxilij gratia, ut commenſalem à Penia uocari. Nota uſqueadeo fuit huius, non dicam paupertas, ſed mendicitas, ut prouerbio dederit locum, παύσωνος πτωχότερος, Pauſone mendicior. κάλει. Etiam ſi poteſt imperatiuũ eſſe, ut κλύετε, tamen meo iudicio indicatiuum eſt, dicuntur enim hæc à Chremylo non Peniæ, ſed Blepſidemo. Iam, eius quem alloquimur, per tertiã quã per ſecundam perſonam, maior eſt deriſio. ξύσσιτον idem quod σύσσιτος eſt, niſi quod illud Atticum, hoc commune. πάθω à πάσχω eſt ſubiunctiuum. Quid patiar? quis tandem futurus eſt rerum mearum exitus? Quò me uertam? ἔῤῥε, ἔῤῥω & φθείρομαι idem ſignificant. Expreßior fit uerbi ſignificatio cum dicitur ἔῤῥ' ἐς κόρακας. Propterea cum antea ſine uerbo dixit, οὐκ ἐς κόρακας, hoc uerbum ſubaudiendum fuit. εἶμι. Penia non habet rationem eorum quæ à Chremylo dicuntur, ſolùm intenta eſt in gemitum. Quare poſt illa, τί πάθω τλήμων ſubdit, εἶμι δὲ ποῖ γῆς. εἶμι præſens eſt uerbum, quod quoniam futurum non habet ſatis uſitatum, idcirco futuri loco ponitur. ποῖ γῆς. Perinde fuiſſet, ſi genitiuum

γῆς *omiſiſſet, niſi quod ineſt in hoc dicendi genere affectus quidam maior. Antea Blepſidemus ſic dixit Chremylo,* ἤκουσα πάντων. μέλλειν, *cunctari,* βραδύνειν. *Cum hæc dicuntur, Chremylus Peniam aliqua corporis parte prehenſam, propellit, & urget.* ἀνύειν. *Magis placet alijs* ἀνύτειν, *uel Atticè geminato* τ ἀνύττειν, *ire properè & feſtinanter quò inſtituiſti.* ἀνύττειν.

μεταπέμψεσθον. *poſt hæc uerba Penia ſenſim ab his diſcedit. Quo autem longius abit, eò altius illi uerba faciunt abeunti.* μακρά. *adiectiuum neutrum plurale pro aduerbio diu,* μακρά. εἰς μακρὰν ἡμέραν, *in multos dies.* τὴν κεφαλήν. *Subaudiunt* τύπτουσαν, *ferientem præ dolore. Poßis ſubaudire* ξύουσαν *ſcalpentem & fricantem. Ii quos pœnitet, quiq; de mutando inſtituto ſecum agitant, ſolent caput ſcabere, cogitabundi. A uerò fortaſſe non abeſt ſi* τὴν κεφαλὴν *per ſynecdochen ponas, plorare tuum caput, id eſt, te, & miſeram tuam conditionem.* τὴν κεφαλήν. νὴ Δία .ſ. κρεῖττον ἐστι πλουτεῖν. *confirmat ſententiam Chremyli.* λουσάμενος. *De more Priſcorum ante menſam & conuiuium balnea ingredientium. Poſt lotionem autem oleo ungebantur, nam balneorum æſtus poros aperit, in quos ne penetret externus, & frigidior aër, oleum adhibebant, quo non ſolum pori occupabantur, ſed & nerui refocillabantur.* χειροτεχνῶν. *Meminit eorum quæ Penia elatior uiſa eſt illic dicere,* ἐγὼ δὲ τὸν χειροτέχνην, ὥσπερ δέσποινα, *&c. ubi arroganter dixit homines multùm ſibi & artificibus, quibus imperitabat debere.* καταπέρδειν, πέρδειν κατὰ τῶν χειροτεχνῶν, *oppedere, & uentris crepitus ædere in opifices, & Peniam, quo non aliud eſt maius ſignum contemptus.*

Χρ. Αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ 'πίτριπτος οἴχεται.
ἐγὼ δὲ καὶ σύ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
ἐγκατακλινοῦντ', ἄγωμεν εἰς Ἀσκληπιοῦ.
Βλ. καὶ μὴ διατρίβωμέν γε, μὴ πάλιν τις αὖ
ἐλθὼν διακωλύσῃ τι τῶν προὔργου ποιεῖν.
Χ. Ὦ παῖ Καρίων τὰ στρώματ' ἐκφέρειν ἐχρῆν.
Αὐτόν τ' ἄγειν τὸν Πλοῦτον, ὡς νομίζεται.
καὶ τἄλλ' ὅσ' ἐστὶν ἔνδον ηὐτρεπισμένα.

CH. Scelerata illa recedit à nobis: proinde ego, & tu Blepsideme Plutum quàm citissimè ad Aesculapiũ deducamus, atque illic vt decumbat curemus. BL. Tempus ergo diutius hîc non teramus, ne quis rursum interueniens, quod bene est occeptum impediat. CH. Heus Carion stragula illuc sunt tibi exportanda. Plutus nobis illuc deducendus, quo ritu & moribus est constitutum. Neque quicquam eorum negligendum est, quæ domi sunt in hanc rem parata.

Datiuus. *ἡμῖν pro ἀφ' ἡμῶν, uel ἡμῖν nobis, pro uoto nostro, uti exoptabamus.*

ὑπίτριπτ. *ὑπίτριπτος, contractio est, pro ὁ ἐπίτριπτος. Eodem modo antea Carion dictus est ὁ ὑπίτριπτος. ἐγκατακλινοῦντε, participium futurum, inclinaturi, ut inclinemus, in lectulo collocemus. In templo Aesculapij decumbere oportebat, qui opem illius expectabat.*

Subſtãt'uũ tacitum. *εἰς. s. ναόν. Sic post διατρίβωμεν. s. χρόνον. πάλιν & ἂν ponuntur ἐκ παραλλήλου. Διακωλύσῃ. i. ἡμᾶς ποιεῖν τι τῶν aliquid eorum quæ sunt προὔργου, uel solutis uocibus πρὸ ἔργου.*

προὔργου. *Id porrò dicitur πρὸ ἔργου, quod ad rem peragendam utile est & necessarium. Puta, hic τὸ ἔργον est, ἡ τοῦ πλούτου ἀνάβλεψις. i. uisum Pluto restitui. τὰ δὲ πρὸ ἔργου sunt, τὰ εἰς ἀνάβλεψιν ἀναγκαῖα, ea quæ ad reponendum uisum prius factu sunt necessaria, ut templum adire Aesculapij, uota illic nuncupare, Pluto locum illic parare, & id genus alia, citra quæ uisum Plutus non recipiat.*

ὡς νομίζεται. *ὡς νομίζεται, ut moris est, ut moribus est receptum, solennia enim quædam erant, & legitima obseruanda, ea Chremylo & Blepsidemo potius quàm Carioni seruo sunt perficienda. Quomodo contrà, seruum magis decet in templum humeris ea portare, quæ suscepto operi erant necessaria. Ne quid autem Carion prætermittat, subdit, καὶ τἄλλα. ηὐτρεπισμένα Augmentum Atticum, pro εὐτρεπισμένα. Igitur deducto ad Aesculapium Pluto, & rebus omnibus necessarijs in templũ à Carione perlatis, actoribus in templo expectantibus dum Plutus uisum receperit, proscenium remansisset uacuũ, nisi chorus è scena statim prodijsset, qui iocosis quibusdam carminibus & facetijs spectatores tantisper retinuisset, dum quispiam exiret, qui Plutum uisu pristino donatum nunciaret. Carion ergo de templo egressus, ubi Chorum uidet, gaudio gestiens ingenti, illi uerba hæc, edita uoce, acclamat.*

ΚΑΡΙΩΝ

ΚΑΡΙΩΝ.

ὦ πλεῖστα Θησείοις μεμυστιλημένοι
γέροντες ἄνδρες, ἐπ' ὀλιγίστοις ἀλφίτοις·
ὡς εὐτυχεῖθ', ὡς μακαρίως πεπράγατε·
ἄλλοι θ' ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ τρόπου.
ΧΟΡ. τί δ' ἐστὶν, ὦ βέλτιστε τῶν σαυτοῦ φίλων;
φαίνει γὰρ ἥκειν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.

CAR. O fortunatos, ô beatos vos senes, quos quã sæpissimè oportuit Theseorum tempore, in summa rerum inopia, iusculo & atro pane victitare! Nec illi minus posthac felices futuri, quotquot sunt, quibus syncera vita, & candidi mores cordi antehac fuere. CHO. O æqualium tuorum optime, quidnam rei nouæ est? Certè boni nescio quid nobis nuntiaturus videris.

πλεῖστα aduerbium. Mala & incommoda quo sæpius ad nos recurrunt, eo nobis sunt inuisiora. Propterea fit, ut si qua postea contingat felicitas, ea sit multo gratior futura. θησείοις. s. ἱεροῖς. Theseus Athenienses dispersos, & uicatim habitantes nactus, in unam urbem coëgit, statum urbis constituit, mores & leges ciuitati dedit, cuius rei gratia, posteri cum uita functum, amplis cumularunt honoribus. Nam quo in loco tumulus eius erat, templum sacrarunt, templo illi ἀσυλίαν concesserunt, id est tantum iuris, ut ex eo nemo supplex auelleretur. Amplius, in eius honorem octauus cuiusque mensis dies celebrabatur. Diebus illis festis (quæ Thesea dicebantur) διανομὴ i. largitio fiebat populo, ut eo die non solùm diuites, sed & cuiuscunque generis homines conuiuia agitarent, solitoq; splendidius uiuerẽt. Carion hîc gratulatur choro, & reliquæ plebi, quæ simpliciter & probè uixit, asserens futurum posthac, ut à Pluto ditati, uitam agant liberaliorem. Theseus. Θησεῖα. ἀσυλία.

μεμυστιλημένοι. Panis sorbitionis gratia excauatus, μυστίλη appellatur. Ab hoc fit μυστιλάω, quod est de cauato pane ius exhaurio: præterea panis portiunculas alicui do. Et μυστιλᾶται is dicitur, cui particulæ panis & frusta dantur. Itaque μεμυστιλημένοι duriter educati, et qui parcè ac tenuiter uixistis, puta, pulte, iure, aqua, & uili legumine, quæ uocat ὀλίγιστα ἄλφιτα, minimas farinas, id est, uictũ angustissimum. Propterea quod, inquit, minimum uobis esset, quo uiue- μυστίλη.

ὀλίγισον. retis. Dictum est ὀλίγισον ut κάκισον, forma irregulari, ab ὀλίγος. πεπράγατε medium perfectum à πράττομαι. ἄλλοι τε. s. ὡς ἄλλοι εὐτυχοῦσι, καὶ μακαρίως πράττουσι. μέτεσι, cum datiuo & genitiuo significat copiam alicuius rei cuipiam esse, aut certè participem & socium esse. Qui, quomodo uos, sine cuiusquam iniuria uixerunt. ὦ βέλτιστε. Ironia est, ô sociorum & amicorum tuorum optime. i. ὦ τῶν ὁμοίων σοι μαστιγιῶν κάκιστε, optime eorum qui sunt tui generis & ordinis, uerberonũ scilicet, ac nebulonũ. Quomodo aũt optimus latro, summus est latro: ita optimus uerbero, est perditissimus & nequissimus. φανῇ, Atticè pro φανῇς.

μέτεσι.

Καρ. ὁ δεσπότης πέπραγεν εὐτυχέστατα,
μᾶλλον δ' ὁ πλοῦτος αὐτός· ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ
ἐξωμμάτωται, καὶ λελάμπρυνται κόρας,
Ἀσκληπιοῦ παιῶνος εὐμενοῦς τυχών.
Χορ. λέγεις μοι χαράν, λέγεις μοι βοάν.
Καρ. πάρεστι χαίρειν, ἤν τε βούλησθ' ἤν τε μή.
Χορ. ἀναβοάσομαι τὸν εὔπαιδα, καὶ
μέγα βροτοῖσι φέγγος Ἀσκληπιόν.

CAR. Optatius agi cum meo hero nõ potuit, vel potius dicam, cum ipso Pluto: qui cum antea cæcus esset, receptis iam nitentibus, atque perspicacissimis oculis, acerrimè intuetur: medico hac in re propitio vsus Aesculapio. CHO. Voluptatem magnam nuncias: id narras, quod me gaudio exclamare compellit. CAR. Est profectò, cur velis nolis, solidum gaudeas gaudiũ. CHO. Aesculapiũ egregiæ prolis parentẽ, & insigne mortalib. iubar, laudibus & cãtu ad astra feram.

αὐτός.
ἐκ.
ἐξ.
ἐξωμματῶσαι.

αὐτὸς, emphasin habet, ipse, qui alioqui Deus est, quare qui ipse ex seipso debet felicissimus esse. Hominibus qui dicit, rem feliciter cedere, mirum non dicit, at Deo ita contingere si dicetur, mirum uideatur, cùm illi aliter non soleat euenire. ἐξωμμάτωται. Ea ferè est natura & uis huius particulæ ἐκ uel ἐξ, ut ἐπιστέρησιν, id est, priuationem, significet, propterea quis prima fronte credat ἐξωμμάτωται

μάτωται significare ἐκκέκοπται δύο ὀφθαλμοὺς· oculis orbatus est:& quod simillima cōpositione Latini dicūt, exoculatus est. Sed comico loco uult hoc uerbū ἐπαμφοτερίζειν, & hic δὲ, ἐπίτασιν. i. intensionē notare, significareq; ὑπερτεταμένως ualde, supramodum oculatus factus est, ut cum dicimus nos aliquē amare ἐκ θυμοῦ, ex animo, ut sit idem ἐξωμμάτωται, quod ὀξύτατα ἀνέβλεψε, uisum recuperauit acutissimum. Non dissimile est λελάμπρυνται, quamuis enim significare possit λεύκωμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔσχηκε, albugine illi caligauerunt oculi, intelligit tamē hoc sensu, λαμπροὺς καὶ καθαροὺς ἔσχε ὀφθαλμοὺς, claros, & ab omni macula puros recepit oculos. Dictum est λελάμπρυνται pro λελάμπρυνται· solent .n. tertiam personam singularem efferre similē tertiæ plurali. Sic dicunt δεδήρανται, κατήσχυνται, pro δεδήρᾶται κατήσχυνται. Iam κόρας .i. palpebras pro oculis ponit partē nimirum pro toto. παιώνιος. uolunt παίω uerbum significare θεραπεύω, curo, unde fit παίων ἢ παιάων, uel contractè παιών, medicus ἰατρὸς καὶ θεραπευτὴς τῶν νοσημάτων, qui morbos & corporis uitia curat. Haud scio tamē nū ab Apolline medicorum præside hoc nomen manarit. Dictus est enim Apollo παιὼν παρὰ τὸ παίειν. i. à feriēdo, quòd sagittis Pythonē serpentem confoderit. Vnde & hymnus in Apollinem decantatus παιὰν appellatus. τυχὼν, nactus, posteaquàm incidit: à τυγχάνω. χαρᾶν. τί χαρᾶς ἄξιον, aliquid gaudio dignū. Sic βοὰν dignū clamore nunciū. Sapit hic uersus tragœdiā magis quàm comœdiam: neq; enim uociferationes comœdia poscit. Id nō omnino est dissimile ueri, cū βοὰν pro βοὴν, & postmodū ἀναβοάσομαι pro ἀναβοήσομαι, positū sit, ideo in α mutato, quòd altè uociferāti α quā η magis cōueniat, clamoremq; magis exprimat. χαίρειν, gaudere. i. χαρᾶ, gaudium. βούλησθε subiunctiuū à βούλομαι ἢν τι μὴ βούλησθε. Etiā si per totā uitā uix unquam licuit uobis ridere, sed potius frontē caperare, & tristari, adeo ut uix ridere possitis, etiam si ridendi causæ fuerit uel plurimum, tamē quod narro, iā uobis ridendi imponet necessitatem.

λαμπρύνεσθαι.

Tertia pro na pluralis pro singulari.

παίων.

παιάν.

τυχών.

εὔπαιδα. Mirè ambigua est hæc uox: exponas .n. εὔπαιδα, τὸν καλὸν παῖδα, pulchrū filium Apollinis Aesculapium, uel καλοῦ πατρὸς παῖδα, filiū pulchri patris, uel καλοὺς παῖδας ἔχοντα, fortunatū in pulchris liberis suscipiendis. Fuit enim Aesculapio proles hæc non incelebris, Podalirius, Machaon, Iaso, Panacea, & Hygia. φαινός potius uidebatur legendum φαεινὸν splendorem, & claritatem, propterea legunt nonnulli φέγγος. Quid autem si φάος legatur? impediat fortasse Atticis parum amica diæresis. Appositiuè dixit

εὔπαις.
Aesculapius
Podalirius.
Machaon.
Iaso.
Panacea.
Hygia.

Aesculapium esse hominibus lumen & ornamentum insigne, ut cuius dono & beneficio erit posthac hominibus, quo spectatiores fient, uirtutibus & diuitijs quàm olim facti illustriores. Hæc cum diceret Chorus, uxor Chremyli (cui Carion indicaturus est, qua ratione Plutus ab Aesculapio cæcitate est liberatus) domo sua egreditur, excitata uoce Carionis exultantis, & quondam pauperum, & proborum omniũ instantem felicitatem prædicantis. Manserat illa apud se, Plutum, Chremylum & reliquos opperiẽs, qui inde ad Aesculapium profecti erãt. Itaque in ipso limine domus quæ sequuntur, ipsa sibi ipsi, audientibus tamen cunctis, loquitur.

ΓΥΝΗ ΧΡΕΜΥΛΟΥ.

Τίς ἡ βοή ποτ' ἐστὶν; ἆρ' ἀγγελεῖ
χρηστόν τι; τοῦτο γὰρ ποθοῦσ' ἐγὼ πάλαι,
ἔνδον κάθημαι περιμένουσα τουτονί.
Χαρ. ταχέως, ταχέως φέρ' οἶνον, ὦ δέσποιν', ἵνα
καὐτὴ πίῃς· φιλεῖς δὲ δρῶσ' αὐτὸ σφόδρα.
ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἅπαντά σοι φέρω.
Γυ. καὶ ποῦ 'στιν; Κα. ἐν τοῖς λεγομένοις εἴσει τάχα.
Γυ. πέραινε τοίνυν ὅ, τι λέγεις ἀνύσας ποτέ.
Κα. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα
ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλήν σοι πάντ' ἐρῶ.
Γυ. μὴ δῆτ' ἔμοιγ' ἐς τὴν κεφαλήν. Κα. μὴ τἀγαθὰ
ἃ νῦν γεγένηται; Γυ. μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.

VXOR CHREMYLI.

Quidnam sibi vult ille clamor? an non rei cuiuspiã bonæ nuncius redit? certè iam satis dudũ domi desideo, quiddam tale desiderans, Carionemque hunc expectans. CAR. Citò, citò, heus domnina, profer vinum, vt bibas & ipsa: scio enim isthuc tibi tã gratum esse, quàm quod maximè. Dii boni, quantum quorumuis

rumuis bonorum tibi adfero cumulum! VX. Vbi autem illa? CAR. Ex eo quod iam dicam probè scies. VX. Quod dicturus es, tandem perge dicere. CA. Ausculta igitur: nam certum est tibi negotia isthæc omnia, à pedibus ad caput percensere. VX. Aedepol in meum caput nolim. CA. An non ea quæ nuper contigerunt bona? VX. Nolo, inquã, negotia.

ταχέως. geminata hæc dictio animi læti, & rei bene gestæ habet significationem. φέρε οἶνον. nuntijs uinum proponi solet, ut eo recreati, si quid est dicendum, melius exponant. κἀυτή, etiam ipsa, ut tibi æquè ac mihi pares. Bibacem heram suam aperte notat. πίῃς. Subiunctiuum ab anormi πίνω. δρῶσα à δράω, participium, pro infinitiuo δρᾶν, hoc facere. i. πίνειν. συλλήβδην, comprehensim, in unum aceruum collecta omnis generis bona. πᾶσ' ἐστ. s. ἀγαθά. εἴσει Atticè pro εἴσῃ, thema εἴσομαι. πέραινε perfice, finem impone, conclude, ἀνύσας ad extremum deducens quod narras. ἐκ τῶν ποδῶν. ut summa & prima hominis pars est caput, ita pedes sunt infima. Proinde caput & pedes pro prima & ultima partibus accipiuntur. Et qui rem totam atque ordine narraturos se aiunt, ἐκ κεφαλῆς ἐς πόδας dicturos se pollicentur. Contrà qui recurrunt. i. præposterè, & inuerso ordine rem narrant, dicuntur narrare ἐκ τῶν ποδῶν ἐς κεφαλήν. Quod Carion ioculariter facturum se ait, sed non sine malo quod suæ heræ imprecatur. Nam hæc uerba, ἐς κεφαλὴν σοί, in perniciem alicuius proferuntur, id quod nos antea semel atque iterum obseruauimus. Hanc autem fuisse Carioni mentem, uerbum hoc πράγματα manifestè docet. Significat enim hæc uox quandoque ὄχλησιν. i. molestiam. Quomodo Latinis negotium, dum dicunt, facessam tibi negotium. Propterea uxor Chremyli sentiens se hoc uerbo ludi, prudenter malum, à suo capite petit repulsum, dum subdit. μὴ δῆτα &c. μὴ μ'. ἀγαθὰ quidem uolo & probo, sed non πράγματα.

πίῃς. Participiũ pro infinitiuo. εἴσει. πράγματα. Negotium

καρ. ὡς γὰρ τάχισ' ἀφικόμεσθα πρὸς τὸν θεὸν
ἄγοντες ἄνδρα, τότε μὲν ἀθλιώτατον,
Νῦν δ', εἴ τιν' ἄλλον, μακάριον κεὐδαίμονα,
πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ θάλατταν ἤγομεν·

ἔπειτ' ἐλοῦμεν. ΓΥ. νὴ Δί' εὐδαίμων ἄρ' ἦν
ἀνὴρ γέρων ψυχρᾷ θαλάττῃ λούμενος.
ΚΑΡ. ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ᾖμεν τοῦ θεοῦ.
ἐπεὶ δὲ βωμῷ πόπανα καὶ προθύματα
καθωσιώθη, πέλανος ἡφαίστου φλογί,
κατεκλίνομεν τὸν πλοῦτον, ὥσπερ εἰκὸς ἦν·
ἡμῶν δ' ἕκαστος στιβάδα παρεκαττύετο.

CAR. Ergo ſimulatque peruenimus ad Aeſculapium, illucque Plutum (tunc temporis quidem miſerrimum, at nunc, vt ſi quis alius, beatum & fœlicem) perduximus, omnium primum nos ad mare cum ductum marinis immerſum abluimus aquis. VX. Næ ille tum fuit beatus: vir ſenex ſcilicet frigido mari lotus. CA. Conceſsimus poſthæc in templum Aeſculapii, vbi ſuper altare popana, prothymata, & pelanos flammis ſacrauimus expiata. Fecimus dein vt, de more, Plutus decumberet. Nos ſtibadium, quiſq; videlicet ſuum, ſedulò nobis conſtrauimus.

ὡς cum τάχιστα. Vbi primum, statim ut. *ἄνδρα. Seruiliter Deum uocat ἄνδρα, eumq́; ἀθλιώτατον, mouetur enim ex eo quod foris in Pluto apparebat, ex cæcitate, & externa calamitate, quæ interni numinis & uirtutis in Pluto latentis maiestatem tegebat. uel ideo ἄνδρα dixit respectu Aesculapij, quem θεὸν uocauit, ut potentiorem Deum, & ut à quo Plutus esset curandus.* Accuſatiuꝰ pro nominatiuo. *εἴ τιν' ἄλλον. Accusatiuus pro nominatiuo positus est: accusatiuos enim spectauit antecedentes & subsequentes. Dictum certè oportuit εἴ γέ τις, uel εἴπέρ τις ἄλλος. s. ἐστὶ μακάριος. κεὐδαίμονα pro καὶ εὐδαίμονα. τῇ θαλάττῃ.* Mare. *Ab antiquis usque huc manauit hæc opinio, ut mare polluta quæcunque purgaret. Traditur hoc monumentis literarum.* Plato. *Cùm Plato ad Aegyptios sacerdotes ire statuisset, ut Aegyptiæ sapientiæ (quæ tunc celeberrima erat) placita & dogmata perdisceret, Euripidē comitem habuit,* Euripides. *quem sacerdotes Aegyptij, ubi intellexissent morbo comitiali (ita enim nonnulli credunt) obnoxium, in mare demergi iusserūt, qua ex lotione Euripides morbo liberatus, carmen hoc cecinit: θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά. id est,*

Mare

Mare abluit uniuersa mortalium mala. Euripidi & Aristophani
assentiuntur & huius temporis homines, qui à rabido cane morsos,
putant à rabie fore tutos, modò aliquot dies post morsum mari abluãtur.
ἐλούμεν imperfectum à λούω. per syncopen autem pro ἐλούομεν, ἐλοῦμεν.
quomodo & mox dicet λούμενος pro λουόμενος. εὐδαί- λούμενος.
μων per ironiam, pro κακοδαίμων. ψυχρᾶς. Etiam si aqua marina dulcibus aquis calidior est, ut quæ spißior est & corpulentior,
quare & quæ calorem melius confoueat, proptereaq; flammam non æquè promptè extinguat, atque aliæ aquæ, tamen suapte natura frigida
est, frigidior autem censenda, si senibus accommodes: hi enim naturali
calore extincto, perpetuo frigore frigescunt. ἦμεν, εἴω unde est εἶ- ἦμεν.
μι uado facio perfectum medium εἶα Atticè ᾔα prima pluralis hinc
fit ᾔαμεν, quæ per syncopen effertur ἦμεν. Potest esse & præteriti imperfecti ab eodem εἶμι: facit enim εἶν, εἶς, εἶ, in plurali εἶμεν,
Atticè ἦμεν. πόπανα. Scribunt πόπανα fuisse πλακούντια πλα- πόπανα.
τέα, λεπτὰ, καὶ περιφερῆ: i. placentulas latas, tenues, & rotundas. Fortasse id fuerit quod Homerus οὐλοχύτας subinde appellat: panes qui οὐλοχύται
ex hordeo & sale confecti ante sacrificium aris infundebantur. Mo- Mola.
lam uocant Latini. προθύματα. hoc nomen γενικὸν est. i. generale. προθύματα.
πόπανα uerò εἰδικὸν speciale. Sunt enim προθύματα τὰ πρὸ τῆς
θυσίας γινόμενα. i. quæcunq; sacrificium præcedũt, & uelut quædã præludia, atq; parasceue sacrificij: non enim prius accedebatur ad
peragendũ sacrificiũ, quã permulta circa panẽ, aquã, ignẽ, ornamenta
sacrificuli, & id genus alia facta de more essent, secundũ ritũ lustrata, et disposita. Cariõ tantũ meminit ποπάνων, et πελάνων, quæ eduliæ
erãt cætera, ut quæ ad gulã nihil faciãt, negligit. καθωσιώθη. Indefinitũ prius à καθοσιόομαι, quod cõponitur à κατὰ et ὁσιόομαι.
πέλανος. Erãt πέλανοι ἄρτοι ἀκάθαρτοι καὶ εὐτελεῖς, panes nõ sacrati, et uiles, fiebãt hi ex pepale, πεπάλη ἐστὶ τὸ λεπτότατον τοῦ ἀλεύρου. i. πέλανος. πεπάλη.
pars subtilißima, et flos farinæ. Tradũt pelanos sanctificari cõsueuisse
ἐν τῷ πυρὶ, et (quod ait poëta) ἐν ἡφαίστου φλογί. popana aũt et alias
placẽtas ἐν μέρει τοῦ βωμοῦ in aliqua parte altaris. Subaudiendũ καὶ ἐπεὶ καθωσιώθη πέλανος. ἡφαίστου. Vulcanus igni præest, p metonymiã pro igni accipitur. Vulcanus.
παρεκαττύετο. καττύματα uilia sunt calceorũ lora, et quibus calcei subligantur, pro uili solea quandoque capitur, unde παρακαττύεσθαι est res qualescunque, & minimi pretij parare. καττύματα. παρακαττύεσθαι.
Hoc uerbo Carion significat unumquemque eorum, qui tum aderãt,
humi lectulos uilißimos sibi substrauisse, & ex multis ijsdemq; detritis
particulis uelut consarcinasse.

Ἦσαν δέ τινες κἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ;
Καρ. εἷς μέν γε Νεοκλείδης, ὅς ἐστι μὲν τυφλὸς,
κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερηκόντισεν,
ἕτεροί τε πολλοὶ παντοδαπὰ νοσήματα
ἔχοντες· ὡς δὲ τοὺς λύχνους ἀποσβέσας,
ἡμῖν παρήγγειλε καθεύδειν, τοῦ θεοῦ
ὁ πρόπολος, εἰπὼν ἤν τις αἴσθηται ψόφου,
σιγᾶν ἅπαντες κοσμίως κατεκείμεθα.
κἀγὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην. ἀλλά με
ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπληττε κειμένη,
ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς του γρᾳδίου,
ἐφ' ἣν ἐπεθύμουν δαιμονίως ἐφερπύσαι,
ἔπειτ' ἀναβλέψας ὁρῶ τὸν ἱερέα,
τοὺς φθοῖς ἀφαρπάζοντα, καὶ τὰς ἰσχάδας,
ἀπὸ τῆς τραπέζης τῆς ἱερᾶς. μετὰ τοῦτο δὲ
περιῆλθε τοὺς βωμοὺς ἅπαντας ἐν κύκλῳ,
εἴ που πόπανον εἴη τι καταλελειμμένον·
ἔπειτα ταῦθ' ἥγιζεν εἰς σάκταν τινά·
κἀγὼ νομίσας πολλὴν ὁσίαν τοῦ πράγματος,
ἐπὶ τὴν χύτραν τὴν τῆς ἀθάρης ἀνίσταμαι.

VX. Eránt ne & alii vobiſcum vnà, qui Aeſculapii opem implorarent? CA. Vnus quidem fuit Neoclides nomine, qui & ſi cæcus eſt, furando tamen quanlibet oculatos facilè vincit. Alii item erant nõ pauci, omni morborum genere variè diſtricti. Ergo poſtquàm ſacrificulus, extinctis lampadibus, iuſsit vt omnes ſe ſomno darent, hoc adiiciens, ſi quis ſtrepitum exaudiret, ob id tamen ne moueretur, tum omnes decubuimus quàm placidiſsimè. Verùm ego ſomnum capere non poteram, propterea quòd haud procul à capite

nescio cuius vetulæ olla erat pulte plena, quæ oppidò quàm suauiter meas nares tangebat. ea de re illuc feliciter adrepere gestiebam: capite igitur modicè sublato, video sacrificum à sacra mensa placentas et nuces sibi surripientem. Rursus illum eundem aras omneis in orbē circundantem: sicubi fortè popanum illic esset relictū: quæcunque autem inueniebat, ea in saccum quendam coniiciebat. Ego eiusmodi factum multa sanctitate cōspicuum esse ratus, in ollam pultis exurgo.

Νεοκλείδης. Fuit hic rhetor Atheniensis, qui uel hoc uno nomine potuit Aristophani inuisus esse, inuisior autem quòd ærarium expilasset, pituita & lippitudine admodum uexabatur, poëta odiosè cæcum fuisse fingit, & ea de causa ad Aesculapium adductum. ὑπερακοντίσας ab ὑπὲρ & ἀκοντίζω, quod est iaculor: propriè ὑπερακοντίζειν est iactu iaculi uincere, transumptiue quocunque modò superare. ἀποσβέσας, Participium à uerbo composito & anomalo ἀποσβεννύω. πρόπολος. Quicunque, ac cuiuscunque seruus πρόπολος appellatur, discriminis gratia addit τοῦ θεοῦ, ut sit ἱερομύσης, sacrorum præfectus & antistes, qui mysterijs, atque ritibus sacris præest. αἴσθηται, subiunctiuum ab anomalo uerbo αἰσθάνομαι. σιγᾶν. illa erat priscæ religionis institutio, ut tantisper dum sacra ritè peragerentur, ἱεροκήρυξ, i. præco sacer, iuberet populum linguis fauere. i. tacere, nulla uoce mala obstrepere, sed in alto silentio permanere. Quæ omnia possent uideri ab hoc nasuto poëta rideri, qui ait sacerdotem imperasse καθεύδειν, & audito etiam strepitu per noctem, σιγᾶν, huc spectabat nimirum, ut ipsi commodius liceret, sacra suo more tractare. i. Dijs oblata suffurari, & deuorare. κἀγώ, à καὶ & ἐγώ. καὶ autem pro δέ. ἀθάρης, genitiuus est à nominatiuo ἀθάρη qui consuetius effertur ἀθάρα, cibus erat quo prisci utebantur, usu coquendi panis nondum reperto: conficiebatur ex farina, aqua, melle aut caseo, immixtis ouis. Quanquam autem Aristophanis ætate panis coquebatur, tamen aniculam edentatam puls magis decebat quā panis. ἐξέπληττε, ab ἐκπλήττω, ferio, tango. oculos primùm puls tetigerat, lampadibus enim adhuc lucentibus Carion pultem præuiderat, sed magis nares & odoratum: non enim eò serpere nititur, ut oculis satisfaciat, sed palato potius. δαιμονίως, ἀναισθήτως, beatum me fore existimabam, si nihil sentiente uetula, ego pultem illi auferrē.

Marginal glosses: Neoclides. | ὑπερακοντίζειν. | πρόπολος. | ἱερομύσης. | ἱεροκήρυξ. | καί. | ἀθάρη.

ἐφερπύζειν. ἐφερπύσαι. Verbum hoc ad repetilia pertinet, per metaphoram est leniter, & nullo strepitu edito, aliquò se proripere. Præpositio ὑπὸ ante uerbum ἑρπύζω ponitur ἐκ παραλλήλου. nam iam posita erat ante ἦν ἐφ' ἦν ἐπεθύμουν. φθοῖς. φθοῖς, φθοΐδες & φθοΐδας cōtrabi in φθοῖς scitur, quod ad significatum attinet, tradunt esse πλακοῦντιον πλατὺ καὶ περιφερὲς, ut à πόπανον non differat ἀφαρπάζοντα, ut in ἐφερπύσαι uacauit ἐπὶ, ita in ἀφαρπάζω ἀπὸ. sequitur enim ἀπὸ τῆς τραπέζης. Mensas autem fuisse in templis oportebat, ut super quas ea deponerentur, quæ Dijs, uel potius (ut poëta rectè

ἰσχάδες. sensit) sacrificulis offerebantur. ἰσχάδας, non tantùm nuces, sed ficus, & omne genus bellariorū quæ à pauperibus possunt Dijs præsentari intellige. ἐν κύκλῳ. Circuitio illa, sacerdotis auiditatē quādam notat. καταλελειμμένον est à καταλείπομαι. ἥγιζεν ab ἁγίζω, siue ἁγιάζω, sanctifico, uenustissimè dixit παρ' ὑπόνοιαν. ἥγιζεν εἰς σάκταν, pro ἥγιζεν εἰς τὸν βωμὸν, iniecit sanctè id est

τίς. gulosè, & ut famelicum decet. Proinde τινὰ non ineptè quis uertat, amplum, & magnum: ut habeat magnitudinis notationem, ut illic, εἶναι γάρ τις κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι. σάκταν, uisum est non-

σάκκος. nullis legendū σάκκον, sed nihil refert, nā σάκκος, σάκτος, & σάκ-

σάκτος. τας παρὰ τὸ σάττειν, i. ab onerādo & implendo dicūtur. πολλὴν δὲ

σάκτας. ὁσίαν. s. εἶναι factū illud. i. furtū huiusmodi, nempe quod in tēplo fieret, sanctimoniā quandā habere, & omni reprehēsione uacare, fas mihi et

Articulus. licitū esse. τῆς τ' ἀθάρης. Articulus τῆς Attico more πλεονάζει.

Γυ. ταλαίτατ' ἀνθρώπων οὐκ ἐδεδοίκεις τοὺς θεούς;
Κα. Νὴ τοὺς θεοὺς ἔγωγε μὴ φθάσειέ με,
ἐπὶ τὴν χύτραν ἐλθὼν ἔχων τὰ στέμματα.
ὁ γὰρ ἱερεὺς αὐτοῦ με προὐδιδάξατο.
τὸ γρᾴδιον δ' ὡς ᾔσθετο δή μου τὸν ψόφον,
τὴν χεῖρ' ὑφῄρει· κᾆτα συρίξας ἐγὼ,
ὀδὰξ ἐλαβόμην, ὡς παρείας ὢν ὄφις.
ἡ δ' εὐθέως τὴν χεῖρα πάλιν ἀνέσπασεν,
κατέκειτο δ' αὑτὴν ἐντυλίξασ' ἡσυχῇ
ὑπὸ τοῦ δέους βδέουσα δριμύτερον γαλῆς.
κᾀγὼ τότ' ἤδη τῆς ἀθάρης πολλὴν ἔφλων·
ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστὸς ἦν ἀνεπαυόμην.

VX. O hominum, quotquot sunt miserrime, tu non veritus es Deum? CA. Veritus sum, Deos testor, ne Aesculapius ipse corona insignis, in ollam præcurreret, eamque præriperet: hocce enim timendũ mihi factum sacerdotis illius abundè me præmonuerat. Porrò autem vbi anicula strepitum à me audiuit, manũ lectulo exeruit, quam ego, quasi pareas aliquis serpens essem, sibilo ingenti consectatus, mordicùs arripui. Illa protinus manum reduxit, & abdidit, dehincque mirè quieta iacuit, præ timore autem pedens quauis fele putidius. Ego verò tum bonam pultis partem absorpsi. Postea, ventre pleno scilicet, & fusè distento, ad quietem me composui.

ταλάντατε. superlatiuũ à τάλας. ἐδεδοίκεις, plusquamperfectũ mediũ à δείδω anormi. Ἔγωγε. s. ἐδεδοίκειν. Rogatus num timuisset Dei numen & maiestatem, respõdet potius se timuisse illius rapacitatem. φθάσεις à φθάνω, quod sua tẽpora de φθάω ducit, habet φθάνω.
hoc uerbum ferè uim anteuertendi & praeoccupandi. στέμματα. Deorũ simulachra olim corollas gestabãt, quas aeditui subinde reno- Corone.
uabant, quasi ea re significatũ uellent, Deorũ uirtutẽ non marcescere, sed uiridẽ. i. potentem & efficacẽ perenniter esse. προὐδιδάξατο, pro προεδιδάξατο, compositum à πρό, & διδάχομαι, antea docuerat, cũ res mensis Deorũ appositas, clàm abliguriendas auferret. ᾔσθετο, ab anormi αἰσθάνομαι, sensit, intellexit. ὑφῆρει ab ὑπὸ, & αἱρέω, tacitè & sensim in ollam extendit, ne quis eam surriperet. ὀδάξ, aduerbium, τοῖς ὀδοῦσι dentibus, mordendo. ὀδάξ.
παρείας serpentis species διὰ τὸ παρειὰς μείζους ἔχειν, dictus, quod Pareas.
maxillas habeat inflatiores & maiores, raro mordet, neq; fere unquã lædit. Propterea Carion ait se momordisse, ut pareas: nã si morsu lesisset uetulam, illa exclamasset, quod factum non uidemus, magis ergo terrefecit quàm lesit. κατέκειτο. s. γραΐδιον, à κατάκειμαι. συντυλίξασα, ubi manũ inuoluisset, & linteis implicuisset, hoc modo serpentis morsum uitare uolens ab συντυλίττω. γαλῆς. Dici solet, unicuiq; ita innatum esse amorem sui, ut cuiq; suus etiam crepitus bene oleat, aut certe, ut ab alienis excrementis & crepitu, quàm à suis Cati ster-
quisq; uehemẽtius abhorreat: uerũ felis excrementa usque adeo acida cus.
sunt, & foetida, ut quoniam ipsa graueolentiam illam ferre nequit, Nomen ta-
aliquid quaerat quo suum stercus contegat. πολλῶν. s. μυρίδα. citum.

ἔφλων

φλάω. *ἐφλάων. φλάω uerbum est factitium: significat enim μετὰ ψόφου ἐσθίω, cum flatu & sibilo comedo, qui mos est belluonum, & lurco- se, auidiusq; edentium.*

γυ. ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσῄειν; καρ. οὐδέπω.
μετὰ τοῦτο δ' ἤδη καὶ γελοῖον δῆτά τι
ἐποίησα· προσιόντος γὰρ αὐτοῦ, μέγα πάνυ
ἀπέπαρδον· ἡ γαστὴρ γὰρ ἐπεφύσητό μου.
γυ. ἤπου σε διὰ τοῦτ' εὐθὺς ἐβδελύττετο.
κα. οὐκ· ἀλλ' Ἰασὼ μέν τις ἀκολουθοῦσ' ἅμα,
ὑπηρυθρίασε, χ' ἡ Πανάκει' ἀπεστράφη,
τὴν ῥῖν' ἐπιλαβοῦσ'· οὐ λιβανωτὸν γὰρ βδέω.
γυ. αὐτὸς δ' ἐκεῖνος; κα. οὐ μὰ Δί', οὐδ' ἐφρόντισεν.
γυ. λέγεις ἄγροικον ἄρα σύ γ' εἶναι τὸν θεόν;
κα. μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἀλλὰ σκατοφάγον. γυ. αἶ τάλαν.

VX. Deus ille tum ad vos nondum accesserat? CA. Nondum. Sed post illa, feci & aliud quod non sine risu excipias. Cum propius accessisset Deus, ego in modum etiam atque etiam mirandum pepedi: valde enim meus venter intumuerat.. VX. Vel ob hoc profectò dignus eras, quem statim Deus abominaretur. CA. Minimè verò. At Iaso, quæ subsequebatur, erubuit quidem, et Panacea naribus obturatis faciem auertit: nam ego thus non pedo. VX. Ille autem Deus quid? CA. Per Iouem nihilo factus est commotior. VX. Túne rusticulum Deum fuisse ais? CA. Non modò sanè rusticum, sed & merdiuorum. VX. Execrande quid ais!

ᾔει. προσῄει. μέγα πάνυ. *προσῄειν. εἶμι τὸ πορεύομαι. Vado habet preteritum mediū ἦια & Atticè ᾖα. Vnde fit plusquamperfectum ᾔειν, ᾔεις, ᾔει. Tertiæ huic personæ ν itidem Atticè additur, & pro ᾔει, ᾔειν dicitur. μέγα pro μεγάλως, non contentus hac uoce subiungit alteram πάνυ, ut ex his*

compositis crepitus maior monstretur. ἀπέπαρδον, Ab ἀπὸ & πάρδω, quanquam πέρδω usitatius. ὑπεφύσητο, ab ἐπὶ intendendi particula & φυσάω, intumuerat autem propter pultem quæ flatuosa est, & in uentre multos gignit uentos, unde magno impetu erumpunt. ἐβδελύττετο. Appositum, & in rem exquisitum uerbū: est enim βδελύττεσθαι propriè cum execrari qui βδέει.i. pedit. ἰασώ. hanc & Panaceam Aesculapij filias fuisse paulò antè diximus. Illa παρὰ τὴν ἴασιν, id est, à medela & sanitate, sortita est nomē: hæc uerò παρὰ τὸ πᾶν & ἄκος, id est, à curādis omne genus morbis. ἅμα, pro σὺν uel ζὺν, ut sit ζυνακολουθοῦσα. χ' ἡ pro καὶ ἡ. λιβανωτόν. Alludit ad thureum illum uaporem qui in sacris acerra pensili spargitur. λέγεις, cum interrogatione, quæ increpationem habet: Túne dicere audes Aesculapium inter agrestes, & rusticas sordes uersari solitum, honestatis & elegantiæ ignarum? σκατοφάγον. Dictum hoc παρ' ὑπόνοιαν. Accusatus uidebatur corrigere uelle quod dixerat, μὰ δί' οὐκ ἔγωγε. s. λέγω εἶναι ἄγροικον, non certè dico esse rusticanum: sed deterius crimen illi impingēs, scatophagum uocat, per hoc ἀναίσθητον, & brutum notans. Competere uolunt id uerbi propiè in boues Bœotios, & Cyprios, qui oletis & stercoribus humanis pascuntur: quamuis credāt eos huiusmodi excrementa non tam pastus gratia, quàm ut torminibus liberentur, appetere. Proditum est memoriæ, Hippocratem medicum illum summum, rei medicæ usqueadeo fuisse studiosum, ut ægrotorum etiam retrimenta gustarit, quo morbi naturam inde persentisceret. Hoc tamen nōnulli Aesculapio tribuunt, quos inter apparet Aristophanem fuisse, qui hoc nomen in illum, & in medicos quoscunque torquet, quòd in curādis ægrotis lotium & alia sordidiora tractent, quo sane quæstu dum uiuunt, quodammodo σκατοφάγοι dici possunt. Composita dictio à nomine heteroclito σκῶρ σκατὸς, & ἀχρήστῳ uerbo φάγω, unde est indefinitum β. ἔφαγον. αὖ aduerbium μεμπτικόν.

βδελύττεσθαι. Iaso. Panacea. ἅμα. χ'. σκατοφάγος. Bœotius bos. Cypri' bos. σκῶρ. φάγω. αὖ.

Κα. Μετὰ ταῦτά γ' εὐθὺς ἐγὼ μὲν συνεκαλυψάμην
Δείσας, ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
Σκοπῶν περιῄει πάντα κοσμίως πάνυ.
Ἔπειτα παῖς αὐτῷ λίθινον θυείδιον
Παρέθηκε, καὶ δοίδυκα καὶ κιβώτιον.
Γυ. Λίθινον; Κα. Μὰ Δί' οὐ δῆτ' οὐχὶ τήν γε κιβώτιον.

ΓΥ. σὺ δὲ πῶς ἑώρας, ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε,
ὃς ἐγκεκαλύφθαι φῄς; ΚΑ. διὰ τοῦ τριβωνίου·
ὀπὰς γὰρ εἶχεν οὐκ ὀλίγας, μὰ τὸν Δία.
πρῶτον δὲ πάντων, τῷ Νεοκλείδῃ φάρμακον
καταπλαστὸν ἐνεχείρησε τρίβειν, ἐμβαλὼν
σκορόδων κεφαλὰς τρεῖς Τηνίων. ἔπειτ' ἔφλα
ἐν τῇ θυείᾳ συμπαραμιγνύων ὀπὸν,
καὶ σχῖνον· εἶτ' ὄξει διείμενος Σφηττίῳ,
κατέπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐκστρέψας, ἵνα
ὀδυνῷτο μᾶλλον. ὁ δὲ κεκραγὼς, καὶ βοῶν,
ἔφευγ' ἀναΐξας. ὁ δὲ θεὸς γελάσας ἔφη·
ἐνταῦθα νῦν κάθησο καταπεπλασμένος,
ἵν' ὑπομνύμενον παύσω σε τῆς ἐκκλησίας.
ΓΥ. ὡς φιλόπολίς τις ἐσθ' ὁ δαίμων, καὶ σοφός!

CA. Poſt crepitũ ergo, Deũ veritus, ſtatim me cooperui, ille morbos in orbẽ explorãs, venerandus & maieſtate plen⁹, oculis omnia perluſtrabat. Poſtmodũ puer lapideũ illi mortariolũ, piſtillũ itẽ, & capſulã appoſuit. VX. Lapideámne? CA. Non herclè, non capſulã inquã. VX. Age verò, ô flagitioſiſsime, cũ dixeris te fuiſſe contectũ, quî, obſecrò, videre eũ tibi licuit? CA. Per palliolũ meũ videlicet, cui foramina inſunt proculdubio quàm plurima. Itaq; Neoclidæ primo cataplaſtũ cœpit tũdere pharmacũ, iniectis trib⁹ alliorũ Teniorum capitibus, quib. in mortario contuſis, opũ permiſcuit, & ſchinũ, Sphettio aceto ſuper omnia illa cõſpſo. Mox cataplaſma oculis Neoclidę admouit, ſed, vt cruciat⁹ maior eſſet, palpebris inuerſis. Quare inclamãs ille, vociferãs, & tota vi exiliẽs, fugam meditabatur: cui arridens Aeſculapi⁹ dixit, Cataplaſmate hoc inſtruct⁹ hic iã ſede, vt à cõcione, legitima excuſatione te ſubmoueã. VX. Quàm politicũ Deum mihi narras, & ſapientem!

τῷ θεῷ

προσῆρεν, eadem forma dictum est, qua & προσῆρεν, quo de nuper. παῖς. ut Latinis puer ad seruum porrigitur, sic Graecis παῖς. προσῆρεν παῖς.

δοίδυκα. Nomen δοίδυξ potest significare non solum τὸ κύνδιον, id est, pistillum quo pharmaca tunduntur in mortario, sed & ἀλετρίβανον, cochlear quo ea quae in mortario tusa sunt, colliguntur. Non enim credibile est de pistillo dici, propterea quod cochlear potius fuerit in κιβωτίῳ, id est, arcula quam ei circumferunt uulnera curaturi, in ea enim sunt uascula, fasciolae, & instrumenta curando uulneri necessaria. Furr. δοίδυξ. κιβώτιον.

λίθινον. Cario[n] praeposuit adiectiuum multis substantiuis, cum primo autem omnibus uenit tantum, cum dicto ius alijs, ut accipitur, rerum earum natura non fert. Ridicule itaque rogat Chremyli uxor generaliter λίθινον; Carion ratus interrogari se de θυίδιῳ, respondet, μὰ δία, id est, omnino se ποτε ἐξῆκε λίθινον petiit, odiosum uero absurditatem sententiae, & dictum suum corrigens, subiungit, οὐ δῆτα οὐχί non sane, non umquam προέθηκε τὸ κιβώτιον.

κάκιστα ἀπολούμενε, ei iunc perdende, mastigia improbissime. Dominos iocando sic seruos solent compellare: non itaque sunt haec uerba contumeliosa.

ἐγκεκαλύφθαι, se, ei, te contectum fuisse? ὅπας. Si uesti non fuissent ὀπαί, uix digna fuisset, cuae τριβώνιον uocaretur: cum lacera uestis & detrita dicatur τριβώνιον παρὰ τὸ τρίβεσθαι. Ea fortasse uestis fuerit, quam a lacerando Latini nuncupant lacernam. τριβώνιον. Lacerna.

πρῶτον. Post infirmitates animaduersas, & mores aegrotorum expensos (nouerat enim Deus quales cuique essent mores) primum conuertit se ad Neoclidem, qui reliquis exemplo esset, impios homines Dijs odiosos esse, nec oportere tales se Dijs impune offerre.

καταπλαστόν. Pharmacorum quae medelae causa adhibentur, alia sunt πλαστά sine καταπλαστά quibus in cataplasmatis & malagmatis utimur, cuius generis erant quae Neoclidae sunt apposita. Alia sunt χριστά, quibus illinimus & ungimus. Postrema potabilia πιστὰ καὶ ποτὰ uocantur, potiones appellamus. Ad pharmaca ἄλιμα καὶ ἄδιψα quod pertinet, quibus fames & sitis arcentur, in hunc ordinem non reducas. Pharmacea. πλαστά. καταπλαστά. χριστά. πιστά. ποτά.

Τηνίων. Tenos una est ex Cycladibus insulis, quam ex hoc loco fuisse σκοροδοφόρον i. allifera[m] constat. inde Τήνιος sit adiectiuum τήνιος. Idcirco autem allium succum in oculos coniecit, quod illorum acrimonia aciem oculorum perstringat & grauissime urat. Tenos. Allia.

θυία. Ecce primitiuum unde diminutiuum θυίδιον, cuius meminit paulo ante.

ὀπόν. Vis illa humecta quae folia ramis agglutinat ὀπὸς uocatur. Pro lachryma cuiusuis arboris ponitur. Omnium tamen significationum haec est frequentissima, ut ponatur pro radice ὀπός. Silphium.

 silphij

silphij. Quæ acceptio pulchrè hic quadrat, ut ex herbis solis, potius quàm ex herbis & arboribus, mixtum sit pharmacum. De silphio postea paulò plura.

σχῖνος. Scilla. σχῖνον. Est schinus herba inter cepas cõnumerata, alio nomine scilla dicta, succi est mordacis & amarulẽti, unde ἀπὸ τοῦ σχίζεσθαι ductam uolunt, quòd oculos quasi proscindat, & inde sua ui lachrymas excutiat.

διέμενος. διέμενος. διίημι à διὰ & ἵημι, effertur quandoque trisyllabum δίημι, unde est δίημαι, quod est βρέχω aspergo, perfundo, hinc fluxit hoc διέμενος.

σφήττιοι. σφηττίῳ Existimarit aliquis, non minus quondam celebre fuisse Sphettiorum acetum, quàm allium fuerit Teniorum. Verum haud scio an, quoniam Sphettijs nota inhæsit calumniæ, poëta uelit ἀλληγορικῶς significare, eam Neoclidæ fuisse calumniam, quam Sphettijs olim fuisse tradunt. κεκραγὼς, participium perfectum à κράζομαι. ἔφευγε, fugiebat, id est, fugere uolebat: magis fugiendi animus fuit, quàm re uera fugere potuerit, quò enim fugisset, qui bis cæcus propemodũ erat?

ἀναΐξας. ἀναΐξας. ab ἄνω & ἀΐσσω ἀναΐσσω fit, quod est impetu facto exurgo, cum dolore uehemẽtius eum augente à grabato prosiluisset.

ὑπόμνυμαι. ὑπομνύμενον, ab ὑπὸ & ὄμνυμαι, cuius origo est ὀμνύω anorme uerbum, significat hoc uerbum aliquo prætextu puta peregrinationis, uel morbi, causam in aliud tempus reijcere, qui mos est calumniatorum, & subterfugientium. Hoc ait Aesculapius, si in concionem uenire non potes, ubi tu oraturus eras, liberabo te, & quo minus illic sis, faxo ut omnes intelligant, dignum esse te, qui iureiurando dilationem postules & impetres.

φιλόπολις. φιλόπολις, publicæ tranquillitatis amator, qui urbis statũ quietum esse cupit, impuris ciuibus exturbatis.

ΚΑ. Μετὰ τοῦτο, τῷ Πλούτωνι παρεκαθέζετο,
καὶ πρῶτα μὲν δὴ τῆς κεφαλῆς ἐφήψατο·
ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβὼν,
τὰ βλέφαρα περιέψησεν. ἡ Πανάκεια δὲ
κατεπέτασ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φοινικίδι,
καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον. εἶθ' ὁ θεὸς ἐπόππυσεν·
ἐξηξάτην οὖν δύο δράκοντ' ἐκ τοῦ νεὼ,
ὑπερφυεῖς τὸ μέγεθος. ΓΥ. ὦ φίλοι θεοί.
ΚΑ. τούτω δ' ὑπὸ τὴν φοινικίδ' ὑποδύνθ' ἡσυχῆ,

τὰ βλέφαρα περιέλειχον, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖν.
καὶ πρὶν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα,
ὁ Πλοῦτος, ὦ δέσποιν', ἀνεστήκει βλέπων.
ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ' ἀνεκρότησ' ὑφ' ἡδονῆς,
τὸν δεσπότην τ' ἤγειρον. ὁ θεὸς δ' εὐθέως
ἠφάνισεν αὑτόν, οἵ τ' ὄφεις εἰς τὸν νεών.
οἱ δ' ἐγκατακείμενοι παρ' αὐτῷ, πῶς δοκεῖς
τὸν Πλοῦτον ἠσπάζοντο, καὶ τὴν νύχθ' ὅλην
ἐγρηγόρεσαν, ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.
ἐγὼ δ' ἐπήνουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα,
ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχύ,
τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησε τυφλόν.
Γυ. ὅσην ἔχεις τὴν δύναμιν, ὦναξ δέσποτα.

CA. Neoclide relicto, Aeſculapius aſſedit Pluto, ac primùm caput eius manibus attrectauit. Pòſt, mũdo & nitenti ſudario ſumpto, palpebras illius abſterſit. Panacea deinde caput, neque non totam Pluti faciem purpureo tegmine obuelauit. His ad hũc modum peractis, fecit Aeſculapius vt ſerpentes duo magnitudinis inuſitatæ, ſibilo acciti, de templo prodirent. VX. Dii boni quorſum hoc? CA. Illi poſteà quàm ſuperiniectum velamen placidè ſubiuerunt, palpebras Pluti (quantum quidem mihi coniectare licet) lingendo demulſerunt. Atque, hoc audi hera, decem heminas vini non citius ebibas, quàm viſu recepto Plutus exurrexerit. Illic ego incredibili voluptate captus, ſublatis in cœlum manibus, dum applaudo, & herum expergefacio, Deus continuo illinc ſe ſubduxit, quod ſerpẽtes quoque fecerunt, continuis voluminibus, in templum reptantes. Iam verò quomodo credis fuiſſe affectos, qui Pluto adiacebant? Iugiter illum amplexati ſunt, noctiſq; reliquum peruigilio traduxerunt, donec illuxit dies. Ad me

quod attinebat, toto pectore Deũ illũ laudabã, qui cæcũ antea Plutũ, nobis tam promptè dedisset perspicacẽ: & contrà, qui Neoclidem cæcum reddidisset etiam multò quàm anteà cæciorẽ. V X. O rex Aesculapi, & domine mi, quantã tibi virtutẽ inesse probas, & potestatem!

Pluto.

πλούτων. Carion sibi ipsi placens, & ob rem feliciter gestam exultans, ridiculè diminutiuum finxit, dum Plutum Plutonem uocat. ἐφάπτομαι, ab huius inde finiti ἐφάπτομαι; quod ab ἀπὸ & ἅπτομαι componitur. ἡμιτύβιον, pannus sublinius semi ritus, linteolũ. Pollux legit (si modo mendum non sub sit) ἡμιτύμβιον, qui idem ait hoc non nen uocari καψιδρώτιον, id est ut uniq; esse, quod σουδάριον dicitur. κατεπάττασι ἀκαταπιταννύω uerbo anomalo & composito. φοινικίδι Purpureæ uestes ue nu ἀλουργίδες, πορφυρίδες, φοινικίδες. uolũ it tamen φοινικίδα colorem phœniceũ magis referre id est, sanguineum. Propterea Lacedæmonij dicuntur in bello usi φοινικίδι, quæ sanguini quoniam concolor erat, si quem uulnerari contingebat, & sanguinem per uestem defluere, aspectus uulnerati, ob coloris similitudinem, facilè fallebatur, nec uisus sanguinis metum illis incutiebat. Et hoc tempore familiare est ijs qui ὀφθαλμιᾶ laborant, serico rubro, oculos subinde purgare. ἐπόππυσεν. Factitiũ uerbum est ποππύζω, significat enim identidem πὺ, πὺ, πὺ, proferre. Ad equos, indomitos demulcendos pertinere uolunt, prouerbialiter, & quouis sono quodcunque animal pellicere ponitur. ὄζηξα τῶν, quale est ab ὀζήχομαι. δράκοντε. Serpentes Aesculapio sacros esse omnes quidem sentiunt, sed non uno modo, & eadem ratione. Alij quòd serpens quotannis reiuuenescat, & bis ferè in anno, vere scilicet et autumno λεβηρίδα i. pellem suã à capite usq; ad caudã exuat. Aesculapio aũt maximo modo maximè id conuenire, ut qui depulsis hominũ morbis, homines quodãmodo in iuuentutem, & pristinũ statũ reducat. Sunt qui ideò illis præesse credant, quòd serpentes inter omnia animantiũ genera, acerrimè intueãtur. Vnde & prouerbio homines perspicacissimos, ὄφεως ὄμμα i. serpẽtis oculũ uocãt. Et δράκοντες dicũtur ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι i. à uidendo. Deniq; pctus censent angues Aesculapio sacros, quòd huic animali multa remedia insint. Quale hoc fuerit, contra omnium serpentium ictus, quamuis etiam insanabiles, exta serpentiũ uulneri imposita auxiliari. Et hoc, Eos qui uiperæ iecur coctũ hauserint, nunquã postea feriri à serpente. ἐκ τοῦ νεώ. Apparet hinc eos qui opis gratiã ad Aesculapiũ ueniebant, nõ in tẽplo, sed

Margin notes: Pluto. — ἡμιτύβιον — καψιδρώτιον — ἀλουργίς. πορφυρίς. φοινικίς Phœniceus color. — ποππύζω. — Serpens. — Draco.

sed in uestibulo templi, & porticu decumbere consueuisse. ναῶ, *Attius genitiuus, cōmunis enim esset* ναοῦ. τούτω, *duale ad* δράκοντε *refertur, ut* ὑποδῦντε *participiū ab* ὑποδύνω *subeo* ὑποδύομαι. ὥς γε. *hoc ideo addit, quòd latentibus sub phoenicide anguibus, quid illic agerent, plenè scire non potuit.* ἐκπιεῖν. *Expectabat mulier dum Carion diceret,* πρὶν ὑπεῖν σε λόγον ἕνα, *antè quàm tu uerbū unū efferre posses, uel aliquid huiusmodi. Sed præter expectationē subdit, antè quàm tu epotes decē cotylas uini. Quo uinosam admodum eam fuisse monstrat apertissimè, ut quæ breuissimo temporis spatio, tantū uini exhaurire posset.* ἀνέστηκε. *Ab* ἀνὰ *&* ἵστηκα, *præsens est, quo tēpore* ἀνέστηκε.
prōptissimā fuisse curationē ostēdit, ut per uerbū etiā ipsum solida ea significatur. Nā ἕστηκα, *est* βεβαίως διαμένω, *cōstanter permaneo, & sto.* ἠφάνισεν *celauit, occultauit,* ἀφανῆ καὶ ἀόρατον ἐποίησεν. αὐτὸν *pro* ἑαυτόν. οἱ τ' ὄφεις *s.* ἠφάνισαν αὐτοὺς. *Obiter obseruādum quamplurimos discrimen statuere inter* ὄφιν καὶ δράκοντα. *i. inter serpentē & dracone, quòd ille minor, hic maior sit, differentiamq; cōfirmari hoc prouerbio* ὄφις ἂν μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται. *i. serpens nisi serpentē comederit, draco nō fiet. Verùm ea confundi hinc liquet, nā quod nuper dixit* δράκοντε *iā* ὄφεις *dicit.* εἰς τὸν νεών. *Sub uerbo* ἠφάνισαν, *quod quietē notat, subaudiendū uerbū motus* ὑποστρέψαντες, ἀνεχόμενοι, *recipiētes se, regressi.* πῶς δοκεῖς. *uel subaudi participiū* διακειμένους, *quomodo censes eos fuisse affectos? uel quomodo cēses eos* κατακεῖσθαι *iuxta illū fuisse, se gessisse? Quomodo aūt se habuerint exponit.* ἕως, *donec illuxit, nō intelligas post ortū diē indormiuisse, uerū nulla intermissione usq; ad arorā uigilasse, neq; præ gaudio et alacritate quiesse potuisse. Diē aūt expectarunt, quod lampadib. extinctis, et Deo inde profecto, tenebræ illic essēt ut nusquā progredi liceret.* ἐπῄνεσα. *Rara est huiusmodi acceptio, ut* ἐπαινέω *de Deo dicatur, proprius .n. de homine dici existimatur.* ὦ 'ναξ *pro* ὦ ἄναξ. *Deest* καὶ, *uel* ἄναξ *uim habet adiectiui,* ἀνάσσων, *imperiū in homines habēs. Deū magis miratur, q̄ laudet, nā auara eius mēs tota est in Pluto, quare posthabito Aesculapio, nulla item neque mariti, neque reliquorum facta mentione, de Pluto solicita inquirit.*

Margin notes: ἀνέστηκε. ὄφεις. δράκων. Serpens. Draco. Participiū subauditum ἕως. ἐπαινέω. ὦ 'ναξ.

Ἀτὰρ φράσον μοι ποῦ 'σθ' ὁ πλοῦτος. ΚΑ. ἔρχεται·
ἀλλ' ἦν περὶ αὐτὸν ὄχλος ὑπερφυὴς ὅσος.
οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες, καὶ βίον
ἔχοντες ὀλίγον, αὐτὸν ἠσπάζοντο, καὶ

ἐδεξιοῦνθ᾽ ἅπαντες ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
ὅσοι δ᾽ ἐπλούτουν, οὐσίαν δ᾽ ἔχον συχνὴν,
οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
ὀφρῦς συνῆγον, ἐσκυθρώπαζόν θ᾽ ἅμα.
οἱ δ᾽ ἠκολούθουν κατόπιν, ἐστεφανομένοι,
γελῶντες, εὐφημοῦντες· ἐκτυπεῖτο δὲ
ἐμβὰς γερόντων εὐρύθμοις προβήμασιν.
ἀλλ᾽ εἶα ἀπαξάπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου
ὀρχεῖσθε, καὶ σκιρτᾶτε, καὶ χορεύετε
οὐδεὶς γὰρ ἡμῖν εἰσιοῦσιν ἀγγελεῖ,
ὡς ἄλφιτ᾽ οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.

Sed age Carion dic mihi vbi nam est Plutus? CA. Venit mirabili circundatus hominum frequentia. Qui antea iustè, & tenuiter viuebant, nimia voluptate illecti, amplexibus, dextrisq; porrectis illum certatim excipiebant. At diuites qui prius fuerant, & partas iniustè opes domi possidebant cumulatas, corrugata fronte mœrorem summum præ se ferebant. Cum interim boni illi et æqui Plutum proximè sequerentur, coronati, ridibundi, & faustis acclamationibus intenti, quin personabat etiam solea senum in numerum saltantium. Quare agite vos quotquot adestis, vno, eodemque summo consensu tripudiate, exilite, & choros instaurate: quandoquidem nobis quopiam ingredientibus, nemo posthac obiecturus est, farinam nostris non inesse sacculis.

ποῦ 'στι. *ποῦ 'στι pro ποῦ ἐστιν. idem quod suprà dixit, ποῦ 'στιν. ἔσχατον*
Responsio *ineptum, & seruo dignum responsum. Rogatus de loco, respondet de*
inepta. *facto. Apud Comicum Latinum idem facit Dauus, interrogatus enim,*
ὅσος. *Quid istbic tibi negotij est? respondet, Modò introij.* ὅσος. *Notanda hic significatio particulæ ὅσος, adiectiuo enim postposita, aduerbij λίαν uim habet. Ergo ὑπερφυὴς ὅσος, est ingens, et conferta admodum.*
δεξιοῦσθαι. ἐδεξιοῦντο. *δεξιοῦσθαι, est aliquem per dextram*

capere

capere, uel illi dextram dare: quæ prehensatio perhumana est, & beneuola. Dextra enim ut fidei, ita & charitatis atq; amoris symbolum est. Propterea Pythagoras admonens quoslibet in amicitiam non esse admittendos dicebat, μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιὰν, id est, dextram non cuiuis esse porrigendam. Dextra.

βίον. facultates & ea omnia quæ uitæ degēdæ sunt necessaria. βίον.

ὀφρῦς συνῆγον, supercilia cogebant, ringebātur. Supercilium duarum potißimūm rerum index est, arrogantiæ & iracundiæ. Modesti homines & placidi frontem & supercilia remittunt, quæ fastuosi & iracundi contrahunt. Superciliū.

ἐσκυθρώπαζον, seuitiam quandam præ se ferebant. σκυθρωπάζειν.

Σκυθικοὺς ὦπας εἶχον, uultu Scythico, id est, immani & toruo erant. Scythicum uocant quod est immite, inamœnum, tetricum & austerum. Verbo conficto à nota Scytharum feritate. *ἐκτυπεῖτο, modum rusticæ saltationis uelut depingit: densior enim solea agrestium, inter saltationem, durius terram ferit, quàm urbanorum, in saltatorio ludo scitè tripudiare doctorum.*

εὐρύθμοις προβήμασι, numeroso progressu, & composito, quod fit ubi omnes uno tenore, & concordi saltu incedunt. Ne putes autem hæc ironicè dicta, nam rustica rusticis placent, quemadmodum urbana urbanis.

ἐξ ἑνὸς λόγου, uno modo, una ratione & consensu, nemine alij contradicente, aut aliqua ratione illi obsistēte. In uno enim cœtu si diuersæ sunt saltationes, probari potest illic diuersas & dissentientes esse uoluntates. Vbi in uerbis & oratione consensus requiritur, Græci non dißimili loquendi formula dicuntur loqui, dicere, uel concinere ἐξ ἑνὸς στόματος uno ore, quod & μιᾷ φωνῇ, id est, una uoce profertur. ἐξ ἑνὸς λόγου. ἐξ ἑνὸς στόματος. μιᾷ φωνῇ.

χορεύετε, Choros celebrate. accipiendus chorus non pro chorea & saltatione (hoc enim per ὀρχεῖσθαι notatur) sed pro hominum cœtu & æqualium coïtione, quæ diebus ferè festis & solennibus solet certis in locis fieri ubi ludo, risui, & nugis plurimus est locus. χορεύειν.

εἰσιόντι, participium indefinitum ab εἴσειμι, intrò eo. εἰσέρχομαι. *ἄλφιτα. Apparet uerba hæc olim in pauperes iactari consueuisse, quo uolebant significare eos extrema pauperie premi. Nam illi cui farina deest & panis, multa alia ut desint neceße est.*

ΓΥ. Νὴ τὴν Ἑκάτην κἀγὼ γὰρ ὑμῖν βούλομαι
εὐαγγέλιά σ' ὦ κριβανωτῶν ὀρμαθῷ
τοιαῦτ' ἀπαγγείλαντα. ΚΑ. μὴ νῦν μέλλ' ἔτι.
ὡς ἀνήρ ἐστιν ἐγγὺς ἤδη τῶν θυρῶν.

ΓΥ. φέρε νυν ἰοῦσ' εἴσω, κομίσω καταχύσματα,
ὥσπερ νεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐγώ.
Καρ. ἐγὼ δ' ἀπαντῆσαί γ' ἐκείνοις βούλομαι.

VX. Per Lunã mihi etiã perplacet, te nuntiũ vsque-adeò auspicatum, longa serie panum coronare. CA. Ne cũcteris ergo: viri enim pro foribus iam sunt. VX. Agè ego domũ ingredior, vnde oculis velut nuper emptis catachysmata promam. CA. Interim ego me illis obuium feram.

Luna.

ἀναδῆσαι.

κριβανωτῶν.
κρίβανος.
κλίβανος.

ἑκάτην. *Prædiximus Lunam à diuitibus in triuijs coli consueuisse. Hæc itaque putans se in numero diuitum esse, per Lunam iurare audet.* κἀγώ. *Quoniam Carion dixerat pauperes coronatos Plutum sequi, faciam ego quoque ut Pluto adsis coronatus, & ut intelligant omnes in nostris saccis farinam esse, coronam tibi contexam ex multis panibus: his uerbis seruum notans tam edacem, quàm seruus eam anteà dixerat bibacem.* ἀναδῆσαι *circumligare significat, quæ significatio non uacaret ioco: hic tamen pro* στεφανῶσαι *accipit Carion, qui subdit,* μὴ νυν μέλλ' ἔτι. ἐν κριβανωτῶν. *Sunt* κριβανῶται *panes clibanarij, id est in clibano cocti. Quod Atticis dicitur* κρίβανος, *communis lingua effert* κλίβανος. *Sensus est si legas* ἐν κριβανωτῶν ὁρμαθῷ, *in multitudine. i. inter multos & ordine dispositos panes. Græcum glossema aliam nouit lectionem,* ἐκ κριβανωτῶν ὁρμαθῶν, *multis ordinibus panum: ut non ex alia re, quàm ex panibus coronam intelligat concinnandam, nam alia re coronari potest, qui in medijs panibus coronatur.* θυρῶν. *Qui fit ut dicat Plutum prope fores esse, cùm ipse & Chremyli uxor pro foribus essent? Quanuis Plutus tum procul adhuc esset, & ideo cui Carion ait se obuiam iturum, interea dum Chremyli uxor cætera domi curabit, tamen ita dici solet, de ijs quæ postmodum futura sunt, & quæ instant. Græci etiam dicunt* περὶ τὰς θύρας εἶναι, *in foribus, id est, in proximo adesse.* καταχύσματα. *Atheniensibus mos fuit, ut cùm seruus emptus in ædes domini primùm ingrederetur, ante focum in caput eius effunderentur nuces, ficus, & uaria tum leguminum, tum fructuum genera, quæ à conseruis excipiebantur. Vnde missilia eiusmodi à* κατὰ *&* χέω καταχύσματα *uocabantur. Signum erat copiæ & ubertatis quæ in ea domo erat. Vxor itaque Chremyli, quoniam intelli-*

Pro foribus esse.

καταχύσματα.

git Plutum oculos recuperasse, & quasi nouos sibi comparasse, qui primùm ad se ueniant, uult catachysmata parare, quæ de more effundat in oculos illos, ὥσπερ νεωνήτους, *id est, quasi qui sint nuper empti, & recepti.* βούλομαι. *Post hæc uterque ab altero discedit. Chremyli uxor domum se recipit: Carion ad Plutum recurrit. Interea chorus cantiuncula spectatores remoratur, donec de templo Aesculapij egrediatur Plutus, qui promiscua hominum caterua stipatus, cõiectis in cœlum oculis, in hæc uerba loquitur.*

ΠΛΟΥΤΟΣ.

Καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον,
ἔπειτα σεμνῆς Παλλάδος κλεινὸν πέδον,
χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος, ἥ μ' ἐδέξατο.
Αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς.
οἵοις ἄρ' ἀνθρώποις ξυνὼν ἐλάνθανον·
τοὺς ἀξίους δὲ τῆς ἐμῆς ὁμιλίας
ἔφευγον, εἰδὼς οὐδὲν ὁ τλήμων ἐγώ·
ὡς οὐδ' ἐκεῖν' ἄρ', οὐδὲ ταῦτ' ὀρθῶς ἔδρων.
ἀλλ' αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψας ἐγὼ,
Δείξω τὸ λοιπὸν πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι
ἄκων ἐμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐνεδίδουν.

PLVTVS.

ET Solem imprimis quidẽ adoro, deinde venerãdę Palladis solũ memorabile: vniuersam neq; nõ, quæ me feliciter excepit, Cecropis regionẽ. At enim quantũ me mearũ pudet calamitatũ! Quib⁹ cũ hominib⁹, obsecrò, imprudẽs olim sum versat⁹! E diuerso quàm multos fugitaui, mea cõsuetudine dignißimos, & familiaritate? Sed ego, vt erã egregiè miser, oĩm horũ erã ignar⁹ vt nihil miri sit, si & illic, & hîc me, contrà quàm decuit, habuerim. Verùm bona spes est, rebus hisce omnibus

in diuersum commutaris, porrò effecturũ me, vt nemo in posterum futur⁹ sit, quin intelligat, quòd ad scelestos illos minimè ex animo diuerterim.

καί. *καί. Quò spectat hoc καί; Si cum γε ponas, uim habet confirmandi. Aut uerò credendum quod uerisimile est, Plutum, antè quàm de templo egrederetur, alia quædam illic dixisse; puta, multas Aesculapio gratias egisse, sibi congratulatum esse, Chremylo et Blepsidemo magnam gratiam habuisse. Nunc ergo in maiorem lucem prodiens, additurus quæ sequuntur, ijs quæ præcesserant, ait καὶ id est prætereà.*

Sol. *ἥλιον. Sol & Apollo idem sunt: Apollo Aesculapij pater fuit, qui ut Plutus uisum reciperet, author primarius fuit, cùm Chremylo iußit, ut eum subsequeretur: ex ea enim re contigit, ut ad Aesculapium deduceretur. Deinde Solem meritò adorat: nam ille est fons omnis luminis. Ille ut omnia uidet, ita omnes omnia uidere facit, corporibus superioribus iuxta & inferioribus suum lumẽ impartitur.*

Persæ. Elephanti. *Mos fuit antiquis, præcipuè autem Persis, Solem Deum esse credentibus, religionis causa orientem salutare. Quod & ab Elephantis fieri traditum est. παλλάδος. Athenis ab Neptuno & Pallade constructis, quæsitum ab utro nomen urbi daretur. Tandem uisum est ab eo esse imponendum qui rem ederet hominibus commodiorem. Ille terram tridente ferit, unde natus equus ad bellum commodus. Hæc terrã hasta percußit, hinc orta est oliua, arbor pacis typus, & medicaminibus utilißima. A Pallade igitur quæ Ἀθηνῶν dicitur, Athenæ appellatæ, in quarũ agro quoniam Plutus uisum recuperauit, Palladem loci eius præsidem, & ipsum*

Cecrops. *Athenarum solum laudat. κέκροπος. Cecrops genere Aegyptius fuit, qui in Atticam profectus regionem, multas urbes illic construxit, & ab austeriore uita in mansuetiorẽ traduxit. Ab eo Athenienses Cecropidæ nuncupati. Plutus ergo nõ solùm Apollini, Palladi & Athenis, sed & uniuerso Attico agro ἀναβλέψεων suam fert acceptam, eoq; nomine omnibus illis debitorem se agnoscit memorem & gratum. οἵοις. Plutus cùm circumspectans improbißimos quosque & flagitiosißimos uideret opulentos per se factos, exclamat, οἵοις, cum qualibus, & quantum iniquis uiris uersatus sum! ξυνὼν ἐλάνθανον. Est ξυνὼν participium à ξύνειμι cum aliquo ago. ἐλάνθανον, ab anormi*

λανθάνω. *λανθάνω. Notanda constructio, ut λανθάνω per aduerbium imprudenter, uel per nomen imprudens, siue per imprudentiam exponatur. Participium autem conuertatur in suum uerbum, quod erit eius temporis & modi cuius erat λανθάνω. Propterea redde ξυνὼν, ξύνην uersabar*

uersabar, ἐλάνθανον imprudenter. Muta tempus, λανθάνω ζωῶν, imprudens uersor. Per futurum λήσομαι ζωῶν, imprudenter uersabor. Iam per tempus perfectum ζωῶν λέλησμαι, nesciui me uersatum. ◦ *εἰδὼς οὐδὲν, nihil comperti habens, nullum discrimen faciens.* ὁ *τλήμων. ὁ notationem habet excellentiæ: insignis ego miser, infelix ut si quis alius.* ὡς *pro διὰ τοῦτο, οὐδ' ἐκεῖνα, neque illa rectè faciebam, cùm malos ditarem, οὐδὲ ταῦτα, neque hæc, cùm inopes esse bonos finerem.* ἔδρων, *imperfectum à δράω.* ξυνεδίδουν. *δίδωμι creat imperfectum ἐδίδων. sed usitatius est, quod à primitiuo desumitur, διδόω, ἐδίδοον. Vnde fit contractè ἐδίδουν & compositè ξυνεδίδουν.* Articulus. ὡς. ξυνεδίδουν.

ΧΡΕ. Βάλλ' ἐς κόρακας. ὡς χαλεπὸν ἐστιν οἱ φίλοι,
οἱ φαινόμενοι παραχρῆμ' ὅταν πράττῃ τις εὖ.
Νύττουσι γὰρ καὶ φλῶσι τὰ ἀντικνήμια,
ἐνδεικνύμενοι ἕκαστος εὔνοιάν τινα.
ἐμὲ γὰρ τίς οὐ προσεῖπε; ποῖος οὐκ ὄχλος
περιεστεφάνωσεν ἐν ἀγορᾷ πρεσβυτικός;

CHR. Facesse hinc in malam crucem: quàm molestum illud genus amicorum, qui protinus illis apparēt amici, quibus res contingunt secūdiores. Nam dum sedulò student pro se quisque, officiosos se præstare, lædūt, atque adeò frangunt crura fortunatorum. Vel me quis non hodie salutauit: quanta, senum etiam hominum, apud forum turba me circuncinxit!

Βάλλ'. Chremylus illis succenset, qui ubi ditiorem eum factum uiderunt, obsequiosi ad eum conuolarunt, & beneuoli, qui prius tamē aspectu, etiam eum non fuissent dignati: rebus olim afflictis miserum aspernabantur, & deserebant, at eundem rebus bene cedentibus, ficto obtundunt obsequiolo. Est βάλλε à βάλλω, actiuum pro passiuo, βάλλου coniiciaris, relegeris, uel subauditur accusatiuus ἑαυτόν. Antea dixit ἔρρε. à comica festiuitate non fuerit alienum, quod de Stratonico Atheniensi citharœdo, & musico celeberrimo, scriptum extat: is cùm in psalten, molestius nescio quid obstrepentem incidisset, pro, βάλλ' ἐς βάλλε. Actiuū pro passiuo. Stratonicus

κόρακας dixit literula una per iocum deprauata, τὰλλ' ἐς κόρακας. χαλεπόν.f. πρᾶγμα. φανόμενοι, rectè uisi, & apparentes, re uera enim φίλοι non sunt. παραχρῆμα. ilico, statim ubi fortunam in melius mutatam olfecerunt, & quasi in ipsa status permutatione. τὰ ἀντικνήμια. κνήμη est sura, opposita pars, ἀντικνήμιον, id est, crus uocatur. Non modò sequuntur adulatores sed ut cõspicui sint magis, offerunt sese, uerùm tanta multitudine ut ab illis tãtùm non opprimatur. τίς, admirationem potius habet, quàm interrogationem, quis non? quasi nemo nõ: ergo omnes. Sic ποῖος οὐκ, quãta non turba, maxima igitur. ἐν ἀγορᾷ. Ab Aesculapij æde rediēs domum suam, per forum illi fuit iter. πρεσβυτικός. Grauitas senes decet, & illis potius honos debetur, quàm ab illis ulli debeatur, sed hoc præposterè fit, ubi senex inops iuniori occurrit potentiori.

ἀντικνήμιον. Senectus.

ΓΥ. ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, ὦ σὺ, καὶ σὺ, χαίρετε.
φέρε νυν (νόμος γάρ ἐστι) τὰ καταχύσματα
ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα. ΠΛ. μηδαμῶς·
ἐμοῦ γὰρ εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
πρώτιστα, καὶ βλέψαντος, οὐδὲν ἐκφέρειν
πρεπῶδές ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσφέρειν.
ΓΥ. εἶτ' οὐχὶ δέξει ταῦτα τὰ καταχύσματα;
ΠΛ. ἔνδον γε παρὰ τὴν ἑστίαν, ὥσπερ νόμος.
ἔπειτα καὶ τὸν φόρτον ἐκφύγοιμεν ἄν.
οὐ γὰρ πρεπῶδές ἐστι τῷ διδασκάλῳ
ἰσχάδια καὶ τρωγάλια τοῖς θεωμένοις
προβαλόντ', ἐπὶ τούτοισιν ἐπαναγκάζειν γελᾶν.
ΓΥ. εὖ πάνυ λέγεις· ὡς ὅ γε Ξενικὸς οὑτοσὶ
ἀνίσταθ' ὡς ἁρπασόμενος τὰς ἰσχάδας.

VX. O virorum optatissime, tuq; & tu, saluete. Iam agè, ego, ex præscripto legis, catachysmata isthæc accipiam, & in tuum caput effundam. PLV. Minimè. Nam cùm post mihi restitutum visum ego tuas ædes nunc primùm subeam, in eas aliquid inferre, quàm de eis quidpiam efferre, multo sanè decentius fuerit. VX. An

An verò pòſt,tu ea accepturus non es? PLV. Domi quidem hoc fiet,apud focum,quomodo lex iubet. Deinde nos illic onerofa iſta turba liberabimur. Et minus cõuenit,vt doctor ſparſis in ſpectatores nucibus & tragematis,riſum ex ea re, & plauſum venetur. VX. Rectè admodum ſentis. Sed hic hoſpes quanto impetu, quaſi nuces accepturus,in me irruit!

ὦ φίλτατε. Chremylóne marito,an Pluto hæc? Eſt enim ſalutatio hæc prima ex propẽſiore animo profecta. Cæteræ ſunt perfunctoriæ. Vidimus anteà hanc mulierem magis de Pluto,quàm de Chremylo ſolicitam,quare credibilius eſt,hoc illi,quàm Chremylo dici, & ita rem habere quæ ſequuntur confirmant. φέρε νυν. Excitat Plutum ad id quod factura eſt. νόμος.hoc obtendit, ne quid ineptè uideatur ſuſcepiſſe. καταχέω,effundo:hoc preſenti tẽpore monſtrat,quàm prompta fuerit in ſpargendis catachyſmatis. Nam,ut & hoc ſciatur, non modò in ſeruos,ſed & in quoſcunque catachyſmata iaciebantur, unde boni aliquid ſperari poterat,ut eſſet eiuſmodi fuſio, uelut quoddam bonũ omen. Vergilius, Tibi ducitur uxor,ſparge marite nuces.

Catachyſmata.

σου. Pendet hic genitiuus à præpoſitione cũ uerbo iuncta,χέω κατὰ σοῦ. λαβοῦσα,accipiens de caniſtro,calatho uel ſacculo. πρώτιστα,primùm,per me ſcilicet,ac nullo duce,propterea ſubiungit καὶ βλέψαντος,alioqui certum eſt anteà eum illuc ingreſſum, & olim uidiſſe,priùs quàm à Ioue excæcatus eſſet. ὥσπερ νόμος .ſ. κελεύει, aut aliud quiddam tale. ἔπειτα, poſtea quàm domum ingreſſi fuerimus. φόρτον,onus,prementem multitudinem quæ ἀντικνήμια etiã Chremyli paulò antè lædere dicebatur. uel φόρτον accipe,cũ Græco interprete,φορτικὸν γέλωτα,riſum effuſum & odioſum,quẽ ederet ſubſequens hominũ colluuies,ſi in Plutũ nuces ſpargi uideret. διδασκάλῳ. Ariſtophanes διδασκάλους uocat comicos quoſdã,ſimulq; eos inſectatur,quòd illi auræ popularis captãdæ gratia,antè quàm fabula cepiſſet agi,in coronã ſpectatorũ bellaria profundebant,unde fiebat,ut hinc uulgus illectũ, fauore proſequeretur, quod alioqui erat ineptiſſimũ. Nolo (inquit Plutus) exẽplo huiuſmodi διδασκάλων,proiectis ante tuas ædes catachyſmatis,riſum hic cieri et cachinnos,dũ alij ſuper alios corruent,& nõ ſine inani uociferatione,atq; contẽtione,ob rem nihili,ad manus deueniant. προβαλόντι, reſpicit διδασκάλῳ. ἐπαναγκάζειν cogere, quoniam res

διδάσκαλος.

ſuapte

suapte natura, & per se, id est si ratio haberetur scripti & argumẽti, digna potius esset quæ exibilaretur, atque exploderetur: quare risus hic quodammodo est coactus. ὡς δή. *Cùm mulier dixisset, domũ referenda esse bellaria, in turba, quæ Plutum sequebatur, aderat uir quidam, non de uicinia Chremyli, sed* ξενικὸς *id est peregrinus & mulieri ignotus, qui uel quòd esuriret, uel ut risum excitaret, manibus in tragemata porrectis, aliquam partem auidè sibi arrepturus fuit, si non cauisset mulier: ob hoc itaque eum accusat, & ut belluonem importunum Pluto accusandum demonstrat.* ἀνίστατο, *exurrexit, corpus promouit, ut bellaria pertingeret. Interea Plutus & Chremylus cũ suis domum ingrediuntur, reliqua turba se subducente. Chorus in proscenio restat, qui spectatores tripudio & carmine tantisper erigit, dũ Carion domo Chremyli egrediatur, summam illius opulentiam cunctis palàm facturus.*

ΚΑΡΙΩΝ.

Ὡς ἡδὺ πράττειν ὦ 'νδρες ἐς εὐδαιμόνως!
καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν.
Ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν σωρὸς εἰς τὴν οἰκίαν
ἐπεισπέπαικεν οὐδὲν ἠδικηκόσιν.
οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστὶν ἡδὺ πρᾶγμά τι.
Ἡ μὲν σιπύη μεστή 'στι λευκῶν ἀλφίτων·
οἱ δ' ἀμφορῆς οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου.
Ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσίου
τὰ σκευάρια πλήρη 'στίν, ὥστε θαυμάσαι.
τὸ φρέαρ δ' ἐλαίου μεστόν· αἱ δὲ λήκυθοι
μύρου γέμουσι. τὸ δ' ὑπερῷον, ἰσχάδων.
ὀξὶς δὲ πᾶσα, καὶ λοπάδιον, καὶ χύτρα
χαλκῆ γέγονε. τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπροὺς
τοὺς ἰχθυηροὺς, ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
ὁ δ' ἱπνὸς ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος
Στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν

χρυσοῖς

χρυσοῖς. ἀποψώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι,
ἀλλὰ σκοροδίοις ὑπὸ τρυφῆς ἑκάστοτε.
καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ
ὗν, καὶ τράγον, καὶ κριὸν ἐστεφανωμένος.
ἐμὲ δ' ἐξέπεμψεν ὁ καπνός, οὐχ οἷός τε γὰρ
ἔνδον μένειν ἦν· ἔδακνε γὰρ τὰ βλέφαρά μου.

CARION.

QVanta, ô viri, voluptas iis est, quibus contingit, fortuna vti splendidiore? præsertim autem, si ea felicitas nullo rei familiaris dispendio paratur. Qualis prorsus nuper accidit nobis, qui, nulla cuiusquam iniuria, in ædibus nostris ingentem omnium bonorum nacti sumus aceruum. Ad eum profectò ditescere modũ, res est, suprà quàm credi queat, suauis & iucunda. Apud nos arca pistoria farina oppleta est triticea. Amphoræ vino plenæ rubro, & fragranti. Nullum præterea nobis vasculum, quod, ad miraculum vsque, auro atque argento non sit refertum. Puteus olei plenus. Lecythi pretioso plenæ vnguento, denique plenum est nucibus solarium summum. Iam nobis hæc omnia sunt ærea, acetarium vas, lopadium, & ollæ, quotquot, & quantacunque illa sint. Adhæc, qui prius viles nobis erant ichthyeri, nũc in argenteos videre est commutatos. Quondã quæ nobis fuit laterna cornea, mirabili & repentina conuersione facta est eburnea. Quid quòd nos seruuli ludim⁹, par impar, aureis stateribus? Neque verò lapidibus podicẽ amplius detergimus, sed alliis idq; subinde, delitiarum scilicet & animi gratia. Postremò herus meus corona comptus, suem, hircum & arietem Diis mactat intus: vnde huc exire me compulit fumus, qui oculos vsqueadeò offendebat meos, vt nulla ratione diuti⁹ illic restitare sustinuerim.

πράττειν cum εὐδαιμόνως, sonat εὖ πράττειν καὶ εὐτυχεῖν, quod

est, τὸ πλοῦτος. καὶ ταῦτα. s. οὐδ' ἐστι. maximè uerò placet ἐξενηνοχότι

ἐξενηνοχότι. ei qui extulit μηδέν. Est ἐξενηνοχὼς participium ab ἐκφέρω auormi. Poßis legere et ἐξενηνοχότα, ut ad infinitiuũ πρᾶττειν referas, nõ ad οὐδὲν ὄντι. ἡμῖν et ἠδικηκόσιν datiui sunt post uerbũ ἐπεισπέπαικεν. Nihil prohibet quominus uertas in genitiuũ, hoc modo, ἐπεισπέπαικεν εἰς τὴν οἰκίαν ἡμῶν οὐδὲν ἠδικηκότων. Verbum ἐπεισπέπαικεν cõponitur ab ἐπί, εἰς et παίω. Militare est uerbum: per uim irruo, magno impetu aggredior. uiolentiã uerò tollit, cum subiungit, οὐδὲν ἠδικηκόσιν, ut notetur hoc uerbo ingens uis diuitiarum, domũ Chremyli certatim ingressarũ. μεστή 'στι pro μεστή ἐστι. Vocat farinas albas triticeas: ijs. n. nullæ farinæ albiores. uel capit id quod præcedit pro eo quod sequitur, albis panib. qui eo sunt suauiores Carioni, quo uesci cõsueuerat atrioribus.

ἐπεισπέπαικεν. ἀμφορῆς. ἀμφορεῦς pluralem nominatiuũ facit ἀμφορῆς cõtractè, Atticè aũt τὸ ει, εἰς ῆ mutato, ἀμφορῆς.

Vinum nigrum. μέλανος. rustico palato uinũ nigrũ cõuenit, quod ut austerius, ita et generosius illis existimatur. uel nigrũ uocat ἐρυθρὸν rubrũ et nigro proximũ: cõmendatur hoc nomine à colore, quomodo ῥ

ἀνθοσμίου ἀνθόσμιον à sapore, & odore, uoce cõposita ab ἄνθος & ὀσμός, floreo. i. suauißimo odore, cuius odor nares tãgit amœnius, quàm quiuis flos. σκευάρια diminutiuũ nomẽ, uascula nostra: pauperibus. n. qualis antea fuit Chremylus, nõ est ampla, sed curta supellex.

ὥστε. ὥστε infinitiuo iũgitur, quomodo antea dixit Chremylus, in Peniã. μόλις εὐπορῶν, ὥστε γενέσθαι, βέλτιμα καλόν. τὸ φρέαρ. O rerũ insignẽ mutationẽ, et copiã mirabilẽ. Oleũ tã nobis abũdat, quàm olim aqua, & unguẽta, quantũuis pretiosa, nõ pluris apud nos fiũt, quàm antehac oleũ.

Lecythus. Propterea poëta Lecythũ, uas oleariũ, tribuit unguẽtis. ὑπερῷον s.

ὑπερῷον. γέμει ὑπερῷον pro ὑπερώϊον cõtractè et Atticè dicitur, ut πατρῷον pro πατρώϊον. Dictio cõponitur ab ὑπέρ, et ὤϊον, quod fimbriam significat, et extremitatẽ. Primã uerò huius uocis originẽ ducũt à nomine ὄϊς ἐκ τάσεως τοῦ ω atq; ideo pro limbo accipi. ὅτι οἱ ἀρχαῖοι προβάτων δέρματα ἐνέβαλλον τοῖς τῶν ἱματίων κρασπέδοις. i. quod antiqui aliquid de pellibus ouiũ extremis uestib. adijcerẽt. Hinc factũ, ut pro quacũq; extremitate ima, summa, aut alia quauis accipiatur. Summũ itaque tabulatũ, et cõtignatio ὑπερῷον uocatur, τὸ ὑπερκείμενον οἴκημα. Nõnulli τὰ ὦα uocãt οἰκήματα. Vnde hoc nomẽ

ὦα. cõpingunt. λοπάδιον, obbula, quomodo primitiuũ λοπὰς obbã significat: poculũ est ligneũ, humile quidẽ, sed latũ. χαλκοῦ. cur æneas

λοπάδιον uel quis pulchra, et splẽdida per hoc innuit: est. n. χαλκὸς Homero

νῶροψ. νῶροψ à splẽdore dictus. Deinde quòd metallũ hoc rubiginis sit expers

pers. Postremò cōmendabile à fortitudine, unde et χαλκὸν *dictū uolūt* παρὰ τὸ ἀλκὴν. *i.à robore et firmitate. aspiratā uerò literam* χ *præponi ab Dorica proprietate. Illud scitū, ueteres, præsertim diuites, æneis usos esse poculis, unde eorū repositoria* χαλκωθήκας *nūcupabāt.* ἰχθυηροὺς *uocat* πινακίσκους *scutellas quibus uenales pisces à pauperibus circumferuntur.* πάρεσθ' *pro* πάρεστιν*, quod est* πρόχειρον*, promptū est, licet. idē quod simplex* ἐστιν. λύχνος*. Diuites facibus et tædis utuntur noctu, pauperes laternis corneis. Quod ergo antea cornu tegebat heri sui laternā, ait in ebur esse mutatū.* ἐλέφας *nō modò elephantē animal significat, sed & ebur, quod ex oßibus elephantis conficitur: hinc* ἐλεφάντινος*, eburneus.* στατῆρσι. *Stater nummus fuit Atticus aureus et didrachmus. Pollux:* ὁ δὲ χρυσοῦς στατὴρ δύο εἶχε δραχμὰς ἀττικάς. *i. Stater aureus nūmus duas drachmas Atticas habebat.* ἀρτιάζομεν. *Qui ἀρτιάζουσι, talos, nuces, nūmos, aut quidpiā aliud in manu cōcludūt: pòst, pugno collusori demonstrato, rogāt eū, sint' ne in ea manu ἄρτια ἢ περιττά. i. res in numero pari, an uerò impari. Si is qui respōdet rectè cōiectauit, obtinuit. qui aūt exquirit, excidit: et è diuerso.* ἀποψώμεσθα *pro* ἀποψώμεθα*, abundat σ Atticè.* λίθοις. *Pauperes aluo exonerata qualibet re nates tergent, lapide, tegula, ligno, herba, aut alia re quacunq;, ad manū quæ est. Carion diues factus, adeò allia dedignatur (quæ tamen illi quondam delitiæ fuerant) ut allijs nates purget. idq; crebrò facere, mira est illi uoluptas, ut secessum adire sæpius intelligatur, ductus uoluptate magis quàm neceßitate.* βουθυτῶ. *hoc uerbum per se significat boues immolo, quòd regū propriè est. Sacrificiū huiusmodi* ἑκατόμβη *appellatur. Hic autem quoniam respicit* ὗν, τράγον *&* κριόν*, tantùm significat macto, nisi quod hoc uerbo apparatus magnificentior demōstratur. Quemadmodū uerò pauperes in sacrificiū molā, popana, et pelanos, ita diuites in legitimū et perfectū sacrificiū Dijs mactabāt suē, hircum et arietē, quæ ultima trittys dicebatur. Apud Romanos ex trib. itidē cōstabat sacrificiū, ex sue, oue, et tauro: hinc cōficta illis uox, solitaurilia.* ἐξεφυσώμην*. Hoc de more est sacra facientiū.* οὐχ οἷός τ' ἦν, *nō erā potēs. i.* οὐκ ἐδυνάμην*, nō poterā intus manere. Sed perpēde nō ferendā seruuli insolentiā: dominus fumum fert, quē seruus ferre se nō posse ait. Hæc cū iactaret Cariō et iā redire domū pararet, ecce superuenit q antea diues, liberalitate factus erat miser, postea uerò quàm Plutus uisum recepit, in diuitē rursus euasit. Quoniā autē id sibi cōtigisse scit à Pluto, cū puero ad Chremylum pergit, nō immemorē beneficij, neq; ingratum se Pluto probaturus. Puerum ergo suum uir iustus sic alloquitur.*

Ac. | χαλκωθήκας. | ἰχθυηρός. | πάρεστιν. | στατήρ. | ἀρτιάζειν. | βουθυτῶ. | ἑκατόμβη | Trittys. | Solitaurilia | οἷός τ' ἦν.

ΔΊΚΑΙΟΣ ἈΝΉΡ.

Ἕπου μετ' ἐμοῦ παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
ἴωμεν. Καρ. ἔα, τίς ἔσθ' ὁ προσιὼν οὑτοσί;
Δικ. ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος, νῦν δ' εὐτυχής.
Καρ. δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις (ὡς ἔοικας) εἶ.
Δικ. μάλιστ'. Καρ. ἔπειτα, τοῦ δέει; Δικ. πρὸς τὸν θεὸν
ἥκω· μεγάλων γάρ μοὐστὶν ἀγαθῶν αἴτιος.
ἐγὼ γὰρ ἱκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς
λαβὼν, ἐπήρκουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων·
εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.
Καρ. ἦ πού σε ταχέως ἀπέλιπε τὰ χρήματα.
Δικ. κομιδῇ μὲν οὖν. Καρ. οὐκοῦν μετὰ ταῦτ' ἦσθ' ἄθλιος;
Δικ. κομιδῇ μὲν οὖν. κἀγὼ μὲν ᾤμην οὓς τέως
εὐεργέτησα δεομένους, ἕξειν φίλους
ὄντως βεβαίους, εἰ δεηθείην ποτέ·
οἱ δ' ἐξετρέποντο, κοὐκ ἐδόκουν ὁρᾶν μ' ἔτι.
Καρ. καὶ κατεγέλων γ' εὖ οἶδ' ὅτι. Δικ. κομιδῇ μὲν οὖν.
αὐχμὸς γὰρ ὢν τῶν σκευαρίων μ' ἀπώλεσεν.
Καρ. ἀλλ' οὐχὶ νῦν. Δικ. ἀνθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν
προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.

IVSTVS VIR.

HEus puerule, vt Deum illum adeamus, mecum vnà venito. CAR. Hui, quisnam ille, ad nos qui rectà contendit? IVST. Is sanè, qui nunc tam est beatus, quàm olim miser fuit, & calamitosus. CAR. Si non egregiè fallor, tu bonus aliquis vir es. IVST Is sum, crede indubitatò. CAR. Quid est autem quod te huc agat? IVST. Deum inuiso, qui author est eorum, quæ mihi affatim sunt bonorum. Nam vt

scias

ſcias,quod olim mihi hæreditario iure obtigerat patrimonium,& illud quidem ſatis amplum, vt ingenio erã liberali,indigis amiculis commune mecum eſſe volui, ratus ad hanc vitam illud apprimè vtile eſſe. CAR. M.rumſanè ni te tua ſtatim defecerint bona. IVST. Haud dubiè ſtatim. CAR. Et illinc tua miſeria ſcilicet. IVST. Illinc profectò:idq; intra paucos dies. Reputabam ego tum apud me,ſi quando mala fors ferret,vt indigerem ipſe,eos, quos liberalitate mea prius foueram, certiſsimos mihi fore amicos: at illi ſicubi in via mihi occurrebant,in aliam protinus diuertebant,vt ne ſuo quidem amplius me dignarētur aſpectu. CAR. Tu,credo,etiam illis ludibrio eras. IVST. Eram omnino:nam poſtea quàm omnia corraſi, cœpi vulgò miſer haberi. CAR. Nunc verò ſecus ſe res habent tuę. IVST. Verè multò ſecus:eaq; de rę huc venio, Pluto,vt par eſt,gratias actur⁹ quàm potero maximas.

παιδάριον,non de ſeruulo dici,ſed de puero huius hominis iuſti placet accipi.Si enim de ſeruo diceretur,potius dixiſſet ἕπου μοι, id eſt,ſequere me,quàm μετ' ἐμοῦ,mecum:nam uult pater ut filius ſuus ſentiat à Pluto bona ipſis eſſe,quæ ut utriuſque erunt communia, ita conſentaneum eſt,ut communibus uotis Deo gratos ſe teſtētur. Quod ſi cui magis lubet,ut de ſeruulo dicatur,non magnopere refragabor. utrumlibet fuerit,inducitur κωφὸν πρόσωπον,id eſt, muta perſona, nam in hac ſcena cæteris loquentibus tacebit.Ideo autem adijcitur, ut intelligatur,quò,egreſſus domo ſua hic iuſtus,ire intendat. τὸν θεόν. Articulus excellentiam notat:magnum illum,& celeberrimũ Deũ cuius nomen apud omnes innotuit. ἔα.Quemadmodum ἄγω & φέρω de ſuis imperatiuis ἄγε & φέρε aduerbia formant,ſic ab ἐάω fit imperatiuum ἔα,συγκώρησον,id eſt ſine,quod migrat in aduerbium hominis ſe continentis, & ad aliquid conſiderandum ſe componentis. παιδάριον

Perſona muta.

Articulus.

ἔα.

δῆλον ὅτι,hoc in loco hæc uerba non explanant, ſed confirmant, certè,dubio procul. ὡς ἔοικας,ut appares & uideris.Si is es, quẽ præ te fers: nam externæ fronti non ſemper habenda fides. Eſt ἔοικας perfectum medium Atticum de quo ſuprà: pro præſenti ponitur. μάλιστα Minimè erras,probus uir ſum:quod ideo de ſe prædicat, ne à Pluto arceatur. τοῦ δέῃ; οὗ pro τίνος,qua re indiges, id eſt. δῆλον ὅτι

Temporis enallage.

τοῦ δέῃ.

 quid

quid te mouet ut huc ad nos uenias? Antea dixit τῆς χάριν ἐπὶ τῆς δεό-
μενος ἦλθε. Quid quærens, cuius rei gratia. μὲν τὴν ἐμῶν, ἱκα-
νὴν οὐσίαν, tantùm facultatum, quantum homini libero debet esse satis.
Ita loquitur qui modestus est, Arrogās ostētator suas o[m]nes cum Crœsi
opibus cōparaßet. Eodē et æquè modesto animo ait, ἐπήρκουν sic sub-
ministrabā, ut cōtentos amicos esse oporteret. τῶν φίλων pro τοῖς φί-
Casus. λοις. χρήσιμον. Si uera sunt quæ scribit Plato, ἕκαστος ἡμῶν οὐχ
αὑτῷ μόνον γέγονεν, Nemo nostrū natus est sibi tantùm. Si quæ uulgò
audiuntur, Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος, Magis neces-
sarius est amicus, quàm ignis & aqua. Rursum, oportere etiā ἄχη τῶν
φίλων κοινὰ εἶναι. dolores et incōmoda amicorum cōmunia esse: quis
nō studeat amicis sua impartiri, et suppeditare? Et re uera id fieri ita
oportet, uerè amicis, nō autem ijs de quibus dici solet, ζεῖ χύτρα, ζῇ
ἦσθα. φιλία. Feruet olla, uiget amicitia. ἦσθ᾽ pro ἦσθα, quod ab Aeolib.
manauit, qui secundis personis in σ exeuntibus θα adijciunt, ergo ἦ-
σθα est τὸ ἦς. κομιδῆ μὲν οὖν. Ecce ut simpliciter, minimeq; ac-
curatè loquitur, idem bis dixit, κομιδῆ μὲν οὖν. Qui affectatè loqui
uoluisset, lenocinio exquisitiore suā oratiōnē uariasset: fucus enim mē-
καί. dacium comitari solet. κἀγὼ μέν. In κἀγὼ, καὶ abundat, & μὲν
μέν. pro δὲ ponitur, ἐγὼ δέ. ἐξαρ. s. ἐμέ. ὄντως, pertinaciter, ut
proprio etiam periculo parati essent, mea causa perire. ἐξετρέποντο.
Theognis optimo iure eos dānat amicos (si modo digni sunt amico-
rum nomine) qui sunt μέχρι προσηγορίας φίλοι. i. salute tenus ami-
ci, quid autem de his dicturus erat, qui cōgressu, imò & aspectu bene
meritos de se, nō dignātur? καὶ κατεγέλων. καὶ, præterea, augmentum
καί. habet ingratitudinis. Non salutari, non lubenter uideri ab amico, ui-
deri graue debet, at etiā derideri, omnium est grauißimum. εὖ οἶδ᾽
εὖ οἶδ᾽ ὅτι ὅτι. Asseuerationis formula, qualis est in εὖ οἶσθ᾽ ὅτι, quo de suprá.
κομιδῆ μὲν οὖν. Vides perpetuam in dicendo simplicitatem? αὐ-
αὐχμός. χμὸς γὰρ ὤν· quæ enim orta est siccitas, τῶν σκευαρίων. i. uasculorum.
Præter expectationem hoc subdit, credi potuit ut diceret, τῶν πυρῶν,
ἢ κριθῶν, tritici, uel ordei. Sine humore et imbre sata, & fruges ad
iustam non perueniunt maturitatem, sed ex maiore siccitate nascitur
sterilitas, et agricolarum calamitas. Per metaphoram ait, post supel-
lectilem consumptam in gratiam amicorum, se in extremam deueniße
paupertatem. Vnde postea propemodum perijt: nam in rebus aduer-
sis, personati amici amicos deserunt. ἀλλ᾽ οὐχὶ, νῦν. s. αὐχμὸς
ἀπόλωλε. ἀνθ᾽ ὧν, quamobrem: quoniam scilicet res mihi iam
suppetunt.

Καρ.

καρ. τὸ τριβώνιον δὲ, τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν,
ὃ φέρει μετὰ σοῦ τὸ παιδάριον τουτί; φράσον.
Δικ. καὶ τοῦτ' ἀναθήσων ἔρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
καρ. μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῷ τὰ μεγάλα;
Δικ. οὔκ. ἀλλ' ἐνερρίγωσ' ἔτη τριακαίδεκα.
καρ. τὰ δ' ἐμβάδιας; Δικ. καὶ ταῦτα συνεχειμάζετο.
καρ. καὶ ταῦτ' ἀναθήσων ἔφερες οὖν; Δικ. νὴ τὸν Δία.
καρ. χαρίεντά γ' ἥκεις δῶρα τῷ θεῷ φέρων.

CA. Agè verò per Deos, detritum palliolum quod tuus tecum portat puer, quid sibi vult? Loquere obsecrò. IVS. Pluto, ad quem venio, in animo est sacrare. CAR. Hoc ipsúmne est quod indueras, quo tẽpore Cereris initiatus es sacris? IVS. Non: verùm eo indutus totos tredecim annos vehemẽti horrore alsi. CA. Et hi calcei quorsum nam? IVST. Et ipsi annos totidem hyemarunt mecum. CA. Deo itaq; & hosce attulisti sacrandos? IVS. Scilicet. CAR. Dona nimirum Deo adfers speciosa.

τί δύναται, quid potest, cuius, aut quantæ uirtutis est. Ironiæ plena sunt uerba Carionis. Cum enim lacerum sit pallium, in quem usum ferri potest? πρὸς τῶν θεῶν. Adiurat per Deos, quo ironiã prodat maiorẽ. φράσον. Hoc dicitur, ut hærẽti et perplexo. ἀναθήσων. Quæ donaria in templis suspenduntur, ut sint posteritati monimentum diuini alicuius beneficij, ἀναθήματα uocãtur. Qui ea dicat & suspendit, ἀνατιθέναι dicitur. καὶ antè τοῦτο uel abundat, uel affirmat. ἐμυήθης. Apud Eleusin Atticæ regionis uicum, sacra fiebant, Eleusinia dicta, quæ duûm generum erãt, μεγάλα καὶ μικρά i. magna & parua. Illa Cereri, hæc Proserpinæ Cereris filiæ celebrabãtur. Parua fuerunt uelut προκάθαρσις et κατήχησις quædã. i. lustratio prima et instructio, qua instituebãtur, qui μεγάλοις sacris uolebãt initiari. Moris fuit, ut quã uestẽ quis eo tẽpore gestaret, quo initiaretur, nõ prius eã exueret, quàm lõgo usu detrita, gestari amplius nõ posset. nã tũ ferebatur in tẽplum, dicãda illi Deo, religionis cuius cãdidatus fuisset, cui sacrandam offerebat. Rogat itaque Carion num ea uestis sit, quam puer portat, quam induerat Iustus uir, cùm sacris Cereris initiaretur,

δύναμαι.
πρὸς τῶν θεῶν.
ἀναθήματα.
καί.
Eleusis
Eleusinia Sacra.

ἐμυήθης

Nomen tacitum. ἐμυήθης indefinitum est à μυέομαι. ἐν αὐτῷ. s. τριβωνίῳ. τὰ μεγάλα. s. μυστήρια ἐνερρίγωσα, in ipso τριβωνίῳ ἐξερίγωσα, rigui, horrore & frigore penè contabui: à themate ῥιγόω. τὰ δὲ ἐμβάδια. s. τί δαῦτα; χαρίεντα. Ironia est, ut ἥκεις φέρων periphrasis, pro φέρεις. Post hæc Iustus uir cum Carione ad Plutum erat ingressurus, de improuiso autem aliũde prodiens Sycophanta, eos remoratur, qui desperatis rebus, lamentabili uoce, suam calamitatem deflet, grauiterq; offensus, de Pluto, tanti mali authore, conqueritur.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ.

οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἀπόλωλα δείλαιος,
καὶ τρισκακοδαίμων, καὶ τετράκις, καὶ πεντάκις,
καὶ δωδεκάκις, καὶ μυριάκις. ἰοὺ, ἰού.
οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι.
Καρ. Ἄπολλον ἀποτρόπαιε, καὶ θεοὶ φίλοι,
τί ποτ᾽ ἐστὶν ὅ, τι πέπονθεν ἅνθρωπος κακόν;
Συκ. οὐ γὰρ σχέτλια πέπονθα νυνὶ πράγματα,
ἀπολωλεκὼς ἅπαντα τἀκ τῆς οἰκίας
διὰ τὸν θεὸν τοῦτον, τὸν ἐσόμενον τυφλὸν
πάλιν αὖθις, ἤνπερ μὴ λίπωσιν αἱ δίκαι.
Δικ. ἐγὼ σχεδὸν τὸ πρᾶγμα γιγνώσκειν δοκῶ·
προσέρχεται γάρ τις κακῶς πράττων ἀνήρ·
ἔοικε δ᾽ εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος.
Καρ. νὴ Δία καλῶς τοίνυν ποιῶν, ἀπόλλυται.

SYCOPHANTA.

O me infortunatum, vt perii infelix, & ter miser, & quater, & quinquies, et duodecies, et decies millies! Heu, heu. Méne tã multiplici, tamq; vario obrui infortunio? CAR. Apollo malorum auersor, & vos ô Dii boni, ecquod tandem malum hic homo passus est? SYC. An nõ est nuper mecum miserè actum, cui, propter istũ Deum

Deum, contigit, vt quidquid rei familiaris esset, id semel ac vniuersum concideret? Atqui, si iura modò seruabũtur inuiolata, futurum est, vt ipse in pristinam redigatur cæcitatem. IVST. Videor ego mihi, hoc quidnã sit, propemodum assecut⁹. Viro sanè, qui huc venit, res ex animi sententia non cedunt, apparet autem mali cuiusdam commatis esse. CAR. Ergo per Iouem optimo iure perierit.

Τρισκακοδαίμων, de incremẽto numerorũ uult incrementũ notari malorũ. Qui infelices omneis, inquit, mea supero infelicitate, tripla, quadrupla, quintupla, duodecupla, & decies millecupla. πολυφόρῳ, *uinum multæ aquæ patiens, & quod uocant* οἶνον ὑδαρῆ, *id est, uinum uinosum, Græci appellant* πολυφόρον, *quemadmodum quod debile est, & aquæ impatiens* ὀλιγοφόρον. *Sycophanta non ineleganti metaphora dicit se diuexatum à dæmone, & genio quopiam malo* πολυφόρῳ, *qui ipsi multa & uarij generis mala inuexit, quibus non aliter uires & bona amisit, quàm uinum dilutius suam uim amittere solet. Id quod uel protrito liquet adagio,* ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ, *id est, Perdidisti uinũ infusa aqua.* συγκέκραμαι, *cõmixtus sum, de uino.n. dicitur diluto et tẽperato. Accipitur pro oppressus sum, attritus et subuersus. Dicitur aũt* συγκέκραμαι, *pro* συγκεκέραμαι *p syncopen, thema* συγκεραννύω, *seu* συγκεράννυμι. *Vide* κεραννύω, *uerbum anorme.* φίλοι *amici hominibus, qui ab hominibus mala depellitis, tristia, et calamitosa amolimini.* ἀπολωλεκώς. *Participiũ Atticũ ab* ἀπόλλω, *cõmune esset* ἀπωλεκώς. *Tale fuit* ἀπόλωλα, *uerbũ pfectũ ab* ἀπόλλομαι *pro* ἀπῶλα. τἀκ *pro* τὰ ἐκ τᾶ. *s.* ἀγαθά. ἐκ τῆς οἰκίας, οἴκοθεν, *domestica. i. domus meæ.* τουτονί, *in hoc pronomine subest fastidiũ et contẽptus.* πάλιν ἄνωθεν. ἐκ τῆς ἀρχῆς. *altera.n. dictio suffecisset.* ὥσπερ ἐάν, *si iura nõ me reliquerint. i. si iudices corrupti nõ fuerint. Est* λίπωσιν *à themate* λείπω. κόμματος *à* κόπτω, *percutio, cudo, numus dicitur non bene percussus, qui illegitimus est et adulterinus.* κίβδηλος, *ad imposturam factus. Per metaphoram dicimus mali cõmatis esse, qui moribus est improbis. Ideo aũt* ἔοικε, *quia quemadmodũ numisma ex inspecta imagine protinus dignoscitur quale sit, legitimum an adulterinum, ita ex oris figura ferè ingenium hominis & mores deprehendimus. Euripides,*

τρόπῳ δ' ἂν ὡς τὰ πολλὰ γ' ἀνθρώπων πέρι,
τὸ σχῆμ' ἰδὼν, ὡς εἰ πέφυκεν εὐγενής· *id est,*

πολυφόρος
ὀλιγοφόρος
συγκέκραμαι.
τἀκ.
κόμμα.

Vbi hominum formã cõsideraris, ut plurimum sanè cognoscas quisnã sit indolis generosæ. καλῶς ποιῶν, *rectè agens. Quod rectè fit, iure fit. Dum hic* κακῶς πράττει. *i. præposteris utitur rebus,* καλῶς ποιεῖ, *pulchrè facit, optimo iure ita illi contingit. Oportet enim bona bonis esse, & mala malis.*

ποιεῖν καλῶς.

Συκ. Ποῦ ποῦ 'σθ' ὁ μόνος ἅπαντας ἡμᾶς πλουσίους
ἐπαγγελόμενος οὗτος ποιήσειν εὐθέως,
εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἐξ ἀρχῆς; ὁ δὲ
πολὺ μᾶλλον ἐνίους ἐστὶν ἐξολωλεκώς.
Καρ. Καὶ τίνα δέδρακε δῆτα τοῦτ'; Συκ. ἐμὲ τουτονί.
Καρ. Ἦ τῶν πονηρῶν ἦσθα καὶ τοιχωρύχων.
Συκ. Μὰ Δί', οὐ μὲν οὖν ἔσθ' ὑγιὲς ὑμῶν οὐδὲ ἕν.
κοὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἔχετέ μου τὰ χρήματα.
Καρ. Ὡς σοβαρὸς, ὦ Δάματερ, εἰσελήλυθεν
ὁ συκοφάντης. Δικ. Δῆλον ὅτι βουλιμιᾷ.
Συκ. Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις·
ἐπὶ τοῦ τροχοῦ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον
εἰπεῖν ἃ πεπανούργηκας. Καρ. οἴμωζ' ἄρα σύ.

SYC. Vbinam quæso est, vbi est ille, qui, si denuo ipsi, vt prius, videre liceret, vsqueadeò magnificè iactitabat, se vnum effecturum, vt omnes confestim ditesceremus? Atqui multò peius quàm vnquam nonnullos euertit. CAR. In quem verò talia admisit? Syc. In hunc ipsum me. CAR. Tu omnino vir es sceleratus, & fur. Syc. Imò, per Iouem, nihil quidquam est in vobis sanæ mẽtis. Nec quisquam est qui mihi dissuadeat, vos eos esse, qui mea occupetis bona. CAR. O Ceres, sycophanta hic quàm petulanter, huc se inuexit, & arroganter? IVS. Planè inedia languet. Syc. Nunquam me hercle effugies, quin ilicò in ius rapiaris. Illic enim oportet te rotæ insertum, & arctissimè reuinctũ, quæ tu flagitiosè patraris, profiteri. CAR. Faxo

Faxo san è ego vt hoc nomine iam lugeas.

ὑποσχόμενος, participium à uerbo ὑπισχνοῦμαι. ὑγιὴς. In genere loquutur, nec se lubenter nominat expressum, ut superbus, & qui falso titulo probitatē præ se fert, ut hoc modo simplices in fraudem illiciat, & in exitium calumniose protrahat. ὅσ᾽ ἐξωλεστάτως, periphrasis, pro ἐξωλῶς. τίνα post ἠδίκηκε, quod duobus accusatiuis iungitur Latini personam uertunt uel in datiuum, uel in accusatiuum cum præpositione: cui? uel in quē hæc fecit? id est, Quosnam peius tractauit? τουτονὶ, τοῦτον, pronomen est δεικτικόν. Ne longius petas qui de Pluto queratur, habes qui tecum de eo expostulet, me hunc scilicet ipsum. τῶν πονηρῶν. genitiuus hic subauditum habet uel nomen, εἶς, unus es improborum: uel præpositionem ἐκ, ut sit ἐκ τῶν πονηρῶν, ex improbis es, id est, de numero & ordine scelestorum hominum, & qui ui, iniuria, ac uiolentia sibi uiuendi ratione parant. μὰ Δία, negatio cum iureiurando. Repetitur negatio οὐ μὰ Δί᾽ οὐ (uel iunctis particulis οὐμάδιον) non est, Iouem testor, non est, inquam, ὑγιὲς οὐδενὸς ὑμῶν, sana mens in ullo uestrum: Nemo planè uestrum, sanæ mentis est. Sonant hæc ad uerbum, non est sanum, id est, sanitas & sanus animus, ullius uestrum. οὐδενὸς tertiam habet negationem, quæ summam sycophantæ importat asseuerationem. οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως οὐκ. Verbum uerbo sic reddes, Nec est ut non, id est, non fieri potest quin, uerbo uno dixisset, ἦ uel ὄντως, Re uera possidetis: sed longa uerborum hæc circuitio, irritati animi significationem habet expreßiorem. σοβαρὸς, elato & audaci animo, ut qui uix dū ingressus, & Deum uanitatis, atque imposturæ, & nos furti accuset. εἰσελήλυθεν, huc uenit, nos adortus est, rectà nos adijt. ὁ pro οὗτος, gestu hoc effertur aspernabili. βουλιμιᾷ. Ingens & non toleranda fames βουλιμία dicitur, unde βουλιμιᾷν summa laborare inedia βοῦ, aduerbium est intendendi, quod significat πάνυ, μεγάλως, & λίαν. λιμὸς fames: ut is, dicatur βουλιμιᾷν, qui præ fame totum bouem sit deuoraturus. Iustus culpam iracundiæ in famem sycophantæ censuit reijciendam. Quod ita acerbè desæuiat, inquit, hoc fames efficit. Dictum est autem uetere prouerbio, Fames & mora bilem in nasum cōciunt. Et famelicorum uentrem, latrantem dicunt, & iratum. φθάνοις. Sic expones uerbum φθάνω οὐκ ἂν φθάνοις ἰὼν, nunquam efficies quin eas, nulla ratione poteris te expedire, quin à me iustius uoceris. Dicuntur hæc Carioni, qui acerbius eum uocauerat πονηρὸν, τοιχωρύχον, et σοβαρὸν συκοφάντην. Modestius enim multo Iustus

ὑποσχόμενος.

Nomen tacitum.

Præpositio tacita.

Negatio.

βουλιμιᾶν βοῦ.

Fames.

φθάνειν.

dixerat cum βυλιμιᾶν. *Ecce autem ut ad lites mouendas paratus est calumniator.* τροχοῦ. *Noxij adligabantur rotis, ut radijs rotarũ cõuulsi, lenta quidem morte, sed maximo cruciatu illic perimerentur. Peculiarius fuisse seruis tormentum hoc uolunt, quo exsculpebatur, quod illi perperã admiserant.* οἴμωζε, *luge. Ergo iam te tui pœniteat dicti. Minatur illi uerbera & luctũ. Aut uerò contẽptus est. Quos enim aspernamur, iubemus eos plorare. Sumptum à Scythis, qui Dario regi nihil aliud responderunt, quàm* κλαίειν.

Rotæ. οἴμωζε. κλαίειν.

Δικ. Νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρα πολλοῦ γ' ἄξιος
ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ὁ θεὸς ἔσθ', ὅτι
τοὺς συκοφάντας ἐξολεῖ κακοὺς κακῶς.
Συκ. Οἴμοι τάλας, μῶν καὶ σὺ μετέχων καταγελᾷς;
ἐπεὶ πόθεν θοἰμάτιον εἴληφας τοδί;
ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τριβώνιον.
Δικ. Οὐδὲν προτιμῶ σου. φορῶ γὰρ πριάμενος
τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' Εὐδάμου, δραχμῆς.
Καρ. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.

IVST. Sospitatorem ipsum Iouem testor, apud Græcos Plutum plurimi ea de re potissimùm fieri, quòd sceleratos sycophantas funditùs euertat. Syc. O me miserum. Etiam tu me ridere paras? Dic autem, vndenã tibi nitidum hoc indumentum? Memini me ante hosce dies videre te vilissimo contectum palliolo. IVST. Tuam ego calumniam nihili pendo, vt qui anulum gestem, drachma ab Eudama ipso comparatum. CAR. Sed nullus vsquam est anulus tam efficax, qui aduersus sycophantæ morsum quidquam possit.

Σωτῆρ.

Σωτῆρα. *Ex quamplurimis cognominibus Iouis, unum fuit cum primis celebre quo* Σωτὴρ *id est seruator dictus est, quod in conuiuijs maximè ueteres usurpabant. Prisci moris fuit, ut cibis appositis uinum merum infunderetur, quo significatum uolebant, quanta uis*

esset boni dei. Postea quàm uerò quisque pro suo arbitrio diluisset, nomen Iouis Seruatoris præfabantur, per hoc innuentes, uinum ita esse temperatum, ut citra noxam bibi iam posset. Primum poculum Ioui sacrabatur, qui pro loco, & re nomen sortiebatur. In uictoriali cõuiuio, calix dicebatur Διὸς ὀλυμπίου. Iouis Olympici. In nuptiali aũt, Διὸς ὡραίου γάμου, Iouis tempestiuarũ nuptiarũ authoris. In hac re primus crater Iunoni itidem ut Ioui sacrabatur. Secundum poculũ ἥρωσι tribuebatur, heroibus et semideis. Tertium poculum τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι sacrabant. i. Ioui sospitatori propterea quòd crederent potationem huc usque citra ebrietatem consistere posse. Vltra aũt quod erat, ad libidinẽ uergere & intemperiem. Qua ratione tertium craterem uocabãt τέλειον. i. perfectum & summũ, ut in quem bibendi desineret modus. Quanquam Asclepiades ad tertium usque scyphum progredi noluerit qui aiebat, primum ad sitim pertinere, secundum ad uoluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam. Vide aũt, nũ idcirco iustus uir hic per Iouem Seruatorem ideo iuret, ut recordatio conuiuiorum, in quibus frequens sycophanta fuerat, & mentionem Iouis Seruatoris audierat, grauius eum offendat, qui nunc miser, à consortio hominum, ut execrabilis submouendus est. πολλοῦ ἄξιος, multá re dignus est, magni fit, multum honoris consequitur. μετέχων, socius iniuriarum. θοἰμάτιον, τὸ ἱμάτιον. εἴληφας. Perfectum Atticum ab anormi uerbo λαμβάνω. προτιμῶ, propriè est pluris facio, pro simplici ponitur, facio, curo, κήδομαι. Idẽ quod dixerat Carion, οἰμώζειν ἄρα σύ. δακτύλιον. In anulis ferendis fatalem quandam, ac uelut magicam inesse uirtutem, antiquitas existimauit, uel ad depellenda incommoda, uel commoda ijs cõcilianda, qui anulos gestarent. Gyges Lydorum rex tantæ efficaciæ anulos habuisse fertur, ut illis ditesceret, illis gratus & amabilis esset, & quocunque libitum erat, iret. Talem habere se Iustus ait, quem ab Eudamo emerit, qui philosophus fuit, rerum naturalium peritißimus, in hoc genere adeò exercitatus, ut anulos conficeret aduersus dæmones, ueneficia, ferarum morsus, præsertim contra serpentes, qui eiusmodi erant, ut non solùm homines ὀφιοδήκτους, id est, à serpentibus iam morsos curarent, sed & ne morderẽtur, impedirent, qui propter præsentem remedij præstantiam φαρμακῖται uocabantur, quemadmodum φυσικοὶ, propter mutuam rerum naturaliũ uel συμπάθειαν. i. consensum & cognationem, uel ἀντιπάθειαν. i. dissensum & repugnantiam. Naturalium enim rerum opportuna applicatio conferebãt ad contrahendum, uel expellendum. Isthæc nosse

Iupiter.
Pocula.
τέλειον.
θοἰμάτιον
εἴληφα.
προτιμᾶν.
Anulus.
Gyges.
Eudamus.
φαρμακῖται.
φυσικοί.

exactè, eius demùm est, qui naturalium rerum causam callet, & uim secretiorem. δραχμῆς. *Collocatur hæc dictio post participium* πρίαμαι. *Drachma tantum capit sex obolos, ut mire exiguum uideri queat pretium rei tam nouæ, & exquisitæ. At hoc dicit ut iniuriã faciat sycophantæ, cui iam adeò angusta res est, ut ne drachma quidem supersit huiusmodi anulis comparandis, cum contrà, bonis usqueadeò nihil desit, ut pretiosissima quæq; minimo etiam constent.* δήγματος. *Etiam si anulus quem gestas plurimũ potest aduersus morsum ferarum, tamen aduersus dentem & calumniam sycophantæ, inefficax est. Nam nemo est, quamlibet etiam bonus & æquus, qui sycophantarum uitet calumniam. Cõstructio est eiusmodi.* οὐκ ἔνεστι φάρμακον *.i. remedium, uel* ἐπῳδὴ *.i. incantatio* δήγματος συκοφάντου, *aduersus morsum sycophantæ. uel* οὐκ ἔνεστι δακτύλιος, *non conficitur anulus,* δήγματος, *ἔχων ἰσχὺν πρὸς τὸ δῆγμα συκοφάντου.*

Drachma. Nomen tacitum.

Συκ. ἆρ᾽ οὐχ᾽ ὕβρις ταῦτ᾽ ἐστὶ πολλὴ ταῦτ᾽ ἐστι σκώπτετόν·
ὅ,τι δὲ ποιεῖτον ἐνθάδ᾽ οὐκ εἰρήκατον·
οὐκ ἐπ᾽ ἀγαθῷ γὰρ ἐνθάδ᾽ ἐστὸν οὐδενί.
Καρ. μὰ τὸν Δί᾽ οὔκουν τῷ γε σῷ, σάφ᾽ ἴσθ᾽ ὅτι.
Συκ. ἀπὸ τῶν ἐμῶν γὰρ, ναὶ μὰ Δία, δειπνήσετον.
Δικ. ὡς δὴ ᾽π᾽ ἀληθείᾳ σὺ μετὰ τοῦ μάρτυρος
διαῤῥαγείης, μηδενὸς ἐμπεπλησμένος.
Συκ. ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἐστὶν ὦ μιαρωτάτω
πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, καὶ κρεῶν ὠπτημένων.
ὖ, ὖ, ὖ, ὖ, ὖ, ὖ.
Καρ. κακόδαιμον, ὀσφραίνει τί; Δικ. τοῦ ψύχους γ᾽ ἴσως·
ἐπεὶ τοιοῦτόν γ᾽ ἀμπέχεται τριβώνιον.

SYC. Obsecrò, an non est insignis hęc iniuria? nihil aliud quàm me luditis: cuius autem rei gratia hæreatis hîc, nec dũ mihi dixistis. Vnde fit vt facilè mihi persuadeam, vos hoc in loco, nullius rei bonæ causa, restitare. CAR. Velim hoc scias, profectò non tibi, inquam, bonæ. SYC. Non dubium me hercule, quin

de meo sitis hodie cœnaturi. IVST. Si ita res habet vt dicis, vtinam tu, cum tuo teste, iam crepes medius: quamquam famelicus es, & nullo cibario satiatus. SYC. Vos mihi cibum esse negatis? atqui intus apud me, ô impurissimi homines, & piscibus, & assariis dapibus focũ videre est magnificè instructũ. hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy, hy hy. CAR. Quid est quod odoraris, miser? IVST. Frigoris fortasse quidpiam: quid enim miri, cùm tali tegatur palliolo?

εἰσήκατορ. Non fuit cur illi dicerent, præsertim non roganti, sed hoc illi graue, quod nihil de illis audiat, unde causam arripiat, qua eos poßit in ius uocare. Id quod facturus erat cùm Carion, dixit, ἢ τῶν πονηρῶν ἦσθα, καὶ τοιχωρύχων (Animum enim eius rei faciundæ fuisse sycophantæ, testatus satis est ipse, cum dixit, Σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις) sed illi nondũ aderat testis, qui postea quasi aliud agens, eò adrepsit, ubi hi contendebant. At coram teste cauent Iustus et Carion, ne quid incõsultius effutiãt, quod ipsis postea obfuturum sit. τῶν γε σῶ. s. ἀγαθῶν. *repete* οὐκ ἔσμεν ἐνθάδε ἐπ' ἀγαθῷ τῶν γε σῶν. σάφα *pro* σαφῶς, *uel* εὖ. τῶν ἐμῶν *s.* ἀγαθῶν *de meis facultatibus furti eos insimulat, ut quid contumeliosè illi obijciant, sed iustus prudenter conuitium in risum uertit. Sic disrumparis, ut uerum est quod dicis, nẽpe nos de tuo cœnaturos. Sic ergo illudit, Si nos de tuo cœnabimus, tu uelim, ut rumparis inuidia. Quod si non ita continget, meritò mendacij es accusandus. Vtrouis accidente, omnis & noxa, & culpa in te erit retorquenda.* Nomen tacitum.

τοῦ μάρτυρος. *demonstrat testem Sycophantæ, cui tantundem mali imprecatur.* χρῆμα. *Nomen hoc cum genitiuo excellentiam quandam notat* χρῆμα φρονήσεως, *mirabilis prudentia. Aliquando adiectiuum adijcitur, ut* καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα, *res pulcherrima & maxima. Per superlatiuum enim excellentia quæ huic dictioni inest, significatur. Ergo* πολὺ χρῆμα τεμαχῶν, *uocat ingentia frusta piscium. Non enim aliarum rerum, quàm piscium* τεμάχη *i. pars est. Propterea discrimen notaturus poëta subiungit,* καὶ κρεῶν. *In alijs rebus à pisce, portio* τόμος *uel* κόμμα *potius uocetur. Meminit aũt piscium, quòd olim in conuiuijs præcipuus luxus in piscibus esset.* χρῆμα. τεμάχη. Pisces.

ὖ ὖ, *his aduerbijs exprimit sonum eorum, qui spiritu per nares ducto, & reducto, nidorem ciborum olfaciunt.* ὀσφραίνῃ. *Atticum pro* ὀσφραίνῃ. ὖ ὖ. Nomen tacitum.

ὀσφραίνῃ. τοῦ ψύχους. *Subaudi* τὶ *uel* ὀσμὴν, *olfacit, id est, sentit, percipit. Quod narium est, ad totum corpus transfert. Verba enim sensuum, confundi nouum non est, ut uidere pro audire.*

Sensuum uerba.

Συκ. ταῦτ' οὖν ἀνάσχετ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ,
τούτους ὑβρίζειν εἰς ἐμ'. οἴμ' ὡς ἄχθομαι,
ὅτι χρηστὸς ὢν, καὶ φιλόπολις πάσχω κακῶς.
Δικ. σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός; Συκ. ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.
Δικ. καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι. Συκ. τὸ τί;
Δικ. γεωργὸς εἶ; Συκ. μελαγχολᾶν μ' οὕτως οἴει;
Δικ. ἀλλ' ἔμπορος; Συκ. ναὶ σκήπτομαί γ' ὅταν τύχω.
Δικ. τί δαί; τέχνην τιν' ἔμαθες; Συκ. οὐ μὰ τὸν Δία.
Δικ. πῶς οὖν διέζης, ἢ πόθεν, μηδὲν ποιῶν;
Συκ. τῶν τῆς πόλεώς εἰμ' ἐπιμελητὴς πραγμάτων,
καὶ τῶν ἰδίων πάντων. Δικ. σύ; τί μαθών; Συκ. βούλομαι.
Δικ. πῶς οὖν ἂν εἴης χρηστὸς ὦ τοιχωρύχε,
εἴ σοι προσῆκον μηδὲν, εἶτ' ἀπεχθάνει;
Συκ. οὐ γὰρ προσήκει τὴν ἐμαυτοῦ μοι πόλιν
εὐεργετεῖν μ', ὦ κέπφε, καθ' ὅσον ἂν σθένω;
Δικ. εὐεργετεῖν οὖν ἐστι τὸ πολυπραγμονεῖν.
Συκ. τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις,
καὶ μὴ 'πιτρέπειν ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ.
Δικ. οὔκουν δικαστὰς ἐξεπίτηδες ἡ πόλις
ἄρχειν καθίστησιν. Συκ. κατηγορεῖ δὲ τίς;
Δικ. ὁ βουλόμενος. Συκ. οὐκοῦν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγώ·
ὥστ' εἰς ἔμ' ἥκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα.
Δικ. Νὴ Δία πονηρόν γ' ἆρα προστάτην ἔχει.
ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοι' ἂν, ἡσυχίαν ἔχων,
ζῆν ἀργός; Συκ. ἀλλὰ προβάτιον βίον λέγεις,
εἰ μὴ φανεῖται διατριβή τις τῷ βίῳ.

Δικ.

Δικ. οὐδ' αὖ μεταμάθοις; Συκ. οὐδ' αὖ εἰ δοίης γέ μοι τὸν πλοῦτον αὐτὸν, καὶ τὸ Βάττου σίλφιον.

SYC. Prò Deum atque hominum fidem, mussitandáne hæc iniuria est? Tantam ego contumeliam, ab istis vt feram? Heu quanto differor dolore, dum me, virum bonum, & reipublicæ studiosum, tam malis videam acceptum modis? IVST. Tu verò bonus ciuis, & frugi? Syc. Sum ergo, quantùm est alius nemo. IVST. Percupiam, vt ad ea quæ rogabere mihi respondeas. Syc. Quid habes quod me roges? IVST. Nostin, obsecrò, agriculturā? Syc. Tu me insanum adeò putas? IVST. Negotiationém ne? Syc. Eam, si quando res postulat, pernoui adsimulare. IVS. Quid ergo? artē didicisti vllam? Syc. Nullā planè. IVS. Perquam mirum profectò, qui, aut vndénam tibi victus suppetat, qui nihil rerum geras. Syc. Ego rerum omniū tum publicarum, tū priuatarum satago. IVST. Tu, quæsò, qua instructus arte hoc agas? Syc. Ita lubet. IVST. Age furcifer, cùm hoc ad te nihil attineat, & hinc omnibus fias odiosus, quo pacto te virum bonū esse credis? Syc. Ain tu, virorum ineptissime, vtrum ad me non pertinet, pro mea virili, de ciuibus meis bene mereri? IVS. Bene igitur mereri, est in re aliena curiosi⁹ versari. Syc. Imò verò est latis legibus opem ferre, neque quod quis perperam admisit, conniuentibus oculis inultum relinquere. IVST. Ea de re vrbs consultò magistratus qui authoritate præsint, sibi creare solet. Syc. Est vt dicis. Verùm cuius fuerit sontes apud magistratū illum accusare? IVST. Nimirum cuiuslibet. Syc. Ille ego sum, ad quem hoc munus propriè pertinet, vt intelligas ad me reipub. nostræ negotia pertinere. IVST. Sceleratum itaque vrbs sibi nacta est vindicem & tutatorem. Postremò hoc vnum mihi dicito. Non satius tibi videatur, quietè, & molestis hisce delationibus omissis, otiosam vitam agere? Syc. Ouiculæ vitam mihi

narras:ea verè vita non est,cui nulla exercitatio adest.
IVS. Neq; institutū hoc vitæ mutaueris? Syc. Nō, ne si mihi quidem Plutū ipsum dederis, & Batti silphiū.

ὤω. ταῦτα ἀνάσχετα, hæc tolerabilia, & æquo animo ferenda? ὤω urget, & indignationem habet. Subiungit autem quæ illa sint quæ non patienter sufferat, nempe τούτους δέξωμαι ὡς ἐμέ. χρυσός. uerba hæc meram sapiunt συκοφαντίαν, modestus enim qui est, suarum laudum & uirtutum ἐγκωμιαστὴς non est. ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναι interrogatus responde, ita dici consueuit ijs, qui inconsultius, & amplius quàm par est loqui solent, quod uitium proprium est sycophātarum.

Articulus. Τί. τὸ τί, pro simplici τί, articulo τὸ uacante. μελαγχολᾶν. Sycophātæ diuites quàm pauperes potius insectantur, propterea pro insano se haberi uellet, si urbibus relictis, agricolarum solitudinem quæreret.

Negotiatio σκήπτομαι. Olim quoniam negotiatores reipublicæ plurimùm commodabant, ut qui ab externis regionibus urbi necessaria aduehrent, quæ autem in patria ob copiam nimis euilescebant, ad exteros trāsportarent. Rursus, siquando bellum ingruebat, quoniam reipub. causa belli commeatum & expensas suppeditabant, his de causis uisum priscis est, ut mercatores in bellum non mitterentur. Ait itaque Sycophanta, si contingit ut milites conscribantur, ego fingo me negotiatorem esse, ut hoc prætextu fugiam discrimina belli. τύχω, si quando è re mea fuerit, si aliquid hinc consequar, & utilitatem ex eo mihi fore intellexero.

ἔμαθες. διέζης. τέχνην τινά, liberalem scilicet, aut illiberalem, & ex alterutro genere, unam aliquam? ἔμαθες à μανθάνω. διέζης imperfectum à διαζάω, quod Atticè amat mutare α in η pro διέζας, ut in infinitiuo διαζῆν pro διαζᾶν. πόθεν, πῶς, quàm lautè aut tenuiter, quàm beatè & iucunde, aut miserè, & infeliciter? πόθεν, qua industria, quibus dolis & commentis. τῶν quæ sunt τῆς πόλεως reipub. hoc est τῶν πολιτικῶν, ἤτοι δημοτικῶν. εἰμὶ ἐπιμελητής, periphrasis τοῦ ἐπιμελέομαι siue

μαθών. ἐπιμέλειαν ποιοῦμαι. μαθών, indefiniti β participium à μανθάνομαι. βούλομαι. Responsum sycophanta dignum. Ita uolo & audeo, quo iure, quáue iniuria id de me fiat, ne cures. προσῆκον μ᾽ ἀέρ. Nominatiui sunt absoluti pro genitiuis μ᾽ ἀέρος

Nominatiuus. σοι προσήκοντος. εἶτα, interim. ἀπεχθάνει Atticum pro

κέπφος. λάρος. ἀπεχθάνῃ. ὁ κέπφε, κέπφος qui & λάρος appellatur, auis est circa mare uersans, spuma enim marina mirè gaudet, adeo ut cibi illius auiditate facilè capiatur. Primum spuma illi obijcitur satis longo

spatio, postea propius, propiusq; tandem qui spumam gestat, manibus illi exhibet, quam dum inde sibi capere Larus putat, capitur ipse. Insignis uecordia huius auis fecit, ut Cephus & Larus pro stulto & stupido accipiantur. Nonnunquam pro κέπφος, *legitur* κέμφος. *Latinè dici solent Fulica & Gauia. Pompeius fertur aliquando adportasse ex Aegypto cephum prodigiosum, quem ob miraculum Romanis ostendit: erat enim quadrupes, sed sic ut pedes posteriores humanis responderent pedibus, priores uerò manibus.* καθ' ὅσον, *quãtum, quatenus.* πολυπραγμονεῖν *est rebus suis neglectis aliena curare, et illis ita se implicare, ut et sibi et alijs multũ negotij atq; molestiæ exhibeatur. Verbũ huic oppositũ est* οἰκειοπραγεῖν. *Tũ, inquit, fatebor te* εὐεργετεῖν, *cũ* εὐεργετεῖν, *et* πολυπραγμονεῖν *sensu accipiẽtur eodẽ.* μὴ οὖν, *atqui* εὐεργετεῖν ἐστὶν τὸ *hoc, nẽpe* βοηθεῖν, *tutari leges.* κείμενοι. *uocat leges* κειμένους *nõ iacẽtes, et quæ in desuetudinẽ abierũt, sed quæ latæ sunt, sancitæ, et propositæ.* ἐπιτρέπειν ἐπιτρέπειν, *noxã remittere.* μήποτε *cũ* μή, μήποτε *nunquã.* ἐξεπίτηδες, *quod dicitur et* ἐπίτηδες. *aduerbiũ est, quod prouidè, et studiosè significat, quo modo hic capere licet, tametsi sunt qui pro ἀργῶς & μάτην accipiãt, ut cum interrogatione dicatur. Ergo urbs magistratus sibi frustra cõstituit?* ἄρχειν *post* καθίστησιν, *reddas per* πρὸς τὸ ἄρχειν, *ut alijs ciuibus præsint, & secundum leges unicuique suum ius tribuant.*

κέμφος. Fulica. Gauia. πολυπραγμονεῖν. κείμενος. ἐξεπίτηδες. ἐπίτηδες.

ἐκεῖνος, *ille nobilis delator. Iudicium non constat solo iudice, opus est præterea actore, & reo. Nec ullus est reus si non erit actor. Quãuis autem liberum cuique sit accusare, nemo tamen in urbe uisitur qui sæpius accuset, & reos agat, quàm ego. Sycophantam se & calumniatorem esse manifestè docet, quàm rem non uitio, sed laudi sibi dandam existimat, quasi ipse sit cuius ope iudicia uigeant, cum tamen id tantùm sit, quod subiungit Iustus,* προστάτης *scilicet* πονηρός, *id est, non iuris sed iniustitiæ summæ præses & fautor, idémque eo iniustior, quo magis conatur æquitatem suis prætendere calumnijs.* βούλοιο. *Subaudiendum comparatiuum* μᾶλλον. *Vtrum uerò non malles* ἐκεῖνο, *illud quod iam propono, uidelicet,* ἡσυχίαν ἔχων, *quiescendo, non ita miserè & te, & tuos ciues uexando. Ociosum esse, malum est, probos uiros calumnijs exagitare, malum grauius est, præstat autem uni quàm duobus obnoxium esse malis.* προβάτιον. *Omnium quadrupedum inertissimum est* προβάτιον, *ut scribit Aristoteles, nam nulla etiam de causa quandoq; prorepit in deserta. ac nõ rarò hybernis mẽsibus è septis egreditur, quòd si à niuibus occupabitur, nisi pastor compulerit, illinc*

ἐκεῖνος. Iudicium. μᾶλλον. Ouis.

Y 2 disce-

discedere non uult, illic cessans periura, ni pastor arietem ipsum eò adduceret, quem ouis sequeretur praeeuntem. Vnde factum ut uita & mores ouium dicantur de stolidis & imbecillioribus. μεταμάθοις (μεταμανθάνω.) à μεταμανθάνω, quod est priore instituto relicto, nouum sectari. αὐτὸν, ipsum etiam Plutum, quem uos tantopere effertis. Βάττου. (Thera. Battus. Cyrene. Silphium.) Iuxta Cretā insula est, nomine Thera, unde profectus Battus in Affricam uenit, ubi Cyrenem urbem condidit. Huius beneficij memores Afri silphium illi sacrarunt, quod apud eos herba haec gloriam inter herbas obtineat primam, ut cuius caulis, succus, folia, fructus, omnia deniq; quae in silphio sunt preciosa sint, & utilia. Amplius Batto numisma percusserunt, in cuius altera parte regia facies sculpta erat, in altera silphium, quo donatus à Cyreneis Battus fuerat. Hinc factū est ut Batti silphium, pro raro & nouo quopiam honore, uel dono accipiatur. Tali tamen praemio, sycophanta ait se adduci non posse, ut à calumnijs abstineat.

Δικ. κατάθου ταχέως θοἰμάτιον. Καρ. οὗτος, σοὶ λέγει.
Δικ. ἔπειθ' ὑπολύου. Καρ. πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.
Συκ. καὶ μὴν προσελθέτω πρός ἐμ' ὑμῶν ἐνθαδὶ,
ὁ βουλόμενος. Καρ. οὔκουν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ.
Συκ. οἴμοι τάλας, ἀποδύομαι μεθ' ἡμέραν.
Καρ. Σὺ γὰρ ἀξιοῖς τ' ἀλλότρια πράττων ἐσθίειν.
Συκ. ὁρᾷς ἃ ποιεῖς; ταῦτ' ἐγὼ μαρτύρομαι.
Καρ. ἀλλ' οἴχεται φεύγων ὃν εἶχες μάρτυρα.
Συκ. οἴμοι περιείλημμαι μόνος. Καρ. νυνὶ βοᾷς.
Συκ. οἴμοι μάλ' αὖθις. Καρ. Δὸς σύ μοι τὸ τριβώνιον,
ἵν' ἀμφιέσω τὸν συκοφάντην τουτονί.
Δικ. μὴ δῆθ'· ἱερὸν γάρ ἐστι τοῦ Πλούτου πάλαι.
Καρ. ἔπειτα ποῦ κάλλιον ἀνατεθήσεται,
ἢ περὶ πονηρὸν ἄνδρα καὶ τοιχωρύχον;
Πλοῦτον δὲ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει.
Δικ. τοῖς δ' ἐμβαδίοις τί χρήσεταί τις; εἰπέ μοι.
Καρ. καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπον αὐτίκα δὴ μάλα,

ὥσπερ

ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω τουτωί.

IVST. Hanc iam nunc exue vestem. CAR. Heus tu, tibi hæc dicit. IVST. Calceos deinde tuos resolue. CAR. Hæc omnia tibi dicit. Syc. Atenim huc ad me accedat vestrum aliquis, cuicunque id lubitum erit. CAR. Itaque ille ego sum. Syc. Miserum me, interdiu etiam spolior. CAR. Censes æquum aliena tractando victum tibi parare. Syc. Satin vides quid agas? Ego vos de hac re testor. CA. Sed quem testem huc adducebas, aufugit. Syc. Hei mihi. Siccine solus ab istis obsideor! CAR. Iam vociferaris. Syc. Amplius etiam vociferabor: Hei, hei mihi. CAR. Porrige mihi tuum palliolum, vt eo sycophanta opperiatur. IVST. Non do, est Pluto iampridem sacratum. CAR. Nullibi posthàc decentius reponetur, quàm super humeros flagitiosi huiusce hominis, & furis summi. Plutum verò indumẽtis præstantioribus ornari par est. IVST. Verùm dic mihi, quisnam horum calceorum futurus est vsus? CA. Eos quoque ego in frontem huius, ceu in perticã oleastrinam, quàm primùm adigam.

κατάθου, imperatiuum à κατατίθεμαι, quod est onus & rẽ grauem excutere: quo demonstrat non qualicunque sed ampla, & diuite ueste sycophantam fuisse indutum. κατατίθημι. *οὗτος. s. ὦ. uidetur Sycophanta demiratus, quod Iustus manum in uestem eius iniecerit, existimasseq́; in se hoc fieri non debere. προσελθέτω, opis gratia ueniat ad me: Nam agnoscit se nudandum serio. ὑμῶν. dicturus erat τις ὑμῶν aliquis ex uobis: sed quoniam uidet cunctantiores esse spectatores, & mutuò sese conspicere, alius alium propellere, rem autem celeritatem desiderare, precipitanter subdit, ὁ βουλόμενος προσελθέτω. οὐκοῦν. Carion insultat Sycophantæ, dum repetit, quod de se gloriosulè paulò antè dixerat: Roganti enim illi τατηγοροῦ ἢ τίς, cum respõdisset Iustus, ὁ βουλόμενος, statim elato animo protulit, οὐκοῦν ἐκεῖνος εἰμ' ἐγώ. Nunc paria faciens Carion, postea quàm ille opẽ implorans, dixit, προσελθέτω ὁ βουλόμενος, respondet: Ego ille ero, qui te adibit, quo animo autem accedet, postmodum planum faciet.* τις subauditur.

ἀποδύομαι. An uerò à Iusto iustè fit, dum hunc spoliat? iustissimè sanè, nam oportet, posthac bonos tantùm ditari, & felices fieri.

μεθ' ἡμέραν. μεθ' ἡμέραν. Diurna uis grauior est, & ab audaciore animo profecta: quare supplicio maiore digna, nam minus effrons est, qui clam & noctu uiolentas manus alicui infert. Atticè aũt μεθ' ἡμέραν pro ἐν ἡμέρᾳ dictum uolunt. ἀλλότρια πράττων, aliena negotia curans. πολυπραγμονῶν, sycophantam perpetuò agens. μαρτύρομαι, circumstanti populo hoc ait, ego uos testes cito. ταῦτα περὶ τούτων, de ea quæ nunc mihi fit iniuria. οἴχεται. ſ. ὁ μάρτυς, quem in accusatiuum mutauit, ut conueniret cum uerbo ἄγεις cui postponitur.

Accusatiuus Cõstructio. περιείλημμαι, ἀ περιλαμβάνομαι. Vide anorme λαμβάνω. μόνος sine testibus: qui aderant enim testimoniũ dicere contra spoliantes recusabant. uel μόνος, nemine opitulante. τὸ τριβώνιον, palliolũ intelligit, quod Iustus puero ferendum dederat ad Plutum de quo Carion sic dixerat, τὸ τριβώνιον δὲ τί δύναται πρὸς τῶν θεῶν;

ἀμφιέσω. ἱερόν. ἀμφιέσω futurũ ab ἀμφιέννυμι, quod pro ἀμφιέω ponitur. Prima huius uerbi origo est ἕω, τὸ ἐνδύομαι. i. induo. μὴ δῆτα. ſ. δώσω. ἱερόν substantiuum est, τὸ ἀνάθημα, donum, idcirco subdit πρὸς ἀνατεθήσεται, ubi suspendetur aptius. Certè quando uilis, & detrita uestis, uili homini & inutili accommodatur, omnino illic est, quod uulgato fertur adagio, Dignum patella operculum. ἐμβάδιοις. Vbi palliolo ornatus est Sycophanta, rogat Iustus, quid de calceis, quos puer gestauerat cum palliolo, fiet. Ex ijs quæ sequuntur, constat in caput Sycophantæ à Carione fuisse coniectos. κοτίνῳ In templis perticæ erant, de quibus donaria pendebant. Perticæ aũt, quoniam nullo discrimine

Species pro genere. κότινος. ex arboribus sumebantur, speciem pro genere capit, cum ait προσπατταλεύσω κοτίνῳ τουτῳί, agam in hanc perticam oleastrinam, id est, in hunc nebulonem, & uirum calumniatorem, quem ego possim non immeritò cum ligno & stipite conferre. Dijs quæ offeruntur, ipsi non portant, sed in ligna quædam reijciuntur, hic autem, uelut ridiculus aliquis Deus, feret ipse, perticæ loco, quæ sacrata ipsi sunt, calceos & palliolum uidelicet.

Συκ. Ἄπειμι· γιγνώσκω δ' ἥττων ὢν πολὺ
ὑμῶν. ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινὰ,
Καὶ σύκινον, τὸν ἰσχυρὸν τοῦτον θεὸν
ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
ὅτι καταλύει περιφανῶς εἷς ὢν μόνος

τὴν

τὴν δημοκρατίαν, οὔτε τὴν βουλὴν πείθων
τὴν τῶν πολιτῶν, οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.

Syc. Quandoquidem facilè video me vobis multo inferiorem, à vobis discedo: quòd si posthac mihi continget, vt mei similem, & ficulnum quempiam nanciscar virum, efficiam ego, vt hocce die, feroculus iste Deus pœnas se dignas dependat. Ille enim est qui solus democratiam manifestè dissoluit, dum & consilium, & conciones dissuadet populares.

ἥττων, comparatiuum anorme, à positiuo μικρὸς, est autem ὢν participium pro infinitiuo εἶναι cui adderetur, accusatiuus, ἥττονα ὄντα. ἥττων. Nominatiuus.
σύζυγον. Hoc nomē de bobus propriè dicitur, qui sub idem iugū mittuntur, nomine à σὺν & ζυγὸς conflato. Per metaphoram pro æquali, socio, pro homine qui moribus sit similibus, eiusdem sortis & conditionis. Apud Græcos uersiculus extat prouerbialis, σύζυγος.
Ἐγώ τε, καὶ σὺ ταὐτὸν ἕλκομεν ζυγόν, id est,
Ego & tu idē trahimus iugū. Pro eo quod est, pari studio, ac simili cōtentione, cōmune peragimus negotiū. λάβω. Subiūctiuū à themate λαμβάνω. σύκινον. Exponit poëta cōditionē Sycophātæ, dū uocat eius æquales ficulnos homines .i. uanos, et nullius pretij homines. Sūptum hoc à ficu, quæ arbor est fragilis, et ad res propemodū omnes, inutilis, præterea cuius fumus acerrimus sit, et molestissimus. Quāobrē homines ξύλου συκίνου .i. ligni ficulni, pro eo accipiūtur, quod antea dixit, πονηροῦ κόμματος. Bene est aūt, quod Sycophanta poscit sibi sycophātas adiūgi, & improbos, ut cui nō liceat cū bonis congruere. Quando enim fiat, ut qui bonus uir sit, bonum & insontem accuset? λάβω. σύκινος. Ficus.
ἰσχυρὸν, potentem: interim tamen Pluti potentiam notat sibi esse inuisam, ut per quam ad extremam sentiat se redactum pauperiē. Proinde contemptim & inuidiosè addit τοῦτον. ποιήσω, iisdem uerbis Penia usa est antea aduersus Chremylum, rogantem quænam ea tandem esset. εἷς ὢν μόνος. Certū est ὢν participiū uacare, & μόνος idem quod εἷς esse, ideo aūt additū, ut culpā uiolatæ democratiæ in hūc unū conferat expreßius. Est hæc insignis calumnia, ait Plutum uelle μονοκρατίαν & tyrannidē introducere, δημοκρατίαν uerò uelle supprimere. Est μονοκρατία ubi unus imperat, δημοκρατία, ubi uniuersus populus. Quædā monocratia erit, si Plutus unus diuites reddat Athenienses, uel paupes. Id quod fieri, sycophāta manifestißimo experitur argumento εἷς μόνος ὤν. μονοκρατία. δημοκρατία.

argumento. Quæ ex re calumniandi occasionem sibi arripit, ut Plutum ad populum deferat, tanquam δημοκρατίας hostem, quam scit Athenìensibus fuisse semper multò optatißimam. In democratia hæc obseruantur, ὅσα τῇ βουλῇ δόξει, ταῦτα ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφιζόμενα, ὑπὸ τῆς βουλῆς κυροῦσθαι. i. Quæ consilio, & ut sic dicam, senatui Atheniensi, uisa erant, ea ad populum referebantur, & è diuerso, quæ populus decreuerat, consilij authoritate cōfirmabatur, ut hæc duo βουλή. *βουλὴ et ἐκκλησία, rempub. A-* ἐκκλησία. *theniensium uniuersam moderarentur. Quare qui hæc euertenda censuisset, simul censendus erat, uniuersam euertere uelle rempublicam, & democratici status authoritatem.*

ΔΙΚ. καί μοι ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν,
ἔχων βαδίζεις, εἰς τὸ βαλανεῖον τρέχε.
ἔπειτ' ἐκεῖ κορυφαῖος ἑστηκὼς, θέρου·
κἀγὼ γὰρ εἶχον τὴν στάσιν ταύτην ποτέ.
ΚΑΡ. ἀλλ' ὁ βαλανεὺς ἕλξει θύραζ' αὐτὸν, λαβὼν
τῶν ὀρχιπέδων· ἰδὼν γὰρ αὐτὸν, γνώσεται
ὅτ' ἐς ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος.
νῷ δ' εἰσίωμεν ἵνα προσεύξῃ τὸν θεόν.

IVST. Hoc potius audi, postea quàm meis armis ita instructus, abire statuisti, consilium est, vt hinc rectà procurras in balneum, vbi coryphæus, & sedem primã occupans, calefias. Fuit dum ego quoque eam stationem tenerem. CAR. Sed quid? simul atq; balneator ad hunc animaduerterit, mali illius, ac vulgati commatis esse intelliget, quamobrem minimè dubiũ est, quin de testiculis arreptũ eũ protinus foras sit exturbatur⁹. Nos verò Plutũ vt salutes, eo dimisso, domũ ingrediamur.

πανοπλία *πανοπλίαν. hoc nomine comprehenditur uniuersus armorum apparatus, omnia simul arma, intelligit ridiculè suum palliolum & calceos quibus quondam usus erat aduersus rigorem hyemis, non secus quàm suis armis aduersus hostem miles solet: illis autem sycophanta exutus ab Iusto, à Carione est antea ornatus.* βαλανεῖον. *Di-*

ctum

Eum suprà est balneum brumali tempore locum suffugij ijs fuisse, qui prae inopia domi suae ignem extruere nequirent. Quem locum sycophantae esse expetendum ideo putat, quod nudus penè sit. Propterea cùm nidorem culinae suae olfacere se antea simularet, Carioni roganti κακόδαιμον ὀσφραίνει τι; *respondit Iustus,* τ̃ ψύχους γ᾽ ἴσως, ἐπεὶ τοιοῦτον ἀμπέχεται τριβώνιον. κορυφαῖος, *princeps & primarius, à* κορυφῇ *dictus, qui uertex est, & summa capitis pars,* ἔνδοξος καὶ ἔξοχος. ἱκνῶς, *perfectum medium ab* ἱκνέομαι. δεῦρο, *imperatiuum uerbum à* δέχομαι. στάσιν. *Verbum est militare, quo locus notatur, quem miles defendendum suscipit. Respicit ad* πανοπλίαν, *ut perduret in metaphora.* ποτέ. *cùm pauper essem ut tu. Sed hoc tam debet gratum esse Iusto, quòd illic ob probitatem esset, quàm sycophantae ingratum, quòd ob improbitatem futurus illic sit.* ἐκείνου, *illius, & notißimi commatis. Iam enim apud omnes percrebuit, eos tantùm pauperes esse, qui mali sint.* προσεύξῃ. *Ea sanè gratia Iustus dixerat se huc conceßisse,*

Balneum. κορυφαῖος. ἱκνῶς. στάσις.

ἀλλ᾽ ὅμως ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν
προσευξόμενος ἥκω δικαίως ἐνθάδε.

Ergo Carione & Iusto domum Chremyli ingreßis, Sycophanta disparuit, Chorus in proscenio canit, cui superuenit anus libidinis indomitae, Plutum quaeritans, ut apud eum expostulet, de iuuene amatore, à quo ipsa paulò antè fuerit relicta. Disceßionis causa diuitiae fuerunt, quas speciosus adolescens ideo nactus est, quòd probus, et indolis bonae esset, nam paupertate coactus, aniculae amore captum se esse prius simulabat: re uera enim à putidis meretriculae moribus alienißimus erat.

ΓΡΑΫΣ.

Ἆρ᾽, ὦ φίλοι γέροντες, ἐπὶ τὴν οἰκίαν
ἀφίγμεθ᾽ ὄντως τ̃ νέου τούτου θεοῦ,
ἢ τῆς ὁδοῦ τοπαράπαν ἡμαρτήκαμεν;
ΧΟΡΟΣ. ἀλλ᾽ ἴσθ᾽ ἐπ᾽ αὐτὰς τὰς θύρας ἀφιγμένη,
ὦ μειρακίσκη· πυνθάνει γὰρ ὡραϊκῶς.
ΓΡ. φέρε νυν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινάς;
ΔΙΚ. μὴ δῆτ᾽· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα·
ἀλλ᾽ ὅ, τι μάλιστ᾽ ἐλήλυθας, λέγειν ἐχρῆν.

Γρ. πέπονθα δεινὰ, καὶ παράνομ᾽, ὦ φίλτατε·
ἀφ᾽ οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν
ἀβίωτον εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον.
Δικ. τί δ᾽ ἐστίν; ἦ που καὶ σὺ συκοφάντρια
ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦσθα; Γρ. μὰ Δί᾽ ἐγὼ μὲν οὔ.
Δικ. ἀλλ᾽ οὐ λαχοῦσ᾽ ἔπινες ἐν τῷ γράμματι;
Γρ. σκώπτεις· ἐγὼ δὲ κατακέκνισμαι δειλάκρα.
Δικ. οὔκουν φράσεις ἀνύσασα τὸν κνισμὸν τίνα;

ANVS.

Dicite mihi, obſecrò, viri ſenes, nobis ne eò ventum eſt, vbi nouus iſte agit Deus? An verò nos ab ea prorſum aberrauimus via? CHO. Non potuiſti, ô iuuencula, de hac re nos temporius rogare: ad ipſas fores perueniſti. AN. Quid ſi vnum aliquem huc ex his ædibus euocaro? IVST. Nihil hac re opus, cùm ipſe ego illinc nunc primùm egrediar. Tibi potius hîc dicẽdum, quamobrem tandem maximè huc veneris. AN. Quòd grauibus, mi vir, & inauditis ego ſim affecta malis: nam ab eo tempore, quo Deus iſte videre cœpit, vita mihi viſa eſt acerbiſsima. IVST. Quidnam iſthuc eſt? Non tu quoque inter mulieres ſycophantria fuiſti? AN. Minimè ſanè. IVST. Quid ergo, ſortibus per literas ductis, tibi non licuit ex voto perpotare? AN. Ludibrio tibi habeor, quæ interim miſera langueo. IVST. Ecquid ceſſas mihi dicere, cuiuſnam rei tantùm ſit tuum deſiderium?

γέροντες. *Chorus in hac Comœdia ex uiris ſenibus conſtituebatur. Id quod antea uidimus, cùm ipſe à Carione ad Chremylum uocatus dixit:* Οὔκουν ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι προθύμως, ὡς εἰκὸς ἐστὶν ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη. ἀφίγμεθα *perfectū ab* ἀφικνέομαι *anormi.* ὄντως *omnino, abſque hallucinatione. Anus conjectauit Plutum illic eſſe, quòd Chorus in honorem Pluti illic aliquid cecinisset. Tùm autem, ſicut nec aliàs, quòd Chorus cecinerit nõ*

extat

extat. τὸ π᾽ ἄπαν, prorsus. Non aberrat à uia τὸ π᾽ ἄπαν qui quò tendebat eo peruenit, etiam si magno uiæ dispendio eò peruenerit: aberrat autem παρὰ πᾶν, qui ab eo quò tendit, in diuersum uadit. ἡμαρτηκαμεν. Thema est ἁμαρτάνω, quod sua tempora ducit ab ἁμαρτάω. ἴσθι ἀφιγμένη, scias te uenisse. participiũ loco infinitiui ponitur, ἴσθι σε ἀφικέσθαι. μειρακίσκη. Non est obscura derisio cũ uetula, nomine iuuenculæ salutatur. Eo aũt ipso quòd de Pluto cõqueritur, suæ improbitatis nõ dubiã fidẽ facit. πωλεῖν pro πωλεῖσθαι. ὡρικῶς. Tẽpus peragẽdæ rei cõmodissimũ, ὥρα dicitur, unde est ὡρικῶς opportunè, κατὰ καιρόν. Si citius rogasses, nondũ perueneras: si serius, præterieras. τῶν ἔνδοθεν. s. ὄντων, eorum qui sunt intus. hoc idcirco rogat, quoniã ueretur ne Pluto fiat importuna, & ne repentino ingressu magis Plutum in se prouocet, quàm cum sibi concilliet. Post hæc uerba, Iustus, qui antea cum Carione ingressus erat, domo egressus, in anũ hanc incidit, cuius querelã excipit, nec minus festiuè ludit, quàm paulò antè sycophantã luserat. διελήλυθα, perfectũ mediũ Atticũ ab διέρχομαι anomi, temporũ habet cõmunionem cum ἐλεύθω. αὐτὸς, ego ipse nũc primùm ex ædibus prodeo, quare fides mihi, ut si cui alij, maximè est habenda. ὅτι pro Διὸς, uel τίνος ἕνεκα. ἀφ᾽ οὗ s. χρόνου. ἀβίωτον βίον, uitã nomine uitæ indignam, ingratam, ut iam mihi sit satius mori, quàm diutius ita miserè uictitare. ἦ σύ. Iustus qui antè quàm domũ Chremyli ingrederetur, sycophantã delusum ab ædibus Chremyli submouerat, quærit, num anus hæc inter mulieres idem factitarit, quod sycophãta inter uiros facere solebat. συκοφάντρια, calũniatrix, συκοφάντρια et πανδοκεύτρια simili forma finguntur. λαχοῦσα. Alludit ad priscã illã iuris dicundi formulã, cuius illic meminimus, ubi Carion ludificabatur Chorũ, ὧν τῷ σορῷ νυνὶ λαχὸν τὸ γράμμα σου δικάζειν &c. Ordo.n. literarum in urnã cõiectarum, & inde reductarũ iudicandi locũ sortientibus præscribebat. Hoc ait, Si non es calumniatrix, an non saltem es egregia quædã potrix? Potuit hoc accidisse, ut sortitione facta, inter te et tuas cõpotrices, litera bibendi locum tibi dederit postremum proinde tu fortasse turbatior nunc es, quòd exiccatis poculis, quod bibas nihil sit relictum. κατακέκνισμαι, amoris ui oppressa sum. Sed quoniã κνισμὸς, id est, libido, multarum rerum potest significare desiderium, nunquam autem crediturus fuerat Iustus anum usqueadeo effœtam amoribus adhuc indulgere puellaribus, percontatur de quo κνισμῷ intelligat, eiusq; rei audiendæ cupidus, rogat, ut id demum quid sit properè dicat.

Marginal notes: τοπαράπαν. — ὥρα. ὡρικῶς. — Participiũ tacitum. — διελήλυθα. — ὅτι. — Nomen tacitum. — ἀβίωτος βίος. — συκοφάντρια. — λαγχάνειν. — κατακνίζεσθαι. κνισμός.

ΓΡ. Ἄκουέ νυν. ἦν δή μοι τι μειράκιον φίλον,
πενιχρὸν μὲν, ἄλλως δ' εὐπρόσωπον, καὶ καλὸν,
καὶ χρηστόν· εἰ γάρ του δεηθείην ἐγὼ,
ἅπαντ' ἐποίει κοσμίως μοι καὶ καλῶς·
ἐγὼ δ' ἐκείνῳ πάντα ταῦθ' ὑπηρέτουν.
ΔΙΚ. τί δ' ἦν ὅ, τι σου μάλιστ' ἐδεῖθ' ἑκάστοτε;
ΓΡ. οὐ πολλά, καὶ γὰρ ἐκνομίως μ' ᾐσχύνετο.
ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ᾔτησ' εἴκοσιν
εἰς ἱμάτιον γ', ὀκτὼ δ' ἂν εἰς ὑποδήματα.
καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτώνιον,
ἐκέλευσεν ἄν, τῇ μητρί τε θοιμάτιον·
πυρῶν τ' ἂν ἐδεήθη μεδίμνων τεττάρων.
ΔΙΚ. οὐ πολλὰ τοίνυν, μὰ τὸν Ἀπόλλω ταῦτά γε
εἴρηκας· ἀλλὰ δῆλον, ὅτι σ' ᾐσχύνετο.
ΓΡ. καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ ἕνεκα μισητίας
αἰτεῖν μ' ἔφασκεν, ἀλλὰ φιλίας οὕνεκα·
ἵνα τοὐμὸν ἱμάτιον φορῶν μεμνῇτό μου.
ΔΙΚ. λέγεις ἐρῶντ' ἄνθρωπον ἐκνομιώτατα.

A N. Iam audi. Fuit mihi antehac adoleſcens quidã egregiè charus, pauper ille quidem, cętera formoſus, honeſtus & commodus: etenim nihil erat, quo indigerem ego, quod ille mihi non præſtaret perbellè, appoſitéq;. Viciſsim autem ego illi omnia hæc ſuppeditabam. IVST. Quid erat, quæſo, quod ille potiſsimùm ex te deſiderabat? A N. Illa non ità multa fuere, propterea videlicet quòd ſupramodum me verebatur. Aliquãdo veſti ſibi comparandæ, viginti drachmas argenti à me petebat: Aliàs octo, calceis emendis. Nonnunquam rogabat me, vt ſororibus ipſius, neque non matri, veſtẽ emerem. Erat denique dum illi quatuor frumenti medimnis opus eſſet. IVST. Verè non ita multa ſunt,

quæ

quæ tu narrasti, sed nulli dubium, quin à pluribus exigendis pudor eum reuocarit. AN. Dicere porrò solebat, se non eo illa ex me petere, vt ipsi copiam mei facerem, verùm beneuolentiæ tantùm gratia, & summi amoris erga me sui, atque præsertim in hoc, vt tantisper dum veste vteretur qua illum donaram, amicitiæ nostrę memoria identidem renouaretur. IVS. Insolentissimum profectò nobis narras amatorem.

ἦν, fuit: non amplius itaque ipsi esse innuit, unde illi tam uehemẽs querimoniarum causa. χρυσὸν, *rerum mearum studiosus. Multis nominibus probat amabilem fuisse, propterea grauius ipsi esse nunc eo carendum.* τοῦ, τινὸς, *respicit potius* χρυσὸν *quàm* εὐπρόσωπον καὶ καλόν. δεηθείη. *Indefinitum α optatiui, ab anormi* δέομαι. κοσμίως, *opponitur* τῷ ἀτάκτως *præposterè, inordinatè: & κα*λῶς τῷ κακῶς *malè, ut fit ab ijs qui non ex animo, sed coactè, & perfunctoriè opus faciunt, atque ea de re ab inuiso se utcunque expediunt negotio.* ταῦτα. *Vox hæc indicat anum in animo habuisse ordine ac sigillatim referre, quæ sufficere adolescenti solebat. Iustus autem occeptam interrupit narrationem. Vel de industria, & ut comico seruiret risui, dum* ταῦτα *protulit, totam se demõstrauit, hoc modo significans se liberam sui copiam adolescenti facere consueuisse. Quo respiciens. Iustus subdit* τί δ᾽ ἦν, *ex omnibus illis rebus, et corporis tui partibus, quænam illa erat, qua potissimum indigebat quotidie? αἰδοῖα notans.* ἐδεῖθ᾽, ἐδέετο, *ab eodem* δέομαι, *de quo nuper.* οὐ πολλά. *f.* ἦν. *Iusto de re, & substantia interroganti, anus respondet de quantitate: fingit se non intellexisse quorsum spectarent uerba Iusti, sed in memoria habere, quæ adolescẽti suppeditabat, ea aũt pauca fuisse.* ᾐσχύνετο, *pro* αἰδεῖτο. *Vereeundè gerebat se erga me, obseruabat me, & ita uerebatur, ut præ pudore multa petere non auderet. Vide autem facetum Aristophanis ingenium, usurpat uerbum hoc in significatione ambigua, quandoquidem potest significare idem quod* αἰσχύνω, *uitium & stuprum offero.* ᾔτησε *cum* ἂν *transit in modum potentialem, neque tam exprimit quod fecit adolescens, quã quod facere potuit. Aut* ἂν *resolue per solet,* ἀντὶ τοῦ εἰώθει, *petere solebat* εἰς ἱμάτιον, *in uestem* εἰς τὸ τοῦ ἱματίου ὤνησιν, *uel* εἰς τὸ πρίασθαι θοιμάτιον. ὀκτὼ δ᾽ ἂν, *repete cum* ἂν, ᾔτησε. χιτώνιον *diminutiuo utitur, rei uilitatem, & precij tenuitatem significans.*

χρυσὸς. τοῦ.

Responsio inepta.

αἰσχύνεσθαι. ἂν.

Quod sibi uestem & calceos peteret, cogebat necessitas: quòd matri, & sorori, charitas, & genuina quædam probitas: quòd uilia, & pauca, uerecundi animi simplicitas, in summa, delirans anus modis omnibus adolescentem probat inculpabilem. κελεύειν. ἐκέλευσε. Quando hoc uerbum de maioribus erga minores dicitur, imperium significat: quando contrà, ut hic, preces. Medimnus. μεδίμνους. Medimnus Attica mensura sex modios (uulgus bossellos uocat) capiebat. ἀπόλλω. ἀπόλλω, accusatiuus pro ἀπόλλωνα. ν expuncto, ο & α in ω contrahuntur. ἀλλὰ δῆλον. Et hoc ridiculè in anum torquetur, ἀλλὰ ueruntamen, id est, etiam si isthæc modica fuerint, certum tamen est, quòd ille tua cõsuetudine subinde utebatur. Sed ad hunc sensum anus non animaduertens, dum crimen à se propulsare nititur, maiorem suæ libidinis suspicionem relinquit. τοὐμὸν, τὸ ἐμὸν, meum, meis pecunijs emptum. μεμνῆτο. Si ueste non conspecta, memoria euanescebat aniculæ, oportuit eius amorem parum fixè animo adolescentis insedisse. ἐκνομίως. ἐκνομιώτατα. Anus nuper cum dixit ἐκνομίως μ' ἠσχάλλετο, ἐκνομίως sensit ab ἐκ & νομίζω compositum, ut esset, ἔξω πάσης νομίσεως, incredibiliter, suprà quàm credi posßit. Iustus diuersius accipit aduerbiũ ἐκνομιώτατα, ut deducatur ab ἐκ & νόμος, soneté; enormißimè, omnibus & honesti, & amoris legibus reclamantibus. Quid enim absurdius, quàm si formosus deformem, pauper diuitem, iuuenis amauerit uetulam? Præter ueras amoris leges amauit, qui τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι, id est amicitiam æqualitatem esse, ignorauit.

ΓΡ. ἀλλ' οὐχὶ νυνὶ γ' ὁ βδελυρὸς τὸν νοῦν ἔχει
τὸν αὐτὸν, ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκε πάνυ.
ἐμοῦ γὰρ αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονὶ
καὶ τἄλλα τἀπὶ τοῦ πίνακος τραγήματα
ἐπόντα πεμψάσης, ὑπειπούσης θ' ὅτι
εἰς ἑσπέραν ἥξοιμι. ΔΙΚ. τί σ' ἔδρασ', εἰπέ μοι.
ΓΡ. ἄμητά τι προσαπέπεμψεν ἡμῖν τουτονὶ,
ἐφ' ᾧτ' ἐκεῖσε μηδέποτέ μ' ἐλθεῖν ἔτι·
καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις, εἶπεν ἀποπέμπων, ὅτι
πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
ΔΙΚ. δῆλον ὅτι τοὺς τρόπους τις οὐ μοχθηρὸς ἦν·

ἔπειτα

ἔπειτα πλουτῶν οὐκ ἔθ' ἥδεται φακῇ·
πρὸ τοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἅπαντα κατήσθιεν.

AN. At iam execrandus ille, non amplius eo est, quo antehac fuit in me animo: suum amorem longè aliò transtulit. Nuper cùm placentam hanc, & alia quædam bellaria disco aptè imposita, ad eum misissem, & hoc verbi subiunxissem, me vesperi illum inuisuram. IVST. Quæso, dic mihi, ille quid tum egerit. AN. Et meam quam ad eum dederam, & hanc abs se ad nos misit placentam: nimirum hoc volēs, vt ne posthac vnquam ego ad eum vadam: remittens autem, durum hoc adiecit dicterium, Quondam fuere fortes Milesii. IVS. Ille, quisquis fuit, minimè socordi fuit ingenio. Diues factus, lentem in delitiis non amplius habet, qui præ egestate quælibet anteà deuorabat.

ὁ βδελυρὸς. Articulus ὁ præponitur adiectiuo in αὐξήσει, id est nimis sceleratus ille. Maior hic affectus arguit anum fuisse libidinosiorem, & animi impotentioris. πολὺ πάνυ. *Iunctæ dictiones eiusdem significati, impetui seruiunt anili. Vehementem hanc animi affectionem non incommodè per superlatiuum exprimas, sceleratißimus ille à me nunc est alienißimus.* τουτονί. *illam ipsam offert placentam, quã ad adolescentem miserat, ut intelligatur eam non fuisse indignam quæ reciperetur: quare adolescentis ingratitudinem animaduersione grauiori esse dignißimam, talia secum reputat desipiens anus.* τἀπί, τὰ ἐπί. *Cum autem ἐπὶ sequatur in ἐπόντα participio ab ὢν & εἰμὶ composito, necesse est alterum abundare, esseq́; id quod sæpe contingit, compositum pro simplice acceptum, ἐπόντα pro ὄντα.* πεμψάσης καὶ ὑπειπούσης *respiciunt genitiuum ἐμοῦ. Tradunt in ὑπειπούσης præpositionem ὑπὸ ἀντὶ τοῦ πρὸ accipiendã, ἐμοῦ τι προειπούσης, cum prædixissem illi me sub uesperã ad eum uẽturam. Nihil uetat quo minus significet post, & ultimi loci quandam habeat rationem. Anus primùm cogitauit de dono mittendo, deinde placentam & bellaria censuit mittenda potißimum: illa ordine disposita tradidit deferenda, post illa omnia, dixit illuc ituram se.* τί σ' ἔδρασε. *Quoniam hoc tantùm superesse uidebatur, ut anus diceret se protinus ad adolescentem conuolasse, amoris impatientia in amplexus eius irruisse,*

Articulus.
πολὺ πάνυ
ἐπόντα.
Præpositio abundans.
Compositũ pro simplice.
ὑπό.

Iustus cupidißime hoc audire gestiens, ut spectatori esset unde magis
rideret, his uerbis, τί σ' ἔδρασε, εἰπέ μοι, anum excitat, ut promptius
ἄμης. & liberius quod in animo habet proferat. ἄμητα. Est ἄμης πλα-
κοῦς γαλακτώδης. i. placenta ex lacte confecta: sapidior, quàm si ex
aqua & farina temperaretur. Vult placentam quæ ipsi mißa est ab a-
τε. dolescente intelligi non fuisse uulgarem. τε inest uis huius uoculæ,
significat præterea. i. præter nostram, præter quàm quòd meam mihi
remisit, à se quoq; aliã mihi misit. ἀπέπεμπεν τὸν πλακοῦντά μου,
ἄμητά τε τῷ αὐτ' προσέπεμψεν. τουτονὶ exhibet placentã ab iu-
ἐφ' ᾧ. uene datã. ἐφ' ᾧτε aduerbialiter pro ἵνα ponitur: potest diductis par
tib. etiã dici ἐφ' ᾧ, cũ μὴ iunctũ significat ut ne. ἐφ' ᾧ aũt ut ὥστε in-
finitiuũ amat ἐφ' ᾧ μηδέποτε μ' ἐλθεῖν ἔτι, ut nunquã omnino ad eum
πρός. irẽ, sed uia ad illũ esset in totũ posthac mihi præclusa. καὶ πρὸς, At-
ticis particula πρὸς quãdoq; uidetur abundare, quomodo hic esse pu-
tes, nisi pro πλέον capias καὶ ἐπὶ τούτοις πλέον, his etiã amplius. Præ
ter mißã suã placentã, & meã remissam, ingenti arrogantia ductus, et
nimio mei contẽptu, καὶ πρὸς εἶπεν, uel iunctim, προσεῖπεν, ἀπεπέμ
ὅτι. πων. ὅτι. Subinde, ὅτι sic à Græcis usurpatur, ut eo dempto, sensus
Milesij. nihilo secius constet. Μιλήσιοι. Milesij belli gloria diu floruerunt,
Polycrates. post delitijs fracti; & in mollitiem conuersi, imbelles facti sunt, & ef-
fœminati. Polycrates Samiorum rex bellum gesturus oraculum consu-
luit, num sibi utile esset Milesios accersere socios, cui oraculũ respõ-
dit πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι. qui uersiculus postea cœ-
pit dici de ijs qui deteriores facti, desierunt id esse quod antea erant,
& præstare posse quod antea præstabant. Festiuißime Iuuenis hoc in
uetulam torquet, non solùm quòd eam iam fastidiat opibus exhaustã,
quam quondam emolumenti gratia coluerat prædiuitem, uerum hoc
uersu significat anum quondam fuisse iuuenculam speciosam, &
ad usum Veneris aptißimã, nunc uerò ob seniũ ad amorẽ esse ineptã,
neque satis strenuã & idoneã. fœdißimum sane est, & nimis indecorũ
uetulam lasciuire, & insana libidine præter ætatem prurire. φακῆ.
Lens. Lens tenuium est, & pauperum cibus, quæ tamen fastidio esse solet, u-
bi lautior contigit fortuna, & uberior. Iuuenis prius inops aniculæ
morem gerebat, eius amorem boni consulebat, iam diues factus eam
aspernatur, ea neglecta iuuenculam amplexari mauult, nec mirũ pro-
fectò. Quis enim tam uecors, qui uelit οἴνου παρόντος, quod aiunt, ὄξος
πιεῖν, id est, uino præsente acetum bibere.

γρ. καὶ μὴν πρὸ τοῦ γ' ὁσημέραι, νὴ τὼ θεώ,

ἐπὶ

ἐπὶ τὴν θύραν ἐβάδιζεν ἀεὶ τὴν ἐμήν.
ΔΙΚ. ἐπ' ἐκφοράν. ΓΡ. μὰ Δί', ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
ἐρῶν ἀκοῦσαι. ΔΙΚ. τοῦ λαβεῖν μὲν οὖν χάριν.
ΓΡ. καὶ νὴ Δί' εἰ λυπουμένην γ' αἴσθοιτό με,
νιττάριον ἂν, καὶ βάτιον ὑπεκορίζετο.
ΔΙΚ. ἔπειτ' ἴσως ᾔτησεν ἂν σ' ὑποδήματα.
ΓΡ. μυστηρίοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχουμένην
ἐπὶ τῆς ἁμάξης, ὅτι προσέβλεψέ μέ τις,
ἐτυπτόμην διὰ τοῦθ' ὅλην τὴν ἡμέραν·
οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν.
ΔΙΚ. μόνος γὰρ ἤσθιεν, ὡς ἔοικεν, ἡδέως.
ΓΡ. καὶ τάς γε χεῖρας παγκάλας ἔχειν μ' ἔφη.
ΔΙΚ. ὁπότε προτείνοιέν γε δραχμὰς εἴκοσιν.
ΓΡ. ὄζειν τε τῆς χρόας ἔφασκεν ἡδύ μου.
ΔΙΚ. εἰ Θάσιον ἐνέχεις, εἰκότως γε νὴ Δία.
ΓΡ. τὸ βλέμμα θ' ὡς ἔχοιμι μαλακὸν, καὶ καλόν.
ΔΙΚ. οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἠπίστατο
γραὸς καπρώσης τἀφόδια κατεσθίειν.

AN. Atqui, per Deos, antea nullus omnino præteribat dies, quo ille ad meas ædes non veniret. IVS. Nimirum vt inde quidpiam exportaret. AN. Minimè. Verùm adductus solo audiendæ vocis meæ desiderio. IVST. Eam scilicet vocem, per quam de te aliquid acciperet. AN. Quòd si ædepol me tristem esse subsensisset, nitarium, & batium blandulè me appellitabat. IVST. Postmodum forsan' calceos abs te petebat. AN. Ad sacra Cereris cùm aliquando curru vectarer, & nescio quis fortè, vt ferè fit, oculos in me coniecisset, eo die toto, propter vnum illum intuitũ, ab illo sum propulsata. Tanta de me adolescenti inerat zelotypia. IVST. Certè, quantum apparet, hoc

ambibat, vt sol⁹ tuis frueretur. AN. Meas man⁹ pq̄uā elegātes esse quādoq; dictitabat. IVS. Videlicet cum viginti drachmas illi porrigerēt. AN. Addebat, mirā esse cutis meę suaueolentiā. IVS. Nō immeritò quidē si illi thasiū infundebas. AN. Adhęc oculos meos admodū esse illices & venustos. IVS. Nę homo ille haud inscit⁹ fuit, q̄ hircisſātis anus viatica sic nouit deuorare.

δσημέραι. Νὴ τὼ θεώ. Μὰ τὸς θεὸς.

ὁσημέραι, aduerbium quod compositum uidetur ἀπὸ τῆ ὅσαι καὶ ἡμέραι. Significat πάντοτε, siue, quod sequitur, ἀεί. νὴ τὼ θεώ. Duali numero νὴ τὼ θεώ, iusiurandum muliebre, non uirile esse uolunt: uirorum enim hoc potius esse, μὰ τοὺς θεούς. ἐπὶ ἐκφορὰν, ad exportationem, ut efferret. s. ἐβάδιζε, non tā propter te, quàm propter tua, te quotidie adibat. μὰ Δία. Per Iouem non eo animo ueniebat. Persuaderi non potest anus, quin gratia & amore sui, ab adolescente inuiseretur. Proinde, etiam si sunt uerißima quæ postea Iustus dicet, tamen anus dum nimium sibi placebit, & suæ libidini seruire studebit, quæ à Iusto dicentur non audiet. τοῦ λαβεῖν, τοῦ λήμματος χάριν, quæstus & lucri gratia. Plurimùm illi placebat hæc tua uox, Isthuc cape, Hinc abiens hoc tecum aufer, His ego te dono: cum similibus orationibus misero adolescenti quidpiam largientibus.

ἄιοθοιτο. Νίταρος. Βάτος. Βάτυλοι.

ἄιοθοιτο. Optatiuum ab anormi αἰσθάνομαι. νιτάριον. Apud comicos νίταρος mollem significat, & delicatum. βάτος quoque ἰχθύδιον. i. pisciculus, est. Pro τρυφερῷ & μαλακῷ itidem ponitur, unde βατύλους uocant fœminas pusilli & prætenuis corporis. à nitaro & bato d minutiua finxit, nitarium & batium. quæ sonant uelut, mea delicatula, mollicula, tenella amica. Amatoribus sanè assentātibus propria admodum sunt ὑποκορίσματα, mi passercule, mea animula, meū suauiolum, meum corculum, mei ocelli, & similia. Propterea uerbum addit huic rei congruum, nam ὑποκορίζεσθαι est suaui & blando nomine appellare.

ὑποκορίζεσθαι. ὑπό.

Cōpositū uidetur ab ὑπὸ diminutiõis uim habēte, et κόρη puellam, ut sit κοράσιον siue κορίσκιον i. puellulā uocitare. ἔπειτα post huiusmodi blanditias. Quod nunc dicitur, à Iusto, sic effertur, ut spectatores respiciat, interim autem anum digito, uel manu monstret.

ὀχεῖσθαι.

ἐπὶ τῆς ἁμάξης. Quanquam ὀχεῖσθαι ferè de uehiculo dicatur, tamen aliquando generaliter accipitur, ut qualemcunque comprehendat uecturam, siue ea nauigio, siue equo, siue curru constet. Eam ob rem non contentus poëta dixisse ὀχουμένην, adiecit ἐπὶ τῆς ἁμάξης. ἐτυπτόμην, cædebar. Si ad eum accedere uolebam, inquit, ille obten-

dens manum, ac me à ſe ſubmouens, nouum amaſium mihi obijciebat. Nam qui uerè amant, & zelotypia laborant, nullum in partem amoris admittunt. Leuiter pulſatam intellige, quoniam dum amicus amicā cædit, amaritudo abeſt. Quòd fictè, neque ex animo fiebat, anus ridicula ſeriò fieri exiſtimauit. ἥδετο ἐσθίων *pro* ἐσθίειν, *ea demũ illi ſumma erat uoluptas, ſi ſolus tua comederet. Quæ una cauſa erat, cur alios omneis abs te cuperet ſubſtractos.* χρόας. *Attica conſtructione genitiuum pro accuſatiuo poſuit, hoc modo,* ἔφασκεν τῆς χρόαν μου ὄζειν ἡδύ. *Iam cum* χρόα *color ſit, coloris autem nullus ſit odor, colorem pro colorata cute poſuit.* ἡδὺ *pro aduerbio* ἡδέως. — Genitiuus. χρόα.

Θάσιον.ſ. οἶνον. *Thaſus inſula eſt iuxta Thraciam, ubi uinum naſcitur laudatiſsimum, quod à ſoli nobilitate Thaſium uocatur. Negat Iuſtus fragrantiam ullam fuiſſe à meretrice putidula, potius uerò odorem illum ſuauem prodijſſe ab odoratiſsimo uino quod amatori bibendum proponebat.* ὡς ἔχοιμι, *repete* ἔφασκε. καπρώσης, *à nomine* κάπρος *fit uerbum* καπράω, *quod de porcis porcam appetentibus dicitur. Latini ab his nominibus, ſus, caper, hircus, formāt ſubare, capriſſare, & hirciſſare, quæ ſignificant libidine ardere, & dementius laſciuire.* τἀφόδια τὰ ἐφόδια, *quæ propriè ſunt* τὰ ἐν τῇ ὁδῷ γινόμενα ἀναλώματα, *uiatica.i.commeatus in uiam comparatus. Simpliciter hîc accipitur pro bonis & facultatibus.* — Thaſus. Θάσιον. καπρᾶν. Subare. Capriſſare. Hirciſſare. ἐφόδια.

Γρ. ταῦτ' ἐστὶν ὁ θεός, ὦ φίλ' ἄνερ, οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ,
φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεί.
Δικ. τί γὰρ ποιήσει φράζε, καὶ πεπράξεται.
Γρ. ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι, νὴ Δία,
τὸν εὖ παθόνθ' ὑπ' ἐμοῦ, πάλιν μ' αὖτ' εὖ ποιεῖν,
ἢ μηδοτιοῦν δίκαιον ἀγαθὸν εἶσ' ἔχειν.
Δικ. οὐκ ἐστὶ καθ' ἑκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι;
Γρ. ἀλλ' οὐδέποτέ με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.
Δικ. ὀρθῶς γε. νῦν δέ γ' οὐκ ἔτι ζῆν σ' οἴεται.
Γρ. ὑπὸ τοῦ γὰρ ἄλγους κατατέτηκ', ὦ φίλτατε.
Δικ. οὐκ. ἀλλὰ κατασέσηπας, ὥς γέ μοι δοκεῖς,
Γρ. διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἐμέ γ' ἂν διελκύσαις.
Δικ. εἰ τυγχάνοι γ' ὁ δακτύλιος ὢν τηλία.
Γρ. καὶ μὴν τὸ μειράκιον τοδὶ προσέρχεται,

ὅνπερ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω.
Ἔοικε δ' οὖν κῶμον βαδίζειν. ΔΙΚ. φαίνεται·
στέφανόν γέ τοι, καὶ δᾷδ' ἔχων πορεύεται.

A N. Iis igitur de causis, vir amice, Plutus, qui posthac iniuriam passis, semper promptam se opem laturũ prædicabat, non rectè facit. I V S T. Tantùm ergo dic, quidnam eum facere oporteat, & actutùm fiet. A N. Consentaneum est, vt adolescentem illum, de quo tam bene sum merita, vicissim de me bene mereri, compellat. Alioqui proculdubio fuerit iniquissimũ, ille bona mea gratis vt possideat. I V S T. Sed non tibi singulis noctibus beneficium rependebat? A N. Quin idem pollicebatur, me, dum certè viuerem, se desertурum nunquam. I V S T. Rectè hoc quidem, verùm te superstitem non amplius arbitratur. A N. Ego præ mœrore, vir optimè, tota sum liquefacta. I V S T. Nequaquam verò es liquefacta, tota potius videris mihi putrefacta. A N. Propterea per mediũ anulum me pertraxeris. I V S T. Credo, si anulus quidem fuerit telia. A N. Ecce autem, hic ille iuuenis, de quo apud te dudum expostulo, huc venit, ad Comum ire videtur. I V S T. Ita videtur, coronam enim, & faculam gestans progreditur.

ταῦτα. ταῦτα· supprimitur præpositio διά. φάσκων, qui antea dicebat, nõ quod à Pluto audierit ipsa, sed hoc à Pluto fuisse dictum rumor passim increbuerat. ἀδικουμένοις, quasi uerò ipsa sit affecta iniuria, quòd ab adolescente formoso fuisset amata. τιμωρήσεται. Paulò pòst futuro utitur, quo monstret in reprimendis iniurijs Plutum uindicem esse acerrimum, & promptissimum.

παθών. εὖ παθόντα. πάσχω anorme uerbum est, & per se passiuum, id est, quod uoce actiua passionem significat, idcirco illi subiungit præpositionem cum genitiuo, haud aliter quàm si participium esset passiuum. Oppositæ sunt significationis εὖ πάσχειν & εὖ ποιεῖν.

εὖ πάσχειν. εὖ ποιεῖν. ἀντευποιεῖν. Qui beneficium recipit ab aliquo, εὖ πάσχει, qui in alium prior confert, εὖ ποιεῖ, nam si rependit, ἀντευποιεῖ. μηδὲ ὁτιοῦν. Si ad δίκαιον refers, sonat, nulla prorsus ratione par est.

est. Si ad ἀγαθὸν, ne minutulam portionem bonorum meorum habere eum æquum est. καθ᾽ ἑκάστην τὴν νύκτα, *nocturnos tangit concubitus, à quibus anum nullis noctibus temperasse ait, quo nomine salacißimam eam fuisse perdocet.* ἀπὸ δ᾽ ἰδοῦ .*s.* χάριν *uel* τὸ ὀφελόμενον. ὀρθῶς, *illudit Iustus anui, quàm significat adeò multis annis esse grauatam, ut adolescenti credibile meritò fuerit, iampridem eam è uiuis excessisse.* κατατέτηκα, *perfectum medium à* κατατήκομαι, *emarcui, extenuata sum, gracilis & macilenta effecta.* οὐχ. *Videtur primùm innuere uetulam non esse dolore maceratam, sed maioris risus gratia, præter expectationem subdit,* οὐκ. *s.* μόνον κατατέτηκας, ἀλλὰ κατασέσηπας, *præ nimio senio putris es, tota saniosa, rancidula, situ & carie obducta. hoc participium est à medio* κατασήπομαι δακτυλίου. *Qui morbo, tristicia, studio, aut alia quauis re, arefacti supramodum gracilescunt, per anulum transire, uel trabi posse dicuntur.* ὢν *cum* τυγχάνῃ *abundat.* τηλία *est cribri circunferentia.* κατηγοροῦσα, τυγχάνω, *sum accusans, pro* κατηγορῶ. ὤν. τηλία.

κῶμον. *Fuit Comus comessationum, ebrietatis, & intemperantiæ Deus, quem iuuentus olim colere se existimabat, dum ante fores amicarum noctu cum facibus & musicis instrumentis saltabant, nonnunquã etiam perpoti foribus effractis in ædes irrumpebant. Quod adolescẽtem facere uelle, & neglecta se, illum aliam ambire, interpretatur suspicax anus, cum tamẽ Pluto sacrificaturus accedat, & de more coronatus, facem illi adferat.* φαίνεται. *Auget aniculæ suspicionẽ, & per se plus satis insanientem, amplius etiam instigat.* Comus.

ΝΕΑΝΙΑΣ.

Ἀσπάζομαι. Γρ. τί φησιν; Νε. ἀρχαία φίλη
πολιὰ γεγένησαι ταχύ γε, νὴ τὸν οὐρανόν.
Γρ. τάλαιν᾽ ἐγώ, τῆς ὕβρεως ἧς ὑβρίζομαι.
Δικ. ἔοικε διὰ πολλοῦ χρόνου σ᾽ ἑωρακέναι.
Γρ. ποίου χρόνου ταλάνταθ᾽, ὃς παρ᾽ ἐμοὶ χθὲς ἦν.
Δικ. τοὐναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα·
μεθύων γάρ, ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει.
Γρ. οὔκ, ἀλλ᾽ ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ τοὺς τρόπους.
Νε. ὦ Ποντοπόσειδον, καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί,

ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει; ΓΡ. ἆ, ἆ.
τὴν δᾷδα μή μοι πρόσφερ'. ΔΙΚ. εὖ μέν τοι λέγει·
ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἷς μόνος σπινθὴρ λάβῃ,
ὥσπερ παλαιὰν εἰρεσιώνην καύσεται.

IVVENIS.

Lubet te amplexari. AN. Quid est quod ait? IVV. Amica vetus mea, hui quàm modico tempore incanuisti! AN. Siccine miseram me contumelia peti? IVST. Videtur hic à multo te non vidisse tépore. AN. Hominum infelicissime, à quanto eum non vidisse me credas? etiam heri apud me fuit. IVS. Longè aliter huic vsu venit, quàm vulgò accidere soleat: temulentior enim quò est, eò cernit acutius. AN. Non sic res habet vt dicit, sed semper ita moribus fuit proteruis. IVV. O Neptune, & reliqua senilium Deorum turba, quàm multis facies vetulæ huius est obducta rugis! AN. Ah, ah. Facem mihi ne admoueris. IVST. Bene monet: quandoquidem si in eam, vel vnica inciderit scintillula, tam citò cremabitur, quá arefactus aliquis oleæ ramus.

τί φησιν. Dedignatur iuuenem alloquio, uel pudore, uel dolore.

ἀρχαῖος. *ἀρχαία. Non quam à multo iam tempore amaui, nunquam enim te amaui, sed παλαιὰ annosa, senio confecta. Quid autem si ἀρχαίαν interpreteris μωρὰν, stultam, insipidam & delirantem? φίλη. Ironia est. ταχὺ, dum hoc profert admouet facem capiti uetulæ, ut de capillitio eius canescente certius pronunciet. Quod ait ταχὺ, non uult ex eo intelligi, caniciem illam esse præproperam, præterq; ætatis rationem accidisse, uerùm quoniam negligenter caput compsit, canos prodit, quos dum iuueni placere studuit, anxiè occuluit. τῆς ὕβρεως. s. ἕνεκα. Duplex affectus hic subesse uidetur: τάλαιναν se ait. i. infelicem, miseram, & modis acceptam indignis ab adolescente, qui se deseruit. Ab eodem autem indignioribus acceptam modis, ut qui ipsi, alloqui miseriori, conuicia ingerat odiosissima. Hoc sensu si accipis, exaudienda sunt aduerbia, οἴμοι τάλαινα ἐγώ. φεῦ τῆς ὕβρεως, Atticum σχῆμα est, ὕβρεως ὑβρίζεσθαι, ut μέμψιν μέμφεσθαι. πολλοῦ.*

ἕνεκα subauditum.

Aduerbium tacitum.

λοῦ. Colligit hoc, quod dixerit Iuuenis ἀρχαία φίλη. deinde, πολιὰ γεγένησαι. ἑωρακέναι. Atticum inest augmentum ab ὁράω, cõmune esset, ὡρακέναι. ταλάνταπ. Sentit se etiã ab hoc rideri, propterea etiã in hunc desæuit. τοῖς πολλοῖς. Ad uerbũ, contrariũ alijs pro eo quod est, contrà quàm uulgò euenire consueuit. Cum enim cõpertum sit, uinolentorum oculos ignea quadam ui scintillantes, retusiores fieri, & hebetiores, tamen hic, quẽ egregiè potũ dixisti Como, & comessationi operã dare, potuit tuos etiã canos internoscere. Vel ideo hoc dicit, ut dicatur iuuenis id uidisse ebrius, quod antè non uiderat sobrius: nã nũc primùm uidetur deprehẽdere hanc esse uetulam, & canam. Vinolentia.

ποντοπόσειδον. ὦ τοῦ πόντου θεὸς Πόσειδον. O Neptune maris Deus, & præfectè summe. Neptune marine. Admonet Græcus interpres πόντον quãdoq; idẽ significare quod μέγεθος, amplitudo, unde lectum esse, πόντος ἀγαθῶν pro πλῆθος, abundãtia, & copia bonorum, hinc ποντοπόσειδον sonare, potentissime. Neptune, ditissime. Scitũ est apud uetustissimos, Solẽ, Lunã, Stellas, Terrã et Cœlũ Deos solos fuisse putatos. Post illos Deos peruceteres fuisse Neptunũ, Plutonẽ, et Iouem, hos enim τὸ πᾶν. i. quicquid sub cœlo est, inter se distribuisse. Quoniã itaq; res ipsi est cũ anu, Deũ inuocat Neptunũ, et alios seniles Deos, ut quibus curæ maiori soleãt, uel quodãmodo debeãt senes esse. ποντοπόσειδον. πόντος. Dij similes.

τῶν ῥυτίδων, pro ὅσας τὰς ῥυτίδας ἔχει. Ista effert face ardẽti admota faciei aniculæ. ἆ, ἆ. aduerbiũ consternatæ mulieris, & ignẽ à facie sua repellẽtis. ἆ, ἆ.

εἰρεσιώνην. Cũ olim pestis p uniuersum Atheniẽsem agrũ grassaretur, consultũ oraculũ respõdit, luẽ illã cessaturã, ubi Atheniẽses uouissẽt, suos pueros quotãnis antè ædes eresionẽ in honorẽ Apollinis collocaturos. Erat εἰρεσιώνη, ramus oleaginus, lana obuolutus, de quo omnis generis fructus circũpendebãt. Iã ramus ille cũ suapte natura incẽdi facilè possit, quo tẽpore excinditur, post annũ aëri et soli expositus, qui non statim conflagret? καύσεται. s. ὁ συνθήκ. est futurum à καίομαι, quod hic actiuè sonat, eam cremabit. εἰρεσιώνη. καύσεται.

Νε. βούλει δῆ χρόνου πρός με παῖσαι; Γρ. ποῖ τάλαν;
Νε. αὐτοῦ λαβοῦσα κάρυα. Γρ. παιδιὰν τίνα;
Νε. πόσους ἔχεις ὀδόντας. Δικ. ἀλλὰ γνώσομαι
κἄγωγ᾽. ἔχει γὰρ τρεῖς ἴσως, ἢ τέτταρας.
Νε. ἀπόπεισον. ἕνα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.
Γρ. ταλαίτατ᾽ ἀνδρῶν οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς,

γλῶσσαν

γρ. πλυνόν με ποιεῖς ἐν τοσούτοις ἀνδράσιν.
Νε. ὄναιο μέντ' ἄν, εἴ τις ἐκπλύνειέ σε.
Δικ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νῦν καπηλικῶς ἔχει·
εἰ δ' ἐκπλυνεῖται τοῦτο τὸ ψιμύθιον,
ὄψει κατάδηλα τοῦ προσώπου τὰ ῥάκη.

IVV. Graue tibi non erit, diutule mecum lusitare? AN. Infelix, hoc vbinam factum vis? IVV. Hic scilicet, posteaquam nuces in eam rem ceperis. AN. Quo genere lusus? IVV. Dẽtes quot tibi sint diuinare experiemur. IVST. Age perplacet: nam hocce diuinaro et ipse. Fortasse trés, ad summũ quatuor habet. IVV. Solue: molarem vnicum habet. AN. Tũne satis sobrius es virorũ omniũ infortunatissime, qui præsentibus adeò multis sic me lauare pergas. IVV. Non ab re tua sanè sit, te si probè quis lauerit. IVST. Minimè ex re eius fuerit, fucata quandoquidem nũc est. Quòd si cerusa eluatur, manifestè faciem eius videas flaccidam, et pendula cute detritam.

Ποι. Anus iniuriam ultura, non tam quærit locum ubi cum iuuene ludat, quàm in quo eum cædat, aut certè animi sui indignationem pro uoto euomat. At iuuenis quasi de loco ludendi illa seriò rogarit, subdit, αὐτοῦ, simul genus ludi ridiculæ anui præscribit. Risu maiore digna fuerit anus, si de lusu Venereo sensisse intelligetur. Ouidius Lude, sed occultè. Nuces. *κάρυα. Quoniam anus senium à se quantum potest arcere laborat, ad puerilem lusum eam prouocat, qui quomodo nucibus peragatur, antea diximus, ubi quid ἀρτιάζειν significet, exposuimus.*

παιδιὰν τίνα; Quàm ingratum ludum mihi proponis? qui puerorũ de more, nuces etiã repetere me uis. Sed quasi illa percontata sit, quonã potißimũ genere ludi, qui nucibus constet, lusuri sint, cõsultò iuuenis ait, Quæremus quot habeas in ore dẽtes, cùm dicere debuisset, in manu quot habeas nuces. hoc scommate edentulam anum esse apertè indicat. κἀγὼ, ego quoque quemadmodum & tu, hoc diui- πλύνειν. *nando assequi possum. πλυνόν με ποιῶν lotam me faciens, peri-* Lauare. *phrasis, pro πλύνων με, lauans me. Significat uerbum hoc ὀνειδίζειν, καὶ λοιδορεῖν, probris incessere, sugillare, dedecore & conuitijs*

ciȷs afficere. Significationem huiuſmodi traductam uolunt, ab ȷs qui ludibriȷ cauſa aliquem conſpergunt aqua. Ludibrium autem eo cenſetur atrocius, quo pluribus fit præſentibus. ὄναιο ἄρ. *Vtile ſit tibi, in uſum & commodum tuum uertatur, hoc bono fruaris ſi te quis lauerit. Optatiuum ab* ὄνομαι, τὸ ἀπολαύω. *Capit hic* πλύνειν *in ſignificatu primario. Nõ putes me propterea ineptire, ſi te præſentibus hiſce lauero, nam non poteſt non eſſe tibi ex uſu, ſi quis te, adeò fœdã & ſqualidam, eluerit.* καπηλικῶς ἔχει. *In ſuperioribus dictum eſt,* καπηλίδας *mulieres, cauponarias eſſe, quæ uina bona deteriori mixta pro natiuo uendunt,* καπηλικῶς ἔχειν, *eſt ita ſe in aliqua re gerere, ut ſolent in ſua arte* καπηλίδες, *nempe cum fraude & impoſtura. Quomodo habere ſe ait ceruſatam hanc uetulam, quæ uitia cutis artificioſè ſuperinducto colore diſsimulat, ut nihil hic ſit* καπηλικῶς, *quàm* ἐψιμμυθισμένως *fucatè ſe habere, id eſt, fucatam eſſe.* ἐκπλυνεῖται. *futurũ mediũ utramque ſignificationem recipere poteſt. Si fucum abluerit, uel ſi fucus abluetur.* ὄψει. *Attica forma, quomodo nuper dixit* βούλει. *quæ ita uſu recepta ſunt, ut* βούλῃ, *&* ὄψῃ *uſus non admittat.* ῥάκη, *panni ſunt uiles, & detriti. conuicioſè cutẽ aniculæ rugoſam, & flacceſcentem cum reiȷculis & longo uſu attritis pannis confert.*

ὄναιο. καπηλικῶς ἔχειν. ὄψει. βούλει. ῥάκος.

Γρ. γέρων ἀνὴρ ὤν, οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.
Νε. πειρᾷ μὲν οὖν ἴσως σε, κᾆτα τῶν τιτθίων
ἐφάπτεταί σου, λανθάνειν δοκῶν ἐμέ.
Γρ. μὰ τὴν Ἀφροδίτην οὐκ ἐμοῦ γ', ὦ βδελυρὲ σύ.
Δικ. μὰ τὴν Ἑκάτην οὐ δῆτα· μαινοίμην γὰρ ἄν.
ἀλλ' ὦ νεανίσκ', οὐκ ἐῶ τὴν μείρακα
μισεῖν σε ταύτην. Νε. ἀλλ' ἔγωγ' ὑπερφιλῶ.
Δικ. καὶ μὴν κατηγορεῖ γέ σου. Νε. τί κατηγορεῖ;
Δικ. εἶναί σ' ὑβριστήν φησι, καὶ λέγειν ὅτι
πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.
Νε. ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαί σοι. Δικ. τὸ, τί;
Νε. αἰσχυνόμενος τὴν ἡλικίαν τὴν σήν, ἐπεὶ
οὐκ ἂν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεπον ποιεῖν.

Νῦν δ' ἄπιθι χαίρων, συλλαβὼν τὴν μείρακα.
Δικ. οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· οὐκ ἔτ' ἀξιοῖς ἴσως
εἶναι μετ' αὐτῆς. Γρ. ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;
Νε. οὐκ ἂν διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ
ὑπὸ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τρισχιλίων.
Δικ. ὅμως δ' ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίους
πίνειν, συνεκποτέον ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα.
Νε. ἀλλ' ἔστι κομιδῇ τρὺξ παλαιὰ καὶ σαπρά.
Δικ. οὐκοῦν τρύγοιπος ταῦτα πάντ' ἰάσεται.

AN. Pro ingrauescente tua ætate, non satis mihi sapere videris. IVV. Tu fortasse hoc ideo credis, quod hic clam me, vti quidem existimat, tuam tentet pudiciciam, & tuas contrectet mammas. AN. Meas, scelerate? Per Venerem non attrectat. IVST. Non per Hecaten, non inquam profectò hoc ego si facerem, planè insanirem. Sed heus tu nunquam committam, vt hanc oderis iuuenculam. IVV. Ego verò eam deamo. IVST. Et tamen accusat te. IVV. Quamobrem autem accusat? IVST. Contumeliosum esse te ait, dicteriumq; hoc ipsi obiectasse, Quondam fortes fuere Milesii. IVV. Diutius ego tecum de ea contēdere nolim. IVST. Cur ita obsecrò? IVV. Certè propter ætatis tuę reuerentiā. Alioqui nulli cuiquam mortaliū id facere, quod facis, vnquā pmitterē. Verùm quod quidē tibi bene vertat, iuuenculā hāc tibi accipe, et hinc cum ea facesse. IVS. Quid animi habeas pernoui: cœpit fortasse te consuetudinis huius pœnitere. AN. Quis omniū est hoc qui permittat? IVV. Cum scorto hocce, ab annis, vsq; decies mille, & ter mille, plus quàm putido, iugiq; meretricio, temerato, posthac verba facere, nulla ratione sustineā. IVS. Veruntamē, tibi cui vinū bibere non ingratū fuit, fex quoq; postea tibi ebibēda fuerit. IVV. Sed ista fex inueterauit, et supramodū exoleuit. IVS. Igitur incōmodo huic trygœpꝰ medebitur.

γέρων

γήρως ὤν.longo uitæ usu,& multarum rerum peritia,senes prudentiores esse debent,& meliores,at tu contumeliosus es,qui me fucatam esse dicis,& uir peßimus,qui me iniuria ab hoc affectã, & multis probris afflictam,nouis etiam insectaris. πειρᾶ σε,*tentat te,procatur,cum senex sit,& ob ætatem ad amores inutilis,hinc fortaße ais eum non esse sanum.* λανθάνειν ἐμὲ,*me hoc ignorare,me inscio credens se amatorem tibi fore.* ἀφροδίτην.*Meretricis est,& libidinosæ mulieris,per Venerem iurare,sed iusiurandum hoc in anu tã est ridiculum,quàm oportet eam ab amoribus esse alienam.Iustus diues factus per Hecaten(quæ à diuitibus colebatur)tẽpestiuius iurat.* μαινοίμην *insanus essem,si senex ego iuuenculam hanc mihi adiungere pararem. Propterea subdit adolescens non impedio quo minus ames hanc puellã.* οὐ μάχομαι.*Inter procos & riuales,amicarũ gratia, pugna sæpe cooritur.Quod si est ut tu hanc ames,ego de ea tecum nõ contendero,ut quæ tuæ potius quàm meæ conueniat ætati.* τὸ,τί, *pro solo* τί,*articulus* τὸ *abundat.* τοῦτ' ἔστι ποιεῖν,*hoc facere,cã sibi habere.* ἄπιθι,*imperatiuum ab* ἄπειμι,*uade,* χαίρων,*nulla inuidia,cũ bona uenia,sic ut nemo te cum hac mulierecula consuescere impediat.* οἶδ' οἶδα.*Verbum hoc effertur ut à cogitabundo,ideoq; geminatur, ut innuat uix tandem consilium adolescentis deprehendisse,quo motus uideatur non illibenter hanc à se dimittere.* ὁ δ' οὖν δὴ τίς ὁ ἐπιτρέψων.*Est ne quisquam qui hoc permittat?Pro prima persona sic,Egó ne permittam ut cum alio potius quàm tecum sim?* διαπεπληκωμένη, διαπεπλῆσθαι *est corrumpi,pollui,uitiari,& contaminari, propriè autem ἐν τῇ συνουσίᾳ,& coitu nefario,illegitimoq;, dicturus propterea erat* ὑπὸ μυρίων ἀνδρῶν,*sed longæuitatem illi exprobrans, & ætatem aniculæ ad coitum intempestiuam,dixit,*ὑπὸ μυρίων ἐτῶν. *Quod autem minorem numerum postposuit maiori (sunt enim* τὰ μύρια ἔτη *decẽ millia annorũ,* τὰ δὲ τρισχίλια,*tria millia) ut ab homine perturbato,& indignato censendum est esse pronuntiatum.*

Venus.

τὸ,τί.

Articulus.

μύρια.

τρισχίλια

καὶ τὸν οἶνον. *Hoc significat.Quæ quondam ætate florenti tibi placuit,nunc grandis natu displicere tibi non debet, fastidire iam non debes anum rugosam,qua quondam fruitus es iuniore,& formosiore.*

συνεκποτέον,*aduerbium positionis,à σὺν,ἐκ,& πίνω conflatum.* παλαιά,*anum esse fatetur,sed eiusmodi quæ non nũc primum incipiat anus esse,uerùm quæ iampridem desierit iuuenis esse, & indigna planè quæ à quoquam amari uel poßit,uel debeat.* τρύγοιπος ἀπὸ τῆς τρυγίας,καὶ τοῦ πιεῖν,*id est à fece & retinere,fit nomẽ* τρύγοιπος *uas uimineũ per quod mustum de torculari fluens trãsmittitur,*

συνεκποτέον.

τρύγοιπος

densius autem si quid est, ab eodem retinetur. Vt cum fece anum hanc contulit, ita iculariter adolescentem cum trygœpo cōfert. Tu, inquit, si quid erit in anu, unde commodum capere possis, cape, & boni consule, cætera quæ minus placebunt, abijce. Opertè significat adolescentē posse querimonias, & luctum uetulæ sedare, si cum ea redire in gratiā uolet, & eam, ut prius, amore complecti.

Νε. Ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω· τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
ἐλθὼν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τούσδ' οὓς ἔχω.
Γρ. Ἐγὼ δέ γ' αὐτῷ καὶ φράσαι τι βούλομαι.
Νε. Ἐγὼ δέ γ' οὐκ εἴσιμι. Δικ. Θάρρει, μὴ φοβοῦ·
οὐ γὰρ βιάσεται. Νε. Πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις·
ἱκανὸν γὰρ αὐτὴν πρότερον ὑπεπίττουν χρόνον.
Γρ. Βάδιζ'. ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.
Δικ. Ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γράδιον
ὥσπερ λεπὰς, τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

IVV. Eia ingredere: nā, quando huc veni, volo quas gesto corollas Deo sacrare. AN. Habeo ego quoque illi quod dictum velim. IVV. Ego verò non iā introeo. IVST. Confide, nihil vereare: nam vim tibi non inferet. IVV. Scitè admodū loqueris: antehac enim ego eam probè sublevi. AN. Ingredere: ego autem è vestigio te subsequor. IVST. Deus bone, quàm contentè, & pertinaciter anicula hæc adolescentē insectatur! nulla certè lapidi fixius hæreat lepas.

βιάζεται. *εἴσιθι. Postpositis de uetula nugis, rogat Iustum, ut domum regressus, locum sibi monstret, in quo Plutus colatur. βιάσεται. Verbum hoc ferè & conuenienter de uiris pudicitiam puellæ, uel mulieris expugnantibus dicitur: iocosè autem anui adaptauit, quæ iuuenem usqueadeo miserè deperit, ut ipsi ab ea, uis potius metuenda sit, quàm*

ὑπεπιττόω *contrá. ἱκανὸν pro ἱκανῶς. ὑπεπίττουν ab ὑπὸ & πιττόω, pi-*

Picare. *co, id est, pice coniungo. Vina uiolentiora qualia præsertim sunt recentia, βιάζονται, quando per rimulas doliorum impetu, & magna ui erumpunt: propterea qui timent ne qua parte uinum effluat, diligen-*

ter

ter dolia sua picare solent. Ergo quoniam Iustus dixit de anu, οὐ βιάζεται, iuuenis significatione uerbi ad uinū translata, ait, uis huius mulierculæ aduersus me nihil poterit, cum antea de me sedulò picata fuerit. Sentit se anteà cum anu rem sæpißimè habuisse, proinde nihil sibi ab illa timendum esse. In his altius rimandis ingeniosiores nos esse non oportet. βάδιζε. *Dum anus hoc dixit, simul iuuenis domū Chremyli ingressus est, eo autem uix ingresso, anus simul ingrediēs hoc dixit,* ἐγὼ δέ σου *&c. Iustus autem non sine risu subdit* ὡς εὐτόνως.

λεπὰς, *piscis est de genere ostreorūm, qui ubi semel lapidi adhæserit, ab eo reuellitur non nisi ægerrimè. Adolescēte & anu intromissis, Iusto subducto, & finita chori cantiuncula, Mercurius de Pluto & ipse questurus, quòd uniuersa Deorum sacrificia numen Pluti antiquaret, ad ædes Chremyli accedit, qui foribus potentißimè ictis, illinc subitò reuolat, ut nemine comparente, fores reseranti diuinitùs tactæ uiderentur. Carion ergo domo egressus, huc illuc prospiciens, dum neminem uidet qui pulsarit, secum ipse in hæc uerba loquitur.* λεπάς.

ΚΑΡΙ'ΩΝ.

Τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν; τουτὶ τί ἦν;
οὐδεὶς ἔοικεν, ἀλλὰ δῆτα τὸ θύριον
φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾷ. ΈΡΜΗΣ. σέ τοι, σὲ τοι
λέγω Καρίων, ἀνάμεινον. Καρ. οὗτος, εἰπέ μοι,
Σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὑτωσὶ σφόδρας;
Ἑρ. Μὰ Δί', ἀλλ' ἔμελλον· εἶτ' ἀνέῳξάς με φθάσας.
Ἀλλ' ἐκκάλει τὸν δεσπότην τρέχων ταχύ.
Ἔπειτα τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ παιδία·
Ἔπειτα τοὺς θεράποντας, εἶτα τὴν κύνα·
Ἔπειτα σαυτὸν, εἶτα τὴν ὗν. Καρ. Εἰπέ μοι
τί δ' ἔστιν. Ἑρ. ὁ Ζεὺς, ὦ πόνηρε, βούλεται
ἐς ταὐτὸν ὑμᾶς συγκυκήσας τρύβλιον,
Ἁπαξάπαντας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν.

CARION.

QVIS ille est qui fores pulsat? Hui, hoc quidnam sibi vult? Nemo hercle quisquam hic comparet. Mirum verò porta hæc si suapte sponte tantum edidit sonum. MERCVRIVS. Heus tu Carion, tibi loquor, tibi inquam, resiste. CAR. Tu dic autem mihi, is ne es, qui tã validè hasce fores pepulisti? MER. Nequaquam, pulsaturus autem, ni eas reserando præoccupasses. Sed audi. Quàm potes festinantissimè dominum huc ad me tuum euoca. Vxorem eius itẽ, & liberos, ad hæc in famulitio quidquid est, canem quoque, adde & ipsum te, postremò suem. CAR. Obsecrò dic mihi quorsum hoc. MER. Summus ille Iupiter, ô scelerate, semel decreuit vos omnes, ad vnum, patella in eadem commixtos, in barathrum pręcipitare.

τίς ἔσθ' ὁ κόπτων; pro τίς κόπτει; τουτὶ, τοῦτο, hæc pulsatio unde est? putat miraculum esse, quod eum nusquam uideat qui fores tetigerit. ἀλλὰ θύρα. Sed certè hæc porta ultro insonuit. Subest hic negatio, & perinde est ac si dicat, fieri non potest quin ab aliquo pulsata sit. φθεγγομένη resonans, κλαυσιᾷ lugubrem quendam tactũ exprimit, & modo quodam insolito, distinctum interuallo, sed uehementem: κλαυσιάω. n. à κλαίω. i. fleo formatũ est. Voluit Mercurius nouitate tactus domesticos omnes attẽtiores reddi, ut dicturo illi fides promptior & maior haberetur. σέ δι. Carion cum neminẽ ante fores uidisset, de recipiendo se cogitauit. Mercurius aũt quasi tũ primùm eò accederet, illi de uia acclamat, σέ δι σέ τι, λέγω. Est σὲ accusatiuus Atticè pro datiuo σοι positus. τοι explet. Geminatus autem casus seriam rem promittit. ἔμελλον s. κόψειν. εἶτα, sed interim φθάσας με, anteuertẽs, et antè quã pulsarẽ, ἀνέῳξας, aperuisti. Atticũ perfectũ est ab anomali ἀνοίγω. κύνα. Quorsum attinet & canem, & suẽ uocari? his uerbis demõstrat uniuersam Chremyli familiã Ioui esse inuisissimã. Iouẽ in ulciscẽda sua iniuria, etiam in bruta fore immisericordẽ. Oportuit aũt ut simul essent præmonẽdi, qui simul erant perdendi. καὶ σαυτόν. Atqui nemo seipsum uocat. Hoc ait, Nõ illis modò periculum imminet, sed & tibi, propterea quod tu illis dices, tibi quoq; idẽ dictũ putato. Ridiculè inter canem et suem collocat Carionẽ, quasi in ordine animalium rationis expertium sit connumerãdus. εἰπέ μοι.

κλαυσιᾷ μ.

Accusatiuus.

ἀνέῳξα.

Carion blanditur Mercurio ut hoc quid sit, omnium primus resciscat. Ferè sanè ita comparatum uidemus, ut ingenijs seruorum insita sit uanitas, quare & curiositas. ὦ Ζεῦ. *Hinc reddit attentum:* ὦ πόνηρε, *hinc solicitum.* συγκυκήσας, *ubi summa pernicie perdendos uos confuderit, ita ut de hac familia tota, nihil postea reliqui sit futurum. Sumptũ est à coquis diuersas carnes minutatim concisas, & in eadem sartagine commixtas, frigentibus.*

καρ. ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι τούτων τέμνεται.
ἀτὰρ δὴ τί γε ταῦτ᾽ ἐπιβουλεύει ποιεῖν
ἡμᾶς; ἑρ. ὁτιὴ δεινότατα πάντων πραγμάτων
εἴργασθ᾽. ἀφ᾽ οὗ γὰρ ἤρξατ᾽ ἐξ ἀρχῆς βλέπειν
ὁ πλοῦτος, οὐδεὶς οὐ λιβανωτὸν, οὐ δάφνην,
οὐ ψαιστὸν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ᾽ οὐδὲ ἓν
ἡμῖν ἐπιθύει τοῖς θεοῖς. καρ. μὰ Δί᾽ οὐδέ γε
θύσει. κακῶς γὰρ ἐπεμελεῖσθ᾽ ἡμῶν τότε.

CAR. Præconi horũ lingua præscindatur. Quãobrem autem Iupiter tam dira in nos meditatur? MER. Qnoniam rem designastis rerũ omnium multo teterrimam. Ex quo enim Plutus videre cœpit, statim desierũt homines thus, laurum, pęstum, victimã, breuiter quodcunque aliud, nobis Diis consecrare. CAR. Desierunt sanè, nec imposterum quemquam vobis sperate sacrificaturũ, vt à quibus antehac nobis sit consultũ malè.

ἡ γλῶττα. *Lingua uictimarum quondam Mercurio debebatur,* διὰ τῆς ἑρμηνείας. *i. propter beneficiũ interpretationis quod per plectrũ linguæ fit. Quò respexit Carion dũ dixit,* τούτων *horum omnium nostrum, quos mactandos propediem dixisti, lingua tua fuerit. Melius credas ita dictũ. Quoniã præco ante sacrificiũ admonebat populũ ut linguis fauerẽt. i. cõticerẽt, lingua uictimarũ præconi dari solebat. Idcirco ait* ἡ γλῶττα τούτων. *s.* θυομένων. *In utraq; interpretatiõe genitiuus* τούτων *respicit nomen* γλῶττα. *Sed uenustißimum fuerit, & uerisimilimum, si* τούτων *exponas horum malorum, ut subijciatur* Lingua.

τὴν κήρυκι. *Nam quemadmodum moris fuit læta nuntiantibus mercedem dare, quod εὐαγγέλιον uocabant, ita æquum censet Carion, ut Mercurio tam infausta nuntianti lingua incidatur.* εἴργασθε, *perfectum ab* ἐργάζομαι. ἀφ' οὗ. *s.* χρόνου. *Quod addit,* ἤρξατο δὲ ἀρχῆς, *incepit à principio, demonstrat efficacißimã fuisse Pluti diuinitatem, ut quæ aliorum Deorum numen repentina quadam ui reprimere potuerit. Succurrant quæ Chremylus prædixerat Pluto adhuc cæco:* ἐχ' ἥσυχος, ἐγὼ γὰρ ἀποδείξω σε τοῦ Διὸς πολὺ μείζω δύναμιν. *Et paulò post,* οὐδ' ἂν εἷς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι, οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ ψαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲ ἕν, μὴ βουλομένου σοῦ. λιβανωτόν. *Thus in suffitum Deorum, ut Laurum in serta & coronas Deorum & sacra facientium.* ψαιστὸν *placentas & panes sacerdotũ gulæ maximè debita fuisse testatus est antea sacrificus Aesculapij,* ἱερεῖον *animalia uocat immolari solita, quæ ferè erãt, sus, hircus, aries, & boues nonnunquam.* ἐπεμελεῖσθε ἡμῶν, *soliciti fuistis de nobis* κακῶς, *nullo modo,* τότε, *tum scilicet cum affatim uobis omnia essent, & nullius indigeretis.*

Ἑρ. Καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἧττον μέλει.
Ἐγὼ δ' ἀπόλωλα κἀπιτέτριμμαι. Καρ. Σωφρονεῖς;
Ἑρ. Πρότερον γὰρ εἶχον μὲν παρὰ ταῖς καπηλίσιν
Πάντ' ἀγάθ' ἕωθεν εὐθύς, οἰνοῦτταν, μέλι,
Ἰσχάδας, ὅσ' εἰκὸς ἐστὶν Ἑρμῆν ἐσθίειν·
Νυνὶ δὲ πεινῶν ἀναβάδην ἀναπαύομαι.
Καρ. Οὐκοῦν δικαίως, ὅστις ἐποίεις ζημίαν
Ἐνίοτε τοιαῦτ' ἀγάθ' ἔχων. Ἑρ. Οἴμοι τάλας,
Οἴμοι πλακοῦντος τοῦ 'ν τῇ τετράδι πεπεμμένου.
Καρ. Ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς.
Ἑρ. Οἴμοι δὲ κωλῆς ἣν ἐγὼ κατήσθιον.
Καρ. Ἀσκωλίαζ' ἐνταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.
Ἑρ. Σπλάγχνων τε θερμῶν, ὧν ἐγὼ κατήσθιον.
Καρ. Ὀδύνη σε περὶ τὰ σπλάγχν' ἔοικεν ἐπιστρέφειν.
Ἑρ. Οἴμοι δὲ κύλικος ἴσον ἴσῳ κεκραμένης.
Καρ. Ταύτην ἐπιπιὼν ἀποτρέχων οὐκ ἂν φθάνοις.

MER.

MER. Quod ad reliquam Deorum turbam attinet,minus anxiè de illis laboro,quàm de me, qui iã fame confectus interii. CAR. Nunc demum sapis? MER. De cauponariis mulieribus,in ipso etiam statim diluculo,quid boni prius non recipiebam? œnuttã, mel,ficus,& id genus alia,quæ Mercurio edenda proponi solent.Sed res hoc tempore rediit eò, vt esuriẽs iaceã supinus. CAR. Nec immeritò certè, vt qui post tot bona de illis accepta,in graues multas incidere nonnunquam eas paterere. MER. Hei misero mihi, vbi placenta quæ tetrade mihi pinsebatur? CAR. Absentem desideras,frustraq; vocas. MER. Vbi anteriores illæ victimarum partes,quas esitare non illibenter solebam? CAR. Iubet hîc subsultare? en gratam serenitatem. MER. Quò abiere calida illa exta? quibus ò quàm auidè fruebar! CAR. Quantum apparet,laboras ex intestinis. MER. Vbi pocula mihi ex æquo temperata? CAR. De siccato hocce poculo,de reuolando,non meditabere.

τῶν μὲν ἄλλων. Non est incelebris Græcorum sententia:
φιλεῖ δ᾽ ἑαυτοῦ πλέον οὐδεὶς οὐδένα,id est,
Nemo quenquam magis seipso diligit. Quam cum hoc comico Græco Latinus confirmauit comicus:
Verum,inquit,illud uerbum est,uulgò quod dici solet,
Omnes sibi esse melius malle,quàm alteri.
Mercurius ergo postpositis aliorum Deorum commodis, studiosius suum agit negotium. κἀπιτέτριμμαι,καὶ ἐπιτέτριμμαι.thema huius perfecti est ἐπιτρίβομαι. καπηλίσιν. Mercurius furtis et furibus præesse credebatur, quare à mulierculis cauponariam exercentibus colebatur, ut eius fauore,ipsæ alijs commodius imponerent, σωφρονεῖς. Sine interrogatione significat,Sapis qui priuati,quàm alieni commodi magis meministi. Cum interrogatione hunc habet sensum,Tu qui quondam nos aspernabaris, nunc rebus tuis accisis, & afflictis,sapis? οἰνοῦτταν.Ductum est hoc uerbum ἀπὸ τοῦ οἴνου,est enim species mazæ quæ ex uino subigebatur.Atqui, inquies, Dij humanis non uescuntur cibis.Res ita habet,neque hic fuit Mercurius,sed Mercurij sacrificulus,qui specie Mercurij suæ rei diligenter inseruit.

Mercurius. οἰνοῦττα.

Quæ Mercurio offerebantur, à sacerdote ablata comedebantur. Haud scio eo tēpore utrum maius fuerit, sacrificorum ne impostura, an popelli stupor & ignauia. Illi quæ edebant, Deos comedisse aiebant, populus uanitati illorum credebat, qui etiam existimat personatum hunc Mercurium, uerum esse Mercurium, qui relicto cœlo, et cœlestibus Dijs in consortium & familiam Chremyli iam asciscí percupiat. Tale quiddam fieri ab Aesculapij sacrificio uidimus. ἀναβάδην, aduerbium quod significat ἄνω τοὺς πόδας ἔχων, sublatis, & in altum porrectis pedibus otium ago, supinus sum: supinitatem pro negligentia & torpore accipiunt. Mirum uideri uult, quòd ipse qui Deorū nuntius est, & qui antea nulla intermissione, dum uariè à Dijs ablegaretur, uix unquam quiesceret, nunc per otium supinus & ignauus quiescat, &, quod eum peius habet, πεινῶν famelicus langueat. δικαίως. s. ἀναπαύῃ πεινῶν. Hæc quæ narras, optimo iure tibi contingunt. Quoniam cauponariæ illæ tua ope fretæ, & tuo fauore innixæ, liberius furari pergebant, aliquando deprehensæ grauiter multabantur. Quod si eas probè curasses, pœnas suæ imposturæ non dedissent. Non ab re igitur illæ nunc te deserunt, abs te prius damnosè desertæ quæ fuerunt. οἴμοι τάλας. Animaduertēda constructio τοῦ οἴμοι, nominatiuo primùm iungitur, deinde multis genitiuis desideriū notantibus earum rerum quas olim Mercurius habuerat, iam uerò habere ipsi non liceat. τοῦ, τῆς ἐν τετράδι. Dixiмus antea ὀγδόω. i. octauum cuiusq; mensis diem fuisse Theseo sacratum, hic intelligendum Mercurio τετράδα. i. quartum diem cuiusq; mēsis dicatū fuisse. Vnde est nō dißimile ueri etiamnū obseruari, ut cuiusque hebdomadis quartus dies, Mercurij dies uocitetur. πεπεμμένα participiū est à πέπτομαι. πόθος. Hylas Theodamantis filius eximia fuit pulchritudine, is cum fortè aquatum iuisset, à nymphis ob egregiā formā raptus est. Hercules adolescentem eum deperibat, propterea longiorem eius cessationem miratus, Polyphemum misit, qui cum nomen Hylæ sæpius, at nequicquam mirabili uociferatione inclamasset, audita tandem uox hæc, ποθεῖς τὸν οὐ παρόντα, καὶ μάτην καλεῖς. Hinc uersiculus cœpit dici de ijs qui rem absentem, & quæ haberi nequit, desiderant, interim aūt uotis nihil proficiunt. κωλῆς. Per quintam declinationem κωλῆξ ossa significat, per secundam κωλῆ partes anteriores uictimæ quibus inest plus oßium, quàm carnis & pinguedinis, cuiusmodi sunt caput & pedes. Græcus interpres putat κωλῆς ἀντὶ τοῦ κώλυκος dictū, ut cōqueratur Mercurius, quod ipsi iam nihil præter ossa carnib. nudata apponātur rodenda. Non aūt intelligendum de quibuslibet ossibus

Marginalia: ἀναβάδην · οἴμοι. · τοῦ. · τετράς. · Mercurij dies. · Hylas. · Theodamas. · Hercules. · Polyphemus. · κώληξ. · κωλῆ.

sibus, sed de ijs quæ in priore parte uictimæ erant, & illi unà cũ carne proferri solebant. ἀσκωλίαζε. ἀσκοὶ *utres sunt, unde festa quædam Bacchi dicta sunt* ἀσκώλια, *quasi utralia. Scitum est capram uiti esse inimicam, proinde in festis Bacchi capra immolari consueuit, de pellibus autem caprinis utres conficiebantur, qui uino pleni, et uncti in medio theatro collocabantur, ut altero pede innixi iuuenes in eos exilirent, faciebat autem utrium uolubilitas, ut ferè omnes laberentur, nec super utrem consisterent, unde spectatoribus ridendi erat nõ modica occasio. Quod si quis fortè constitisset, & utrem, & uinum premij loco reportabat, hinc* ἀσκωλιάζειν, *propriè est* τοῖς ἀσκοῖς ἐνάλλεσθαι *in utres insilire. Simpliciter tamẽ dixit* ἀσκωλίαζε *pro* ἅλλου *sali. Porrò gratia non caret, quod esurientẽ mittet ad saltum, nã bene pransis & saturis saltus minimè conuenit.* σπλάγχνων. οἴμοι, *et* ὧν *pro* ἃ *constructione Attica intellige, sequitur enim casum antecedentis.* πρὸς τὰ σπλάγχνα. *Tuus dolor non in capite est, ubi graues curæ sunt, sed uidetur te ad intestina conuertere, non enim tantopere te mouet hominum erga Deos impietas, quàm stomachi tui latrantis, & intestinorum tuorum inanitas, nam de esurie & tua fame, tota tua disputatio est.* ἴσον ἴσῳ, *par pari, id est, æquali mixtura temperatum, ex æquo moderatum, ut tantum esset aquæ, quantum & uini. Rogant cur alijs Dijs uinum merum detur, Mercurio autem dilutum. Quoniam, aiunt, ius obtinent in uiuos & mortuos, nam & ad hos & ad illos Iupiter Mercurium mittere solet. Hoc figmento fortasse monentur, qui magni momenti legationes obeunt, ut à temulentia & ebrietate prorsus absint. Verba hæc* ἴσον ἴσῳ *absolutè ponuntur, & præter rationem legitimæ constructionis. Participium autem* κεκραμένης *unde fit scies ex anormi uerbo* κεραννύω. ταύτην. *scil.* κύλικα ἐπιπιὼν, *participium indefinitum ab* ἐπιπίνω, *ubi hoc poculum ebiberis. Carion dum hoc ait, simul Mercurio calicem uini meracioris porrigit.* φθάνοις, *non properabis,* ἀποτρέχων, *pro* ἀποτρέχειν *recurrere eò unde huc uenisti. Satius duces hic hærere, quàm illic ubi antea fuisti diutius languere. Mercurius itaque, auidè epoto uino, Carionem amicè interpellat, rogatque ut se in ordinem eorum, qui cum Pluto agunt, cooptet.*

ἀσκώλια. | ἴσον ἴσῳ. | Mercurius. | κεκραμένης | Nomen tacitum.

ἑρ. ἆρ' ὠφελήσαις ἄν τι τὸν σαυτοῦ φίλον;

καρ. εἰ τοῦ δέει γ' ὧν δυνατός εἰμί σ' ὠφελεῖν.

ἐρ. εἴ μοι πορίσας ἄρτον τιν' εὖ πεπεμμένον,
Δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέας νεανικὸν,
ὧν θύεθ' ὑμεῖς ἔνδον. καρ. ἀλλ' οὐκ ἔκφορα.
ἐρ. καὶ μὴν ὁπότε τι σκευάριον τοῦ δεσπότου
ὑφέλου, ἐγώ σε λανθάνειν ἐποίουν ἀεί.
καρ. ἐφ' ᾧτε μετέχειν αὐτὸς ὦ τοιχωρύχε·
ἧκε γὰρ ἄν σοι ναστὸς εὖ πεπεμμένος.
ἐρ. ἔπειτα τοῦτον γ' αὐτὸς ἂν κατήσθιες,
καρ. οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας πληγὰς ἐμοί,
ὁπότε τι ληφθείην πανουργήσας ἐγώ.
ἐρ. μὴ μνησικακήσῃς, εἰ σὺ φυλὴν κατέλαβες·
ἀλλ' ἓν συνοίκειν, πρὸς θεῶν, δέξασθέ με.
καρ. ἔπειτ' ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐνθάδε μενεῖς;
ἐρ. τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ἐστι βελτίω πολύ.
καρ. τί δέ γ' αὐτομολεῖν ἀστεῖον εἶναί σοι δοκεῖ;
ἐρ. πατρὶς γάρ ἐστι πᾶσ' ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ.

MER. An verò me tui amantissimum aliqua in re non iuueris? CAR. Certè iuuabo, si modò quicquã erit, in quo te iuuare queam. MER. Potes sanè, si modò vnum aliquem panem mihi dederis, ex iis apud vos qui accuratè confecti sunt. Prætereà autem carnium illarum quæ domi vestræ Pluto mactantur, bonam aliquam largitus mihi fueris portionem. CAR. At isthæc domo efferri non licet. MER. At tu cùm Chremyli vasculum aliquod surripiebas, perpetuò solicitus eram ne in ipso furto deprehendereris. CAR. Hoc ideo faciebas, nebulo, quòd sperares te furti participem fore: nam ex ea re nastus sedulò pistus ad te mittebatur. MER. Sed nastum eum tu postea quandoq; comedebas ipse. CAR. Quidni comederem ego, in ipso flagitio deprehensus? tum etenim socius verberum

rum non eras,neque pœnas ex æquo mecum luebas. MER. Si Phylam occupasti,malorum obliuiscere anteactorum: potius autem,obsecrò,me in familiã vestrã ascisci te. CAR. An in animum inducas, Diis in posterum relictis,hic nobiscum manere? MER. Inducam verò vel cupidissimè:vobiscum enim multo felici⁹ agitur. CAR. Nec absurdum putaris ita ab illis deficere? MER. Patria omnibus illic est, vbi bene viuere licet.

τι.ς.κατά. φίλον.Vnde coaluit inter hos amicitia? An ex æqualitate officiorũ?uterq; enim Deorũ minister est.Vel hoc, efficit fames, & necessitas,quæ,inferiorem alioqui, utilitatis gratia cogit amicum uocare. ἐν.repete uerbum ὠφελήσαιμι,id est, iuuero,τ̃ pro τινος,& δέη Atticè pro δέῃ accipe,ut sic habeat lectio,ὠφελήσαιμί σε,ἐάν γε τινὸς δέῃ.Iam ὧν relatiuum est, quod capit casum antecedentis taciti ἐκείνων.Alioqui pro ὧν dictum esset καθ' ἃ, in quibus.ἐν μοι.Et hic subaudiendum ὠφελήσαις ἄν. τινά. secretionem facit panum:non enim petit sacerdos secundarium panem, aut cibarium,sed ἕν πεπεμμένον,bene pistum,πεπτικὸν,concoctionis facilioris,primarium,qui materia præstet, & artificio. νεανικόν. Quomodo Mercurius nuper sibi panem poscebat ἕν πεπεμμένον, optimum significans,ita nunc petit carnem sibi dari νεανικὸν, quod nomen interpreteris teneriusculam: iuniorum enim caro tenerior est. Vel carnis portionem significat ingentem & permagnam, quemadmodum meatus insignes uocant πόρους νεανικούς.Simillimum autem ueri est,carnem νεανικὸν uocari præcipuam,præstantiorem: nam quod cæteris præpollet, νεανικὸν uocant. Sumptum ab ætate iuuenili, quæ ætatibus alijs,uirili nempe & senili,uiribus longè præcellit. ὧν genitiuus pro accusatiuo ἅ.Subauditur autem in hoc casu antecedens,hoc modo,δοίης κρέας τῶν ζώων,uel ἱερείων,ἃ θύετε ὑμεῖς. ἔκφορα adiectiuum esse accentus indicat,substantiuum enim quando est, oxytonum est.Ea quæ petis non sunt ἔκφορα,quasi dicas exportabilia. Quæ Laribus Dijs & penatibus sacrificabantur,religiosum erat foras emittere.Propterea Plutus uxori Chremyli catachysmata sparsuræ ante ædes,dixit: ἔνδον γε πρὸς τὴν ἑστίαν,ὥσπερ νόμος. ὑφείλου,indefinitum β.ab ὑφαιρέομαι anormi uerbo. λανθάνειν,latere ignorari. ἐφῶτι,idem quod ἐφῶ,de quo supra,iungitur infinitiuo,

δέῃ. πεπεμμένος. νεανικόν. Nomen tacitum. ἔκφορα. ὑφείλου. ἐφῶτι.

cui hic loco accusatiui præponit nominatiuum αὐτός. ἥκε, ueniebat,
νασός. accedebat, dabatur. νασός. Inter panes qui in sacrificijs olim Dijs proferebantur, nastus fuit: ferè ex melle & uuis passis cōficiebatur, alijsq; aromatis. Qui pauperiores erant, ex oleo tantùm faciebant. ἔπειτα. Obijcit Mercurius Carioni, quòd non semper ipsi dederit nastum nomine Mercurij pistum, sed comederit ipse qui Mercurio daturum se uouerat, id quod fiebat, cùm Carion ante oblatum Mercurio nastum, reus fiebat furti. Qua conditione autem Carion daturum se diceret, quæ sequuntur docent, nimirum si impunè furaretur. Si furtum bene cedebat Carioni, Mercurio sacrabatur nastus: sin minus, Carion in nastum sæuiebat.
Cōstructio. ἐμοί, post τὰς ἴσας, æquales mihi, pro τὰς ἴσας ταῖς ἐμαῖς πληγαῖς, æquales meis plagis. Si communia tibi mecum fuissent uerbera, fuisset & communis nastus. Verùm quia solus cædebar, solus nasto fruebar. λήψεσθαι. Indefinitum α. Optatiui. thema est anorme uerbum λαμβάνω.
μνησικακήσῃς. μνησικακήσῃς. Verbum hoc μνησικακεῖν sonat, meminisse malorum & iniuriæ præteritæ. Vt altius res repetatur, scire oportet Athenienses aliquando cum Lacedæmonijs bellum gessisse acerrimū, in quo Atheniensibus uictis, Lacedæmonij statim triginta uiros Athenas miserunt, qui summum ius & in urbem, & in ciues obtinerēt. Hi postmodum insolentiores facti, atque in tyrannidem conuersi, quorundam ciuium bona publicabant, illos profligabant, alios deniq; pro sua libidine crudeliter etiam occidebant. Fuit per id tempus A-
Thrasybulus. thenis Thrasybulus uir ingenio admodum sublimi & generoso, qui tyrannidem exosus, clàm selectorum militum manu comparata, se in
Phyla. Phylam recipit (erat Phyla locus in Attico agro) ubi de expellendis ab urbe Lacedæmonijs seriò cum suis agit. Id subodorati Lacedæmonij, aduersus Thrasybulum bellum instaurant, magno impetu eum adoriuntur, nec sine magno suo malo congrediuntur, quo enim res Atheniensium fuerat deploratior, eo uictoria quam tum de Lacedæmonijs reportarunt fuit gloriosior. Profligatis Lacedæmonijs Thrasybulus plebiscitum interposuit, in quod Ciues iurarunt. Plebiscito hoc cauebatur, Ne cuiquam Atheniensium liceret imposterum, rerum antè malè actarum memoriam refricare. Sed præterita mala obliuione sempiterna (ἀμνησίαν uocant) delerentur. Mercurius
ἀμνησία. ergo Carioni ait, Si Phylam occupasti, id est, si diues euasisti, & fortunam nactus es splendidiorem, μὴ μνησικακήσῃς, id est, ne quid eorum malorum quæ antea passus es, in tuam mentem reuoces, sed ueteris illius Atheniensium ἀμνησίας memor, omnia mihi benignè condones

dones, & ignoscas. τὰ παρ' ὑμῖν, *ea quæ apud uos sunt, res ucstræ, status & conditio uestra. Subaudiendum autem est* μένω *maneo.* βελτίω, *Atticum & anorme comparatiuum, pro* βελτίονα. αὐτομολεῖν, *ex te ipso, nemine imperante, uel te cogente, transfugere, ac uelut hospite insalutato discedere?* πατρὶς. *Socrates dictum Mercurij confirmauit, dum interrogatus cuias esset, respondit,* κοσμικός *i. mundanus, innuens nulli debere patriam præscribi certam, nam ubicunque commodè uiuitur & feliciter, illic patria est: ubi secus contingit, exilium. Circunfertur apud Græcos uersiculus eiusdem prorsus argumenti,* τοῖς γὰρ καλῶς πράσσουσι πᾶσα γῆ πατρίς. *i. Quæuis terra illis patria est, quibuscum bene agitur.*

Verbũ tacitum. βελτίω. αὐτομολεῖν. *Patria.* κοσμικός.

Καρ. τί δῆτ' ἂν εἴης ὄφελος ἡμῖν ἐνθάδ' ὤν;
Ἑρ. παρὰ τὴν θύραν στροφαῖον ἱδρύσασθέ με.
Καρ. στροφαῖον; ἀλλ' οὐκ ἔργον ἔστ' οὐδὲν στροφῶν.
Ἑρ. ἀλλ' ἐμπολαῖον. Καρ. ἀλλὰ πλουτοῦμεν· τί οὖν
Ἑρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;
Ἑρ. ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. Καρ. δόλιον; ἥκιστά γε·
οὐ γὰρ δόλου νῦν ἔργον, ἀλλ' ἁπλῶν τρόπων.
Ἑρ. ἀλλ' ἡγεμόνιον. Καρ. ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει·
ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεησόμεσθ' ἔτι.
Ἑρ. ἐναγώνιος τοίνυν γ' ἔσομαι· καὶ τί ἔτ' ἐρεῖς;
Πλούτῳ γάρ ἐστι τοῦτο συμφορώτατον,
ποιεῖν ἀγῶνας μουσικοὺς καὶ γυμνικούς.

CA. Hic si, vt optas, vixeris, quis verò nobis abs te vsus percipiatur? MER. Vos me ad portã statuetis ianitorẽ. CA. Ianitorẽ? tali ianitore nobis nihil opus. MER. Fuero igitur apud vos negotiator. CA. Cum affatim diuites simus, Mercuriũ propolam cur alemus? MER. Dolos, si quãdo res postulabit, suggerã. CAR. Dolos tu suggeras? Atqui versutis morib. iã nõ est opus, cãdidis potius op⁹ est, et simplicib⁹. MER. Me ergo vtemini duce. CA. Plutus videt, quid est quod posthac vllo

vllo indigeam⁹ duce? MER. Certamina igitur procurabo. Ecquid dicas ampli⁹? Omnino & musica, & gymnica constituere certamina, rem arbitror Pluto longè vtilissimam.

στροφαῖος. *στροφαῖον. uertigo & uolutio στροφὴ dicitur, unde στροφαῖος Mercurij ἐπώνυμον. Quoniam enim fures interdiu post ostium latitare solent, donec per occasionem aliò se conferant, ad arcendos illinc fures, post ostium iuxta cardines Mercurij statua erigebatur, aut certè figura eius depingebatur. Hoc itaq; primum munus est, quo se functurum in ædibus Chremyli pollicetur, obseruabit ne quis post fores delitescat. στροφῶν. Apparet genitiuum esse à nominatiuo στροφὴ, ut sit, nihil nobis opus his reuolutionibus, neq; lucrum, neq; damnũ ab ostij conuersionibus expectamus, quare neque te στροφαίῳ nobis*

ἐμπολαῖος *opus est. ἐμπολαῖον. Mercurius olim creditus est mercatoribus & negotiatorib. præesse, & suo fauore illorũ rẽ augere: unde ἐμπολαῖος uocabatur παρὰ τὸ ἐμπολᾶν negotiari, & ex mercimonia quæstũ facere. Si me in numerum domesticorum allegetis, faciam mea industria & negotiatione ut breui Chremylus in uirum euadat opulentissimum.*

κάπηλος. κάπηλις. παλιγκάπηλος. *παλιγκάπηλον. Propriè κάπηλος, uini uenditor est, ut κάπηλις uenditrix. παλιγκάπηλος, est qui à uenditore uini uinum emit, quod reuendat. Mercurius iactitabat se ἐμπολαῖον fore, significans quaruncumq; rerum commercium exercere se posse. Carion negociationem eius eleuans, uocat eum παλιγκάπηλον, innuens eum tantummodo uinum reuendere posse, unde uenditori lucrum accedit perexiguum, quare nõ esse cur Chremylus iam ditissimus, παλιγκάπηλον sordidum uel bili faciat.*

δόλιος. *δόλιον. impostoribus, præstigiatoribus, uafritie & ingenio subtiliore præditis uiris, Mercurium adesse uetustas existimauit. Conatur ergo Mercurius propter uersutias sui animi, in familiaritatem Chremyli se insinuare. Qua una re non aliam esse Pluto inuisiorem ex præcedentibus scitur. Aut, quod magis*

δόλος. *credendum, δόλος est & ἀγαθὸς & κακὸς, quomodo & Latinis dolus bonus, & dolus malus. Prior prudẽtiam signat, & socordiã habet oppositam: hoc significato δόλιον se uocat Mercurius. faciam*

ἡγεμόνιος. *ut in rebus gerẽdis cauti sitis, & prouidi. Mercurius de dolo malo intelligit, qui simplicitati & morum candori opponitur. ἡγεμόνιον. Mercurius dictus est ἡγεμόνιος dux & index uiarum. Qua ratione*

ἐνόδιος. *ne ἐνόδιος dicebatur, quòd in uijs esset. Proclides ἑρμῆν τρικεφάλον δ. Mercurium tricipitẽ in triuijs posuit. In singulis aũt capitibus*

tibus inscriptio erat, quæ præmonstrabat quò unaquæq; uia duceret. Porrò quoniam nulli magis quàm cæcis necessarius est Mercurius ἡγεμόνιος, ideo eius operam reijcit, quod usum receperit Plutus, nec illo duce ipsi iam sit opus. δεισόμεσθ' pro δεισόμεθα. ἐναγώνιος. Moris antiquitus erat, ut in honorem Deorum in theatris ludi ederentur, quos ἀγῶνας uocabant, ad quos spectandos quoniam populus undique confluebat, ingens emolumentum τοῖς ἀγωνοθέταις .i. ijs qui certamina constituebant parabatur. Censet itaque Mercurius certamina in gratiam Pluti proponenda: hinc enim Pluto & Chremylo lucrum accessurum immodicum. Id quod si faciundum arbitrabuntur, pollicetur Mercurius se ἐναγώνιον fore id est, eum qui solicitè, summaq; diligentia curaturus sit, ut ἀγωνισαὶ id est, certatores, & actores partium, unusquisque suarum, meminerint: adeò ut in eiusmodi ludis spectator nihil quidquam sit desideraturus. τί ἔτι. Quæ alia functio est (quamlibet etiam illa fuerit abiecta) quàm ego non subeā, modò in uestrum admittar consortium? μουσικῶς. Theatricorum artificum apud Græcos duo fuere potißimum genera. Prioris ordinis erant qui à scenis & tabernaculis, quibus in theatro utebantur, σκηνικοὶ dicebantur. In his erant ὑποκριταὶ.i. alienæ personæ simulatores, ut comœdi, & tragœdi, actores fabularum. Rursus θυμελικοὶ, χειρονόμοι καὶ ὀρχησαί. Sub thymelicis comprehendebantur citharistæ, qui cytharam pulsabant, & citharœdi qui fidibus citharæ accinebant. fidicines Latini eos uocant. Chironomi gesticulatores erant qui manuum imprimis & pedum gestum, flexum & motum probè formabant: cauebant enim ne corporis status indecorus esset, ne pedes inscitè proferrentur, ne à reliqua corporis parte, caput, oculiq; dißiderent. Orchestæ saltatores erant. Antiquæ saltationis tres fuerunt species, πυῤῥίχη, κόρδαξ, & σίκιννις. Pyrrhicam Pyrrhus docuit: saltatio erat armatorum, idcirco ὄρχησις ἐνοπλία uocata est. Cordax obscœna erat saltatio, & quæ cum rusticitate quadam iunctam habebat lasciuiam. Sicinnis inusitatior fuit, & satyrica saltatio existimata. Ad hæc obeunda musicis opus erat instrumentis, ea de re ἀγῶνες μουσικοὶ uocabantur. Appellantur & Dionysiaci ludi, propterea quòd Dionysio.i. Baccho dicati essent. Alterum genus ἀγώνων dictum est γυμνικὸν, quòd qui se in illis exercerent, γυμνοὶ, id est, nudi essent. Hoc quintuplex fuit. certantium nomina hæc sunt, πύκται, δισκόβολοι, ἁλτικοὶ, δρομεῖς καὶ παλαισαί. Vno & generali nomine ἀθληταὶ uocabantur. Pyctæ τῇ πυγμῇ, id est, cæstu se exercebant. Cæstus dictus est à cædendo, erat autem lorum è corio crudo confe-

ἀγῶνες.
ἐναγώνιος
σκηνικοὶ ἀγῶνες.
ὑποκριταί.
Thymelici.
Citharistæ.
Citharœdi.
Fidicines.
Chironomi
Orchestæ.
Pyrrhica.
Cordax.
Sicinnis.
μουσικοὶ ἀγῶνες.
Dionysiaci ludi.
γυμνικοὶ ἀγῶνες.
ἀθληταί.
Pyctæ.
Cæstus.

ctum, cui massa plumbea insita erat: hoc cæstu manus Pyctarum armabantur, ut ictum aduersarij minus sentirent, & eum grauius ferirent. fuit πυγμαχία hæc discriminis plena, nec nisi à fortissi-
Pugiles. *mis uiris tentata. Latini Pyctas, à pugnis Pugiles uocarunt. Di-*
Discoboli. *scoboli à δίσκος & βάλλω dicti. Discus erat lapis rotundus,*
Discus. *& pertusus, quem tota ui in sublime iactabant. Haltici dicun-*
Haltici. *tur ab ἅλλομαι salio: hi saltu contendebant. In saltu balteri-*
ἁλτῆρες. *bus utebantur. Erant ἁλτῆρες massulæ, & pilæ plumbeæ, qui-*
Dromei. *bus utraque manu se librabant ut certius assilirēt. Dromēi cursu cer-*
σταδιοδρόμος. *tabant, nomenq; pro modo cursus sortiebantur. Qui stadium percurrebant σταδιοδρόμοι uocabantur. Qui postquam ad metam per-*
διαυλοδρόμος. *uenerant eò recurrebant, unde primùm inierant cursum διαυλοδρόμοι: nam δίαυλος duplū est curriculum. Sic δολιχοδρόμοι, appel-*
δολιχοδρόμος. *labantur, qui longissimo cursu certabant. Cursus enim qui longissimè profertur δόλιχος δρόμος dicitur. Deniq; palestæ erant qui &*
Palestæ. *palestritæ, & palestrici nuncupantur, Luctatores uocantur à Latinis.*
Luctatores *Hi ceromate .i. oleo cerato uncti, puluere aspergebantur, ut corpora*
Ceroma. *illorum ceromate, & sudore lubrica, mutuas prehensiones admitterēt. Sed περὶ τῶν μουσικῶν τε καὶ γυμνικῶν ἀγώνων pro loco satis.*

Καρ. ὡς ἀγαθόν ἐστ' ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν·
οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν αὑτῷ βίοτον.
οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες θαμὰ
σπεύδουσιν ἐν πολλοῖς γεγράφθαι γράμμασιν.
Ἑρ. οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις εἰσίω; Καρ. καὶ πλῦνέ γε
αὐτὸς προσελθὼν πρὸς τὸ φρέαρ τὰς κοιλίας,
ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς.

CAR. Quàm expedit multa habere cognomina! nam iste etiam sibi qualemcunq; adinuenit uiuendi rationē. Nō temerè profectò est, quod iudices subinde uideamus variis sortitionibus varia affectare tribunalia. MER. Ob ea quæ de me dixi, non igitur ingrediar? CAR. Scilicet. Verùm heus tu, saltem fac ingressus, aquis putei victimarū exta laues: vt protinus hinc mihi probes, olim quàm sis futurus officiosus.

ἐπω-

ἐπωνυμίας. Varios titulos, uarias artes & functiones, ut si quid erit, quod per unam assequi nequeas, per aliam liceat. Quomodo contigit Mercurio, qui quamuis στροφαῖος esset, ἐμπολαῖος, δόλιος & ἡγεμόνιος, tamen omnibus hisce nominibus nihil proficere se cum uideret ἐναγώνιον fore se cum dixit, tandem hac uia quodammodo extorsit à Carione ut admitteretur. οὗτος iste alioqui uilissimus. Dicuntur hæc spectatoribus, interim Mercurius ut contemptibilis, & fastidiēdus digito obliquè monstratur. ἐξεύρηκεν, perfectum hoc tēpus manauit ab ἐξ & anormi uerbo εὑρίσκω. βίδιον, diminutiuum est: paruam uitam, paruulum uictum, ut qui tantummodo cum ministris sacrorum certaminum posthac uictitabit. σπεύδουσιν, festinant, irrequietè ambiunt, summa ope nituntur. γράμμασιν. Antea dictū est Athenis morem fuisse, ut iudices sortibus eligerentur, sortem aūt per literas fieri. Tangit hic auarum & ambitiosum quorundam Atheniensium ingenium, qui ne iudiciorum prorsus expertes uiuant, ubicunque sortitio fit, illic sortiātur, ut si fortè ex aliquo loco excludātur, saltē in alio quoptam obtineant. γεγράφθαι pro ὀνομάζεσθαι nominari et iudicem declarari accipe, & γράμμασιν pro κληρώσει sortitione. εἴσω compositum est ab εἰς & ἴω uado, pro ἴω, ἴω quandoque, ut hic ponitur, εἶμι. ε εἰς τὸ ι mutato, receptius est εἴσειμι, utrunque tempore præsenti ponitur, loco futuri non satis usitati. δόμους. Hic domum Chremyli Carion ingreditur, quem subuerecūdè sequitur Mercurius. Illis ingreßis, chorus nonnihil tripudiat, interea sacerdos Iouis extat, qui de Pluto conqueritur eadem de causa, de qua paulò antè questus erat Mercurius. Postmodum fit, ut simul sacerdos percontari de Chremylo incipiat, & Carion domo Chremyli exeat, ut miseri sacerdotis, quæ iam sequitur, excipiat querimoniam.

βιότιον. γράμματα. εἴσω.

ἹΕΡΕΥ͂Σ.

Τίς ἂν φράσειε ποῦ 'στι Χρεμύλος μοι σαφῶς;
Καρ. τί δ' ἔστιν ὦ βέλτιστε. ἱερ. τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς;
ἀφ' οὗ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν,
ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ, καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχω.
καὶ ταῦτα σωτῆρος ἱερεὺς ὢν Διός.
Καρ. ἡ δ' αἰτία τίς ἐστιν ὦ πρὸς τῶν θεῶν;

SACERDOS.

Est' ne quis hîc, qui certò indicarit mihi, vbinã Chremylus agat. CAR. Quid rei nouæ est ô præclare? SAC. Quid aliud quàm malum esse céses? Hercle ex quo Plutus iste visum recepit, fame interii: neque quod iam edam, mihi quidquam est relictum: etiam si sim ego sacerdos Soteris ipsius Iouis. CAR. Obsecrò quid causæ est, isthæc quod ita se habeant?

βέλτιστε, superlatiuum irregulare, ô uir optime, ironia subest: nam scit malum esse, postea quàm illi res malè cedunt. ἄλλο *s.* εἴη, *fuerit.* ἢ κακῶς, *quàm malè. Aduerbium est pro nomine* κακόν. *Per aduerbia dictum esset,* πῶς γὰρ ἢ κακῶς; *Rogatus autem per nomen, debuit respondere itidem per nomina* τί ἄλλο ἢ κακόν; οὐκ ἔχω, *non possum: ideo autem non potest, quòd non habeat.* καὶ ταῦτα, *idq; præsertim uerò & quod maximè mirandum, cùm sim sacerdos Iouis Soteris, quem conueniebat inter omneis Deorum sacrificos quæstum facere uberrimum.* ὦ πρὸς τῶν θεῶν. *Si* ὦ *tollis, lectio integra est: Si apponis, subaudi, uel* σύ, *uel* οὗτος, *heus tu.*

Aduerbium pro nomine

ἱερ. θύειν ἔτ' οὐδεὶς ἀξιοῖ. καρ. τίνος οὕνεκα;
ἱερ. ὅτι πάντες εἰσὶ πλούσιοι. καίτοι τότε,
ὅτ' εἶχον οὐδὲν, ὁ μὲν ἂν ἥκων ἔμπορος
ἔθυσεν ἱερεῖόν τι σωθεὶς, ὁ δέ τις ἂν
δίκην ἀποφυγὼν, ὁ δ' ἂν ἐκαλλιερεῖτό τις,
καὶ μετεκάλει τὸν ἱερέα· νῦν δ' οὐδὲ εἷς
θύει τὸ παράπαν οὐδὲν, οὐδ' εἰσέρχεται.
πλὴν ἀποπατησόμενοί γε πλεῖν ἢ μύριοι.
καρ. οὔκουν τὰ νομιζόμενα σὺ τούτων λαμβάνεις.
ἱερ. τὸν οὖν Δία τὸν σωτῆρα κἀυτός μοι δοκῶ
χαίρειν ἐάσας, ἐνθάδ' αὐτοῦ καταμένειν.

SAC. Nemo omnium hominum amplius vult sacrificare. CAR. Qua de re verò? SAC. Quod opibus valeant omnes. Prius cùm inopes erant, mercatorem

torem vidiſſes, qui (quòd ſaluus & incolumis peregrè rediiſſet) victimam Ioui mactaſſet præpinguem. Hoc ipſum faciebat, qui in ius vocatus, iudicio abſolutus eſſet. Alius denique luculentè ſacris operaturus, ſacerdotem accerſebat. At nunc, ne vnus quidem omnino eſt, qui vel tantillum Ioui ſacrificet, vel templum etiam eius ingrediatur, præter certè innumeram quandam merdigerulorum turbam. CAR. Tu ab iſtis videlicet portionem accipis legitimam. SAC. Eam ob rem ſtatui, Sotere illo Ioue relicto, impoſterum hic apud vos permanere.

πάντες. hyperbole, pro maxima parte. Soli enim boni diuites erãt, qui ſua bona Pluto ferebant accepta. Improbi ſuis diuitijs ſpoliati, cõſueta peragere ſacrificia non poterant. ἥκων, *ueniens ad me ex inſtituta negotiatione,* ἔθυσεν ἄν, *immolaſſet* ἱερεῖον, *uictimam nõ uulgarem, ſed* τι, *magnam & excellentem aliquam.* τι *enim quandoque* τίς.
præſtantiam notare antea uidimus. σωθείς, *indefinitum α, à* σώζομαι, *à piratis, prædonibus & naufragio, à graſſatoribus & uiarum obſeſſoribus liberatus.* ὁ δέ τις, *unus item alius. ſ.* ἔθυσεν ἂν ἱερεῖόν τι, δίκην ἀποφυγών, *qui reus factus crimen intentatum declinauit, & euaſit. Eſt* ἀποφυγὼν *participium indefiniti β, ab anormi* ἀποφεύγω. ἐκαλλιερεῖτο, *etiam nulla cauſa externa eum impellente,* Δίκην ἀποφυγεῖν.
præclarum ſacrificium in honorem Iouis paraſſet. Plus eſt καλλιερεῖσθαι *quàm* θύειν. *eſt enim* καλλιερεῖσθαι, καλῶς τὰ ἱερὰ ποιεῖν, *ſplendidè & magnificè ſacra facere.* καλλιερεῖσθαι.
μετεκάλει, *uocabat in ſuas ædes, ubi dum de ſacrificio ritè peragendò tractaremus, lauto interim cõuiuio excipiebar.* ἁπλῶς ἅπαξ, *ſatis dictum eſſet,* νῦν δ' οὐδὲ εἷς θύει, *niſi ex amiſſo lucro commotior animus hoc adijciundum putaſſet* τοπαράπαν οὐδέν. εἰσέρχεται. *ſ.* εἰς τὸν τοῦ Διὸς ναόν. ἀποπατησόμενοι *cacaturi, & uentrem exoneraturi. Non potuit ſacerdos contemptius loqui de Iouis ſui templo, quàm dum conferendum cum Latrina & publico ſeceſſu exiſtimauit.* γε, *ſaltem: hoc addit* γε.
religioſè, ne mẽtitus uideatur. πλεῖν. *Attici pro* πλέον *dicũt* πλεῖν πλεῖν.
plus. ἀττικώτερον *autem dictum hic uolunt* πλεῖν *pro* πλείους *plures. Sed Atticis conſuetum nonnihil eſt, aduerbia pro nominibus uſurpare.* Aduerbium pro nõie.
ἢ μύριοι, *quàm decies mille: numerus eſt certus, pro incerto, & maximo.* νομιζόμενα. *Moris erat, ut quæ in ſacrificium ad-* μύριοι.

biberi non possent, quòd nullius usus essent, ut pellis uictimæ, & alia huiuscemodi reijcula, sacerdotes suo quodam iure acciperent, proinde sacerdotem ludens ait, par fuisse, ut de excrementis quæ in Iouis templo ponerentur, ipse de more partem aliquam sibi auferret. τὰ νομιζόμενα. s. μέρη. *Genitiuus autem* τούτων *habet subauditum genitiuum* ἀποπατημάτων, *uel præpositionem* ἐκ, *ut sit,* ἐκ τούτων ἀποπατουμένων τὰ ἔθιμα λαμβάνειν. *Sacerdos ad ea quæ Carion dixit, parùm attentus (magis enim propter spectatorem, quàm propter sacerdotem hoc interiectum est) pergit dicere quod incœperat.* κᾀυτὸς, καὶ αὐτὸς, *& ego censeo. Aut* καὶ *hic abundat, aut ego quoq;, quemadmodum aiunt Mercurium fecisse, uolo, ubi Ioui uale dixero, & eius negotium curare desiero.* χαίρειν. *Quando significamus nos de aliqua re non laborare, ad nos quæ nihil attineat, dicere solemus,* χαιρέτω, *ualeat.* ἐνθάδε αὐτοῦ, ἐκ παραλλήλου *ponuntur.*

καρ. θάῤῥει· καλῶς ἔσται γὰρ, ἢν θεὸς θέλῃ.
ὁ Ζεὺς ὁ Σωτὴρ γὰρ πάρεστιν ἐνθάδε,
αὐτόματος ἥκων. ἱερ. πάντ' ἀγαθὰ τοίνυν λέγεις.
καρ. ἱδρυσόμεσθ' οὖν αὐτίκ' (ἀλλὰ περίμενε)
τὸν Πλοῦτον οὗπερ πρότερον ἦν ἱδρυμένος,
τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.
ἀλλ' ἐκδότω τις δεῦρο δᾷδας ἡμμένας,
ἵν' ἔχων προηγῇ τῷ θεῷ σύ. ἱερ. πάνυ μὲν οὖν,
δρᾶν ταῦτα χρή. καρ. τὸν Πλοῦτον ἔξω, τις, κάλει.

CAR. Bono animo esto. Omnia, Deo annuente, rectè habebunt. Tuus ille Iupiter soter in hisce ædibus est, quò suapte sponte venit. SAC. O faustum & felicẽ nuntium! CAR. Sustine parumper nos postmodũ Plutum illic collocabimus, vbi prius Iupiter positus, arcem Palladis perpetuò adseruabat. Agè, faces huc proferat aliquis accensas: tu eas Plutum præcedens gestabis. SAC. Lubentissimè sanè. Sunt quæ dixisti nobis omnino facienda. CAR. Plutum quispiam foras euocet.

θάῤῥει

θάῤῥει. Antea cùm Carion ingressus est domum Chremyli cũ Mercurio, audiuit Chremylum in animo habere, deducere Plutum in arcẽ Palladis, quàm prius occupabat Iupiter Soter, ut ab augustiore eo loco gloria maior Pluto esset, tam angustas enim Chremyli ædes tanto numini non conuenire. Iam ergo Carion nactus sacerdotem Iouis, qui Ioue relicto optet Pluto adiungi, cupidè eum retinet: magnũ enim cũctis erit ex hac re indicium, Plutum ipso Ioue esse potentiorem. ἢν θεός. De quo Deo intelligit? De nullo speciatim: ratio tantum loquẽdi est, quàm boni ominis causa, de re futura uerba facientes, uulgò usurpare solent. Propterea quandoque pluraliter etiam effertur. ἂν οἱ θεοί γ᾽ ἐθέλωσιν. Siquidem Dijs ita uisum fuerit. αὐτόματος nomen est, ultroneus, spontaneus pro aduerbio αὐτομάτως ultrò, spontaneè. Composita dictio plerisq; uidetur ab αὐτὸς & ab ἀχρῆσθαι uerbo μάομαι, excitor, promptus sum. Sonat ergo αὐτόματος ἀφ᾽ ἑαυτοῦ προθυμούμενος, à seipso inductus ut ueniret, nemine eum uocante, ἄκλητος non uocatus, quomodo irrumpunt in præpotentum ædes, qui tenuioris sunt fortunæ. πάντα. Omnium bonorum cumulus mihi in eo est, quod ais. Quid est enim quod posthac Iupiter mihi succenseat, ad uos quod diuerterim, si ille tantus idem prior fecit? ἱδρυσόμεσθα, Attica forma, pro ἱδρυσόμεθα. περίμενε. Cariõ multa secum in animo uoluit, quibus efficiat, ut aliquando cesset uerbis fouere, & retinere hunc sacerdotem: propterea rogat ut dum rem occœptam tractabit, ipse interea quod fiet, æquanimiter ferat. οὗπερ, pro solo οὗ, quod ipsum pro ὅπου, ubi, quo in loco, accipitur. ἦν. s. Ζεύς.

ὀπισθόδομον. Athenis post templum Palladis, locus erat munitissimus, quem uocant ὀπισθόδομον, quod esset δόμος ὄπισθεν τῆς ἀθηνᾶς ναοῦ. Arcem fuisse ferunt, in cuius medio Atheniense ærariũ recondebatur, proinde θησαυροφυλάκιον dicebatur. Illius loci custos perpetuus erat Iupiter Soter, illicq; religiosissimè colebatur. Hi statuunt, Ioue illinc deposito, Plutum in eius locum substituere. τῆς θεοῦ. Atticum est, uoces masculinas in fœmininas transferre: τῆς θεᾶς. s. Παλλάδος, uel Ἀθηνᾶς. Simpliciter autem & absolutè θεὰ apud Athenienses Pallas uocatur: fuit enim illa ciuitatis Atheniensium præses, adeò propitia, ut eorum δυσβουλίαν, id est, incogitantiam, stulta et inconsulta consilia, benè uertere crederetur. ἀλλ᾽ ἐκδότω. Carion iam occupatiorem se monstrat in instruenda pompa, cum qua deducendus est Plutus. πάνυ μὲν οὖν s. δᾷδας ἔχων προηγήσομαι.

τις καλεῖ. Possis cum interrogatione legere. Quis uocat, id est, uocare uult Plutum? Sed per imperatiuum ait, κάλει, uoca. uisus est

αὐτόματος. Nomẽ pro aduerbio.

οὗπερ.

ὀπισθόδομος.

θησαυροφυλάκιον.

Pallas.

Carion uni alicui ex ijs qui aderant, iniungere, ut Plutum euocaret, uerùm aliò spectans, nec satis otij habens, subdit tertiam, & eam indefinitam personam τις *unus aliquis uestrum. s.* καλείτω. *Non abludit hinc Plautinum illud, Aperite aliquis ostium. Neque quod dixit antea Sycophanta,* καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἐμ' ὑμῶν ἐνθαδί, ὁ βουλόμενος.

Cõstructio.

ΓΡΑΥ͂Σ.

Ἐγὼ δὲ τί ποιῶ; καρ. τὰς χύτρας, αἷς τὸν θεὸν
ἱδρυσόμεσθα, λαβοῦσ', ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρε
σεμνῶς. ἔχουσα δ' ἦλθες αὐτὴ ποικίλα.
γρ. ὧν δ' οὕνεκ' ἦλθον. καρ. πάντα σοι πεπράξεται·
ἥξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὥς σ' ἐς ἑσπέραν.
γρα. ἀλλ' εἴ γε μέντοι, νὴ Δί', ἐγγυᾷ σύ μοι
ἥξειν ἐκεῖνον, ὡς ἔμ', οἴσω τὰς χύτρας.
καρ. καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία
αὗται ποιοῦσι· ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις
ἡ γραῦς ἔπεστ' ἀνωτάτω· ταύτης δὲ νῦν
τῆς γραὸς ἐπιπολῆς φασιν αἱ χύτραι.

ANVS.

EGO verò quid agam? CAR. Ollas istas, cum quibus Deum collocari in arce conuenit, accipe, & eas capiti tuo superpositas, in templum composito feras gradu: nam ex te ipsa alioqui huc accessisti versicoloribus ornata indumentis. AN. Sed de iis, quorum gratia huc veni. CAR. Desine: iamiam ea omnia tibi præstabuntur, adibit te adolescens sub vesperam. AN. Per pol agè ego ferã ollas, si tu illum ad me vẽturum in te recipis. CAR. Enimuero longè diuersum hæ ollæ ab aliis faciunt ollis. In aliis etenim spuma in summo esse consueuit: in his autem aniculę huius ollis, spuma subest, ollæ summum tenent.

ἐγὼ δέ. *Anus hæc expostulatura de iuuene quem deamabat,*

Chremyli domum anteà ingressa, cùm re infecta uidet Plutum exire, & omnes iam ad pompam accingi, de recuperando amico spem nullam ipsi relinqui, lamentabili uoce exclamat, ἐγὼ δὲ τί ποιῶ? *Ego autem quę tam atroci iniuria sum affecta, quid faciam? quò me uertam? Carion ridiculè eius uerba excipit, & quasi illa roget, quidnā in ea pōpa factura sit, cum præsertim omnes rei alicui gerendæ intenti sint, ait,* τὰς χύτρας &c. τὰς χύτρας. *Moris erat tum in dicandis aris, & cuiuspiam Dei statua sacranda, ut mulier adesset, uestibus cōpta uarij coloris (eò fortasse res spectabat, ut colorum uarietas uariam significaret hominum alacritatem, & multiplicem numinis potestatem) Præterea ut muliercula ad eum modum uestita, ollas secum ferret leguminibus coctis plenas, quæ primitiæ essent, & noui Dei libamina prima.* ὡς.ſ.σύν. λαβοῦσα, *ubi acceperis, acceptas.* σεμνῶς, *grauiter, & reuerenter, neq; hoc scommate caret: quo enim magis se componet anus ad grauitatem, eo, uel Dijs ipsis, risum ciebit maiorem.* αὐτή. *Vltro, nemine te admonente ut* ποικίλα *gestares, etiam si peropus erat, ut in exornanda sic muliere, laborandum nobis fuisset. Ea autem induerat, non ut Deo ita placeret, sed ut amatum adolescentem in amorem sui ita pelliceret.* ποικίλα *post* ἔχουσα.ſ. ἱμάτια. ὦρ δ'. *Imperfecta est oratio, subaudiendum quid tandem futurum? aut aliud huiusmodi. Carion satis intelligens mentem aniculæ, uerba illi obtruncauit in ore, omniaq; illi promittit secunda, ueritus ne ea de gestandis ollis sententiam mutet.* πεπράξεται, *paulò pòst futurum rem notat, breuiter futuram. Et hinc animum recipiet anus.* ὥς σε. πρὸς σέ. *adeò captus erit amore tui. Antea .n. anus dicebat se ituram ad adolescentem, nunc contrà fit.* εἰς ἑσπέραν. *Eo animo profert hoc Carion, ut uelit intellectum ad anum iuuenem iturum nunquam.* νὴ Δία. *Virile magis, quàm muliebre iusiurandū, sonat quasi diceret, Per Deum, quod ex animo & asseueratione summa profertur. Vide autem, quæso, in re indecenti, quo affirmatius uetula iurat, hoc stolidiorem se, & magis ridiculam præstat.* οἴσω, *futurum est ab* φέρω. καὶ μὴν. *Ollis uetulæ capiti impositis, Carion ad spectatorem conuersus, & digito ollas ostentans, hoc ait,* αὗται.ſ. χύτραι. ἡ γραῦς ἔπεστι. *De nomine* ὁμωνύμῳ *& uarias res significanti, sumitur hic iocandi occasio.* γραῦς *enim quandoq; spumam notat, quæ feruente olla supernatat, quomodo accipiendum uult, dū ait,* ἡ γραῦς ἔπεστ' ἄνωτάτω. *Quandoque autem, & ferè semper, anum significat, quo sensu per metaphoram anum hanc uocat spumam, sordes, id est, sordidam, immundam, & ab omnibus reijciendam, conculcandamq;*

Ollæ in sacris.

Nomen tacitum.

αὐτός.

νὴ Δία.

οἴσω.

γραῦς.

ἐπιπόλῆς. *candamq;. ἐπιπολῆς quod & δὲ ἐπιπολῆς dicitur, significat ἐπάνω, supra, in summo, genitiuum amat. Ergo, Carionis præsertim diligentia, compositis omnibus, sacerdos cum faculis, anus cum ollis, Chremylus cum aliquot alijs, honorificè, solenniq; adhibita pompa, Plutum in ἐπισθόδομον τοῦ θεοῦ deducere parant, quos dum continua serie chorus progredi uidet, populo finem actionum expectanti, quod sequitur ait.*

ΧΟΡΟΣ.

οὐκ ἔτι τοίνυν γ' εἰκὸς μέλλειν, οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
εἰς τοὔπισθεν· δεῖ γὰρ κατόπιν τούτων ᾄδοντας ἕπεσθαι.

CHORVS.

Nihil est, quod diutius hîc hæreamus, imò verò ipsa res postulat, vt hos proximè sequētes, edito cantu, hinc nos recipiamus.

τοὔπισθεν *τοίνυν, itaque, quoniam uidelicet omnes hinc abeunt. οὐκ εἰκὸς ἐστί. οὐδ' ἡμᾶς, neque nos qui hucusque inseruiuimus Comœdiæ, dum post alios alij prodirent actores. εἰς τοὔπισθεν. εἰς τὸ ὄπισθεν, retro. Dum Chorus hæc dicit, oculos in spectatores intendit, à tergo Plutum & reliquam pompam incedētem habet, quos non prius subsequetur, quàm εἰς τοὔπισθεν conuertatur. τούτων. Dixisset ἕπεσθαι τούτοις, sed κατόπιν cum genitiuo adiecit, ut doceret Chorū simul, continuoq; tractu, cum alijs abire debere. ᾄδοντας. Ad chorum enim χορεύειν, pertinet, καὶ ᾄδειν· & comica lege exitus Comœdiæ lætus esse debet.*

FINIS.

IMPRIMEBAT CHRISTIANVS WEchelus sibi, & Mathurino Dupuys, Anno 1549.

